

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

(назва випускової кафедри)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**  
**ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**  
**НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

на тему:

**«ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ**  
**СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО**  
**РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

Вінічук Софія Олександрівна  
(прізвище, ім'я та по батькові здобувача повністю)

Київ 2026 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

\_\_\_\_\_  
(факультет)

МІСТОБУДУВАННЯ

\_\_\_\_\_  
(назва випускової кафедри)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри

д. арх., проф. \_\_\_\_\_ Н.М. Шебек

“14 “ травня 2025 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА  
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ  
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

**«ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ  
СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО  
РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

(назва)

Виконав Вінічук Софія Олександрівна  
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

\_\_\_\_\_ 191- Архітектура та містобудування \_\_\_\_\_

(Спеціальність)

\_\_\_\_\_ «Містобудування» \_\_\_\_\_

(Освітньо-наукова програма)

Групи \_\_\_\_\_ МБм-24-1А \_\_\_\_\_

Керівник: Шебек Н.М.

(прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_ д. арх., проф. \_\_\_\_\_

(науковий ступінь, вчене звання)

*Ідентичність підтверджую*

*Я як здобувач вищої освіти КНУБА розумію і підтримую політику закладу з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.*

\_\_\_\_\_ Вінічук С..О.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Київ 2026 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: Архітектурний  
 Випускова кафедра: Містобудування  
 Освітній ступінь: Магістр  
 Спеціальність: 191 - Архітектура та містобудування  
 Освітньо-наукова програма: Містобудування

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету

д.т.н., проф. \_\_\_\_\_ О.В. Кащенко  
 „\_\_\_” \_\_\_\_\_ 2026 року

**З А В Д А Н Н Я  
ДО ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ  
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Вінічук Софія Олександрівна  
*(прізвище, ім'я та по батькові студента)*

1. Тема роботи

«Особливості сталого розвитку території Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області»  
 затверджена наказом ректора КНУБА № 481/52-15/10/26 від «23» квітня 2026 року

2. Керівник

Шебек Надія Миколаївна, д. арх., професор  
*(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)*

3. Строк подання здобувачем роботи до захисту 15.05.2026 р.

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Розділ 1.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОСТОРОВУ  
ОРГАНІЗАЦІЮ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

*(Назва розділу)*

Розділ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ  
ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ  
БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*(Назва розділу)*

Розділ 3.

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З РЕНОВАЦІЇ СЕЛИЩА ЧЕРВОНЕ  
БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*(Назва розділу)*

Розділ 4.

ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ

*(Назва розділу)*

Розділ 5.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

*(Назва розділу)*

## 5. Перелік графічного матеріалу:

1. Схема розташування Житомирської області в системі розселення України
2. Схема розташування Червоненської селищної територіальної громади в системі розселення Житомирської області
3. Схема розташування селища Червоне в системі розселення Червоненської селищної територіальної громади
4. Просторова модель системи розселення Червоненської громади
5. Аналіз існуючого стану соціальної інфраструктури М 1:50000
6. Аналіз існуючого стану використання територій та транспортної інфраструктури М 1:50000
7. Проектна пропозиція соціальної інфраструктури М 1:50000
8. Проектна пропозиція стану використання територій та транспортної інфраструктури М 1:50000
9. Комплексний план території громади М 1:25000
10. Генеральний план села Глинівці М 1:10000
11. Генеральний план села Великі Мошківці М 1:10000
12. Генеральний план села Забара М 1:10000
13. Генеральний план території населених пунктів М 1:10000
14. Фрагмент проектного плану з детальною розробкою озеленення благоустрою територій М 1:500
15. Фрагмент проектного плану з детальною розробкою озеленення благоустрою територій М 1:1000
16. Креслення поперечних профілів вулиць М 1:200
17. Креслення поперечних профілів вулиць М 1:500
18. Перспективні зображення

## 6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	27.01.2026
Розділ 2.	24.02.2026
Розділ 3.	24.03.2026
Розділ 4. Естетика містобудування	13.04.2026
Розділ 5. Цивільний захист	20.04.2026
Остаточне оформлення роботи	30.04.2026
Направлення роботи для перевірки на плагіат	05.05.2026
Попередній захист роботи на випусковій кафедрі	13.05.2026
Направлення роботи на рецензування	14.05.2026
Передача матеріалів роботи на кафедру	15.05.2026
Захист роботи	19.05.2026

## 7. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Транспорт	Лисюк Г.Г., доцент	24.03.2026	
Естетика містобудування	Шебек Н.М., професор	13.04.2026	
Цивільний захист	Корінний В.І., ст. викладач	20.04.2026	

8. Дата видачі завдання 16.02.2026 р.

Зав. кафедри

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Шебек Н.М.

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

Керівник

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Шебек Н.М.

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

Здобувач

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ Вінічук С.О.

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

<b>РЕЗЮМЕ (SUMMARY)</b>		<u>Вінічук Софія Олександрівна/</u> <u>Sofia Vinichuk</u>	
до кваліфікаційної випускної роботи здобувача:		(ПІБ здобувача українською та англійською)	
<b>ЗВО</b>	Київський національний університет будівництва і архітектури		
<b>Тема</b> (українською та англійською)	«ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ» / «FEATURES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE CHERVONE SETTLEMENT TERRITORIAL COMMUNITY, ZHYTOMYR REGION»		
<b>Освітній ступінь</b>	Магістр		
<b>Факультет</b>	Архітектурний		
<b>Випускова кафедра</b>	Містобудування		
<b>Спеціальність</b>	191 «Архітектура та містобудування»		
<b>Освітньо-наукова програма</b>	Містобудування		
<b>Керівник</b>	док. арх., проф. Шебек Надія Миколаївна		
<b>Обсяг роботи:</b>	<i>пояснювальна записка,</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А1</i>
	<i>стор.</i>		
	216	5	12
<b>Розділ 1. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</b>	<p>Проведено детальний аналіз науково-теоретичних засад та передумов сталого розвитку територіальних громад:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- містобудівні засади та формування систем розселення (Яценко В.О., Термоса І.О., Філяк М.С., Завадовська Ю.Ю.)</li> <li>- містобудівний розвиток на екологічних засадах та інноваційних технології (Устінова І.І., Станкевич В.В., Тарабарова С.Б., Береза А.Ю.)</li> <li>- соціокультурна ідентичність та ревіталізація громадських просторів (Ніл В., Гел Й., Лещенко Н.А., Соснова Н.С.).</li> </ul> <p>Аналіз аналогів ілюструє наступні тенденції у просторовому розвитку територій територіальних громад:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- впровадження «зелених» технологій та принципів циркулярної економіки;</li> <li>- врахування природного потенціалу територій</li> <li>- ревіталізація і модернізація виробничих територій</li> <li>- регенерація архітектурної спадщини</li> </ul> <p>До факторів, що впливають на сталий розвиток території Червоненької територіальної громади, можна віднести:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-містобудівні,</li> <li>-екологічно-технічні,</li> <li>-туристичні,</li> <li>-економічні,</li> <li>-естетичні</li> <li>-соціальні.</li> </ul> <p>Серед умов, що впливають на сталий розвиток території Червоненької територіальної громади, виокремлено: правові та інституційні, культурно-рекреаційні, природно-географічні та соціально-економічні.</p>		

<p><i>Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i></p>	<p>Аналіз поточної ситуації вказує на вигідне географічне розташування в Бердичівському районі та значний аграрний потенціал, проте виявляє гострі демографічні проблеми, оскільки більшість мешканців (понад 50%) зосереджена в адміністративному центрі, тоді як віддалені села потерпають від депопуляції та відтоку молоді до великих міст. Такий дисбаланс створює значне навантаження на соціальну інфраструктуру селища Червоне та призводить до занепаду трудового потенціалу в сільській місцевості.</p> <p>Екологічний стан та збереження культурної спадщини є найбільш проблемними аспектами. Головний архітектурний об'єкт громади - палац Терещенків-Грохольських разом із парком-пам'яткою «Червонський» - перебуває у занедбаному стані, що нівелює його туристичний потенціал. Водночас відсутність централізованих систем водовідведення, належного очищення стоків та сучасних полігонів для твердих побутових відходів створює постійну загрозу для підземних вод та природних екосистем громади.</p> <p>Аналіз території та подальший розвиток моделі допомогли виявити важливі можливості використання циркулярної економіки та інноваційних кластерів для подолання депресивного стану громади. Зокрема, це відкриває шлях до впровадження безвідходних технологій переробки аграрної сировини, створення енергетичної незалежності через біогазові установки та ревіталізації культурної спадщини для розвитку агро- та екотуризму.</p> <p>Шляхом впровадження проєктних рішень, які базуються на аналізі сильних та слабких сторінок громади, враховуючи можливості та загрози, вдалося розробити комплексну модель трансформації території, спрямовану на подолання депресивного стану, стабілізацію демографічної ситуації та забезпечення повної енергонезалежності</p>
---	---

<p><i>Розділ 3 ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З РЕНОВАЦІЇ СЕЛИЩА ЧЕРВОНЕ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i></p>	<p>Проведене дослідження та розроблені проєктні пропозиції дозволили сформувавши комплексну стратегію ревіталізації селища Червоне як адміністративного та культурного центру громади. В основу архітектурно-планувальних рішень покладено подолання історично сформованої розділеності між «Старим» та «Новим» центрами через створення єдиного функціонально-планувального каркаса. Це досягається шляхом розбудови пішохідно-рекреаційних зв'язків, модернізації транспортної інфраструктури, що забезпечує зручний доступ мешканців до всіх базових послуг та об'єктів обслуговування.</p> <p>Отже, третій розділ роботи описує пропозиції з комплексної реновації селища Червоне, що поєднує відновлення історико-культурної спадщини з сучасними підходами до просторового планування. Основні рекомендації включають розвиток транспортної та цифрової інфраструктури, створення сучасних громадських просторів, реконструкцію палацу Грохольських-Терещенків, відновлення будинку культури, а також розробка пропозиції архітектурно-просторової організації адміністративного «старого» центру селища Червоне та пропозиції влаштування благоустрою площі в громадському «новому» центрі. Реалізація цих заходів сприятиме сталому розвитку громади, підвищенню її туристичної привабливості та покращенню якості життя мешканців.</p>
--	---

*Розділ 4. ЕСТЕТИКА  
МІСТОБУДУВАННЯ*

Художня концепція проєкту спрямована на подолання глибокого семантичного конфлікту між «аграрно-індустріальним» кодом (буденна праця) та втраченим «елітарно-технологічним» кодом авіаційної слави роду Терещенків. Основним візуальним та структурним символом обрано молекулярну кристалічну ґратку сахарози - «Живу кристалічну мережу», де цукор переосмислюється як взірць міцних природних зв'язків. Концепція реалізується через перекодування трьох архітектурних архетипів: «Замок» (ревіталізація палацу), «Брама в небо» (авіаційна пам'ять) та «Будинок» (збереження історичного «цегляного стилю»).

Енерго-інформаційне моделювання передбачає трансформацію громади у впорядковану систему п'яти спеціалізованих кластерів: інформаційно-інноваційного, аграрно-інноваційного, індустріально-інноваційного, культурно-інноваційного та екорекреаційного. Простір проєктується як динамічна система, де циркулюють потоки ресурсів та інформації, що дозволяє аморфному середовищу набути чіткої структури.

Сценарне моделювання базується на переході до поліцентричної мережі. Виокремлюються три взаємодоповнюючі центри: Червоне (з навколишніми селами), Великі Мошківці - Глинівці та окремий вузол у Забарі. Такий підхід оптимізує логістику для мешканців, туристів та науковців, забезпечуючи емоційно збалансоване сприйняття середовища через програмування маршрутів.

Просторово-часове моделювання враховує сезонні цикли) та щоденні ритми відвідування громадських центрів. Об'ємно-просторова композиція тримається на головній осі вздовж річки Пустоха, що об'єднує інноваційні вузли з історичним ядром селища Червоне.

Отже, використання біоміметичного підходу та створення тематичних кластерів дозволяє перетворити депресивну територію на збалансовану систему. Це дає можливість поєднати історичну спадщину з інноваційним розвитком на засадах циркулярної економіки, створюючи цілісну та естетично виразну структуру всієї громади.

*Розділ 5.  
ЦИВІЛЬНИЙ  
ЗАХИСТ*

Виходячи з проведених дослідень та аналізу потенційних загроз виникнення надзвичайних ситуацій техногенного (зокрема на об'єктах промислового кластера) та природного характеру, було розроблено заходи з цивільного захисту Червоненської селищної територіальної громади. Пожежне депо розміщується в адміністративному центрі громади - селищі Червоне - для забезпечення нормативного часу приїзду оперативних служб до найвіддаленіших населених пунктів. Загальна кількість пожежних машин згідно з розрахунком (відповідно до чисельності населення та радіусів обслуговування) становить 2 одиниці основної пожежної техніки.

Система евакуації передбачає чіткий алгоритм дій та використання наявного автотранспорту, включаючи автобуси «Богдан», які адаптуються для потреб маломобільних груп населення. Роль основних пунктів збору та тимчасового перебування виконують багатофункціональні громадські хаби, створені на базі реорганізованих закладів освіти, що мають автономне енергозабезпечення та необхідні запаси ресурсів.

План цивільного захисту включає ретельно розроблені маршрути евакуації, що дублюються для забезпечення виїзду у безпечні зони у разі блокування основних доріг. Пункти збору та проміжні пункти допомоги розташовані таким чином, щоб забезпечити доступність для мешканців усіх сіл громади в межах нормативних термінів, надаючи їм необхідний медичний та соціальний захист.

<i>Висновки по роботі:</i>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Здійснено аналіз реалізації Цілей сталого розвитку в Україні та світі, зокрема для селищних територіальних громад. Виявлено, що успішна реалізація Цілей сталого розвитку залежить від інтеграції економічних, екологічних і соціальних факторів.</li> <li>2. Аналіз наукових досліджень підтверджує, що успішне впровадження ЦСР в селищних громадах вимагає комплексного підходу, який враховує специфіку кожної громади. Поєднання різних аспектів сталого розвитку є ключем до ефективного планування та розвитку</li> <li>3. Приклади успішних проектів свідчать про те, що селищні громади можуть стати більш перспективними територіями для життя, роботи та туризму за умови системного підходу та залучення громад до процесу розробки та реалізації стратегій розвитку</li> <li>4. Особливе значення для визначення особливостей сталого розвитку територій є поєднання економічного, соціального, екологічного та культурного потенціалу громади. Червоненська селищна громада має всі передумови для ревіталізації завдяки її вигідному розташуванню, історико-культурному спадку та природним ресурсам.</li> <li>5. Пропозиція розвитку територій громади за принципом кластеризації дозволяє трансформувати аморфне середовище у впорядковану систему тематичних осередків. Це забезпечує глибоку диверсифікацію місцевої економіки, перехід до засад циркулярної економіки та створення нових високотехнологічних робочих місць, що є ключовим фактором подолання демографічної кризи та утримання молоді в громаді.</li> <li>6. Для досягнення сталого розвитку громади необхідно диверсифікувати економіку (переробка, зелена енергетика, туризм), зберегти культурну спадщину та створити комфортні умови для життя.</li> <li>7. Розробка детального плану просторового розвитку, послуговуючись наявними умовами та потенціалом території громади, враховує ефективно використання землі, створення громадських просторів та дотримання екологічних стандартів.</li> <li>8. Запропоновані заходи комплексної реновації селища Червоне спрямовані на відновлення історичної спадщини, створення сучасного комфортного середовища для проживання та сприятимуть сталому розвитку громади.</li> </ol>
----------------------------	---

**Ключові слова:** селищна територіальна громада, сталий розвиток, кластеризація

**Keywords:** settlement community, sustainable development, clustering

Здобувач: \_\_\_\_\_  
(підпис)

/Вінічук С.О./  
(прізвище та ініціали)

Керівник: \_\_\_\_\_  
(підпис)

/Шебек Н.М./  
(прізвище та ініціали)

“ \_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2026 р.

## ЗМІСТ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	14
ВСТУП.....	15
РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД .....	22
1.1.Стан вивченості проблеми впровадження цілей сталого розвитку в селищних територіальних громадах.....	22
1.2.Досвід модернізації селищних територіальних громад у відповідності до цілей сталого розвитку .....	36
1.3.Фактори і умови сталого розвитку територій селищних територіальних громад .....	48
Висновки до розділу 1. ....	55
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ .....	57
2.1. Аналіз сучасного стану території громади.....	57
2.2. Модель розвитку досліджуваної території у довгостроковій перспективі..	83
2.3. Комплексний план просторового розвитку території селищної громади....	95
Висновки до розділу 2. ....	121
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З РЕНОВАЦІЇ СЕЛИЩА ЧЕРВОНЕ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ .....	123
3.1. Аналіз сучасного стану території селища Червоне. ....	123
3.2. Пропозиції з реорганізації планування і забудови селища Червоне .....	140
3.3. Пропозиції з просторової організації громадських центрів селища Червоне. .....	150
Висновки до розділу 3. ....	156
РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ .....	157
РОЗРІД 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ .....	171
ВИСНОВКИ.....	181

	13
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	183
ДОДАТКИ .....	191

## ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

1. **Урбанізація** - стрімкий процес зростання міст та збільшення частки міського населення, що призводить до таких наслідків, як депресивність міського середовища та втрата самосвідомості й ідентичності містянами.

2. **Реновація** - проєктні пропозиції, заходи з реорганізації планування і забудови селища.

3. **Селищна територіальна громада (далі - СТГ)** - адміністративна одиниця, сформована внаслідок реформи децентралізації та добровільного об'єднання з єдиним адміністративним центром - селищем.

4. **Цілі сталого розвитку (далі - ЦСР)** - ключові напрямки розвитку країн, що передбачають подолання дисбалансу в економічній, соціальній та екологічній сферах.

5. **Ревіталізація** - процес відновлення занедбаних або деградованих об'єктів та територій, надання їм нових функцій та життя.

6. **Циркулярна економіка** - модель економічного розвитку, що базується на принципах безвідходного виробництва, глибокої переробки сировини та повторного використання ресурсів.

7. **Поліцентрична система розселення** - модель просторової організації території, що передбачає формування декількох рівноцінних центрів активності замість одного домінуючого.

8. **Смарт-село (Smart Village)** - концепція відродження сільських територій шляхом застосування цифрових та соціальних інновацій для покращення якості послуг та життя громади

9. **Ідентичність** - унікальна самобутність територіальної громади, що формується на основі її культурної спадщини, історичного дискурсу та особливостей середовища.

## ВСТУП

### Актуальність дослідження

Стрімкий процес глобалізації та урбанізації викликає зворотну реакцію - дезурбанізацію, що відкриває нові перспективи для розвитку сільських територій. Активна діджиталізація, депресивність міського середовища та зміна цінностей покоління мілленіалів створюють сприятливий ґрунт для цього процесу. Здебільшого містяни втрачають глибину самосвідомості, що призводить до втрати усвідомлення ідентичності. Тому люди все більше прагнуть до спокійного та екологічного способу життя, поєднуючи його з можливостями, які надає цифровий світ. Переїзд містян у сільську місцевість, що має перспективи ревіталізації, може стати потужним каталізатором економічного зростання територіальних громад. Адже такі села часто мають значний культурний, історичний та екологічний потенціал, який можна перетворити на туристичну привабливість. Таким чином, дезурбанізація може стати поштовхом для відродження малих містечок та сіл, перетворивши їх на привабливі місця для проживання та відпочинку, переймаючи позитивні аспекти міських умов життя.

Раніше селища були регіональними центрами тяжіння, а їхні мешканці мали розвинені ремесла та господарства. Сьогодні ж у часи глобальних потрясінь селищні територіальні громади (далі - СТГ) занепадають через низку причин, зокрема: екологічні, інституційні, соціально-економічні. Проте завдяки новим технологіям, інвестиціям та комплексному підходу організації процесів, ці селища можуть знову стати центрами екологічного виробництва, збереження регіональних традицій та туристичних послуг. Сільські території, що зазнають ревіталізації, можуть стати прикладами сталого розвитку, де економічне зростання поєднується зі збереженням природного середовища та культурної спадщини. Це створить нові можливості для розвитку локального бізнесу, що забезпечить робочі місця для населення, та спонукатиме молодих спеціалістів активно заселяти соціально ізольовані території, створюючи щільну мережу селищ.

**Актуальність цієї проблеми засвідчують наступні документи:**

Основою для дослідження особливостей розвитку селищних територіальних громад є міжнародні та державні нормативно-правові документи:

- Цілі сталого розвитку (ЦСР), ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році [1];
- Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [2];
- Про охорону культурної спадщини: Закон України від 01.01.2002р. № 1805-III: Редакція від 02.10.2023, підстава - 3136-IX. [3];
- Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII: станом на 16.04.2020 р. [4];
- Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. № 3285-IX: станом на 26.01.2024 р. [5];
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [6];
- Указ Президента України №422/97 від 13.05.1997 р. «Про пріоритетні завдання в сфері містобудування» [7];
- Довідник з відбудови міст. Київ: Урбанина, 2023 - 400 с. [8];

А також наукові праці:

- Яценко В.О. Містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора арх. К.: КНУБА, 2021. 40 с. [9];
- Вільям Ніл. Міське планування та культурна ідентичність. Лондон: Routledge, 2004. 272 с. [10];
- Йен Гел. Місто для людей / Переклад з англійської Ольги Любарської. - Київ: Основи, 2018 - 304 с., фото [11];
- Філяк М. С. Деурбанізація як інструмент сталого розвитку мікрорегіонів / М. С. Філяк, Ю. Ю. Завадовська // Науковий вісник Львівського національного

університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. - 2014. - Т. 16, № 2(5). - 165-172 с. [12];

- Устінова І. І. Методологічні основи сталого розвитку еколого-містобудівних систем. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора арх. К.: КНУБА, 2016. 46 с. [13];
- Термоса І.О. Сутність сталого розвитку та його особливості в контексті сільських територій / І. О. Термоса // Причорноморські економічні студії. - 2017. - Вип. 19. - С. 33-37 [14].

Вищезазначені законодавчі акти та публікації засвідчують важливість дослідження особливостей сталого розвитку селищних територіальних громад, у яких ключову роль відіграє комбінація існуючої нормативної бази та інституцій із унікальними територіальними та соціокультурними особливостями громади, потенціалу її розвитку та викликами, пов'язаних із децентралізацією.

#### **Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами:**

Магістерська робота пов'язана із загальною темою науково-дослідної роботи кафедри містобудування КНУБА - «Наукові засади проєктування та реконструкції містобудівних і ландшафтно-рекреаційних об'єктів» на період 2023-2027 рр. (Державний реєстраційний номер: 0123U101174).

#### **Мета і задачі дослідження**

**Мета:** виявити особливості сталого розвитку Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області з акцентом на збереження культурної ідентичності, забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку території в умовах можливого переселення міського населення.

#### **Завдання дослідження:**

- проаналізувати досвід впровадження цілей сталого розвитку в просторову організацію селищних територіальних громад;

- визначити теоретичні передумови сталого розвитку території Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області;
- розробити проєктні пропозиції з реновації селища Червоне Бердичівського району Житомирської області.

#### **Об'єкт і предмет дослідження**

**Об'єкт дослідження:** територія Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області.

**Предмет дослідження:** особливості сталого розвитку Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області.

#### **Методи дослідження**

- метод порівняльного аналізу аналогів;
- метод класифікації проєктної інформації;
- метод пошуку ідей;
- метод експериментального проєктування;

#### **Наукова новизна**

- Вперше буде розглянуто, як процес міграції з урбанізованих територій у селищні може впливати на ідентичність у широкому розумінні;
- Буде розширено базу досліджень впливу культурної спадщини на соціально-економічне зростання селищних територіальних громадах;
- Поглиблення наявних методів аналізу особливостей сталого розвитку селищних територіальних громад;
- Буде описано прояви культурної самобутності Червоненської селищної територіальної громади.

#### **Практична цінність**

Результати дослідження буде використано для розробки комплексного плану просторового розвитку території Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області й реорганізації планування та забудови її адміністративного центру - селища Червоне.

Результати дослідження можуть бути використані для подальших наукових досліджень і для підготовки фахівців у сфері архітектури та містобудування. Результати дослідження можуть бути використані проєктувальниками, що розроблятимуть подібні об'єкти.

### **Апробація результатів**

Результати дослідження доповідалися на:

- конференції «БУД-МАЙСТЕР-КЛАС» в м. Київ 6 листопада 2024 року, онлайн формат з тезами на тему: «Причини занепаду і перспективи реконструкції палацового комплексу Грохольських-Терещенків у селищі Червоне, Житомирської області».

- VII Науково-практичній конференції «Містобудування: проблеми і перспективи розвитку» в м. Київ 15 квітня 2025 року, онлайн формат з тезами на тему: «Проблеми та перспективи просторового розвитку Червоненської селищної територіальної громади»

- XVII Всеукраїнська наукова конференція «Сучасна архітектурна освіта XVII Територіальні громади: архітектура у період відновлення».

- спільному міжнародному навчальному проєкті «Kyiv + Coventry Joint Master of Architecture Conference on Adaptive Architecture» в м. Київ та Ковентрі (Великобританія) 12 лютого 2025 року, онлайн формат з доповіддю на тему: «Adaptive architecture: recover and reuse».

### **Публікації**

1. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Причини занепаду і перспективи реконструкції палацового комплексу Грохольських-Терещенків у селищі Червоне, Житомирської області» для Conference Proceedings of the International Scientific-Practical Conference of Young Scientists «Build-Master-Class-2024» [15].

2. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Проблеми та перспективи просторового розвитку Червоненської селищної територіальної громади» для сьомої науково-практичної конференції «Містобудування: проблеми і перспективи», що відбулася 15 квітня 2025 року, Київ, Україна [16].

3. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Інтеграція ВПО як фактор сталого розвитку сільських територіальних громад України» для XVII Всеукраїнської наукової конференції «Сучасна архітектурна освіта. Територіальні громади: архітектура у період відновлення», 20 листопада 2025 р., Київ, Україна [17].

4. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Стратегії збереження та адаптації об'єктів архітектурної спадщини в селищних територіальних громадах: виклики та пропозиції» на XI Міжнародній науково-технічній конференції «Архітектура історичного Києва. Актуальні перспективи відбудови», що відбулася 24-25 листопада 2025, Київ, Україна.

5. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, стаття на тему «Трансформація символічного простору та формування локальної ідентичності в контексті зміни історичних наративів (на прикладі Червоненської тг)» на X Науково-практичний форум «Чорноволівські читання», який відбувся 20 грудня 2025.

6. О.І. Седак, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Семіотичні методи ревіталізації об'єктів та просторів територіальних громад (на прикладі селища Червоного Житомирської обл.) для XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Learning, technology and inventions: problems of modern education», що відбулася 01-03 грудня 2025 р., Краків, Польща [18].

7. Н.Ю. Войко, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Ревіталізація публічних просторів територіальних громад (на прикладі майдану в селищі Червоне Житомирської області)» для V Міжнародної науково-практичної конференції «Research in Science, Technology and Economics», що відбулася 10-12 грудня 2025 р., Люксембург, Люксембург [19].

8. І.І. Устінова, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Концепція формування SNN-екополісу» для IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 150-річчя Олександра Вербицького» [20].

9. Н.М. Шебек, С.О. Вінічук, тези доповіді на тему «Перспективи сталого розвитку Червоненської селищної територіальної громади» для восьмої

науково-практичної конференції «Містобудування: проблеми і перспективи», що відбулася 15 квітня 2026 року, Київ, Україна [16].

### **Структура та обсяг роботи**

Магістерська робота буде складатися з п'яти розділів: аналітичного, теоретичні передумови особливості сталого розвитку території селищної територіальної громади, проєктні пропозиції з реновації селища Червоне, «Естетика містобудування» та «Цивільний захист». Кожний розділ міститиме три параграфи і висновки. Після загальних висновків розміщуватиметься список використаних джерел. Додатки включатимуть завдання на проєктування, зображення проєктної частини, дипломи, сертифікати і довідки.

## РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

### 1.1. Стан вивченості проблеми впровадження цілей сталого розвитку в селищних територіальних громадах

Цілі сталого розвитку (надалі - ЦСР) - це ключовий напрямок країн, що був ухвалений Самітом ООН у 2015 році із переліком 17 глобальних цілей на період до 2023 року [1].

Важливість дій та необхідність прийняття Стратегії сталого розвитку в Україні прямо пов'язана низкою зовнішніх та внутрішніх чинників, зокрема:

- Указом Президента України від 30.09.2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [2] держава Україна взяла на себе зобов'язання дотримуватися Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, а саме:

1) подолання бідності; 2) подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; 3) забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці; 4) забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх; 5) забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат; 6) забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією; 7) забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх; 8) сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; 9) створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; 10) скорочення нерівності; 11) забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів; 12) забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; 13) вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її

наслідками; 14) збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку; 15) захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття; 16) сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях; 17) зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

- Показники якості життя та економічного доброту населення не відповідають дійсному освітньому, науково-технічному, соціальному, промислового та природнього потенціалу населення України;

- Високі ризики екологічного та техногенного колапсу у результаті прийняття відповідних стратегій бізнесу та політичних рішень на різних рівнях влади;

- Глобальна зміна клімату діє на Україну, як і на весь світ, що прослідковується в екстремальних погодних явищах, підвищенні рівня моря, втраті біорізноманіття тощо.

Стратегією сталого розвитку України передбачається впровадження системи дій для досягнення поставленої мети розвитку: подолання дисбалансу в економічній, соціальній та екологічній сферах. Сталий розвиток селищних територіальних громад має під собою ряд сфер у яких необхідно проводити поступову методичну роботу. Серед них можна виділити екологічну, економічну, соціальну та управлінську.

Термоса І.О. у дослідженні «Сутність сталого розвитку та його особливості в контексті сільських територій» [14] акцентує увагу на необхідності переходу до моделі сталого розвитку сільських громад, яка передбачає гармонійне поєднання економічного зростання з соціальним розвитком та збереженням довкілля. Ідея була викладена у вигляді моделі

формування спроможних ОТГ на території України (Рис. 1.1.1) Серед проблем автор окреслює відсутність адаптивної освіти до сталого розвитку, мотивації та соціальної підтримки до формування сучасного фахівця, результативної управлінської системи; напруженість демографічної ситуації; занепад промислового та аграрного сектору призвело до зниження зайнятості сільського населення; несприятливі умови та оплати праці [14]. Всі ці проблеми прямо відповідають більшості пунктів Цілей сталого розвитку.

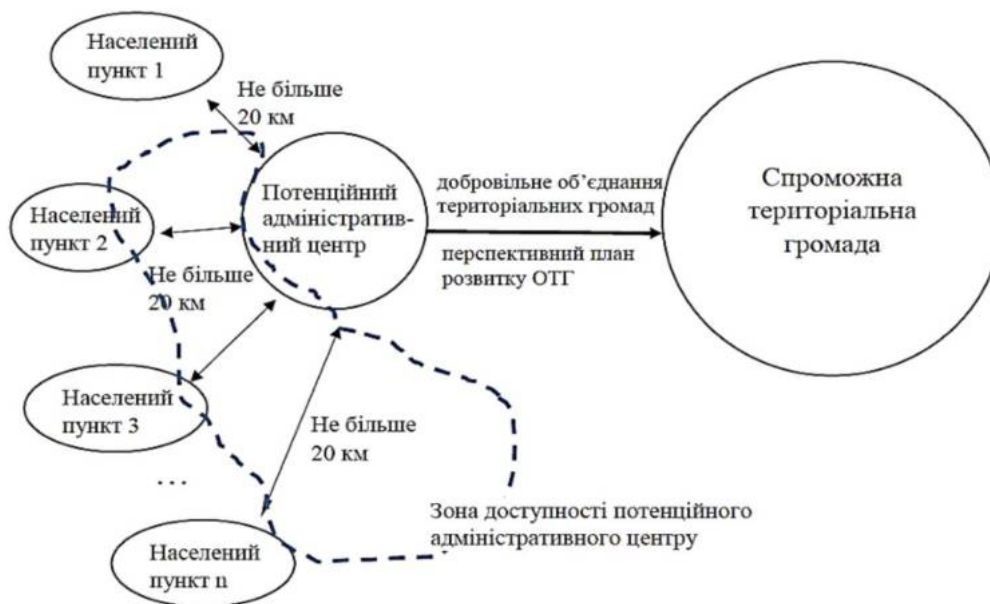


Рис. 1.1.1. Модель формування спроможних ОТГ на території України за І.О. Термосою [14]

Дисертаційна робота Яценка В.О. «Містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад» [9] присвячена актуальному питанню формування локальних систем розселення в умовах адміністративно-територіальної реформи в Україні. На основі комплексного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також з урахуванням сучасних тенденцій розвитку містобудування, розроблено концептуальні засади та практичні рекомендації щодо створення ефективних систем розселення в межах об'єднаних територіальних громад (Рис. 1.1.2) [9].

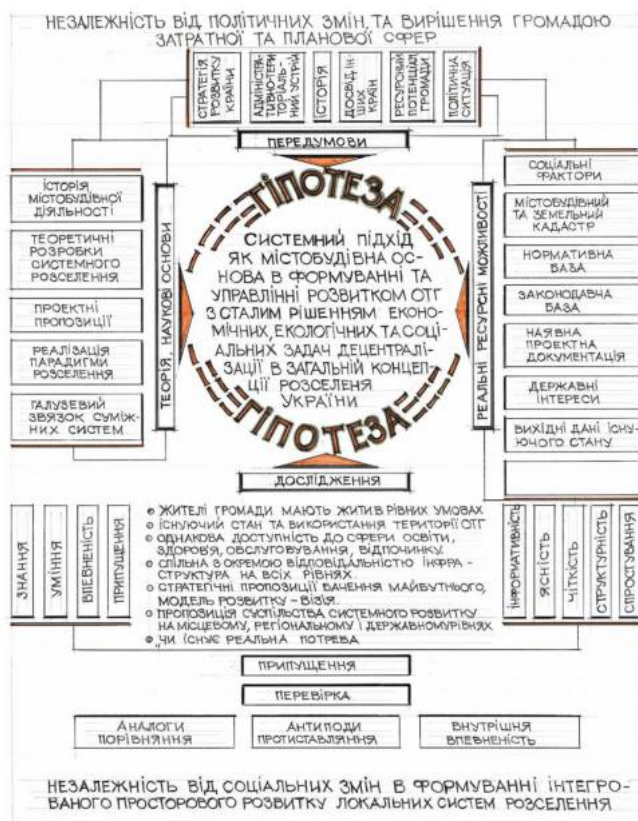


Рис. 1.1.2. Гіпотеза системного підходу як містобудівної основи за В.О. Яценком [9]

Особлива увага приділена розробці містобудівних принципів та моделей організації локальних систем розселення. Автор пропонує інтегрований підхід, який поєднує економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти розвитку територій. Серед принципів, що можуть бути використані у наступних розділах є «збереження дезурбанізованого середовища», що передбачає захист сільських пейзажів, розвиток місцевих традиційних форм діяльності та формування сільських територій на засадах збереження автентичності; принцип «спадкоємного збереження культурно-етнічної спадщини» означає сталий розвиток культурного різноманіття з метою його відродження та захисту.

У свою чергу Устінова І.І. розробила методологічні основи сталого розвитку еколого-містобудівних систем, які базуються на тому, що розвиток урбанізованих територій має підпорядковуватись інтегративним екологічним і фізичним законам для забезпечення довготривалого балансу між населенням і навколишнім середовищем. Основні наукові здобутки включають впровадження нового напрямку «хвильової урбаністики», що моделює динаміку

та взаємодію міського населення з екосистемою на різних просторових рівнях (Рис. 1.1.3) [13].

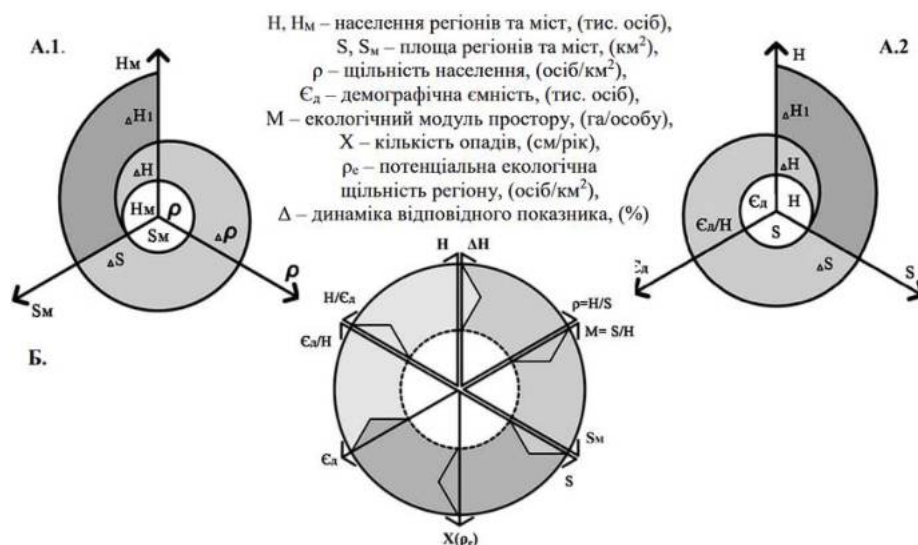


Рис. 1.1.3. Моделі розвитку еколого-містобудівної системи на рівні міста (A.1), регіону, країни (A.2) та узагальнена модель циклів розвитку (B) за І.І.

Устїноюю [13]

У статті Філяка М.С. та Завадовської Ю.Ю. «Деурбанізація як інструмент сталого розвитку мікрорегіонів» [12] детально аналізується негативні наслідки концентрації населення та економічної активності в мегаполісах. Вони вказують на такі проблеми, як соціальна нерівність, деградація довкілля, зниження якості життя, втрата культурних цінностей та деформація соціальних відносин [12]. На контрасті, автори підкреслюють потенціал сільських територій для створення більш справедливого та екологічно чистого суспільства.

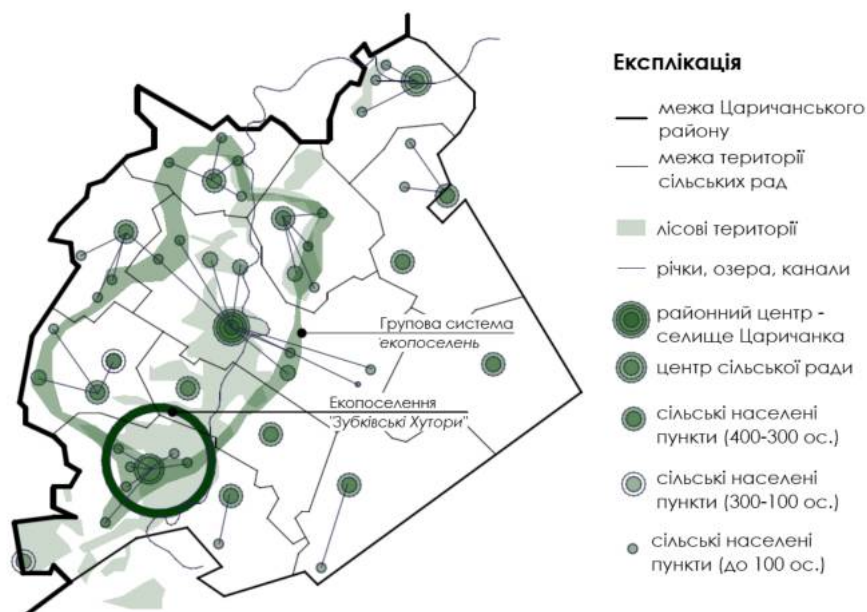
У статті «Sustainable development and harmonization of the architectural environment of cities» [21] розглядається гармонізація архітектурного середовища як кінцева мета та визначальна умова сталого розвитку міст, при цьому наголошується на необхідності збереження духовних цінностей у цьому процесі. Базуючись на принципах міської синергетики, пропонується ефективно використовувати внутрішні резерви та потенціал самоорганізації населення для перерозподілу ресурсів. У роботі висвітлено основні положення теорії гармонізації, зокрема важливість досягнення відповідності між уявленнями

людини про середовище та його реальними властивостями, а також розглядаються практичні аспекти, такі як принципи циркулярної економіки та проблеми переробки відходів, включно з пластиком.

У роботі М.В. Савицького, Ю.І. Грицана, М.М. Бабенка, О.І. Бондаренка «Екопоселення» [22] проаналізовано та викрито глибоку соціально-економічну кризу сучасного українського села, що характеризується: депопуляцією, безробіттям, занепадом соціальної та інженерної інфраструктури, а також зміною ментальності мешканців, які значною мірою більше не хочуть працювати на землі. Як концептуальний шлях до відродження села та вирішення соціальних проблем (включно з розселенням переселенців), автори пропонують створення *екопоселень*, де симбіоз між будівельними екотехнологіями та сучасними біоагротехнологіями складає соціоекономічну основу ефективного розвитку села. Ця модель ґрунтується на принципах сталого розвитку, автономності, самодостатності, використанні природозберігаючих технологій та методів природного землеробства (пермакультури) (Рис. 1.1.4. та Рис. 1.1.5.).



Рис. 1.1.4. Складові ефективного розвитку селища [22, 740]



*Рис. 1.1.5. Трансформація існуючої мережі малих сіл в групову систему екопоселень*

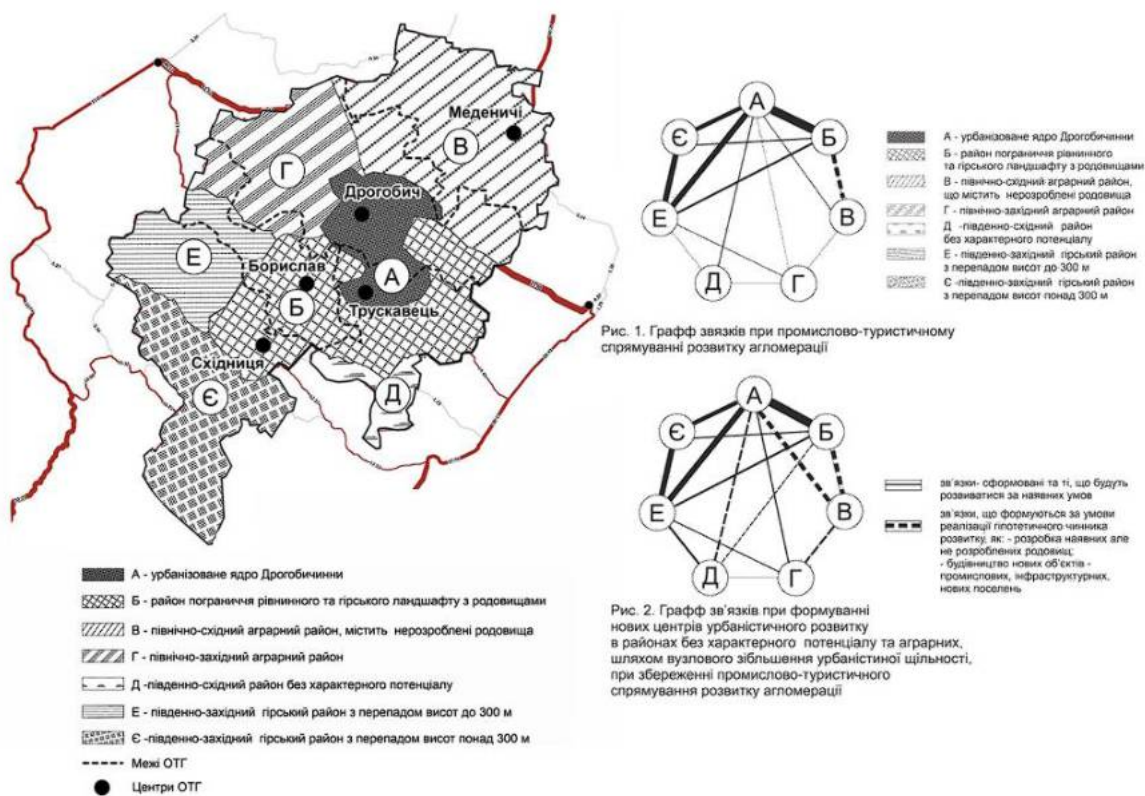
У статті Лещенко Н.А. розглядається актуальна проблема відродження архітектурної спадщини малих історичних міст, пропонуючи на прикладі селища Олика Волинської області комплексну модель реконструкції [23]. Ця модель має на меті перетворити занедбаний історичний центр на туристичний об'єкт, який міг би стати частиною ширшого маршруту Західною Україною. Наразі унікальні пам'ятки Олики знаходяться в поганому стані, що значною мірою спричинено їх невідповідним використанням під корпуси психіатричної лікарні. Крім того, цілісність ансамблю порушена хаотичною забудовою та втратою історичної домінанти - ратуші [23, 423]. Ключовими елементами запропонованої регенерації є, по-перше, винесення психіатричної лікарні за межі «старого міста»; по-друге, відновлення об'ємної структури шляхом реставрації торгових рядів та будівництва нової, стилізованої ратуші на її історичному місці; і по-третє, створення єдиної пішохідної зони через виведення транзитного транспорту на об'їзну дорогу та формування нової фонової забудови і зеленої рекреаційної зони [23, 427].

У дисертаційній роботі Соснової Н.С. «Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України» [24] розроблено комплексні теоретико-методологічні основи формування та розвитку громадських

просторів (ГП) у містах України. Актуальність теми зумовлена суперечністю між вагомою соціально-економічною роллю ГП та їхньою невизначеністю у містобудівному плануванні та законодавстві, а також необхідністю адаптації світових теорій до специфічних українських умов (швидка зміна економічних парадигм, нашарування різних ідентичностей). Авторка пропонує системний підхід, виділяючи дві базові категорії просторів: "простори-зв'язки" (пішохідні шляхи, тротуари) та "контент-простори" (парки, сквери, площі при об'єктах) (24, с. 26). Встановлено закономірності двоетапного розвитку Харкова, Львова та Кривого Рогу (кількісного вздовж каркасних елементів міста та якісного у секторальних територіях).

Дисертація Бардина Ю.В. *«Просторово-функціональний розвиток Дрогобицької агломерації»* [25] присвячена дослідженню просторово-функціонального розвитку поліцентричної Дрогобицької агломерації (Дрогобич, Борислав, Стебник, Трускавець) в умовах нового адміністративно-територіального устрою України та переходу до постпромислової економіки. Робота аналізує, як цей старопромисловий регіон, що історично базувався на видобутку корисних копалин (нафти, солі), трансформується, втративши промисловість як агломераційно-формуючу функцію, але зберігши та розвинувши значний рекреаційно-туристичний та бальнеологічний потенціал (рис. 1.1.6). За допомогою ГІС-аналізу автор виділяє 7 основних функціональних типів ландшафтів (урбанізовані, аграрні, рекреаційні, ресурсно-промислові) з різним потенціалом у межах району.

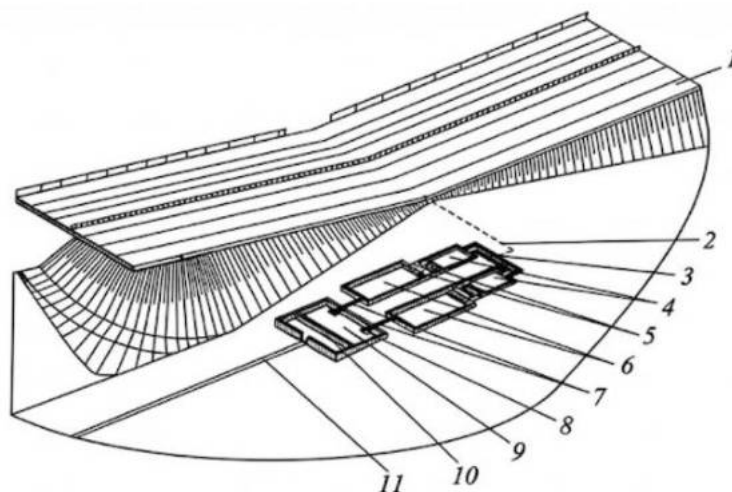
Типи різнопотенціальних функціональних територій Дрогобиччини



Примітка: розроблено автором

Рис. 1.1.6. Типи різнопотенціальних функціональних територій Дрогобиччини за Ю.В. Бардиним [25]

У статті «Використання біоплато для доочищення стічних вод від малих населених пунктів» Станкевичем В.В., Тарабаровою С.Б., Березою А.Ю розглядається технологія доочищення стічних вод від малих населених пунктів за допомогою біоплато - біоінженерних споруд із вищою водною рослинністю [26]. Технологія біоплато (Рис. 1.1.7) базується на природних механізмах самоочищення, таких як седиментація, фільтрація, а також деструкція та акумуляція забруднень (органічних речовин, сполук азоту й фосфору, важких металів) мікроорганізмами та кореневою системою рослин (очерету, рогозу). Перевагами методу є низькі капітальні та мінімальні експлуатаційні витрати, відсутність потреби в електроенергії, тривалий термін служби (до 30 років) та високий ступінь очищення (90-95%), що ефективно сприяє захисту водних об'єктів.



1 – дорожнє полотно, 2 – організований водозбір, 3 – розподіляючий лоток, 4 – відстійник з напівзатопленою нафтоуловлюючою перегородкою, 5 – сорбційний фільтр, 6 – первинне біоплато з ВБР, 7 – труба, 8 – перегородка для зниження швидкості потоку, 9 – вторинне біоплато з посадкою *Eichornia crassipes*, 10 – напівпроникний бар'єр-фільтр, 11 – лоток.

*Рис. 1.1.7. Схема 2-х секційного біоплато для очищення стоків у малих населених пунктах [26]*

У статті Тараса Назарука «*Моделі сталого розвитку промислових об'єктів у малих і середніх містах Карпатського регіону*» [27] досліджуються архітектурно-урбаністичні моделі сталого розвитку промислових об'єктів у малих і середніх містах Карпатського регіону України, що занепадають внаслідок деіндустріалізації. Метою роботи є виявлення типологічних підходів до ревіталізації, що враховують локальний контекст та принципи сталого розвитку. За допомогою морфологічного та графоаналітичного методів автор класифікує промислові території за ступенем включеності в міську тканину на периферійно-ізолювані, напівінтегровані та інтегровані (Рис. 1.1.8).



*Рис. 1.1.8. Класифікація промислових територій за ступенем включеності в міську тканину*

На основі аналізу світових та вітчизняних практик, зокрема проєкту «Промприлад.Реновація», розроблено адаптовану для регіону типологію моделей ревіталізації: інтеграційну, ландшафтно-регенеративну та креативно-функціональну (Рис. 1.1.9). Дослідження підкреслює необхідність комплексного підходу, що поєднує збереження культурної спадщини, екологічну відповідальність та соціальну справедливість для формування нової якості міського життя.



*Рис. 1.1.9. Адапована типологія моделей ревіталізації*

Монографія «Сталий розвиток сільських територій» за редакцією проф. Т. Зінчук (Україна) та проф. Ю. Раманаускаса (Литва) присвячена проблемам реалізації політики сталого розвитку на сільських територіях України в умовах глобалізаційних викликів, реформ та процесів децентралізації [28]. У роботі

досліджуються аспекти формування виробничого, природного, людського, фінансового та інвестиційного капіталу, а також аналізуються соціально-економічні, екологічні та інноваційні зміни на мікро- та макрорівнях. Ключове місце відведено ролі та функціям об'єднаних територіальних громад (ОТГ) як носіям прогресивних змін, відповідальності підприємств як стейкхолдерів, та використанню світового досвіду для удосконалення політики сільського розвитку на засадах сталості.

У роботі Ани Барбич «Sustainable Development of Rural Areas A Project Approach» сталий розвиток розглядається як сучасна парадигма для сільських територій, що прийшла на зміну ідеї «прогресу» [29]. Автор аналізує конфлікти цієї парадигми, зокрема "подвійну мораль" розвинених країн, які переносять екологічні витрати на постсоціалістичні держави, та суперечності між глобалізацією і збереженням локальної ідентичності. Стверджується, що ефективні зміни мають відбуватися на місцевому рівні, для чого пропонується проектна модель (Рис. 1.1.10), де головними акторами є мешканці. Мета моделі - підвищення «якості життя» (економічної, соціальної, партисипативної) через розвиток диверсифікованої місцевої економіки (напр., агротуризм), що базується на локальних ресурсах і водночас захищає їх. Реалізація моделі вимагає поєднання підходу «знизу-вгору» (місцеві ініціативи) та «згори-вниз» (державна підтримка), що ілюструється на прикладі політики регіонального розвитку Словенії.

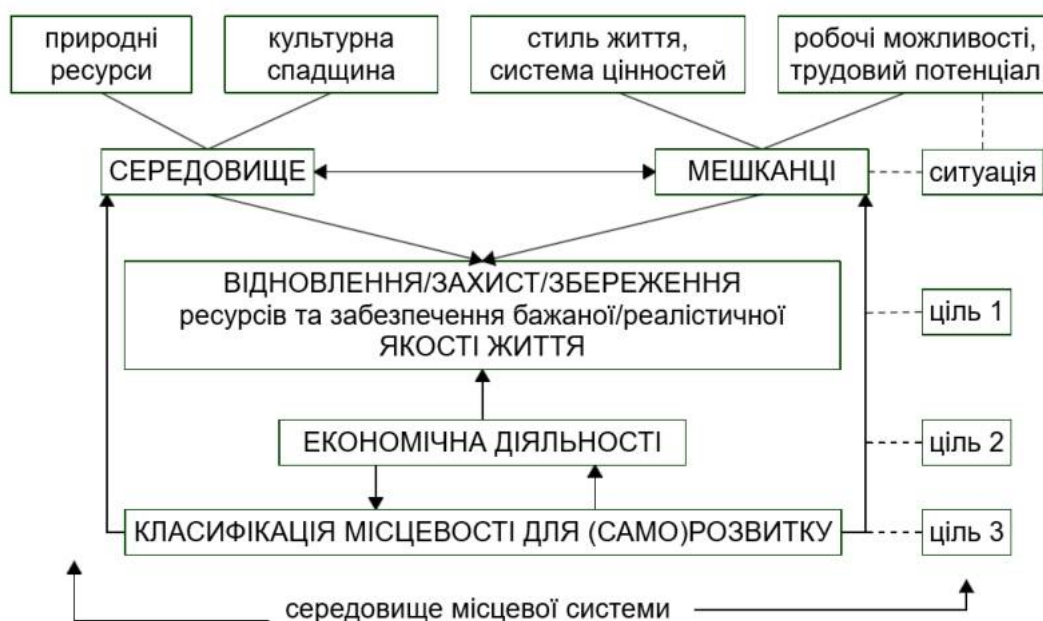


Рис. 1.1.10. Проектна модель змін на місцевому рівні за А. Бабіч.

Переклад з англійської мови: С. Вінічук [29]

Таблиця 1.1.1.

### Узагальнення теоретичного досвіду дисертацій

№ п/п	Автор, рік	Установа	Спеціальність	Тема дослідження	Об'єкт дослідження	Предмет дослідження
0	1	2	3	4	5	6
1	В.О. Яценко, 2021	КНУБА, Київ, Україна	18.00.04 - Містобудування та ландшафтна архітектура	Містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад	локальна система розселення, об'єднана територіальна громада	містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад
2	І.І. Устінова, 2016	КНУБА, Київ, Україна	18.00.01 - Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури	Методологічні основи сталого розвитку еколого-містобудівних систем.	еколого-містобудівна система як багаторівневий простір взаємодії населення з середовищем, у межах якого можливе забезпечення умов сталого (екологічно збалансованого) розвитку	методологічні основи (науково-теоретичні засади, методи та прийоми) сталого розвитку еколого-містобудівних систем
3	Н.С. Соснова, 2021	НУ «Львівська політехніка», Львів,	18.00.01 - Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури	Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст	громадські простори загального користування міст України.	структура та закономірності у формуванні громадських просторів міст України

		Україна		України		
4	Ю.В. Бардин, 2023	НУ «Львівська політехніка», Львів, Україна	191 Архітектура та містобудування	Просторово-функціональний розвиток Дрогобицької агломерації	територія Дрогобицького району, що об'єднує групу міст та поселень, що історично функціонують в симбіозі за агломераційними принципами	основні положення функціонування Дрогобицького району як функціонального ядра Прикарпаття

Таблиця 1.1.2

### Узагальнення теоретичного досвіду статей та монографій

№ п/п	Автор, рік	Місто	Назва
0	1	2	3
1	М.С. Філяк, Ю.Ю. Завадовська, 2014	Львів, Україна	Деурбанізація як інструмент сталого розвитку мікрорегіонів
2	І.О. Термоса, 2017	Одеса, Україна	Сутність сталого розвитку та його особливості в контексті сільських територій
3	Shebek N., Timokhin V., Tretiak Y., Kolmakov I., Olkhovets O., 2020	Київ, Україна	Sustainable development and harmonization of the architectural environment of cities
4	М.В. Савицький, Ю.І. Грицан, М.М. Бабенко, О.І. Бондаренко, 2021	Дніпро, Україна	Екопоселення
5	Н.А. Лещенко, 2014	Київ, Україна	Відродження архітектурного ансамблю історичного центру малого міста (на прикладі пропозиції по регенерації історичного центру СМТ Олика Волинської області)
6	В.В. Станкевич, С.Б.Тарабарова, А.Ю. Береза, 2015	Київ, Україна	Використання біоплато для доочищення стічних вод від малих населених пунктів
7	Т. Назарук, 2025	Івано-Франківськ, Україна	Моделі сталого розвитку промислових об'єктів у малих і середніх містах Карпатського регіону
8	Т. Зінчук, Ю. Раманаускаса.	Клайпеда, Литва; Київ, Україна	Сталий розвиток сільських територій
9	A. Barbič	Клагенфурт, Австрія	Sustainable Development of Rural Areas: From Global Problems to Local Solutions

В результаті аналізу вітчизняних та закордонних досліджень можна зробити висновок, що напрямків досягнення сталого розвитку селищних територіальних громад існує багато, проте ключовим є комплексне поєднання економічного зростання, соціальної справедливості та екологічної безпеки. Жоден із цих векторів не може бути реалізований відокремлено.

## 1.2. Досвід модернізації селищних територіальних громад у відповідності до цілей сталого розвитку

Робота над впровадженням та дотриманням Цілей сталого розвитку є загальнодержавною задачею. Проте для досягнення довгострокового результату необхідна злагоджена робота на всіх рівнях управління. Зокрема в Україні за ці 10 років як розпочалася реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади або реформа децентралізації, вже відчутні зміни в певних громадах.

До прикладу **Слобожанська територіальна громада Чугуївського району Харківської області** стала учасником реалізації проекту від благодійного фонду “RePower Ukraine Foundation” із метою стати енергетично незалежною (Рис. 1.2.1) [30].

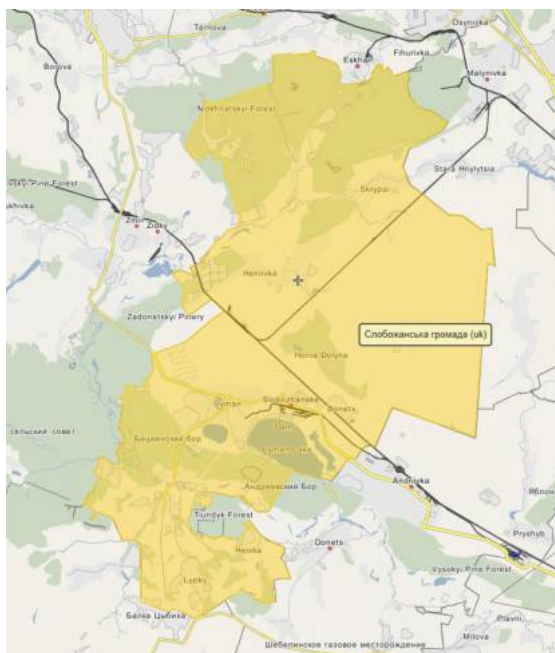


Рис. 1.2.1. Територія Слобожанської ОТГ [30]

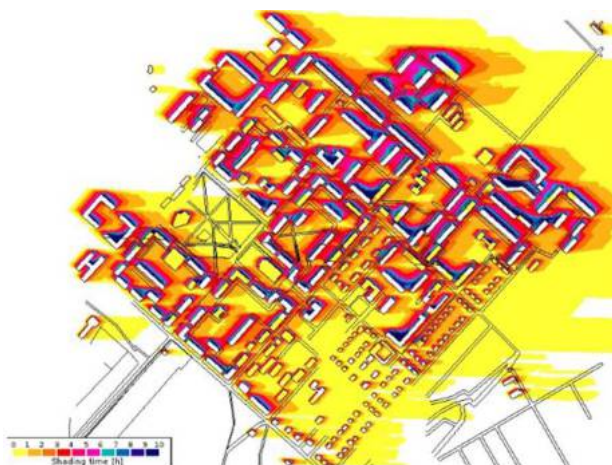


Рис. 1.2.2. Аналіз сонячного потенціалу с. Слобожанського [30]

Проектом передбачено детальний аналіз теперішнього стану та візуалізація сонячного потенціалу 16 закладів критичної інфраструктури адміністративного центру громади - селища Слобожанського (Рис. 1.2.2). Ця ініціатива відповідає Цілям сталого розвитку (7) «Доступна та чиста енергія» і (13) «Боротьба зі зміною клімату», оскільки передбачається знизити витрати на електроенергію та скоротити викиди CO<sub>2</sub>.

**Космацька сільська ОТГ, Івано-Франківської області** прикладом громади, яка розвиває екотуризм. Космач - автентичне гуцульське селище із дивовижною історією, що привнесло у світ космацьку вишивку та писанковий розпис [31]. Селище залучає туристів традиційними ремеслами (ліплення сирних коників, вівчарство, гончарство, писанкарство, вишивка, ткацтво), відвідуванням пам'яток, мальовничими маршрутами в Карпати, що сприяє сталому розвитку та підтримує місцеву економіку, зберігаючи культурну спадщину. Серед гуцульських хат сховалися еко-будиночок «Бутинар» (Рис. 1.2.3), де будь-хто охочий може поринути у дослідження карпатських полонин.

У селищі створено туристичні маршрути та місця для відпочинку на природі - все це сприяє збереженню навколишнього середовища та культурних традицій, реалізуючи Цілі сталого розвитку (8) «Гідна праця та економічне зростання» та (15) «Збереження екосистем суші».



*Рис. 1.2.3. Еко-будиночок «Бутинар» [31]*

**Малинівська селищна ОТГ Чугуївського району Харківської області** гарний приклад якісних політичних рішень щодо поводження з твердими побутовими відходами [32]. Громада розробила план на 2020-2022 роки, який передбачає вдосконалення збору твердих побутових відходів, інформування населення про екологічні практики та стимулювання сортування відходів. Серед довгострокових задач виділено придбання устаткування для утилізації та переробки пластику та ліквідація стихійних сміттєзвалищ у селі Стара Гнилиця. Такі заходи знижують кількість відходів, що відправляються на полігони, та сприяють екологічній стабільності громади, відповідно до цілей сталого розвитку (11) «поводження з відходами» і (12) «збереження екології». Крім цього на території громади розміщуються 4 великих підприємства, серед яких ТОВ «Малинівський склозавод» (Рис. 1.2.4), який попри постійну загрозу обстрілів продовжує модернізацію своїх потужностей за підтримкою Програми USAID DOBRE [32].



*Рис. 1.2.4. Малинівський склозавод [32]*

Варто враховувати європейський досвід впровадження децентралізації одиниць місцевого самоврядування, зокрема проаналізовано досвід Республіки Польща, тому що він найбільш релевантний та цінний для українських селищних ТГ, оскільки польські гміни після успішної адміністративно-територіальної реформи набули значної інституційної та фінансової спроможності.

**Формування локального енергетичного кластера (ЛЕК) у гміні Охотниця Дольна** слугує підтвердженням ефективності децентралізованих моделей енергозабезпечення. Ця модель реалізована через унікальне партнерство, де орган місцевого самоврядування (ОМС) виступає координатором, а Гірничо-металургійна академія AGH забезпечує науково-технічний супровід у рамках проєкту Smart Energy Lab.

Енергетичний кластер Охотниці Дольни складається із таких елементів (Рис. 1.2.5):

- фотоелектрична ферма, що належить ОМС, потужністю 222 кВт;
- фотоелектричні установки на будівлях, які теж належать ОМС (150 кВт);

- 726 проз'юмерських установок потужністю 2 кВт і 300 - потужністю 3 кВт;
- гідроелектростанція на 0,5 МВт;
- 4 накопичувачі енергії з літійонною технологією.



*Рис. 1.2.5. Поле сонячних панелей [33]*

Ключові результати функціонування даного кластера полягають у досягненні повної енергетичної незалежності на рівні громади та зменшенні операційних витрат на електричну і теплову енергію. ЛЕК демонструє високу здатність до балансування виробництва та споживання енергії на своїй території за допомогою сучасних ІТ-інструментів, що значно підвищує її стійкість порівняно з централізованими системами. Стратегічні плани гміни, які включають будівництво біогазової установки, підкреслюють пріоритетність подальшої екологічної оптимізації та використання біопалива як постійно діючого джерела, що мінімізує емісію парникових газів. Даний приклад безпосередньо корелює з такими ключовими ЦСР: (7) «Відновлювана енергія», (9) «Інновації та інфраструктура», (11) «Сталий розвиток міст та спільнот», (13) «Боротьба зі зміною клімату», (17) «Партнерство заради стійкого розвитку».

**Муниципальна громада Затор** (10 тис. осіб, 51 км<sup>2</sup>) являє собою приклад успішної економічної ревіталізації, заснованої на ефективній стратегії територіального маркетингу та міжмуниципальної кооперації. Об'єктом дослідження є трансформація невеликої сільськогосподарської громади, відомої своїм рибництвом, на потужний туристично-інвестиційний хаб під брендом «Заторська земля - долина коропа». Використання цієї унікальної локальної особливості дозволило сформувати цілісний туристичний кластер, що включає масштабні розважальні об'єкти, як-от «Енерголандія», та привернути значний потік як внутрішніх, так і міжнародних відвідувачів (Рис. 1.2.6).



*Рис. 1.2.6. Еко-музей долини карпів [33]*

Інструментальна частина успіху громади базувалася на розробці системи інвестиційних преференцій, сформованих у співпраці з сусідніми муніципалітетами. Ключовим інструментом стало застосування шкали звільнення від податку на нерухомість, яке було безпосередньо прив'язане до створення інвесторами нових робочих місць. Така політика у поєднанні з тісною міжмуниципальною співпрацею призвела до значного зростання власних доходів громади, які у 2023 році досягли майже 39 мільйонів злотих,

підтверджуючи ефективність застосування непрямих (податкових) стимулів для розвитку локальної економіки [33]. Цей приклад відповідає ключовим ЦСР: (8) «Гідна праця та економічне зростання», (9) «Інновації та інфраструктура», (17) «Партнерство заради стійкого розвитку».

**Проект Інноваційного району Гвелфа (GID) у Канаді** передбачає створення компактної спільноти змішаного використання, що функціонує як «місто в місті» та поєднує житлові, комерційні й інноваційні робочі простори. Головною метою майстер-плану є формування стійкого, вуглецево-нейтрального середовища, яке гармонійно інтегрує природну спадщину річки Ерамоза із сучасною архітектурою та розвиненою пішохідною інфраструктурою. БІГ детально розробили стратегії зонування, розподіл висотності забудови, організацію громадських просторів та транспортну мережу, де при цьому пріоритет надається активним видам транспорту та збереженню екологічного балансу [34].

У візії генерального плану кожен принцип трансформується в дизайн-стратегії, які впроваджено у кожен блок району, що формує концептуальний каркас (Рис. 1.2.7) усього проекту, демонструючи процес перетворення абстрактних цінностей громади на конкретні урбаністичні рішення.

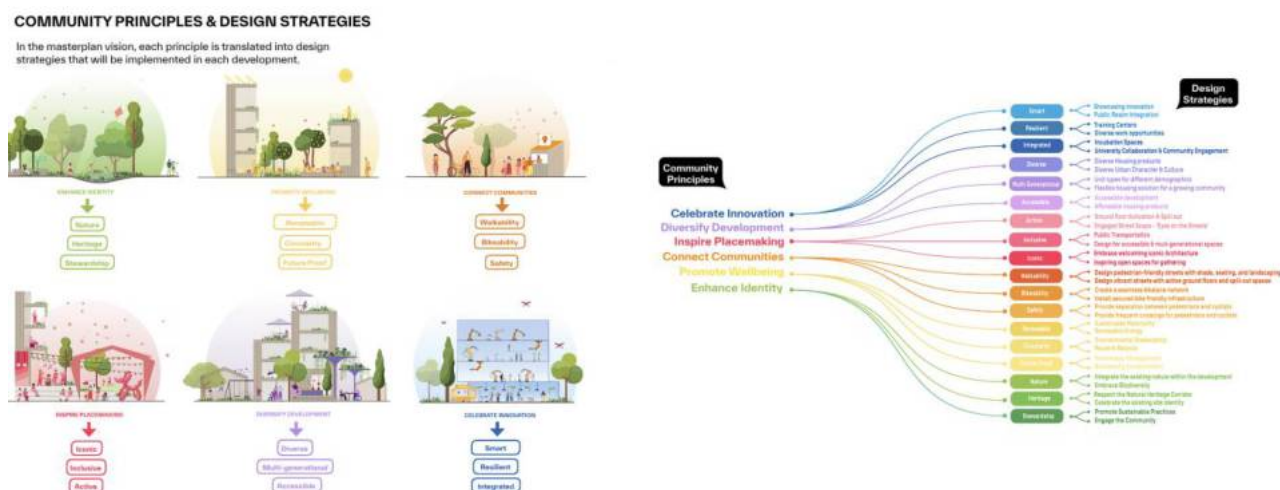


Рис. 1.2.7. Схема принципів спільноти та дизайн-стратегії [34]

Генеральний план використовує ключові можливості, які надає місце розташування ділянки, її зв'язність, ландшафт і топографія, щоб створити динамічну та добре інтегровану спільноту (Рис. 1.2.8). Серед них зв'язок з

університетом, існуюча мережа невеликих кварталів, збереження природи, пов'язаність пішохідних шляхів та якісне управління дощовими стоками. Ці можливості формують основу генерального плану, формуючи яскраву змішану спільноту, що включає: центральну змішану зону, інноваційну зону, житлові райони, різноманітні відкриті простори та дрібномасштабну мережу зв'язків.

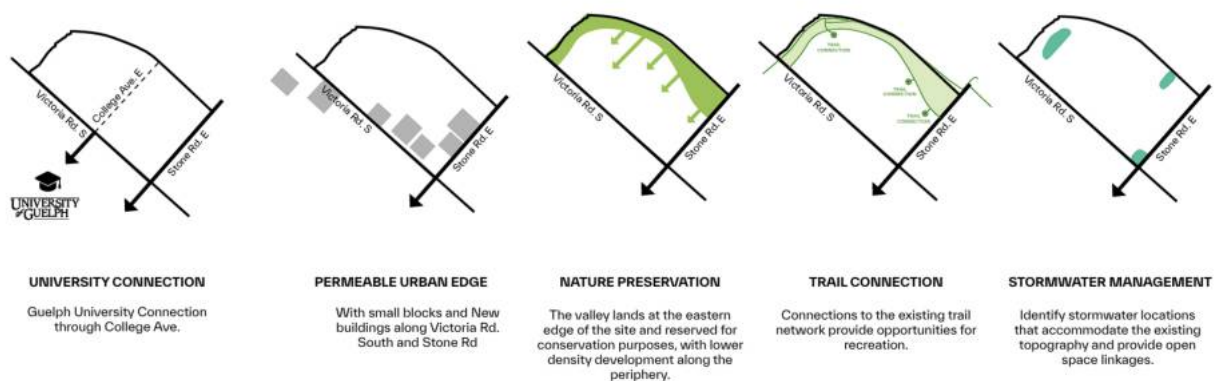


Рис. 1.2.8. Схема можливостей [34]

Guelph Innovation District є важливим прецедентом для модернізації територіальних громад, оскільки він пропонує масштабовану методичку створення самодостатніх районів, які є економічно продуктивними, екологічно відповідальними та соціально орієтованими. Орієнтація на збереження природної спадщини та розвиток інноваційних просторів відповідає ЦСР (9) «Інновації та інфраструктура», (11) «Сталі міста та спільноти», (13) «Боротьба зі зміною клімату».

**Модель The Amsterdam City Doughnut** є прикладом застосування економічної моделі «Економіка пончика» (Doughnut Economics) авторства Кейт Раворт, яка була адаптована для стратегічного планування міста Амстердам і слугує «компасом 21-го століття» для створення «процвітаючого міста» (*a thriving city*). Модель визначає подвійні межі сталого розвитку: соціальну основу, яка гарантує добробут усіх мешканців (усунення дефіциту), та екологічну стелю, що забезпечує повагу до планетарних кордонів (уникнення надлишкового використання ресурсів). Для повноцінної візуалізації та аргументації в роботі необхідно використовувати дві ключові схеми: модель

«Економіка пончика» (The Doughnut) та «Портрет міста Амстердам» (Amsterdam's City Portrait) (Рис. 1.2.9).

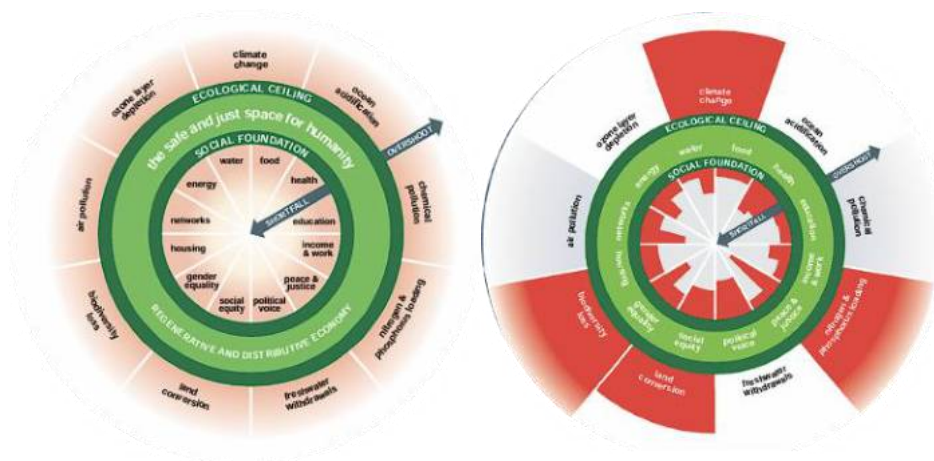


Рис. 1.2.9. а) Пончик соціальних та планетарних меж, б) Перевищення соціальних та планетарних меж «пончика» [35]

Схема має форму пончика, обмеженого двома концентричними кільцями. Внутрішнє кільце визначає Соціальну основу (Social Foundation), що включає мінімальні життєво необхідні умови для кожної людини (наприклад, доступ до води, їжі, освіти, охорони здоров'я та рівності). Якщо громада не досягає цих показників, вона перебуває у зоні дефіциту. Зовнішнє кільце формує екологічну стелю (Ecological Ceiling), що представляє дев'ять планетарних кордонів (наприклад, зміна клімату, втрата біорізноманіття, закислення океанів). Перевищення цієї межі означає надмірний тиск на планету. Головна мета - досягти стану всередині самого «Пончика», тобто зони, де дотримано соціальної основи, але не порушено екологічну стелю, що є простором безпечного і справедливого розвитку.

Інтегрований «Портрет міста Амстердам» [35] - це діаграма, яка адаптує модель «Пончика» до локального міського рівня. «Портрет» інтегративно оцінює Амстердам за чотирма взаємопов'язаними вимірами (або «лінзами»), що дозволяє уникнути вузького зосередження лише на місцевих проблемах. Ці чотири лінзи включають: місцевий соціальний (добробут мешканців міста), місцевий екологічний (вплив на місцеве природне середовище), глобальний екологічний (вплив споживання міста на планетарні кордони у світі) та глобальний соціальний (повага до добробуту людей у глобальних ланцюгах

постачання). Аналіз, відображений у «Портреті», допомагає місту визначити, де саме воно перебуває у зоні дефіциту чи надмірного використання ресурсів, і спрямувати політику на трансформаційні дії для досягнення цілей сталого розвитку. Кінцевого «результату» процесу немає - це *динамічна картина* (Рис. 1.2.10), яка змінюється разом із політикою, громадськими ініціативами та екологічними викликами, оскільки її мета - бути живим процесом.

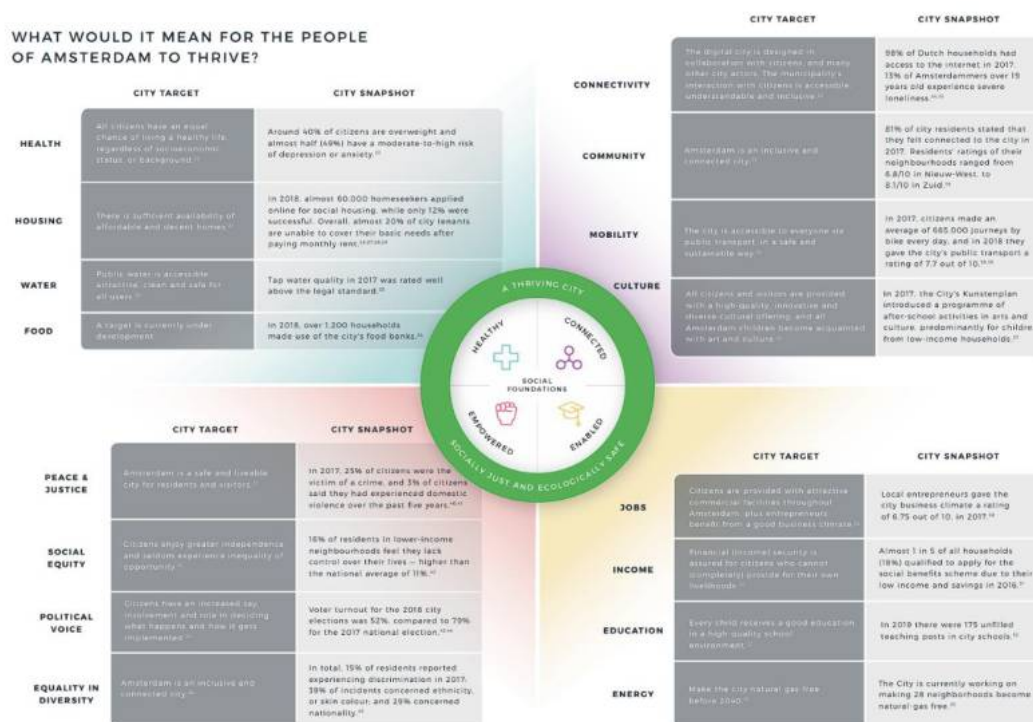


Рис. 1.2.10. Початковий портрет Амстердаму [35]

Такий досвід є критично важливим для розуміння того, як територіальні громади можуть розробити політику, що забезпечує високий рівень життя для своїх мешканців, залишаючись при цьому в межах екологічних можливостей планети.

Соціальна основа» цієї моделі (доступ до води, їжі, здоров'я, освіти, житла) безпосередньо реалізує соціальний блок цілей, зокрема ЦСР (1) «Подолання бідності», (3) «Міцне здоров'я», (4) «Якісна освіта» та (11) «Сталі міста та спільноти». Водночас дотримання «Екологічної стелі» (запобігання зміні клімату, втраті біорізноманіття) забезпечує виконання екологічних цілей, таких як (13) «Боротьба зі зміною клімату», (12) «Відповідальне споживання та виробництво» та (15) «Збереження екосистем суші».

Під час аналізу передового досвіду модернізації територіальних громад згідно з Цілями сталого розвитку (ЦСР) особливого увагу було приділено концепції «Розумних сіл» (Smart Villages), розробленої Європейською мережею розвитку сільських територій (ENRD). Суть підходу полягає у відродженні та підвищенні стійкості сільських послуг (таких як охорона здоров'я, освіта, енергетика, транспорт, роздрібна торгівля) шляхом застосування цифрових і соціальних інновацій та дій, очолюваних громадою. Ця модель являє собою інтегрований, людиноцентричний підхід в результаті якого відбувається створення більш динамічних, стійких і привабливих сільських територій [36].

Селище **Фельдхайм** у Німеччині є першим енергонезалежним поселенням в країні. Це невелике село у землі Бранденбург (близько 130 жителів), що раніше, як звичайна аграрна громада, залежала від зовнішніх постачальників енергії. Сьогодні це єдине в Німеччині поселення, яке має повністю автономну енергетичну інфраструктуру [37]. Громада створила власну локальну енергомережу, яка живиться виключно від відновлюваних джерел (Рис. 1.2.11).



Рис. 1.2.11. Схема постачання енергії до енергоефективного села Фельдгайм через приватні локальні мережі теплопостачання та електропостачання [37]

Система базується на поєднанні вітропарку (понад 50 турбін, які виробляють енергію також на експорт) та біогазової установки, що працює на гної, кукурудзі та відходах деревини. Біогазова станція забезпечує стабільність, коли немає вітру, а також генерує тепло для централізованого опалення всіх будинків у селі (Рис. 1.2.12)



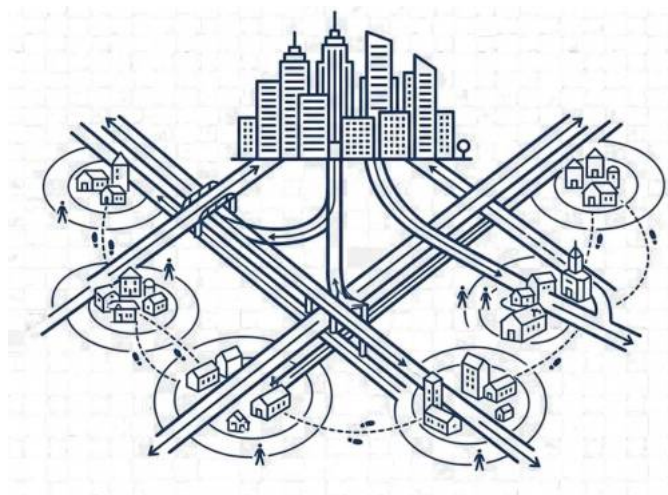
*Рис. 1.2.12. Схема просторової організації поселення [37]*

В результат поселення має повну декарбонізацію енергопостачання, створення робочих місць у сфері обслуговування обладнання та енергетичний туризм (село відвідують тисячі експертів щорічно). Це досягнення прямо реалізує ЦСР (7) «Доступна та чиста енергія» та (13) «Боротьба зі зміною клімату», а також сприяє створенню робочих місць (8) у сфері обслуговування обладнання та енергетичного туризму.

Африканські сільські громади часто страждають від низької продуктивності сільського господарства, виснаження ґрунтів та відтоку молоді. **Центр Сонгай** (м. Порто-Ново, столиця Республіки Бенін) був створений як модель, де використовується принцип біомімікрії (наслідування природних процесів) [39]. Відходи рослинництва (стебла, листя) йдуть на корм худобі та риби (Рис. 1.2.13). Гній тварин використовується для виробництва біогазу (енергія для ферми) та як органічне добриво для полів. Вода зі ставків для риби, збагачена азотом, використовується для поливу рослин. Громади не просто вирощують сировину, а переробляють її на місці (консервування, виробництво соків, мила, біопалива), залишаючи прибуток у селі. Крім цього центр

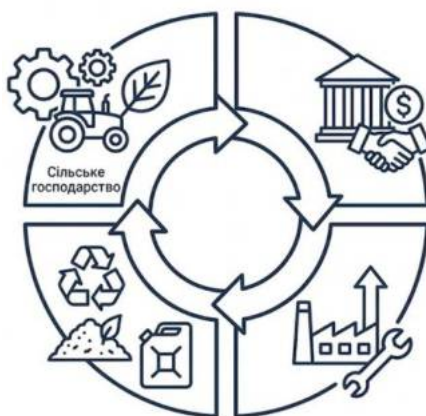


дозволить подолати ізоляцію громад. Важливим аспектом є розбудова локальних громадських центрів у селах, що гарантуватиме мешканцям доступ до базових послуг у межах пішохідної досяжності. Комплексний підхід також включає впровадження чіткої ієрархії вулиць, облаштування безпечного пішохідного простору та створення розгалуженої велоінфраструктури для зв'язку між населеними пунктами (рис. 1.3.1).



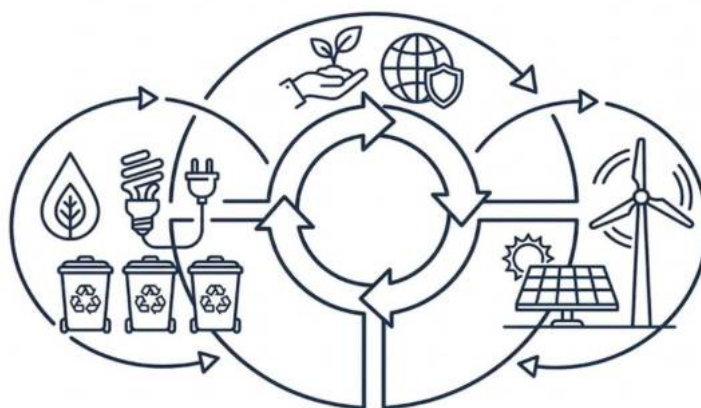
*Рис. 1.3.1. Містобудівні фактори*

**Економічні фактори розвитку** громад досягається шляхом глибокої диверсифікації місцевої економіки, що охоплює підтримку малого бізнесу, розвиток еко-туризму та створення аграрно-технічних кластерів для забезпечення незалежності та сталого доходу. Важливим кроком є інтеграція принципів циркулярної економіки, яка передбачає впровадження безвідходних технологій переробки біомаси на добрива чи біопаливо. Для ефективного залучення капіталу створюється інвестиційна платформа, орієнтована на креативні та дослідницькі індустрії, а потужним ресурсом стає ревіталізація закинутих промислових та громадських будівель, які трансформуються у готові інвестиційні майданчики (рис. 1.3.2).



*Рис. 1.3.2. Економічні фактори*

**Екологічно-технологічні фактори** ґрунтуються на раціональному використанні природних ресурсів шляхом зменшення водоспоживання, підвищення енергоефективності та системного сортування відходів, що дозволяє суттєво знизити загальні витрати. Ключовим пріоритетом виступає захист навколишнього середовища, спрямований на збереження біорізноманіття та посилення стійкості регіону до глобальних кліматичних змін. Реалізація цих цілей забезпечується через активне впровадження «зелених» технологій та поступовий перехід на альтернативні джерела енергії, зокрема сонячну та вітрову генерацію (рис. 1.3.3).



*Рис. 1.3.3. Екологічно-технологічні фактори*

**Соціальні фактори** базуються на забезпеченні доступу до якісної освіти, медичних та адміністративних послуг, що є запорукою збалансування демографічної кризи та заохочення нових мешканців. Критично важливим є створення громадських просторів для всіх категорій населення, зокрема спортивних майданчиків та гуртків для молоді, оскільки їх відсутність виступає

однією з причин відтоку населення. Окрім того, пріоритетом залишається забезпечення безбар'єрності та повної доступності громадського середовища із застосуванням принципів універсального дизайну у всіх публічних просторах (рис. 1.3.4).



*Рис. 1.3.4. Екологічно-технологічні фактори*

**Культурні та туристичні фактори** спираються на збереження культурної спадщини, що включає відновлення історичних об'єктів, підтримку традиційних ремесл та організацію фестивалів задля формування унікального іміджу громади. Невід'ємною частиною стратегії є розвиток агро- та екотуризму, який залучає туристів до ознайомлення з природою й місцевими традиціями, створюючи додаткові робочі місця та сприяючи економічному зростанню. Для забезпечення цілісності туристичного досвіду передбачається об'єднання розрізнених природних елементів у єдину безперервну систему рекреаційних та пішохідних маршрутів (1.3.5).



Рис. 1.3.5. Культурні та туристичні фактори

**Естетичні фактори** передбачають розробку дизайн-коду та системи навігації, що візуалізує унікальну ідентичність громади. Разом із цим здійснюється проектування просторів під різні сценарії використання, спрямоване на функціональне розділення та грамотну організацію потоків (1.3.6).

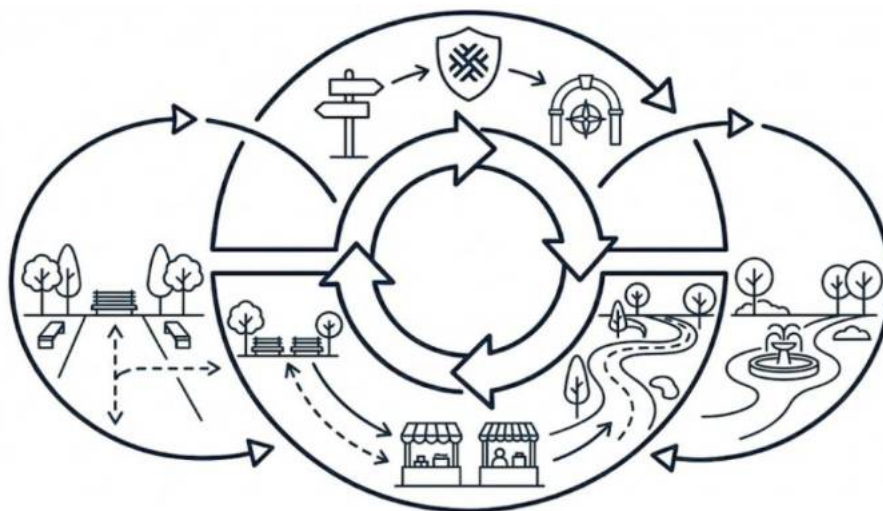
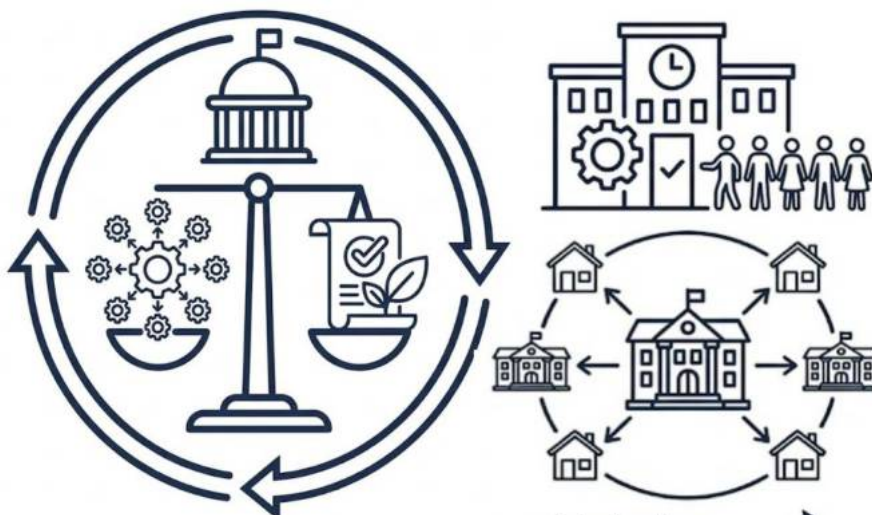


Рис. 1.3.6. Естетичні фактори

Визначено ключові умови Червоненської селищної територіальної громади.

**Правові та інституційні умови** ґрунтуються на продовженні програми децентралізації, розробці та дотриманні стратегій сталого розвитку. Громада спирається на сформовану та дієву структуру управління з ефективно працюючим ЦНАПом, де впроваджено стратегічне планування та налагоджено тісну співпрацю з громадським сектором, зокрема ГО та фондами (рис. 1.3.7).



*Рис. 1.3.7. Правові та інституційні умови*

**Культурно-рекреаційні умови** полягають у гострому дисонансі між унікальним історико-культурним потенціалом та критичним станом збереження об'єктів спадщини на тлі хронічного недофінансування. Попри наявність визначних пам'яток більшість із них перебувають у занедбаному або аварійному стані. Рекреаційний відпочинок населення має переважно стихійний характер, зосереджуючись навколо природних об'єктів або на неформальних локаціях (рис. 1.3.8).



*Рис. 1.3.8. Культурно-рекреаційні умови*

**Природно-географічні умови** характеризуються значним, проте недооціненим потенціалом, де мальовничі ландшафти та рельєф створюють сприятливу основу для розвитку екотуризму. Водночас наявні водні об'єкти, які могли б стати потужним джерелом розвитку рекреаційної інфраструктури,

наразі перебувають у недоглянутому стані через замулення та засмічення берегів. Ситуацію суттєво ускладнює високий рівень забруднення довкілля, спричинений використанням недосконалих технологій у господарській діяльності та відсутністю ефективної системи управління відходами, що перешкоджає повноцінному використанню природних ресурсів (рис. 1.3.9).



*Рис. 1.3.9. Природно-географічні умови*

**Соціальні-економічні умови** характеризуються складними демографічними процесами та структурними диспропорціями в економіці. Спостерігається стійка тенденція до скорочення та старіння населення через міграцію молоді, що обмежує трудовий потенціал території. Економічна модель залишається монофункціональною з домінуванням аграрного сектору, високою часткою тіньової зайнятості та залежністю бюджету від обмеженого кола великих підприємств. Низька купівельна спроможність населення ускладнюється зношеністю інфраструктури та надмірною концентрацією послуг в адміністративному центрі, що залишає периферію без належного обслуговування. Водночас активне використання громадських слухань сприяє залученню мешканців до управління та прийняття рішень (рис. 1.3.10).



*Рис. 1.3.10. Соціальні-економічні умови*

### **Висновки до розділу 1.**

Отже, перший розділ магістерської роботи висвітлює досвід впровадження Цілей сталого розвитку (ЦСР) у селищних територіальних громадах. Україна взяла на себе зобов'язання реалізувати 17 глобальних цілей до 2030 року. Це надзвичайно актуально для селищних громад, які стикаються з проблемами депопуляції, економічного занепаду, екологічних викликів та недостатнього збереження історичної й культурної спадщини.

Аналіз наукових робіт свідчить про важливість комплексного підходу до сталого розвитку селищних територіальних громад, який базується на поєднанні соціальних, економічних, екологічних і культурних аспектів. Яценко В.О. акцентує увагу на збереженні деурбанізованого середовища, захисті культурної спадщини та підтримці традиційних форм господарювання як ключових принципів ефективного планування локальних систем розселення. Устінова І.І. підкреслює необхідність інтегративного екологічного підходу, спрямованого на досягнення балансу між урбанізацією та збереженням природного середовища. Обидва дослідження є цінними для формування сучасних стратегій розвитку територіальних громад, які відповідають принципам сталого розвитку.

Приклади успішного впровадження ЦСР в Україні свідчать про те, що системний підхід та злагоджена робота на місцевому рівні можуть забезпечити

відчутний прогрес. Враховуючи фактори та умови сталого розвитку СТГ в Україні для успіху необхідно враховувати специфічні особливості кожної громади й поєднувати соціальні, економічні, екологічні й культурні аспекти в єдиній стратегії.

Таким чином, сталий розвиток селищних громад вимагає інтеграції міжнародних стандартів із глибоким розумінням місцевих умов. Використання інноваційних підходів та залучення громад до розробки й реалізації стратегій розвитку здатні перетворити селищні громади на перспективні території для життя, роботи й туризму.

## РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

### 2.1. Аналіз сучасного стану території громади

Червоненська селищна територіальна громада розташована у Бердичівському районі Житомирської області. Оточена зі Сх - Андрушівською міською ТГ, з Пн - Станишівською сільською ТГ, із Зх - Гришковецькою селищною ТГ, з Пд-Сх - Семенівською сільською ТГ. Найближчі міста - Житомир (47,2 км), Бердичів (29,4 км), Козятин (Вінницька область) (36,4 км) та містечко Андрушівка (17,6 км) (рис. 2.1.1).

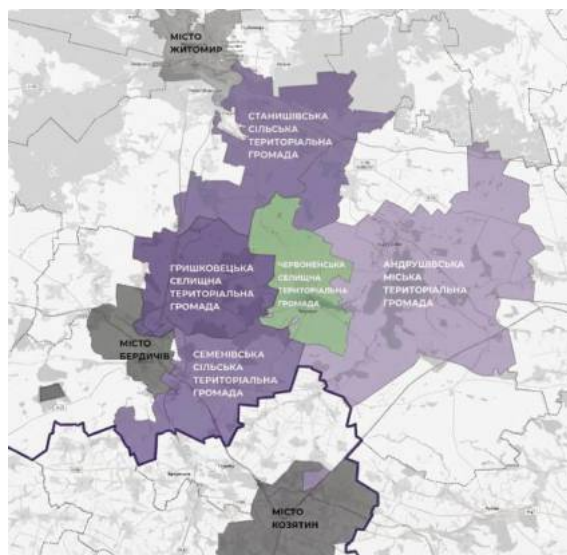


Рис. 2.1.1. Мапа територіальних громад

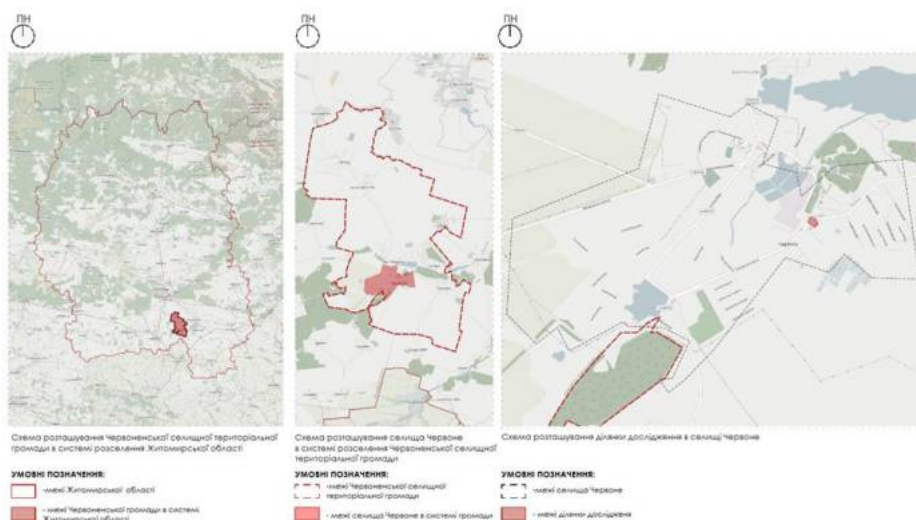
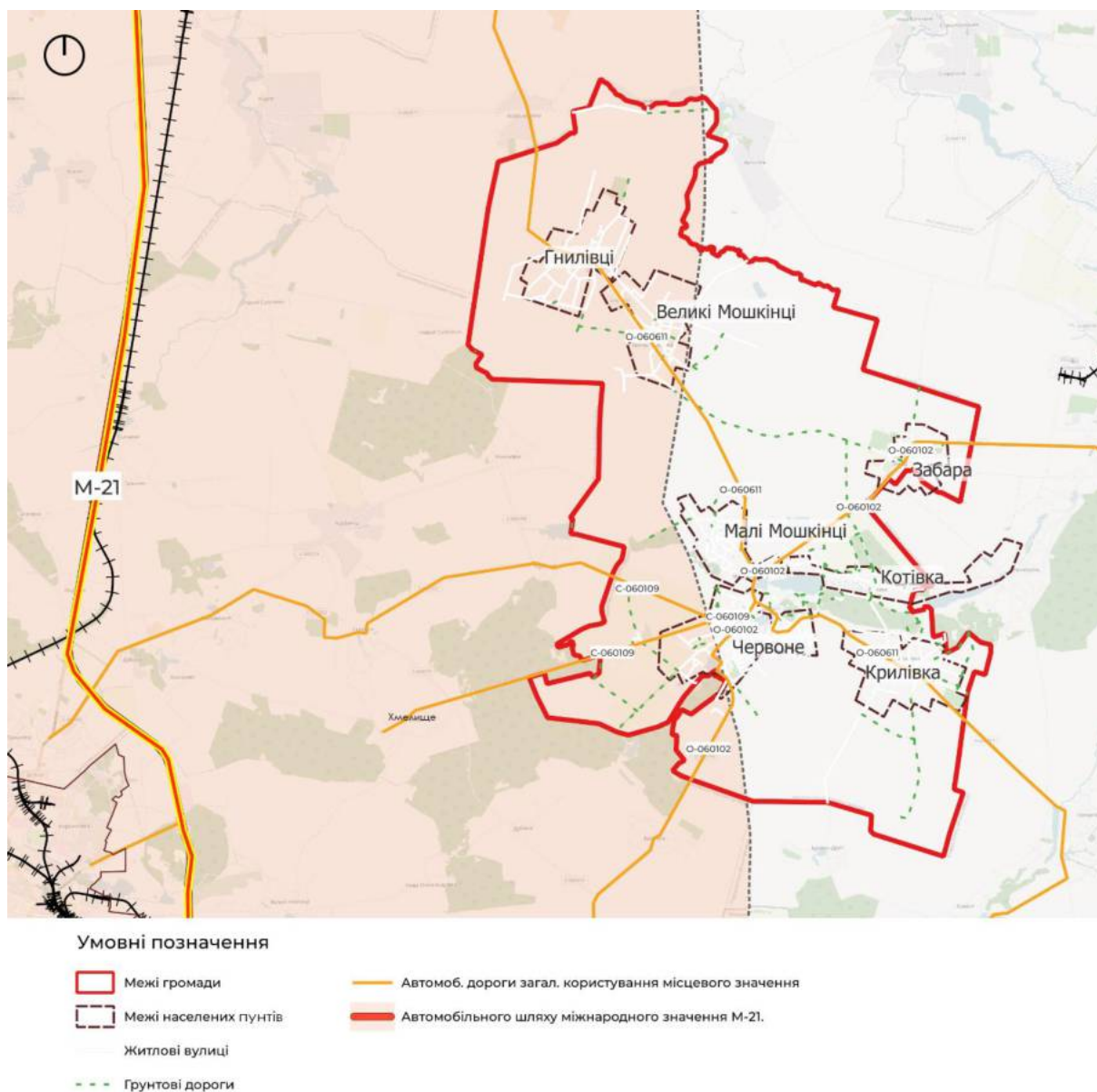


Рис. 2.1.2. Схема розташування Червоненської селищної територіальної громади в системі розселення області [40]

Частина Червоненської селищної територіальної громади, зокрема населені пункти Глинівці та Великі Мошківці, потрапляє під 15-км зону впливу автомобільного шляху міжнародного значення М-21, що є частиною європейського маршруту Е583 (ділянка Могилів-Подільський - Житомир) (Рис. 2.1.3).



*Рис. 2.1.3. Схема розташування Червоненської селищної територіальної громади з позначенням зони впливу автомобільного шляху міжнародного значення М-21*

Центр громади (с. Червоне) має досить зручне розташування, забезпечуючи доїзд до всіх сіл громади в межах 15 хвилин. Найбільш інтегровані та доступні - Малі Мошківці та Криївка (6-8 хв). Найменш доступні

- Глинівці та Котівка (12-15 хв), що може впливати на швидкість реагування служб, доступ до адмінпослуг тощо (Рис. 2.1.4).

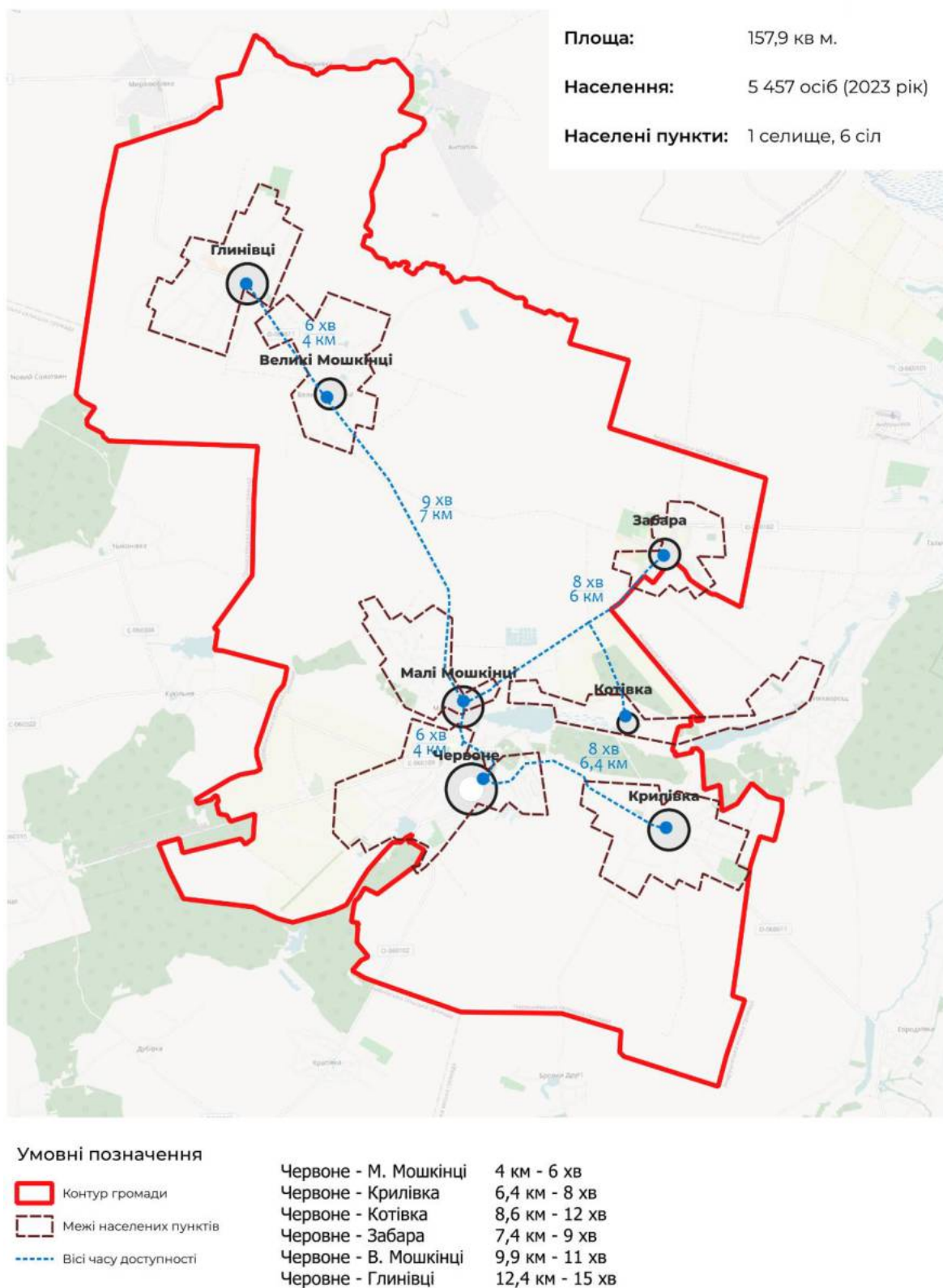


Рис. 2.1.4. Схема часу транспортної доступності між населеними пунктами Червоненської територіальної громади

### Демографічна ситуація Житомирської області

На момент 1 січня 2020 року статеві-вікова структура населення характеризується перевагою жінок у загальній кількості населення (рис. 2.1.5.), ця статистика ілюструє і склад населення Бердичівського району (53,8% - жінок, 46,2% - чоловіків)[41].

	Міська та сільська місцевість							
	2017		2018		2019		2020	
	жінки	чоловіків	жінки	чоловіків	жінки	чоловіків	жінки	чоловіків
<b>Осіб</b>								
Усього	664610	576641	659207	572801	652866	568096	645844	563137
у тому числі у віці, років								
0-4	34581	36757	32826	34753	30655	32484	27877	29806
5-9	35076	37116	35482	37845	35634	37860	35575	37732
10-14	30544	32386	31510	33191	32531	34162	33334	35155
15-19	29365	30830	28543	30299	27831	29896	27888	30068
20-24	37267	38879	35466	36765	33819	35149	32319	33523
25-29	45213	48154	44081	46907	42511	45370	40858	43579
30-34	49029	51750	49252	52090	48361	51359	46838	50477
35-39	42675	42164	42447	43127	43140	44821	44410	46292
40-44	45343	42423	44659	41730	43939	41347	43058	41001
45-49	42804	40678	43187	40876	43671	40730	44107	40858
50-54	45174	39990	43865	38939	42648	38125	42017	37539
55-59	47685	39384	47931	39606	47343	39311	46173	38500
60-64	43390	31449	43505	31900	44893	32721	45300	33176
65-69	37662	23684	38812	24360	39285	24897	39442	25312
70 і старше	98802	40997	97641	40413	96605	39864	96648	40119

Рис. 2.1.5. Статеві-вікова структура населення Житомирської області [41]

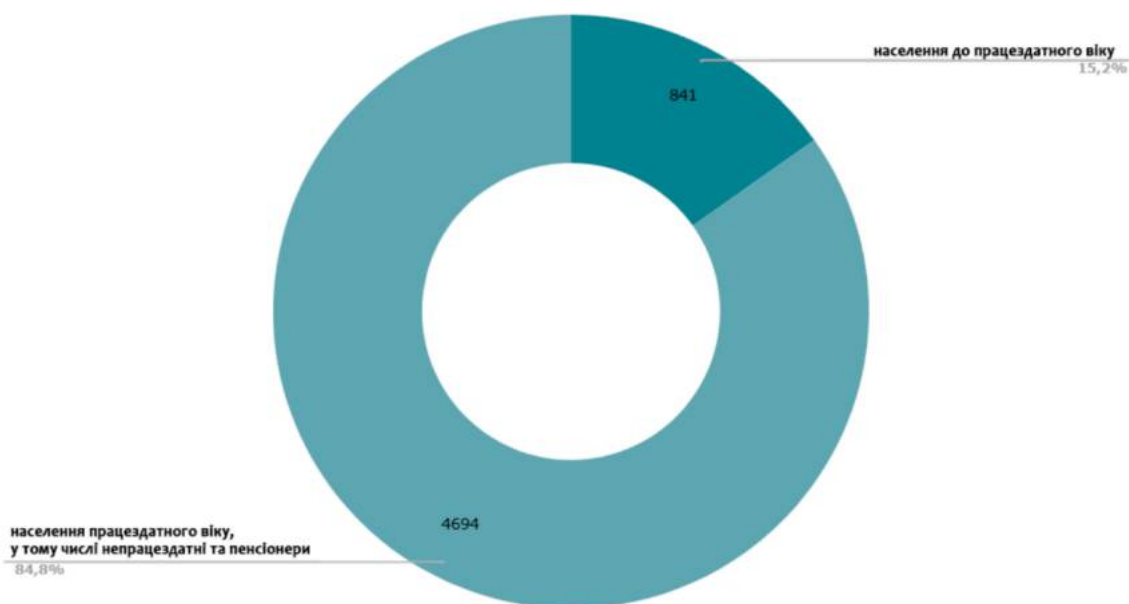
Близько 50% населення проживає у адміністративному центрі громади - селищі Червоному, що свідчить про централізацію життєдіяльності в громаді (Рис. 2.1.7, Рис. 2.1.8). Інформації щодо частки непрацездатного дорослого населення немає, проте з опитування населення відомо, про велику частку непрацездатного населення (Рис. 2.1.6), що є ключовою загрозою для розвитку громади. Чисельність населення у старостинських округах, яких налічується 5 одиниць, є достатньо нерівномірною. Рівень асиметрії складає 1,9 разів.

Негативні демографічні тенденції в громаді зосереджуються в таких округах - Крилівському, Глинівському, Великомошківському та в смт

Червоне. Загалом населення у сільській місцевості зменшується практично і свідчити і про внутрішню регіональну міграцію - з сіл до найближчого селища [Таблиця 2.1.1, 42].

*Таблиця 2.1.1. Динаміка природного та міграційного приросту населення у Червоненській громаді (на 1 січня відповідного року).*

Показники	2017	2018	2019	2020
Народжені	40	43	42	21
Померлі	89	99	112	98
Природний приріст	-49	-56	-70	-77
Прибулі	214	209	143	124
Вибулі	140	176	189	162
Сальдо міграції	74	33	-46	-38
Загальне збільшення (зменшення)	-29	-23	-116	-105



*Рис. 2.1.6. Аналіз працездатності населення*

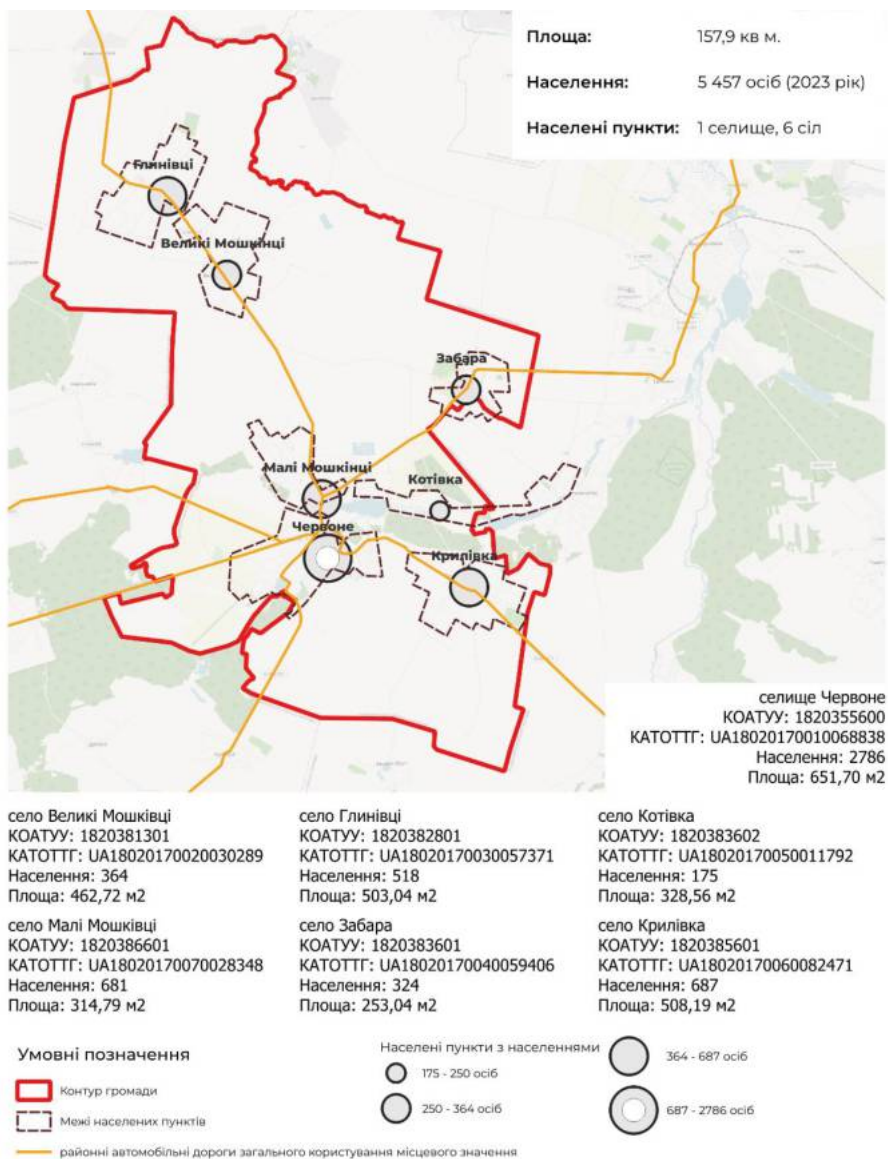


Рис. 2.1.7. Аналіз демографічної ситуації по населених пунктам

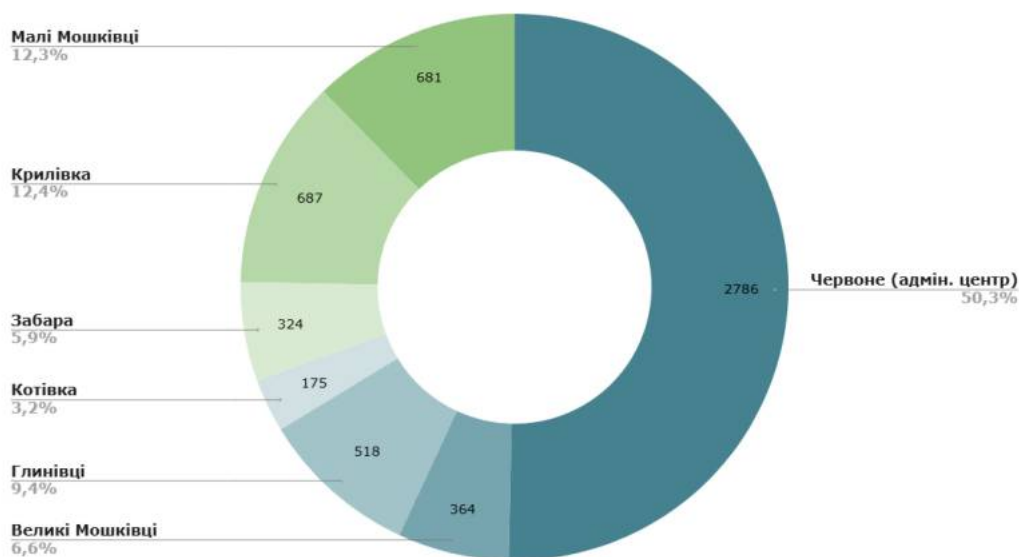
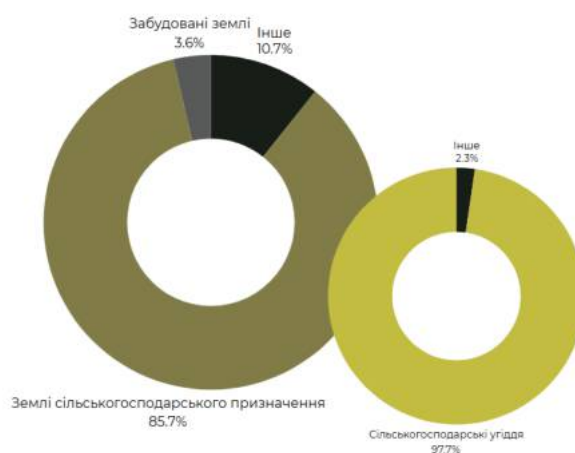


Рис. 2.1.8. Демографічна ситуація по населених пунктам

### *Землеустрій та землекористування*

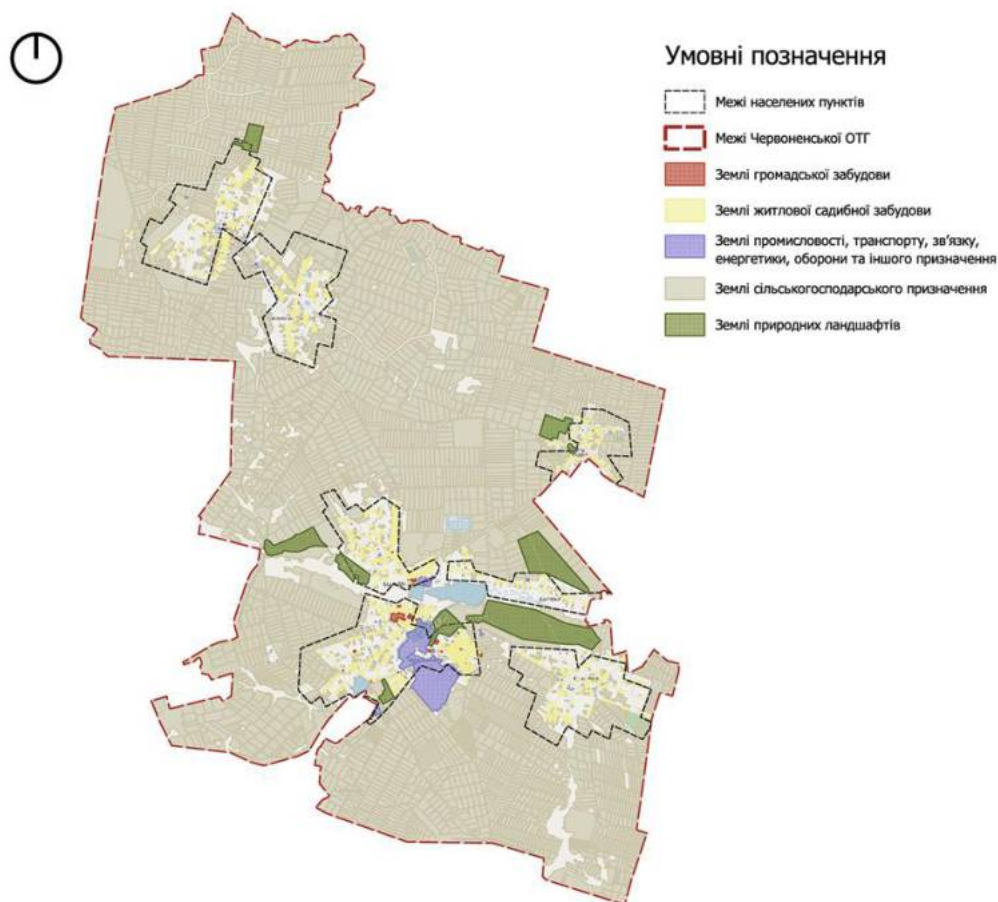
- Земельні ресурси: Загальна площа громади - 15797,2 га.
- Землі с/г призначення - 13582,1 га (85,98%), з них рілля становить переважну частину. Ґрунти переважно лучно-чорноземні, придатні для с/г.
- Ліси та лісовкриті площі - 595,5 га (3,77%). Лісокористувачі: ДП "Попільнянське лісове господарство" (237,1 га) та ДП "Коростишівський лісгосп АПК" (260,7 га).
- Землі водного фонду - 279,4 га (1,77%).
- Забудовані землі - 571,6 га (3,62%).
- Відкриті заболочені землі - 710,2 га (4,49%) (рис. 6.2.3).

Було визначено, що близько 85% земельного фонду складає землі сільськогосподарського призначення, серед яких більше 97% - сільськогосподарські угіддя (Рис. 2.1.9), які використовуються за цільовим призначенням, що дає громаді, в комплексі з раціональним використанням, потужний сільськогосподарський потенціал. Модернізація аграрного сектору економіки є ключовим в громаді, проте крім цього варто розглянути розвиток екотуризму, зокрема формат еко-ферм із залученням відвідувачів до добровільного збору ягід, годуванню тварин тощо, оскільки громада має потужний ландшафтно-рекреаційний потенціал. Землі промисловості сконцентровані в зоні впливу селища Червоне.



*Рис. 2.1.9. Діаграма землеустрою територій*

Фактичне використання земель в межах території Червоненської селищної територіальної громади (Рис. 2.1.10).



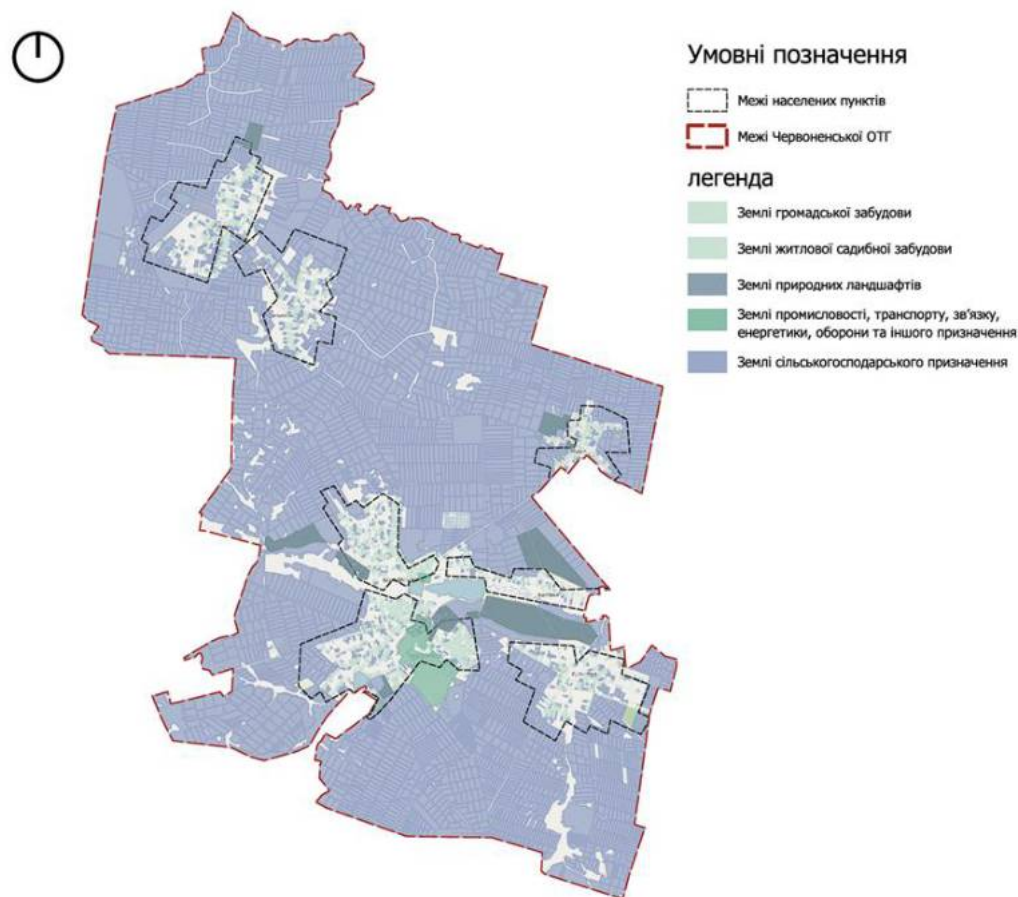
*Рис. 2.1.10. Схема функціонального зонування територій*

Станом на 2023 рік території Червоненської територіальної громади за категорією землекористування та відомою формою власності поділяються:

- Державна власність (переважно ліси та лісовкриті площі, що перебувають у користуванні державних лісгоспів).

- Комунальна власність (включає сміттєзвалища, окремі об'єкти нерухомості, сільськогосподарські угіддя).

- Приватна власність (решта територій, зокрема значна частина житлової забудови та сільськогосподарських угідь) (Рис. 2.1.11) [42]



*Рис. 2.1.11. Схема існуючого землекористування Червоненської громади*  
**Ландшафтне планування**

Щодо екологічного стану території поданому схемою природно-заповідного фонду. Представлений парком-пам'яткою садово-паркового мистецтва місцевого значення “Червонський” (36,0 га). Присутній гранітний кар’єр та необлаштовані озера, водосховище.

На момент будівництва палац оточував великий парк, загальною площею у 58 га, з двома озерами, альтанкою та прилеглими фруктовими садами. Наразі більша частина парку окреслена як Червоненський парк - парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення [24]. У парку є алеї лип та каштанів, чий вік сягає від 120 до 220 років. На північному заході парк межує з річкою Пустоха, яка слугує основним джерелом води для цукрового заводу, що розташований навпроти. Біорізноманіття парку складається з 29 видів дерев та чагарників і сам парк є частиною дубовограбових та дубових лісів Європейсько-Сибірської лісостепової області.



*Рис. 2.1.12 План насаджень Червонського парку з переважанням деревних порід, місцезнаходження лук, будівель палацу, майстерень: 1. - вільха чорна, 2 - луки, 3 - тополя біла, 4 - озера, 5 - липа серцелиста, 6 - клен гостролистий, 7 - ясен звичайний, 8 - палац та майстерні, 9 - плодовий сад, 10 - акація біла, 11 - ясен звичайний, 12 - липова алея [47]*

*- Оцінка стану довкілля, природних умов та ресурсів*

Ландшафтне планування Червоненської громади базується на багатому природно-ресурсному потенціалі лісостепової зони Українського кристалічного щита, де домінують родючі лучно-чорноземні ґрунти та гідрографічна мережа річки Пустоха з каскадом ставків. Хоча загальний екологічний стан є задовільним через відсутність важкої промисловості, інтенсивне сільськогосподарське освоєння понад 85% території створює суттєві загрози, зокрема ризики виснаження ґрунтів внаслідок хімізації та розорювання.

*- Загрози та конфлікти природокористування*

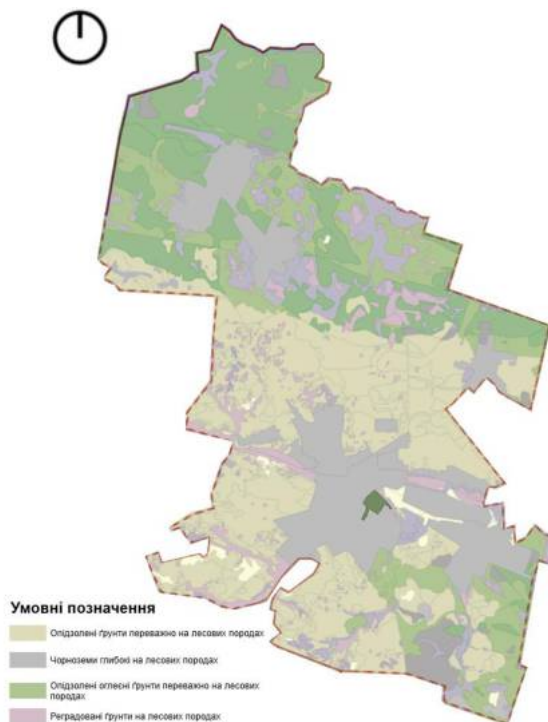
Головні природоохоронні конфлікти пов'язані з відсутністю централізованого водовідведення та неефективним поводженням з відходами, що призводить до забруднення поверхневих вод і ґрунтів, а також необхідністю захисту історичного парку-пам'ятки «Червонський» від антропогенного навантаження задля збереження біорізноманіття та рекреаційного потенціалу.

Також не використання заболочених територій належним чином призводить до їхньої посухи.

### ***Географічне розташування та рельєф***

Громада розташована у північно-західній частині Українського кристалічного щита. Рельєф переважно рівнинний. У лісостеповій частині переважають вододільні лісові рівнини, а по долинах річок - долинно-зандрові типи місцевостей.

Геологія: докембрійський фундамент (метаморфічні, магматичні, вулканогенно-теригенні породи) перекритий корою вивітрювання та малопотужним осадовим чохлам. Ґрунтовий покрив складний і контрастний. Основу складають лучно-чорноземні ґрунти, подібні до чорноземів (Рис. 2.1.13), але з ближчим заляганням ґрунтових вод та оглеєнням нижніх горизонтів. Вони мають значну кількість гумусу (до 6-8%), нейтральну реакцію, насичені кальцієм і магнієм, краще забезпечені вологою та придатні для вирощування інтенсивних культур. Також поширені чорноземи опідзолені та ясно-сірі і сірі опідзолені ґрунти, які потребують вапнування, внесення добрив та агротехнічних заходів для підвищення родючості [42].



*Рис. 2.1.13. Схема ґрунтів Червоненської територіальної громади*

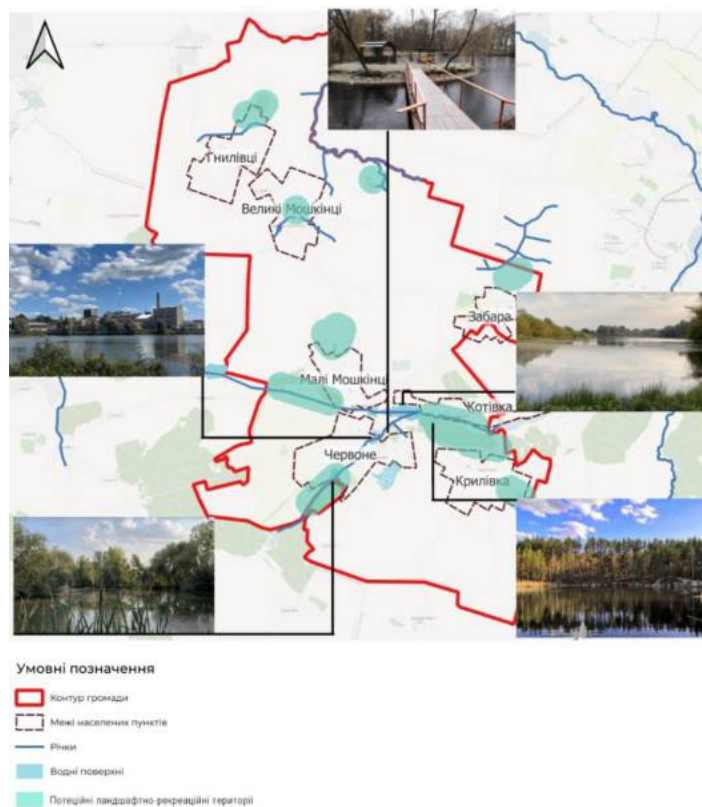
Клімат: Помірно-континентальний, з теплим вологим літом та м'якою зимою, формується під впливом атлантичних повітряних потоків. Середня температура січня  $-10^{\circ}\text{C}$ , липня  $+20^{\circ}\text{C}$ . Річна кількість опадів близько 600 мм. Можливі метеорологічні ризики: град, сильні дощі, посухи, суховії, заморозки, низькі температури, ожеледь [42].

Гідрографічна мережа належить до басейну р. Дніпро. Основні річки: Пустоха (найдовша), Горбатка, Настя, Боярка. На території є водосховище (64,1 га) та 14 ставків (рис.2.1.14). Громада має значні ресурси поверхневих та підземних вод, що використовуються для рекреації, господарських цілей та питного водопостачання. Необхідно встановити охорону водних об'єктів, дотримання режиму водоохоронних зон (ВЗ) та прибережних захисних смуг (ПЗС) [42].

Мінеральні ресурси: Представлені гранітом, глиною, піском, торфом. На даний час видобування не проводиться через економічну нерентабельність. Експлуатація копалин може стимулювати економіку та створення робочих місць, але несе екологічні ризики.

Великі стаціонарні джерела забруднення відсутні. Основне забруднення походить від автотранспорту, що рухається автошляхами О 060611, О 060102, С 060109, С 060117. Також є вплив від сусідніх промислових центрів (Житомир, Бердичів).

Основні проблеми щодо земельних ресурсів - водна та вітрова ерозія, втрата родючості через інтенсивне землеробство, переущільнення, забруднення пестицидами. На території громади є 6 діючих паспортизованих сміттєзвалищ. Відсутні центри переробки та сортування сміття. Відсутнє централізоване збирання та вивезення ТПВ (крім частково смт Червоне) [42].



*Рис. 2.1.14. Схема водних ресурсів Червоненської територіальної громади*  
**Обмеження у використанні земельних ділянок**

На території громади є санітарно-захисні зони від діючих тваринницькі ферми та інші агропідприємства (розміри зони залежать від потужності та типу ферми, згідно з ДБН Б.2.2-12:2019 Додаток Е.1).

Існують 6 паспортизованих сміттєзвалищ. Розмір СЗЗ - 500 м для неінженерних полігонів ТПВ. Є проблеми з дотриманням їх режиму та утилізацією. У кожному населеному пункті є діючі кладовища, СЗЗ яких - 300 м. СЗЗ промисловості встановлюється відповідно до класу шкідливості.

Встановлюються водоохоронні зони (ВЗ) та прибережні захисні смуги (ПЗС) вздовж річок, навколо водойм та на островах для охорони поверхневих вод від забруднення та засмічення. ПЗС є частиною ВЗ з більш суворим режимом обмежень (заборона розорювання, будівництва, садівництва ближче певної відстані тощо). Ширина ПЗС для річок/ водойм громади - 25 м (вздовж річок Пустоха, Горбатка, Настя, Боярка, навколо водосховища та 14 ставків).

На території громади є парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення “Червонський” (36,0 га), який має охоронний статус та відповідні обмеження на використання території.

На території є об'єкти, що потенційно мають статус пам'яток (палац Терещенків, костел, церква). Необхідно уточнити наявність офіційно встановлених охоронних зон навколо них.

### ***Забудова територій та господарська діяльність***

Поточний стан забудови: землі забудови займають 571,6 га (3,62% території громади), переважає садибна забудова. Більшість будинків збудовано до 1980 р., значна кількість потребує ремонту [42].

#### *- Розміщення житлового фонду*

Існуючий житловий фонд громади представлений переважно індивідуальною садибною забудовою (близько 90%), загальною площею 151,2 тис. м<sup>2</sup>, що характеризується відсутністю централізованого теплопостачання та низькими темпами нового будівництва. Проектним рішенням передбачається не лише розвиток та розширення існуючої забудови, а й впровадження інноваційних форматів житла, зокрема розміщення плавучих житлових модулів у рамках багатофункціонального інноваційного кластера, що забезпечить диверсифікацію житлового середовища.

#### *- Розміщення ділових центрів та інноваційних об'єктів*

Наразі ділова активність сконцентрована в адміністративному центрі смт Червоне (ЦНАП), проте спеціалізована інфраструктура підтримки бізнесу відсутня. Планується створення нового соціально-ділового простору, а також розбудова інноваційного кластера з науково-дослідними лабораторіями та цифрового хабу для агровиробників (ДАР), що стане драйвером економічного зростання. Також передбачається просторова організація адміністративних центрів в кожному населеному пункті, де зараз виконавча влада представлена у вигляді старостатських рад.

#### *- Розміщення виробничих об'єктів*

Виробничий сектор базується на потужностях цукрової промисловості (ПрАТ «Червонський цукровик») та аграрних підприємствах, що займаються переважно сировинним виробництвом. Стратегія розвитку передбачає трансформацію промислових зон у «Біоенергетичні хаби», які функціонуватимуть на засадах циркулярної економіки, забезпечуючи глибоку переробку продукції та виробництво відновлюваної енергії без розширення промислових територій за рахунок нових земель.

- *Збереження традиційного середовища*

**1 етап (XVII- XVIII)** - у науковому середовищі точаться дискусії щодо дати заснування селища Червоне, оскільки достеменно інформації немає. Можливо 1624 рік, що зазначено у Польському Географічному словнику [43], оскільки саме у другій десятилітті 17 ст. Остафій Тишкевич значно розширюється на схід від Кодні, осадивши нову волость з осередком у Червоному [44]. Польська мапа 1613 показує, що ніякого поселення на місці Червоного нема (Рис. 2.1.15).



Рис. 2.1.15. Польська мапа 1613 року [47]

Звичайно, на цих теренах могло бути якесь поселення, оскільки біля є річка Пустоха - притока Гуйви, що впадає у Тетерів. До того ж вздовж берегової лінії є давні укріплення поселення часів Київської Русі, як Нехворощ та Котельня.

Червоне виникло на перетині гужових доріг, відповідно стало торговим пунктом, де справлялися 8 ярмарок на рік, що вплинуло на нього подальше

розпланування.

**II етап (з 1851 по 1918 рр.)** - у XVIII столітті маєток перейшов від Тишкевичів до родини Грохольських. У 1851 році зведено розкішний неоготичний палац. Нова ера для Червоного розпочалася в 1868-1870 роках, коли маєток придбала видатна родина промисловців і меценатів Терещенків. Цей період ознаменувався радикальною трансформацією селища з торгового містечка на великий промисловий центр (Рис. 2.1.16). З 1885 року по 1897 рік кількість мешканців виросла з 744 осіб до 2638 осіб.

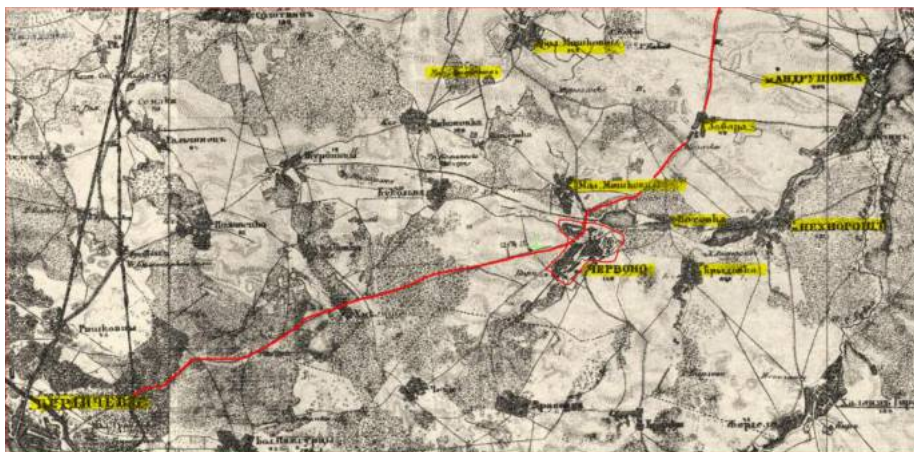


Рис. 2.1.16. Фрагмент мапи Шуберта 1860-ті роки [49]

На початку ХХ ст. Червоне несподівано стало одним із центрів зародження авіації. Федір Федорович Терещенко у травні 1909 року заснував одні з перших в Україні авіаційні майстерні та облаштував льотне поле.

**III етап (1918 - 1991 рр.)** - зі встановленням радянської влади в січні 1918 року всі підприємства та маєтки Терещенків були націоналізовані. У цей період Червоне розвивалося як типове радянське селище міського типу (Рис. 2.1.17).

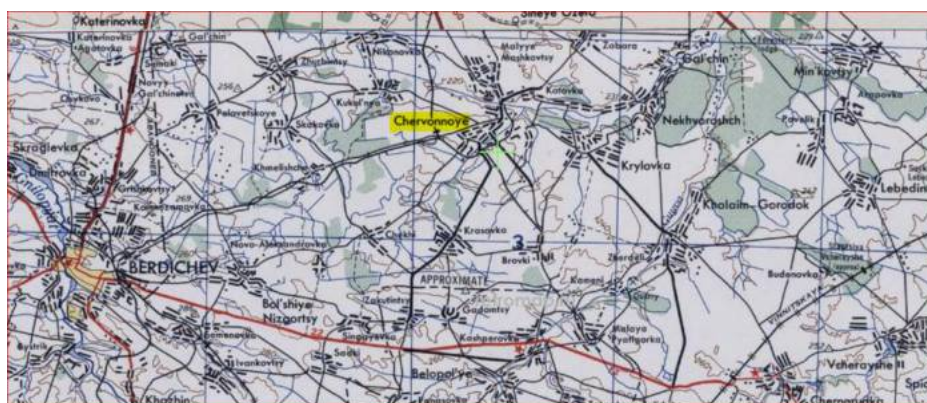


Рис. 2.1.17. Фрагмент американської мапи 1950-х років [50]

*IV етап (1991 р. - нині)* - після розпаду СРСР економіка Червоного зазнала глибокої кризи. Цукровий завод опинився у скрутному становищі, а спиртовий завод повністю припинив роботу, що призвело до масового безробіття та значного відтоку населення, особливо молоді (Рис. 2.1.18).

Створення Червоненської ОТГ у 2015 році дало поштовх до нового розвитку. Громада змістила акцент з великої промисловості на підтримку аграрного сектору та розвиток туризму, використовуючи свою унікальну спадщину - палац Грохольських-Терещенків та історію колиски української авіації.

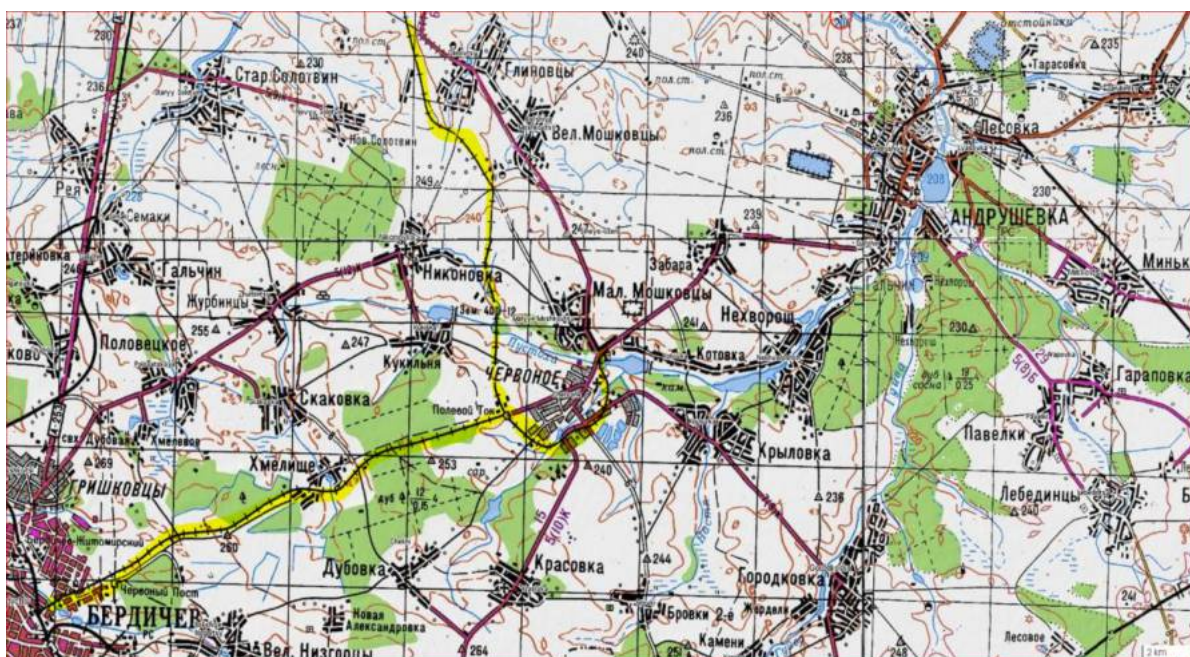


Рис. 2.1.18. Фрагмент мапи СРСР 1980-х років [51]

Історичне середовище («Старе» та «Нове» Червоне) перебуває у стані перманентної втрати автентичності через відсутність охоронного статусу у ключових об'єктів та занепад громадських просторів. Планується створення історико-соціального простору колективної пам'яті, що передбачає ревіталізацію комплексу будівель часів Терещенків, ревіталізації майданів у селищі та селах та інтеграцію розрізнених історичних частин селища в єдиний туристично-культурний маршрут для відновлення ідентичності громади всієї громади поєднавши мережею з іншими громадами.

### *Збереження історичного середовища*

Однією з сильних сторін громади є сильний потенціал розвитку туризму. На території Червоненської громади офіційно не зареєстровано нерухомих пам'яток України. Більшість цих будівель пов'язана з діяльністю промисловців і меценатів Терещенків.

1. *Палац Грохольських-Терещенків* (Рис. 2.1.19) - збудований у 1851 році графом Адольфом Грохольським для своєї дружини Ванди Радзивілл у неоготичному стилі. Пізніше маєток перейшов у власність родини Терещенків. Після приходу більшовиків там облаштували сирітський притулок, а згодом - фабрично-заводське училище. Останнім часом до 2023 року - жіночий монастир УПЦ МП.



*Рис. 2.1.19. Головний фасад палацу [48]*

2. *Готель “Червоні номери”* (Рис. 2.1.20) - його збудував Федір Федорович Терещенко спеціально для авіаторів та інженерів, які працювали в його авіамайстернях на початку ХХ століття. У цьому будинку, що зберігся майже в автентичному вигляді, мешкали піонери авіації Петро Нестеров, Ігор Сікорський, Любов Галанчикова та інші видатні постаті.



*Рис. 2.1.20. Готель “Червоні номери” [47]*

3. **Свято-Миколаївський храм** (Рис. 2.1.21) є важливим духовним осередком громади. Кам’яний храм був зведений у 1877 році на місці старішої дерев’яної церкви і розташований в історичному ядрі містечка.



*Рис. 2.1.21. Свято-Миколаївський храм [46]*

4. **Будинок культури** (колишній Будинок для приїжджих) (Рис. 2.1.22) - споруджено на початку ХХ століття як готель для проживання приїжджих селян, що продавали буряк. Під час СРСР - було влаштовано будинок культури, а 18 жовтня 2023 навмисно підпалений.



*Рис. 2.1.22. Спалений будинок культури [46]*

5. **Воловні часів Терещенків** (Рис. 2.1.23) - споруди для утримання волів та коней. Для забезпечення роботи своїх підприємств гужовим транспортом Терещенки утримували понад тисячу коней. Для них на околиці містечка було зведено величезний комплекс із **двох стаєнь**, які утворювали закритий простір у вигляді каре.



*Рис. 2.1.23. Стайні-воловні [46]*

6. **Комплекс споруд цукрового заводу** (нині ПРАТ «Червонський цукровик») (Рис. 2.1.24) був заснований у 1870 році на місці старішої, примітивної цукроварні Грохольських. До нашого часу збереглися автентичні споруди 1870-х років: головний корпус, склад готової продукції та локомотивне депо вузькоколійної залізниці. У 1902 році було добудовано новий виробничий корпус.



*Рис. 2.1.24. Старий цех цукрового заводу [46]*

7. **Спиртзавод** (раніше гуральня - спиртово-горілчаний завод; винокурня) (Рис. 2.1.25) - у 1880-х роках на місці складування меліси було вирішено побудувати за новітніми технологіями гуральню. У 1913 році виробництво досягло апогею, експортуючи спирт та отримуючи медалі. У 1920 році - націоналізований, у 1997-му перепрофільовано на завод промтоварів, наразі не працює [47].



*Рис. 2.1.25. Архівне фото гуральні [47]*

8. **Фонтан "Три грації"** (Рис. 2.1.26) - цей унікальний фонтан є копією відомої скульптури з Лувру, виготовленою у другій половині XIX століття французькою ливарною фірмою «J. J. Ducel». Розташований на площі поруч зі старим будинком культури цукрового заводу.

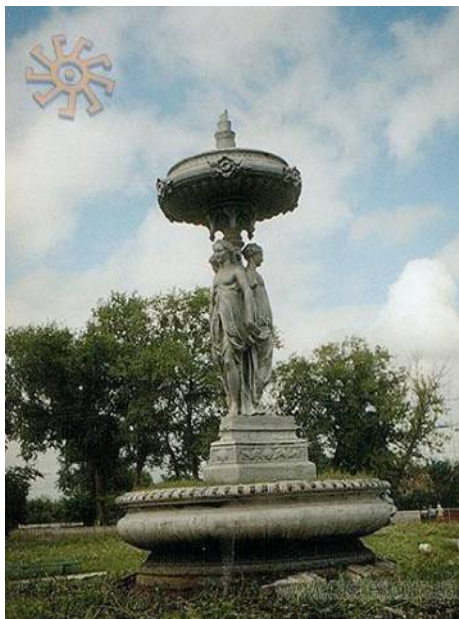


Рис. 2.1.26. Фонтан “Три грації” [48]

9. *Господарські та житлові будинків*, зведених в одному стилі Терещенками по вулиці від палацу до готелів. Серед них будинок директора цукрового заводу, різноманітних спеціалістів та робітників (Рис. 2.1.27).



Рис. 2.1.27. Будинки для робітників [47]

В селі Крилівка зберіглася **Церква Різдва Пресвятої Богородиці**, що збудована у 1842 році в стилі класицизму.

#### **Обслуговування населення**

Система *освіти* громади складається з таких установ (Рис. 2.1.28): Червоненський та Глинівецький ліцеї, Крилівська гімназія та 6 закладів дошкільної освіти, що налічують 135 дітей (2022 р.) [42].

Система *охорони здоров'я* громади складається з таких установ (рис. 2.1.16): комунальне некомерційне підприємство “Амбулаторія загальної практики - сімейної медицини” Червоненської селищної ради селище Червоне;

ФАП у с. Глинівці, Великі Мошківці, Малі Мошківці, Крилівці та ФП у селі Котівка та Забара.

Система *комерційних закладів та адміністративних установ* громади складається з таких установ:

*Адміністративні послуги:*

- Червоненська селищна рада;
- Крилівська сільська рада;
- Великомошковоцька сільська рада;
- Глиновецька сільська рада;
- Забарська сільська рада;
- Маломошковоцька сільська рада;

*Заклади культури:*

- Комунальний заклад “Центр культури і дозвілля” Червоненської селищної ради;

- Центр дозвілля с. Забара і с. Котівка КЗ “Центр культури і дозвілля”;
- Клубний заклад с.Крилівка;
- Клубний заклад с. М.Мошківці;
- Клубний заклад с. В.Мошківці;
- Клубний заклад с. Глинівці;
- Маломошківецька сільська бібліотека;
- Великомошківецька сільська бібліотека;
- Будинок культури селище Червоне (згорів);

*Соціальні послуги:*

- Відділення АТ “Укрпошта” 13434 (сел. Червоне);
- Відділення АТ “Укрпошта” 13435 (с. Крилівка);
- Відділення АТ “Укрпошта” 13416 (с. Великі Мошківці);
- Відділення АТ “Укрпошта” 13415 (с. Глинівці);
- Мобільне відділення «Нова Пошта».
- Магазины, у т.ч.: продуктові - 2 (сел. Червоне), магазини одягу - 2 (сел. Червоне), неспеціалізовані - 27 (18 у сел. Червоне); аптеки - 3 (сел. Червоне);

перукарні - 1 (сел. Червоне); заклади харчування - 3 (сел. Червоне); наявні 1 банкомат та 3 термінали самообслуговування [42].

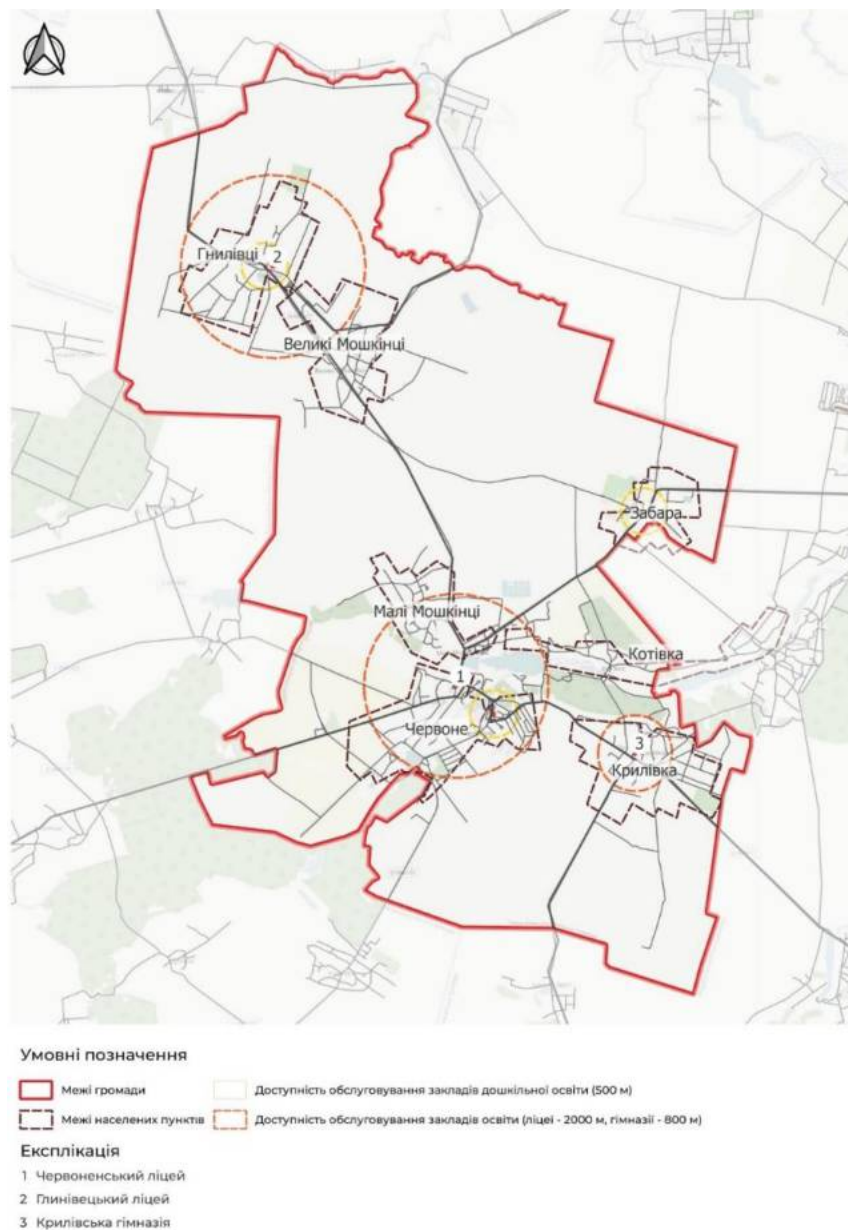


Рис. 2.1.28. Схема покриття закладами освіти

За ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій" Додаток Е.5. «Величина максимально допустимих радіусів обслуговування установ та організацій» зазначено: «У сільській місцевості радіус пішохідної доступності початкових шкіл не повинен перевищувати 2 км і не більше 15 хв в один бік при транспортному забезпеченні учнів. Максимальний радіус обслуговування учнів гімназій, ліцеїв слід приймати не більше 15 км.»

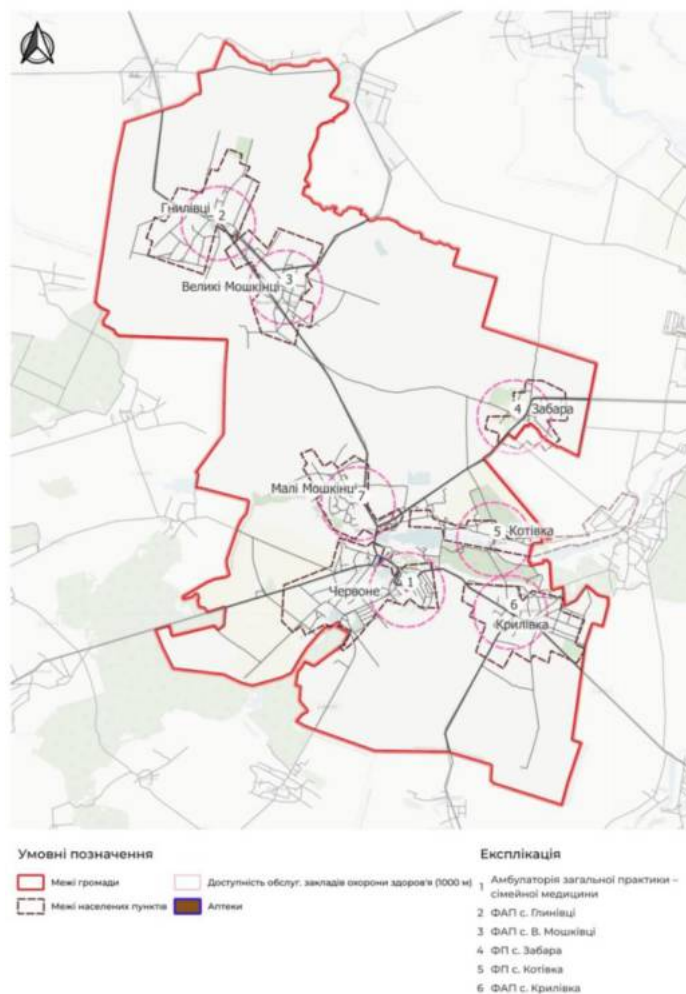


Рис. 2.1.29. Схема покриття закладами охорони здоров'я

### Транспортна мобільність та інфраструктура

Територією Червоненської селищної територіальної громади проходять автомобільні дороги місцевого значення. Серед них - О 060611 (Висока Піч - Троянів - Червоне), яка вирізняється задовільним станом покриття, наявністю дорожньої розмітки та відповідних знаків. Дорога О 060102 (Андрушівка - Червоне - Закутинці) оцінюється як придатна для експлуатації. Також наявні маршрути С 060109 (Старий Солотвин - Червоне через Кукільню) та С 060117 (Андрушівка - Закутинці - Котівка) (рис. 2.1.29).

Є сполучення із великими містами: 45 км - до м. Житомир, 30 км - до Бердичева, радіус доступності від населених пунктів до центру громади не перевищує 13 км [42].

Загалом стан дорожнього покриття на території громади є незадовільний, велика частка ґрунтових доріг.

Транспортне з'єднання всередині громади та з районним і обласним центрами організовано через розроблені маршрути. У громаді функціонують 4 автобусні рейси, які забезпечують регулярне перевезення мешканців. Частота рейсів варіюється: від 2 разів на день у найвіддаленіших селах до 15 - в напрямку адміністративного центру [42].

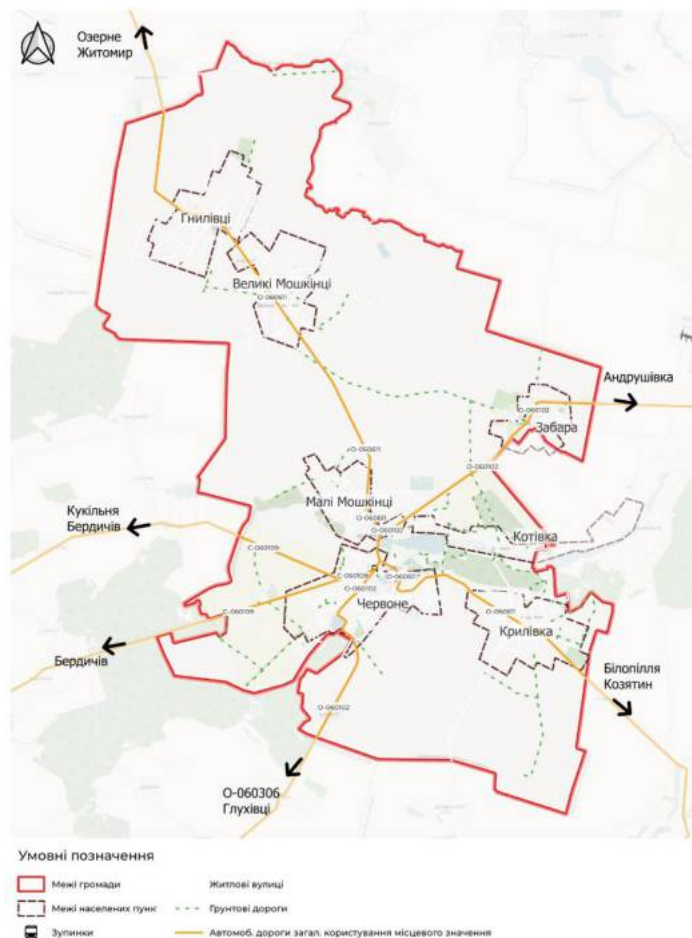


Рис.2.1.29. Транспортна доступність громади

Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації

На території селища Червоне послугу водопостачанням та водовідведенням надає ОСББ «Єдина родина», що обслуговує 150 домогосподарств (300 осіб). Також були розпочаті роботи з будівництва водогону в Пд частині селища. В інших населених пунктах централізоване водопостачання відсутнє.

Шість з семи населених пунктів газифіковані, обслуговування здійснюється АТ «Житомиргаз», проте централізоване тепlopостачання в

громаді відсутнє. Обслуговування мереж електропостачання - ПрАТ «Житомиробленерго» (рис.1.2.30),[42].

Послуги стаціонарного телефонного зв'язку та інтернет з'єднання на території громади надає ПАТ «Укртелеком». Присутнє покриття мобільним зв'язком наступними операторами: «Київстар», «lifecell», «Vodafone Україна» [42].

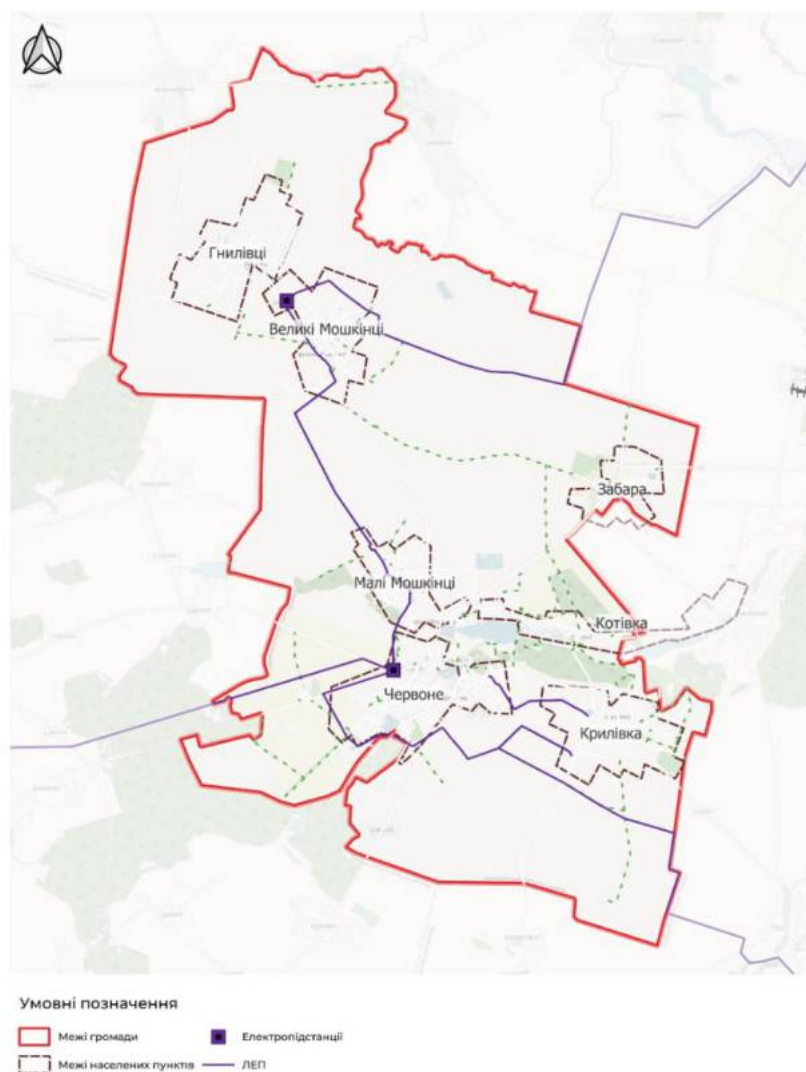


Рис.2.1.30. Схема покриття лініями електропередач

## 2.2. Модель розвитку досліджуваної території у довгостроковій перспективі

Модель розвитку включає економічні, соціальні та екологічні аспекти із можливістю розвитку транспортної, житлової та громадської інфраструктури, а

також механізми адаптації до кліматичних змін для забезпечення стійкості громади в майбутньому.

### *Загальне бачення розвитку території*

Червоненська селищна територіальна громада розташована у південно-східній частині Житомирської області та має вигідне економіко-географічне положення завдяки близькості до ключових центрів: вона знаходиться на відстані 30 км від районного центру (м. Бердичів) та 45 км від обласного центру (м. Житомир), також спільні межі з Андрушівською, Станишівською та Гришківською громадами. Це формує міцний логістичний та макроекономічний потенціал, який дозволяє перетворити громаду на потужний субрегіональний вузол.

Показники людського капіталу є основою для просторових трансформацій, і демографічний аналіз виявляє низку викликів. Загальна кількість населення становить 5457 осіб, з яких 1013 - діти, причому понад половина мешканців зосереджена в адміністративному центрі. Громада стикається з відтоком молоді до великих міст і старінням населення, до того ж виникають нові соціальні виклики, пов'язані з воєнним та повоєнним періодом, зокрема забезпечення житлом та умовами для інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

Планувальний каркас Червоненської селищної територіальної громади характеризується вираженою поліцентричною системою розселення, що сформувалася навколо адміністративного ядра - селище Червоне, де зосереджено понад 50% населення, та п'яти периферійних старостинських округів, розташованих у зоні 13-кілометрової доступності. Просторова віддаленість сіл Великих Мошківців з Глинівці та Забари створює низку логістичних, соціально-економічних та інфраструктурних викликів, які поглиблюють просторову фрагментацію громади.

Перспективний розвиток планувальної структури передбачає трансформацію аморфного середовища у впорядковану систему тематичних кластерів (*інформаційно-інноваційного, аграрно-інноваційного, індустриально-*

інноваційного, культурно-інноваційного, еко-рекреаційного), об'єднаних транспортними вісями та екологічними коридорами вздовж річки Пустоха і її притоки р. Насті (Таблиця 2.2.1).

Таблиця 2.2.1.

## Типологія кластерів

Назва	Інформаційно-інноваційний	Аграрно-інноваційний	Індустріально-інноваційний	Культурно-інноваційний	Еко-рекреаційний
<b>Функція</b>	Створення цифрових продуктів, ПЗ, розвиток штучного інтелекту та технологій	Забезпечення продовольчої безпеки, високотехнологічне вирощування та переробка	Автоматизоване виробництво (Індустрія 4.0), швидке масштабування інновацій	Розвиток креативної економіки, ревіталізація та захист територій, залучення туристів	Збереження біорізноманіття, науковий моніторинг, сталий зелений туризм
<b>Реалізація у вигляді:</b>	Офіси, дата-центри, R&D лабораторії, розвиток агротехнологій та робототехніки, освітні позашкільні заклади	Розумні ферми, теплиці, селекційні станції, лабораторії біотехнологій, випробовування технологій	Смарт-заводи, випробувальні полігони, цехи робототехніки, конструкторські бюро, біогазові установки, сміттєпереробні блоки	Медіа-студії, виставкові зали, майстерні, туристичні бази, оновлені будинки культури, маршрути.	Екостежки, університетські бази практик, станції моніторингу, екокемпінги

*Містоутворюючі функції*

Просторовий розвиток передбачає масштабну трансформацію аморфного середовища у впорядковану систему спеціалізованих тематичних кластерів, що становлять основну економічного та соціального зростання громади (Рис. 2.2.1).

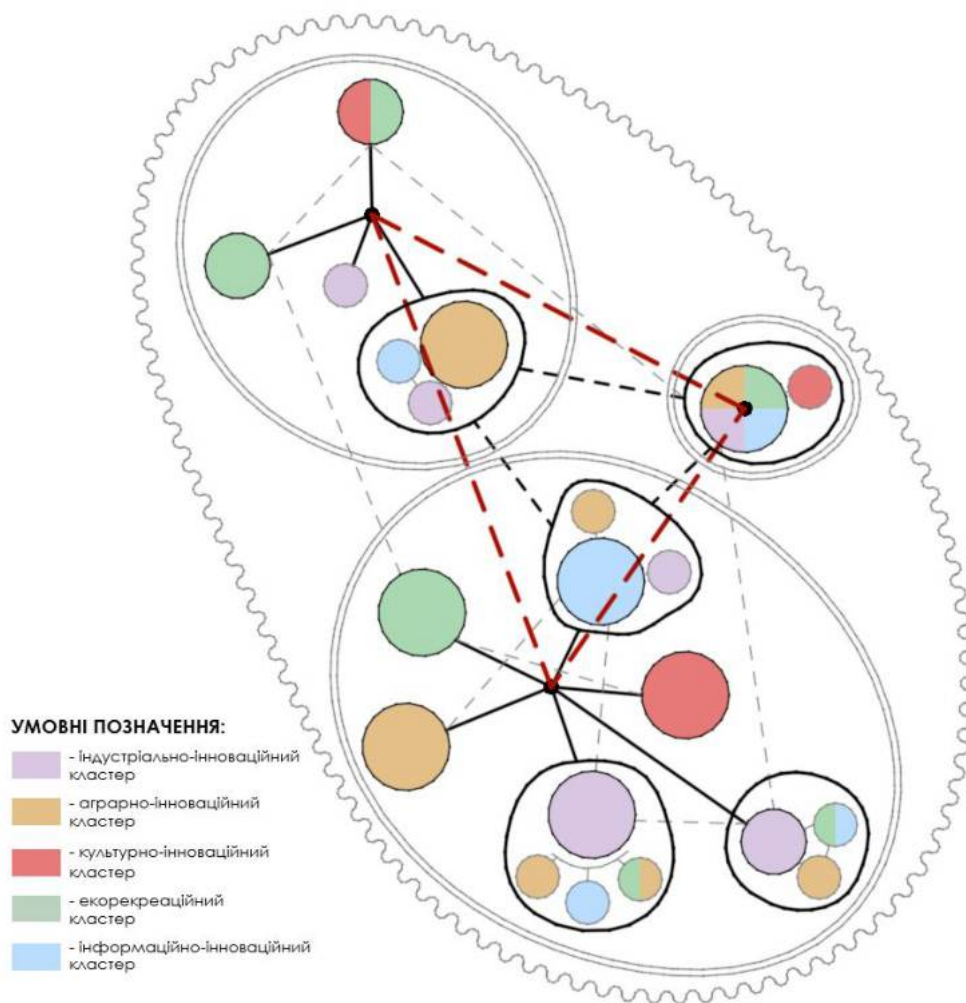


Рис. 2.2.1. Концептуальна модель просторової організації мережі інноваційних кластерів

Історично виробнича база складалася з цукрового заводу, агропідприємств та у радянський час колгоспами. Відбувається перехід до циркулярної економіки та трансформація виробничого сектора у індустріально-інноваційний та аграрно-інноваційний кластери. **Індустріально-інноваційний кластер** представляє собою модернізацію потужності цукрової промисловості (зокрема, ПрАТ «Червонський цукровик») та закинуті території колишніх сільськогосподарських підприємств (колгоспів). Замість традиційного, застарілого монофункціонального підходу, цей кластер функціонуватиме виключно на засадах циркулярної (кругової) економіки, забезпечуючи повністю замкнений цикл виробництва. Головною ідеєю кластера є перехід до безвідходних технологій та глибокої переробки продукції. На базі існуючих і модернізованих промислових зон планується організація високотехнологічних

ланцюгів, які перероблятимуть промислові та аграрні відходи, а цінні ресурси - екологічні добрива, а також інноваційні будівельні та утеплюючі біоматеріали з деревини й сухою. Головним напрямком є створення центру переробки біогазів на основі існуючих фільтраційних полів, що дозволить вирішити одразу дві критичні проблеми громади: екологічну та енергетичну. Органічні відходи перероблятимуться на біогаз та добрива, а частина полів стане ветландами (штучними водно-болотними угіддями) для природного біологічного очищення стічних вод перед їх скиданням у річку Пустоха. Власне виробництво біогазу суттєво зменшить залежність від природного газу і це забезпечить дешевим і екологічним теплом та електроенергією нове житло, промисловість і громадські будівлі. Також важливим елементом стане організація сучасного комплексу з переробки відходів, що дозволить вирішити багаторічну екологічну проблему засмічення території.

*Аграрно-інноваційний кластер* - це сучасна просторово-економічна модель, яка передбачає тісну інтеграцію традиційних сільськогосподарських територій із передовими науковими, освітніми та цифровими технологіями. Його головна мета полягає у переході від ручного сировинного землеробства до розумного та екологічно безпечного агровиробництва, що забезпечить сталий розвиток громади без виснаження її потужного земельного фонду (який нині складає майже 86% території). Просторово аграрно-інноваційний кластер складається з високотехнологічних тепличних комплексів, вертикальних ферм, розумних логістичних баз обробки та зберігання агрокультур, селекційних станцій, лабораторій випробувань біотехнологій.

Передбачається перегляд традиційного землекористування, де замість тотального розорювання впроваджується захисна сівозміна та цільове використання деградованих земель для вирощування енергетичних культур (наприклад, верби та міскантусу). Це рішення виконує подвійну роль: з одного боку, воно захищає ґрунти від ерозії та сприяє їхньому природному відновленню, а з іншого - формує надійну паливну базу, замикаючи цикл автономного теплопостачання громади. Наразі важливим є реорганізація та

модернізація існуючих сільськогосподарських підприємств: ПСП АФ «Світанок», ТОВ СП «Спіка» (вирощування зернових, олійних культур, зокрема пшениця, жито, ріпак, соняшник, кукурудза, соя), ПП «Імпак» (вирощуванням овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів), ПП «Ярослав - Транс» (вантажний автомобільний транспорт, свинокомплекс в с. Котівка) [42]. За рахунок організованої сівозміни відкривається можливість комерціалізації полів через посів різнотрав'я, лікувальних трав та квітів. Це створить потужний ефект для громади у напрямку розвитку малого бізнесу, де замість продажу дешевої сировини громада зможе розвивати високомаржинальне фермерство. Це заготівля сировини для фармацевтики та косметології, виробництво ефірних олій, крафтових чаїв, а також створення медоносних баз для розвитку бджільництва. Також звичайно формування «квітучих ландшафтів» із фотолокаціями стане самостійним туристичним магнітом.

Головною ідеєю *інформаційно-інноваційного кластера* є перехід до створення сучасних цифрових продуктів, розробки програмного забезпечення та активного впровадження технологій штучного інтелекту. На базі новостворених соціально-ділових просторів планується розбудова передової інфраструктури: сучасних офісів, дата-центрів та високотехнологічних R&D (науково-дослідних) лабораторій. Головним напрямком є створення центрів розвитку агротехнологій та робототехніки, що дозволить вирішити одразу дві критичні проблеми громади: подолати кадровий дефіцит та забезпечити місцевий агропромисловий сектор розумними інноваційними рішеннями. Освітні позашкільні заклади нового типу готуватимуть молоде покоління фахівців з раннього віку. Також важливим елементом стане комплексна розбудова високошвидкісних телекомунікаційних мереж, що дозволить остаточно стерти цифрову нерівність і перетворити територію на передовий інтелектуальний центр регіону.

Важливим є збереження унікального природного мережі громади. Відбувається перехід до сталого природокористування та трансформація

природно-ландшафтних зон річки Пустоха, лісових масивів і ставків у *еко-рекреаційний кластер*. Цей кластер представляє собою гармонійне поєднання охорони довкілля, наукових досліджень та сталого зеленого туризму. Функціонування базується виключно на засадах збереження місцевого біорізноманіття, екологічної просвіти та рекреації. Головною ідеєю кластера є інтеграція природних ландшафтів у життя громади без шкоди для екосистеми. На існуючих зелених зонах та штучно створених водно-болотних угіддях (ветландів) планується організація розгалуженої мережі екостежок та сучасних екокемпінгів (глемпінгів), які приваблюватимуть туристів, що шукають відпочинку на природі. Крім цього одним із напрямків є створення спеціалізованих станцій екологічного моніторингу та повноцінних університетських баз практик, де житомирські студенти, дослідники та науковці отримають сучасні майданчики для вивчення місцевих екосистем. Охорона довкілля дозволить забезпечити мешканців довготривалими якісними умовами для оздоровлення та рекреації, формуючи екологічно стійке та привабливе середовище.

Історичне минуле та підтримка колективної пам'яті про нього піднімає рівень зацікавленості громадою та туризм, що формується та просувається в межах *культурно-інноваційного кластеру*. Культурний напрямок включає ревіталізацію неоготичного палацу Терещенків-Грохольських, відновлення історичного парку з фонтаном «Три грації» та створення єдиного туристичного маршруту, що у перспективі може охопити всю Житомирську область. У поєднанні з розбудовою мережі локального агротуризму, цей кластер формує унікальний формат гостинності та заохочення. Створення комплексних міні-баз, розташованих безпосередньо у мальовничих фруктових садках та ягідниках, представляє собою гармонійне поєднання вирощування органічної продукції, її крафтової переробки та збуту безпосередньо на місці у популярному форматі «з грядки на стіл». Замість суто сільськогосподарської функції, такі локації облаштовуватимуться екологічними гостьовими

будиночками для короткотривалого відпочинку на природі із проведенням фестивалів з освітньо-культурними заходами.

Наразі у громаді домінує звичайна садибна забудова. Стратегія передбачає впровадження інноваційних форматів житла - наприклад, створення плавучих житлових модулів у рамках осередку кластерів для диверсифікації житлового середовища та залучення нових спеціалістів і розселення ВПО.

#### *Принципи планування за основними сферами розвитку*

Гуманітарна політика ґрунтується на людиноцентричності, створюючи умови для розвитку та інтеграції нового населення, водночас зберігаючи ідентичність місцевого. Забезпечення рівних можливостей для всіх груп населення полягає не лише у надання базового житла, а й створення умов для їхньої перекваліфікації.

Формування та підтримка історичної пам'яті, наприклад, авіаційне минуле чи спадщина Терещенків, використовується як інструмент об'єднання мешканців та виховання молоді, а створення освітніх установ в усіх кластерах дає рівні умови для здобуття навичок та знань, які можна там же і застосовувати на практиці, запобігаючи міграції молоді до мегаполісів.

Економічна стійкість досягається через відмову від сировинної моделі на користь інновацій та високої доданої вартості. Відмова від монофункціональності, де громада залежить лише від одного великого підприємства, як цукровий завод, призводить до того, що локальна економіка спирається на різні напрямки, зокрема високотехнологічний агросектор, біоенергетика, IT-послуги та екотуризм. Створення умов, за яких сировина переробляється і упаковується безпосередньо в громаді, призводить до збільшення робочих місць і залишає податки на місці. Також підвищується рівень освіченості населення, що тягне за собою зростання культури суспільства і якості життя.

Просторове планування має стимулювати соціальну активність та максимально раціонально використовувати земельні ресурси. Пріоритет віддається концепції, яка передбачає ревіталізацію занедбаних промислових чи

сільськогосподарських територій для мінімізації забудови нових природних земель. Формується поліцентрична система за принципом 15-хвилинної доступності, де кожна група населених пунктів, яких 3 в громаді, має власні локальні центри надання послуг, школи та рекреаційні зони, тобто впорядковані громадські центри. Разом із цим забезпечується просторова справедливість через створення різноманітного, доступного житлового фонду та абсолютно безбар'єрних, безпечних громадських просторів.

Транспортна мобільність переорієнтовується з потреб автомобіля на потреби людини та екологічність пересування. Беззаперечний пріоритет надається пішоходам, велосипедистам і громадському транспорту. Для розвантаження житлових та історичних зон від важкого вантажного й транзитного транспорту, де необхідно, передбачається будівництво об'їзних доріг. Водночас створюється покращується мережа дорожнього покриття та екологічного громадського транспорту (електробуси), яка надійно зв'яже віддалені населені пункти з адміністративним центром та зовнішніми транспортними вузлами.

Активно впроваджуються природоорієнтовані рішення, наприклад, використання штучних водно-болотних угідь (ветландів) для природного очищення стічних вод замість складних бетонних споруд. Громада бере курс на енергетичну децентралізацію, максимально переходячи на відновлювані джерела енергії місцевого походження, що робить її стійкою до енергетичних криз. Суворо охороняються водні об'єкти та біорізноманіття, а зелений та синій природні каркаси органічно інтегруються в повсякденне життя мешканців для адаптації території до невідворотних змін клімату.

#### *Інтегрована оцінка впливів*

Впровадження нових просторових та економічних підходів відкриває перед громадою різноманітні можливості. Перехід до циркулярної економіки одночасно вирішує екологічну проблему утилізації відходів, забезпечує громаду дешевим теплом та створює нові високотехнологічні робочі місця. Розвиток еко-рекреаційного та культурно-інноваційного кластерів не лише

захищає довкілля та історичну спадщину, а й капіталізує територію, залучаючи туристичні потоки та стимулюючи розвиток локального малого бізнесу. Водночас, розбудова інноваційного житла та аграрно-інноваційних продовольчих баз та ІТ-блоків прямо працює на гуманітарну політику, а саме: зупиняє відтік молоді та створює умови для інтеграції ВПО і нових спеціалістів.

Проте, така масштабна трансформація несе і певні загрози та ризики. Найбільшим викликом є висока вартість та фінансові об'єми проєктів: перехід на відновлювану енергетику, будівництво об'їзної дороги чи трансформація відстійників у штучні водно-болотні угіддя потребують значних інвестицій, грантових коштів та часу, що робить громаду вразливою до макроекономічної нестабільності. Крім того, існує ризик соціального спротиву, бо при переході від традиційного фермерства до масштабного екологічного агровиробництва може зустріти нерозуміння з боку частини місцевих агровиробників, які звикли до монокультурної сівозміни. Також затримка в розбудові цифрової чи інженерної інфраструктури може загальмувати залучення молодих «цифрових кочівників».

Спираючись на принципи сталого розвитку можна зробити наступний прогноз у довгостроковій перспективі (Таблиця 2.2.2).

*Таблиця 2.2.2.*

Довгострокове прогнозування очікуваного результату

Період	Процес	Очікуваний результат
1-5 років	Вирішення нагальних гуманітарних потреб (розміщення ВПО, збереження базових послуг); Проектування великих інфраструктурних об'єктів; Запуск інформаційно-інноваційного кластеру Запуск пілотних ініціатив (локальні біокотельні, перші екостежки); Початок зміни менталітету мешканців.	Стабілізація демографічної та гуманітарної ситуації. Економічна та екологічна сфери залишаються вразливими, але формується міцний документальний та суспільний фундамент для майбутніх масштабних змін.
6-9 років	Розгортання основних кластерів	Диверсифікація економіки та

	(індустріально-інноваційного, аграрно-інноваційного); Запуск комплексів із переробки відходів та виробництва біогазу; Будівництво об'їзної дороги та розвантаження центру від транзиту.	зменшення залежності від продажу сировини. Суттєве зниження залежності від зовнішніх енергомереж. Покращення екологічного стану довкілля та транспортної безпеки.
10+ років	Повноцінне функціонування поліцентричної системи та всіх 5 кластерів; Остаточний перехід локальної економіки на циркулярні (безвідходні) принципи; Інтеграція інноваційного житла та зелених коридорів у повсякденне життя.;	Стабілізація демографії завдяки притоку інноваційного капіталу. Громада має внутрішні ресурси для швидкого відновлення після будь-яких криз, перетворюючись на модельний приклад сталого просторового розвитку в регіоні.

### *Соціально-просторова модель території*

Передбачається зростання населення до 10000 осіб, що складає приблизно 83,2% зростання. Реалістичний сценарій передбачає поступову стабілізацію ситуації завдяки відновленню базової економіки, створення умов для помірному притоку внутрішньо переміщених осіб та частковому поверненню місцевої молоді. У перші п'ять років очікується зростання населення приблизно до 6200 осіб (+13.62%). При цьому віково-статева піраміда залишатиметься регресивною, тобто структура населення збереже тенденцію до старіння і низької народжуваності, а кількісний приріст відбуватиметься переважно за рахунок механічного притоку дорослих ВПО та фахівців будівельної галузі. Через десять років, із досягненням позначки у 7000 мешканців (+28.3%), відтік молоді зупиниться, а завдяки новим міцним робочим місцям почне зростати частка населення віком 20-35 років. У двадцятирічній перспективі населення наблизиться до 8000 осіб (+46.6%), піраміда набуде стаціонарного вигляду зі зростаючою тривалістю життя та збалансованим співвідношенням працездатного населення і пенсіонерів, що надалі пропорційно буде рости.

*Оптимістичний сценарій* базується на повній реалізації інноваційної кластерної моделі та стрімкому перетворенні громади на субрегіональний центр тяжіння. За перші п'ять років населення зросте до 7000 осіб (+28,3%) за рахунок активного притоку ІТ-спеціалістів, науковців та молодих сімей, що викличе різке розширення середньої частини демографічної піраміди. На десятирічному етапі, досягнувши 8500 мешканців (+55.8%), піраміда стане прогресивною завдяки підвищенню рівня народжуваності на тлі загального покращення якості життя. У перспективі двадцяти років громада вийде на цільовий показник у 10000 осіб, сформувавши здорову демографічну структуру з потужним ядром висококваліфікованого працездатного населення. Проте такий сценарій вимагає максимальної злагодженості процесів, швидкого будівництва та стабілізації зовнішньої політичної ситуації.

Просторове розміщення житлового фонду поєднує модернізацію існуючої садибної забудови з будівництвом нового щільного малоповерхового понтонного району та еко-садиб на ревіталізованих територіях колишніх сільгосп підприємств. Соціальна інфраструктура також зазнає змін, оскільки наразі кількість дітей шкільного віку скорочується, дві з трьох шкіл у громаді під загрозою закриття, ці освітні заклади будуть реорганізовані в сучасні освітньо-наукові та громадські хаби, що працюватимуть за принципом «освіти впродовж життя». Коли завдяки притоку нових спеціалістів демографічна піраміда почне розширюватися і кількість дітей знову збільшиться, ці заклади зможуть швидко, гнучко та без зайвого нового будівництва відновити свої повноцінні шкільні потужності. Нові дитсадки будуть вбудовані у житлові модулі, а медичне обслуговування спиратиметься на центральну амбулаторію та мережу медичних пунктів у селах.

Уся поліцентрична система буде пронизана безперервною мережею велодоріжок та зелених пішохідних коридорів уздовж річки Пустоха, з'єднуючи житло, громадські центри та нові робочі простори в єдиний живий механізм.

### *Відродження традиційного середовища*

Просторове «зшивання» громади відбуватиметься через створення мережі пішохідно-велосипедних коридорів, зелених уздовж річки Пустоха та підтримка належного стану історичного парку. Втрачені, закинуті об'єкти не просто відбудовуються, а трансформуються у відкриті молодіжні хаби, що формують єдиний туристичний маршрут та стимулюють розвиток локального екотуризму й малого бізнесу. Також в кожному селі та селищі є ділянки, що потенційно можуть бути розглянуті як місця для відпочинку та культурної діяльності у вигляді скверів, парків тощо.

На території Червоненської селищної територіальної громади станом на 01.11.2023 року на обліку знаходиться 35 пам'яток культурної спадщини місцевого значення, з них 2 пам'ятки археології, 2 пам'ятки архітектури і 31 пам'ятка історії [47].

На території громади виявлено декілька старих кладовищ, що теоретично можуть містити поховання розповсюдженої в Бердичівському районі єврейської громади. Аналіз та пошук відповідних джерел може слугувати підставами для створення меморіальних комплексів. Це не лише вшанує пам'ять та відновить мультикультурну історичну справедливість, а й створить нові важливі локації для розвитку меморіального та спадкового туризму.

### **2.3. Комплексний план просторового розвитку території селищної громади**

#### *Просторово-планувальна організація території*

##### Ситуаційний план

Через територію громади (зокрема поблизу населених пунктів Глинівці та Великі Мошківці) проходить 15-кілометрова зона впливу автомобільного шляху міжнародного значення М-21 (ділянка європейського маршруту Е583) [42].

Червоненська селищна територіальна громада просторово межує з Андрушівською міською, Станишівською та Семенівською сільськими, а також

Гришковицею селищною громадами. Завдяки вигідному розташуванню відносно міст Бердичів та Житомир формується міцний логістичний та економічний потенціал, що дозволяє перетворити громаду на потужний субрегіональний вузол. Проектними рішеннями передбачається будівництво автомобільної дороги в напрямку міста Бердичів через село Хмелище з метою оптимізації витрат ресурсів та з передбаченням збільшення потоків у довгостроковій перспективі (Рис. 2.3.1).

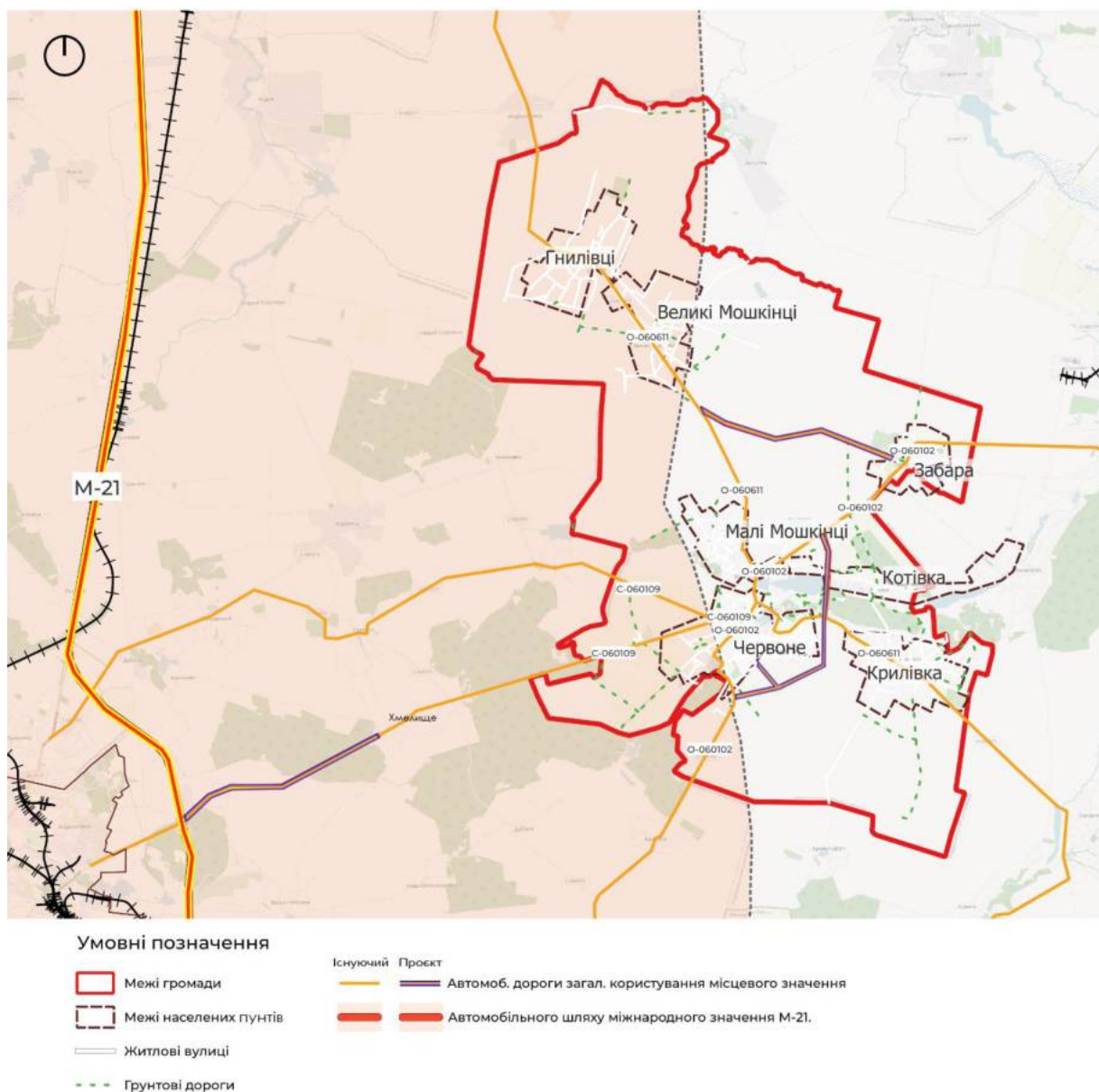
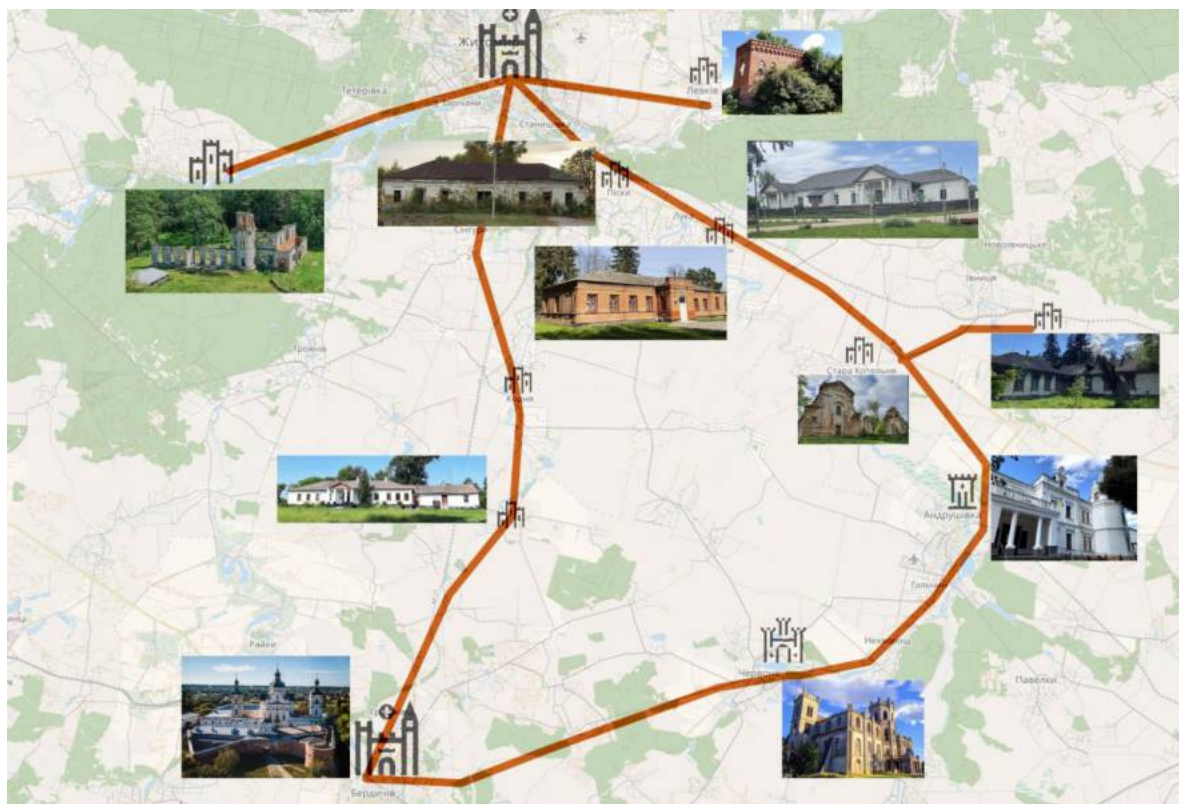


Рис. 2.3.1. Пропозиція з будівництва автомобільної дороги на м. Бердичів

Крім того просторові інтереси передбачають інтеграцію історичних і природних зон громади в єдиний туристично-культурний маршрут із

залученням сусідніх громад, що в перспективі має охопити всю Житомирську область (Рис. 2.3.2).



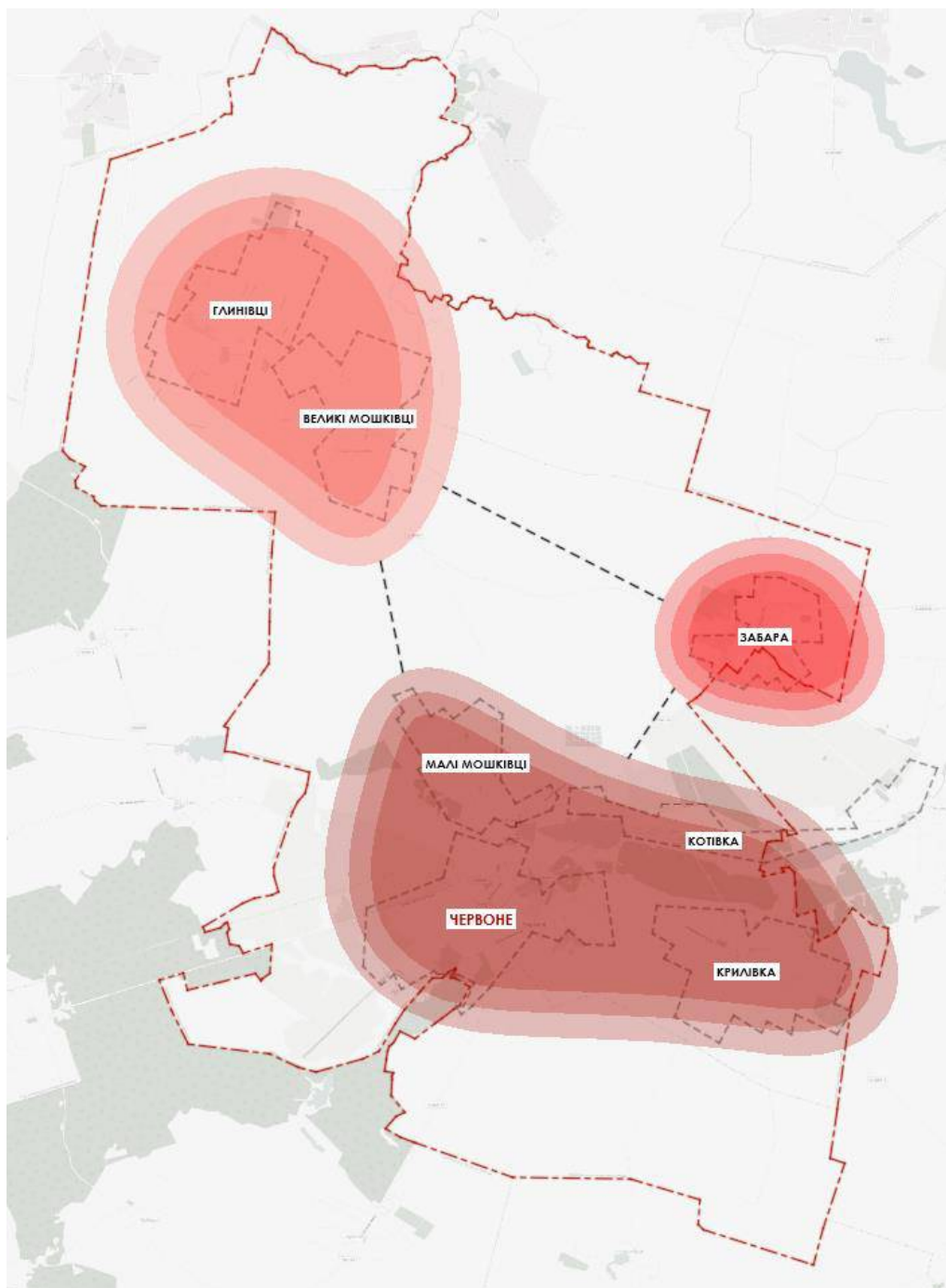
*Рис. 2.3.2. Схема туристично-рекреаційного маршруту Бердичівського району Житомирської області*

### Планувальний каркас та система розселення

Реалістичний сценарій щодо демографічної ситуації полягає у поступовому збільшенні нинішнього населення з 5457 до 6200 осіб (+13,62%) за перші 5 років завдяки притоку внутрішньо переміщених осіб та будівельних фахівців. За 7 років очікується зростання до 8000 осіб (+46,6%) зі стабілізацією співвідношення працездатного населення та пенсіонерів.

Для рівномірного розселення пропонується відмова від централізованої ієрархічної системи, де всі периферійні села залежать від селища Червоне, на користь збалансованої мережі рівноцінних вузлів-кластерів поліцентричної системи. Утворюється 3 водночас самостійні, але взаємодоповнюючі центри: Червоне - Малі Мошківці - Крилівка - Котівка, Великі Мошківці - Глинівці та окремо Забара (Рис. 2.3.3). Територіальний розвиток також передбачає створення нових форматів проживання, а саме: ущільненого малоповерхового

понтонного району та еко-садиб, які будуть розташовані поруч із ревіталізованими територіях колишніх сільськогосподарських підприємств.



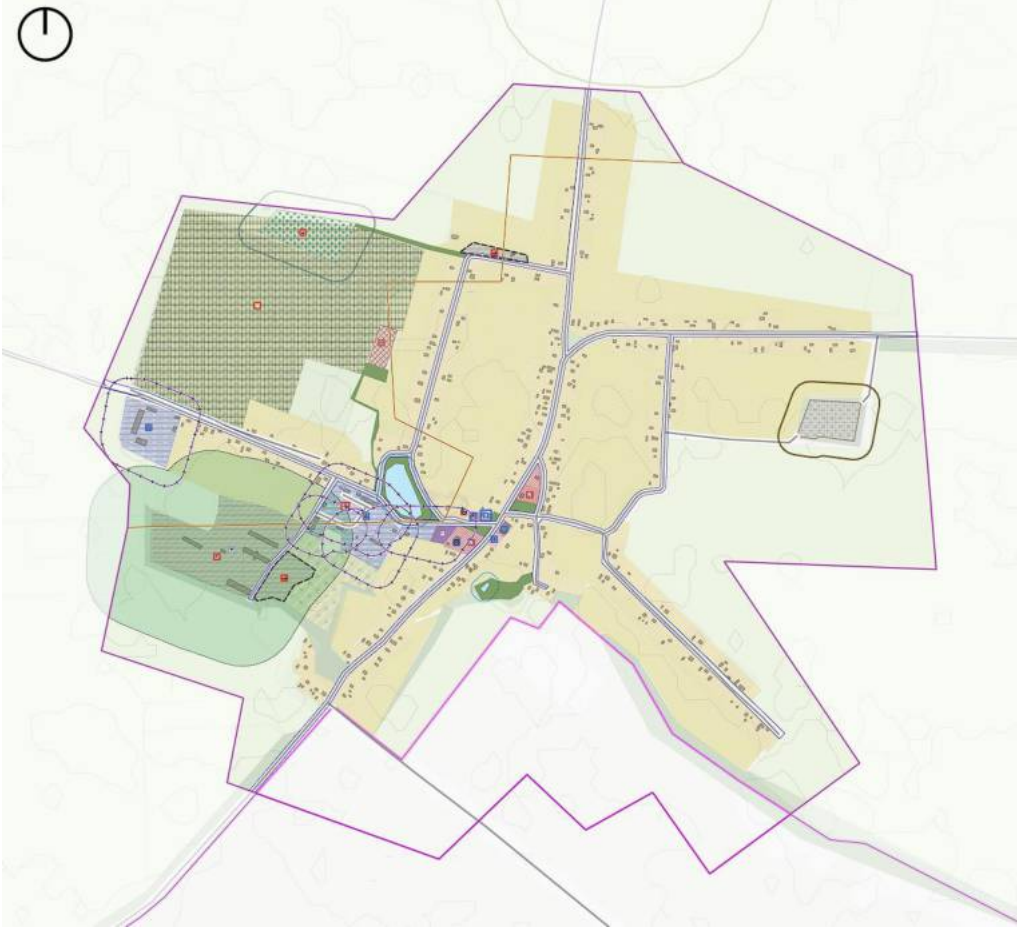
*Рис. 2.3.3. Схема формування підцентрів та зон обслуговування Червоненської громади*

Наразі адміністративний центр, селище Червоне, забезпечує доїзд автомобільного транспорту до всіх 6 сіл громади в межах від 6 до 15 хвилин. Проектне рішення базується на впровадженні концепції «15-хвилинного міста», де кожна з трьох груп населених пунктів громади матиме власні локальні

центри надання базових послуг, освіти та рекреації. Мобільність переорієнтовується на екологічні види пересування: створюється мережа швидкісного екологічного громадського транспорту (електробусів) для з'єднання віддалених сіл з центром, а також безперервна система безпечних велодоріжок та пішохідних зелених коридорів.

Таблиця 3.

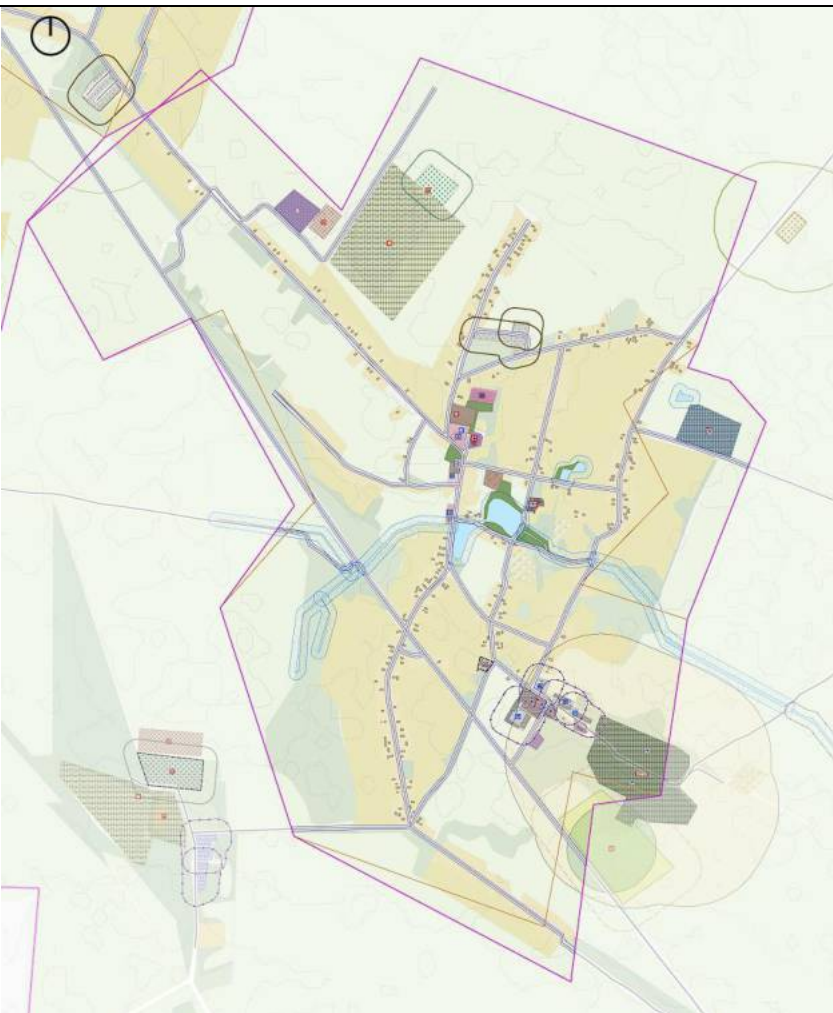
Планувальне рішення території населених пунктів

Назва НП	Планувальне рішення території
Забара	

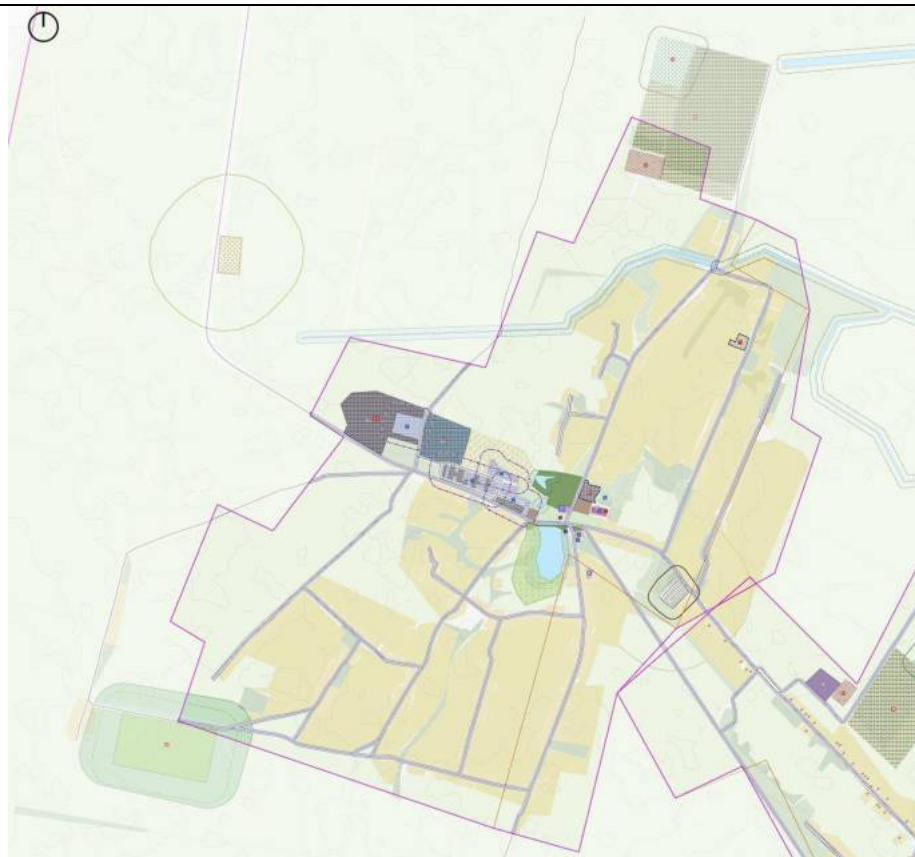
Малі  
Мошківці



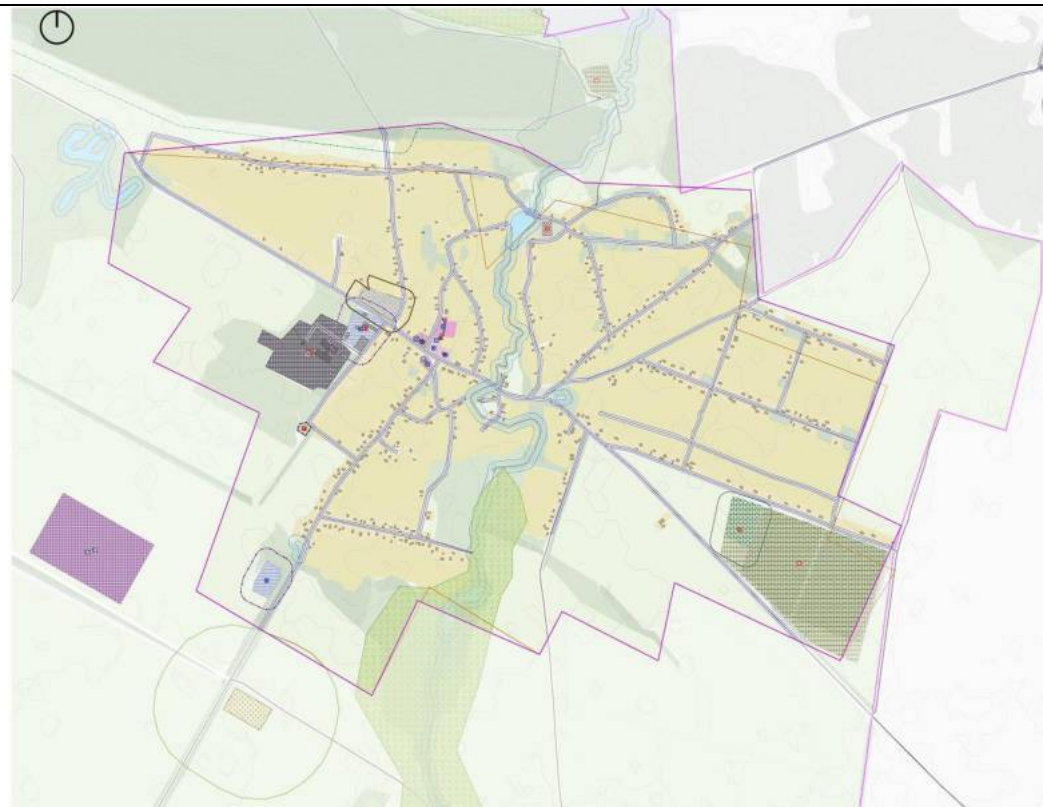
Великі  
Мошківці

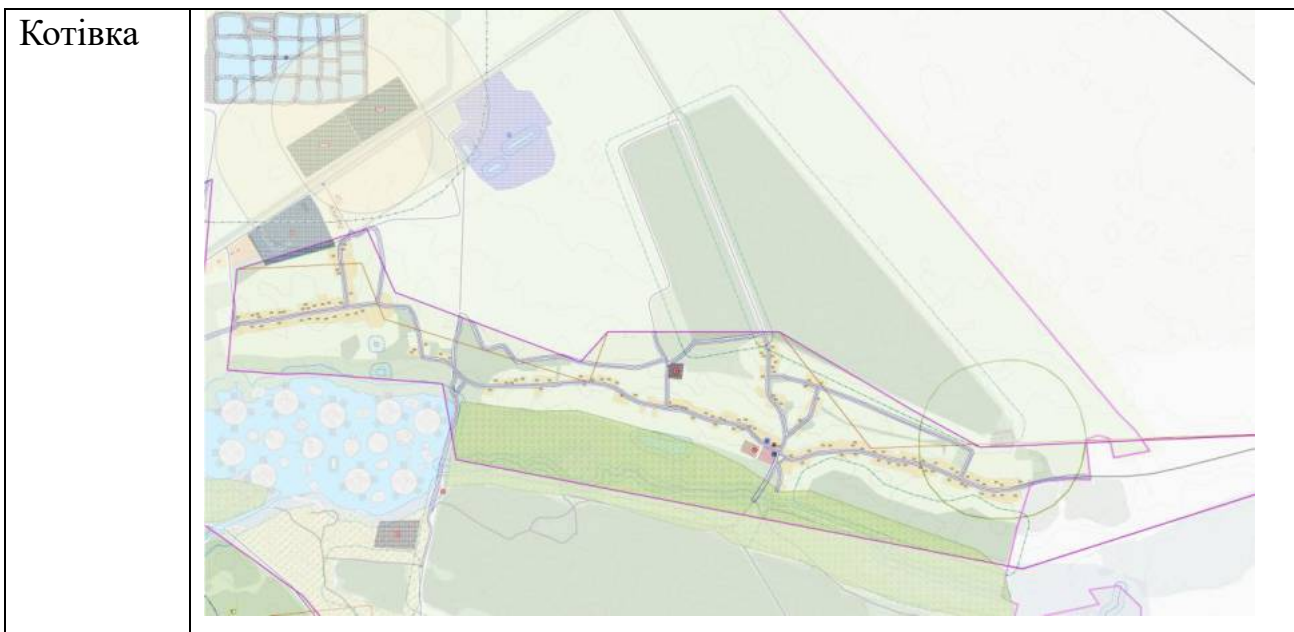


Глинівці



Крилівка





### *Ландшафтне планування*

#### *Оцінка стану довкілля, природних умов та ресурсів*

Загальна площа громади становить 15797,2 га, з яких переважну більшість (13582,1 га або 85,98%) займають землі сільськогосподарського призначення. Ґрунтовий покрив є складним і контрастним: основу складають високородючі лучно-чорноземні ґрунти, а також чорноземи опідзолені та сірі опідзолені ґрунти. Проте інтенсивне сільськогосподарське використання призвело до проблем водної та вітрової ерозії, переущільнення, забруднення пестицидами та втрати родючості. Тому передбачається впровадження адаптивно-ландшафтних систем землеробства з акцентом на ґрунтозахисні та вологозберігаючі технології з метою мінімізації водно-вітрової ерозії, деградації ґрунтів та зниження рівня їх пестицидного навантаження.

Вагомою екологічною проблемою також є наявність 6 паспортизованих сміттєзвалищ та відсутність системи централізованого сортування відходів. Рішенням є розробка комплексної муніципальної програми поводження з твердими побутовими відходами, що включає створення інфраструктури роздільного збору, сортувальних ліній та поетапну екологічну рекультивацію існуючих шести несанкціонованих або застарілих полігонів через створення локальних пунктів переробки.

Пропонується розглянути можливості трансформації неперспективних для видобутку та деградованих земельних ділянок під розміщення об'єктів альтернативної енергетики (наприклад, фотоелектричних систем), що сприятиме декарбонізації та підвищенню енергонезалежності громади.

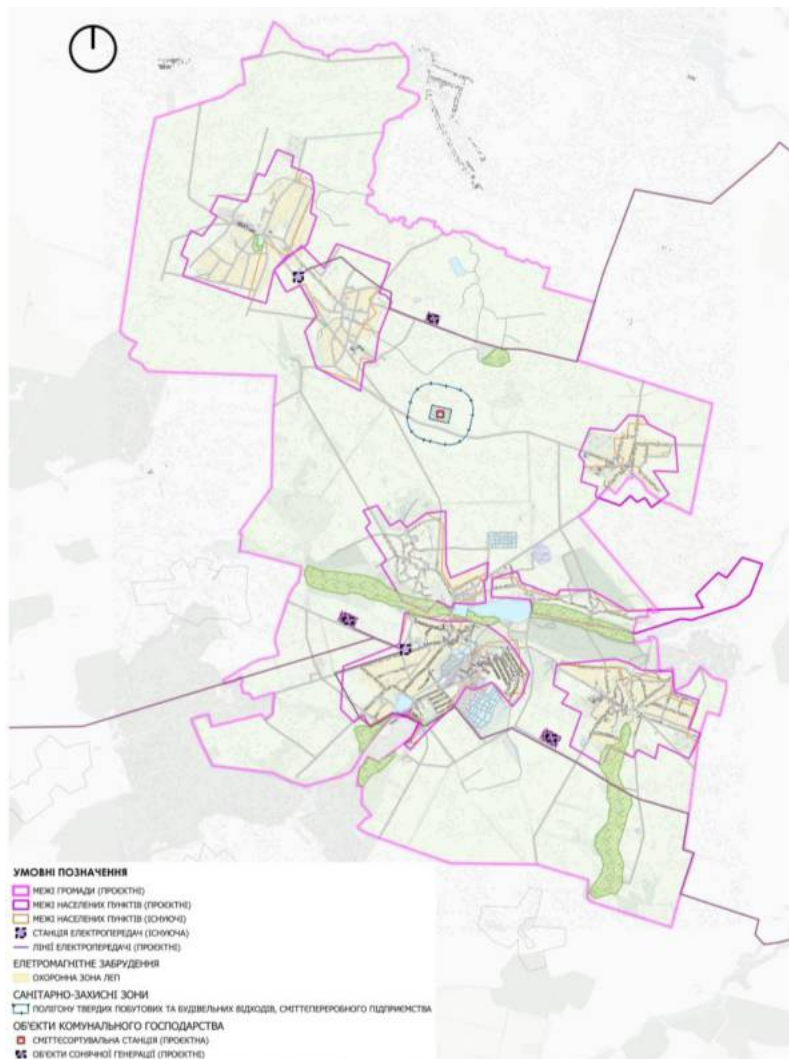


Рис. 2.3.4. Схема станції переробки відходів та об'єктів сонячної генерації

Гідрографічна мережа громади формується найдовшою річкою Пустоха, а також річками Горбатка, Настя і Боярка. Землі водного фонду займають 279,4 га (1,77%) і включають водосховище площею 64,1 га та 14 ставків. Основні загрози для водних об'єктів включають забруднення поверхневих вод через відсутність централізованого водовідведення, замулення, засмічення берегів, а також пересихання заболочених територій через їх неналежне використання. Пропонується проектування та будівництво локальних очисних споруд і систем

централізованого водовідведення з використанням інноваційних методів очищення стічних вод.

Ключовим об'єктом природно-заповідного фонду є парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Червонський», площа якого становить 36,0 га. Необхідно розробити проєкт організації території із виділенням функціональних зон для жорсткого регулювання навантаження.

Природно-географічні умови громади мають значний, проте наразі недооцінений рекреаційний потенціал, тому створення інфраструктури «еко-рекреаційного кластера» передбачає просторову інтеграцію маркованих екостежок та сучасних засобів розміщення (глемпінгів) у природні ландшафти з дотриманням принципів сталого розвитку (рис. 2.3.5). І трансформація наявних очисних відстійників у штучні водно-болотні угіддя (ветланди) призведе до того, що вони функціонуватимуть як біоплато для фітомеліорації та слугуватимуть атрактивними дестинаціями для екологічного та орнітологічного туризму.

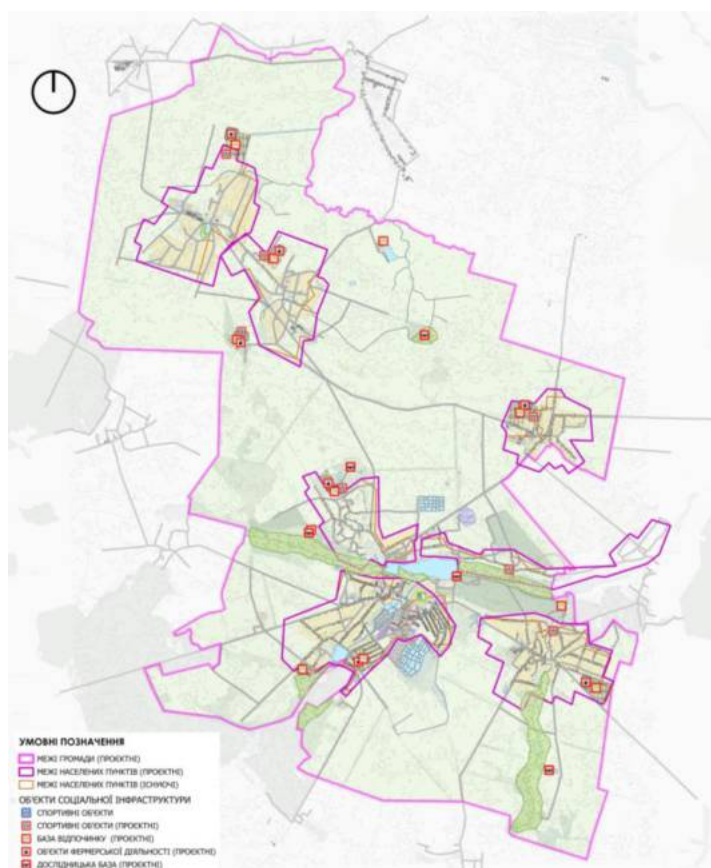


Рис. 2.3.5. Схема еко-рекреаційних кластерів

### Загрози та конфлікти природокористування

Основна загроза для довкілля громади походить від інтенсивного сільськогосподарського освоєння. Нераціональне землекористування та не завжди обґрунтоване використання хімікатів агровиробниками призводять до деградації ґрунтів, їх переушільнення, водної та вітрової ерозії, а також забруднення пестицидами. Тому пропонується перехід до адаптивно-ландшафтних систем землеробства із застосуванням ґрунтозахисних технологій та суворим контролем за внесенням агрохімікатів для зупинки деградації земель. І критично важливим є проєктування та будівництво локальних очисних споруд, а також проведення гідротехнічного розчищення русла річки Пустоха і місцевих ставків із встановленням суворого режиму охорони прибережних смуг та водно-болотних угідь задля запобігання їхньому пересиханню (рис. 2.3.6).

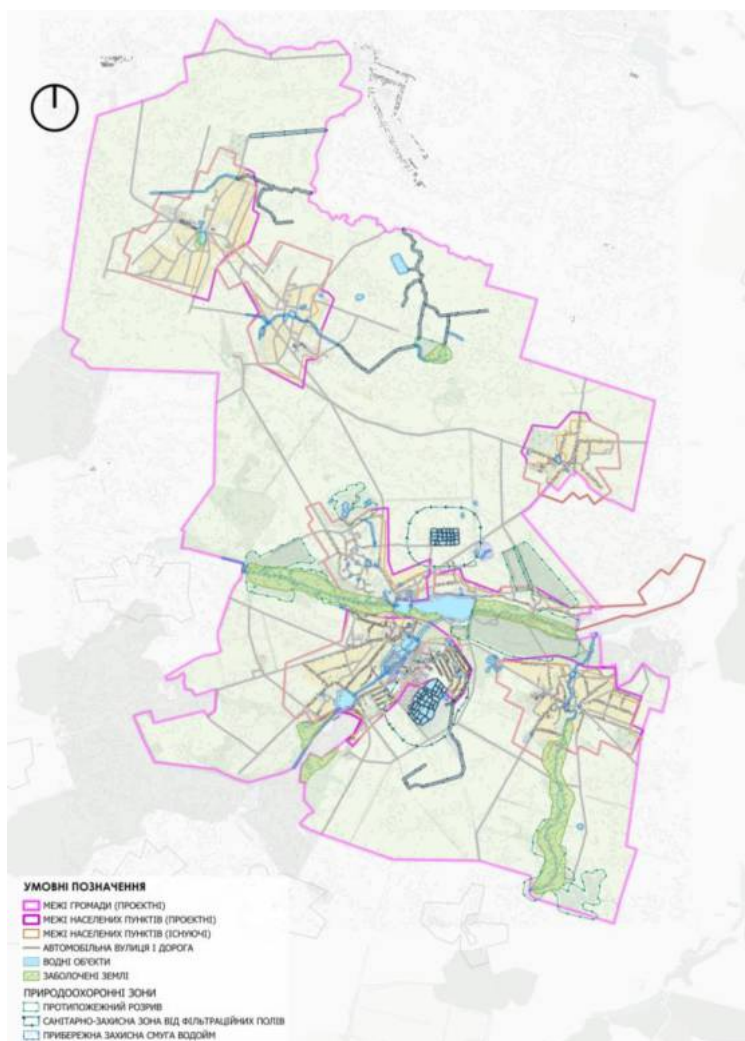


Рис. 2.3.6. Схема охорони прибережних смуг

## Забудова територій та господарська діяльність

### Розміщення житлового фонду

Загальний стан забудови громади характеризується тим, що землі під забудовою займають 571,6 га (або 3,62% території громади). Переважна більшість будівель була зведена до 1980 року, тому значна їх частина потребує ремонту та модернізації. Існуючий житловий фонд майже на 90% представлений індивідуальною садибною забудовою (загальною площею понад 151,2 тис. м<sup>2</sup>).

Проектні рішення передбачають модернізацію існуючої садибної забудови й впровадження інноваційних форматів житла для диверсифікації житлового середовища - нового ущільненого малоповерхового понтонного району - це розміщення плавучих житлових модулів у рамках багатофункціонального інноваційного кластера (рис. 2.3.7).

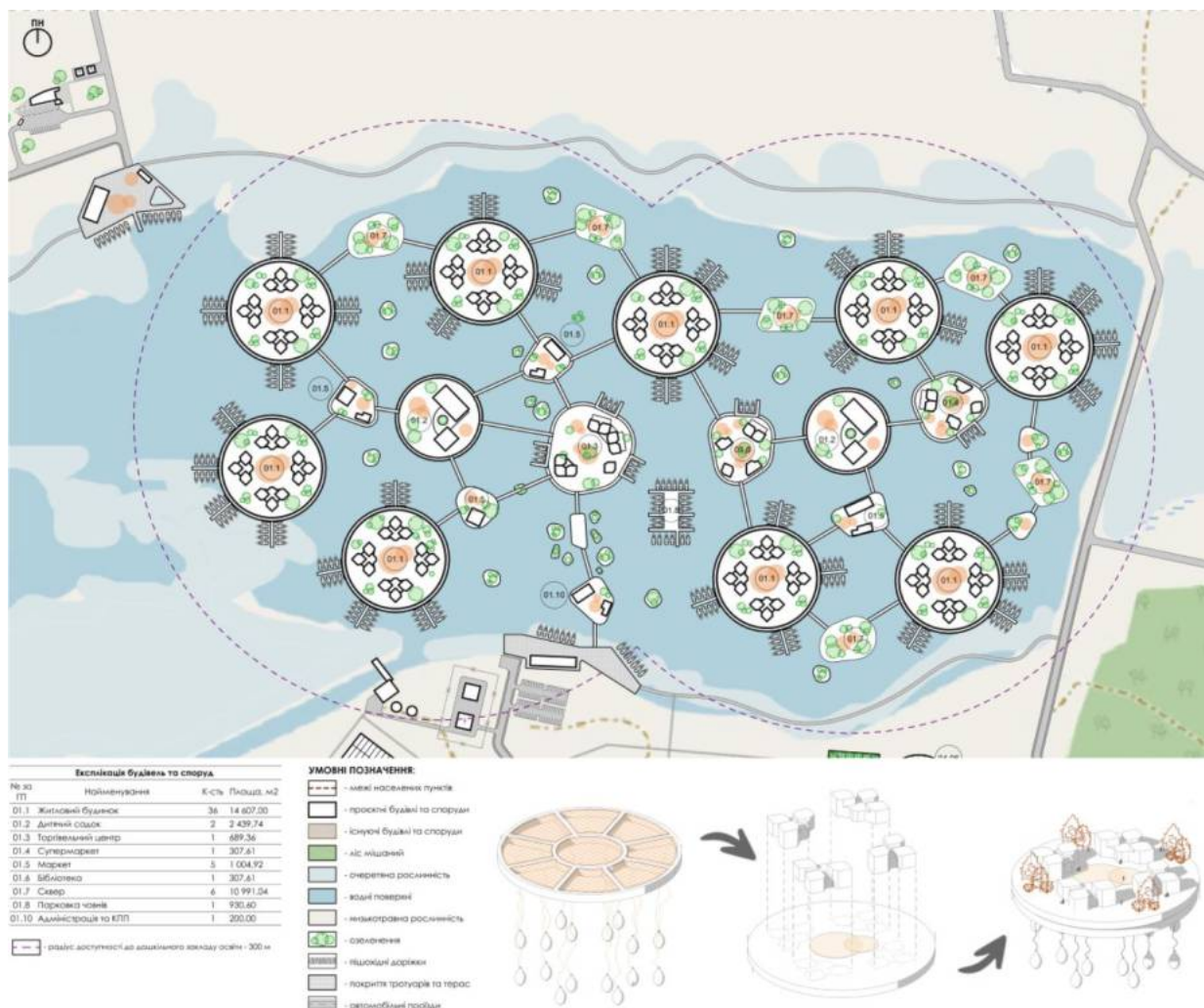


Рис. 2.3.7. Планувальне рішення території понтонного поселення

### Розміщення ділових центрів та інноваційних об'єктів

Наразі ділова та адміністративна активність надмірно сконцентрована в центрі селища Червоне, «Старе Червоне», при цьому спеціалізована інфраструктура для підтримки бізнесу в громаді відсутня. Передбачається просторова децентралізація із організацією повноцінних адміністративно-ділових центрів у кожному населеному пункті на базі нинішніх старостатських рад. Створення нового соціально-ділового простору та інформаційно-інноваційного кластера, який включатиме сучасні офіси, дата-центри та науково-дослідні лабораторії.

### Розміщення виробничих об'єктів

Виробничий сектор історично базується на потужностях цукрової промисловості (зокрема ПрАТ «Червонський цукровик») та аграрних підприємствах, які наразі займаються переважно сировинним виробництвом без глибокої переробки. Стратегія просторового розвитку пропонує відмовитися від розширення промислових територій за рахунок нових цінних земель, крім випадків пов'язаних із організацією центру переробки органічних відходів на біогаз та екологічні добрива на сировині існуючих фільтраційних полів, що забезпечить громаду власними відновлюваними джерелами енергії.

Замість розширення промислових територій існуючі промислові зони та закинуті території колишніх колгоспів трансформуються у високотехнологічні індустріально- та аграрно-інноваційні кластери. Ці об'єкти функціонуватимуть виключно на засадах циркулярної (безвідходної) економіки, забезпечуючи глибоку переробку сільськогосподарської та промислової продукції. За підрахунками з переробки жому з середньої виходу з ПрАТ «Червоненський цукровик» може вийти стабільні 14-16 МВт.

Важливим вектором просторової організації індустріально-інноваційних кластерів є створення на базі трансформованих територій агротехнічного комплексу безпілотних технологій (БПЛА). Умовою переходу громади до точного землеробства є впровадження інфраструктури для обслуговування, локальної збірки та пілотування агродронів та мультиспектральний моніторинг

стану ґрунтів і посівів, що дозволяє суттєво знизити пестицидне навантаження на агроландшафти. Проектні потужності такого навчально-сервісного центру орієнтовно розраховані на технічний супровід 50-100 промислових агродронів на рік, що задовольнить потреби локальних фермерських господарств і дозволить у майбутньому експортувати продукцію.

Також у контексті оптимізації агропромислового комплексу пропонується ревіталізація тваринницької галузі на засадах заміни традиційних ферм, які створюють ризики евтрофікації підземних вод, на високотехнологічні комплекси середньої потужності (орієнтовно на 500-1000 голів великої рогатої худоби або свиноферми закритого типу), оснащених автоматизованими системами управління мікрокліматом. Ключовою вимогою до таких об'єктів є стовідсоткова утилізація відходів: гній та супутні органічні залишки безпосередньо транспортуватимуться на локальну біогазову станцію для генерації енергії, тоді як побічний продукт (дигестат) використовуватиметься як сертифіковане екологічне добриво для відновлення родючості місцевих чорноземів.

Одним із напрямів розвитку циркулярної економіки є також розгортання виробничих потужностей із глибокої переробки відходів на екологічні будівельні матеріали. Йдеться про створення модульних ліній для рециклінгу будівельного сміття, відібраних з тих самих стихійних сміттєзвалищ, а також використання побічної аграрної сировини (соломи, костриці технічних конопель) для виготовлення екоблоків (арболіту, костробетону) та натуральних теплоізоляційних біопанелей. Розрахункова потужність такого модульного міні-заводу становитиме переробку 10-15 тон сировини за зміну, що дозволить генерувати випуск близько 20-30 тисяч одиниць екоблоків на місяць. Це забезпечить громаду доступними, енергоефективними матеріалами для локального будівництва, реновації житлового фонду та зведення об'єктів у самих індустріальних парках, мінімізуючи при цьому обсяги полігонного захоронення відходів (рис. 2.3.8).

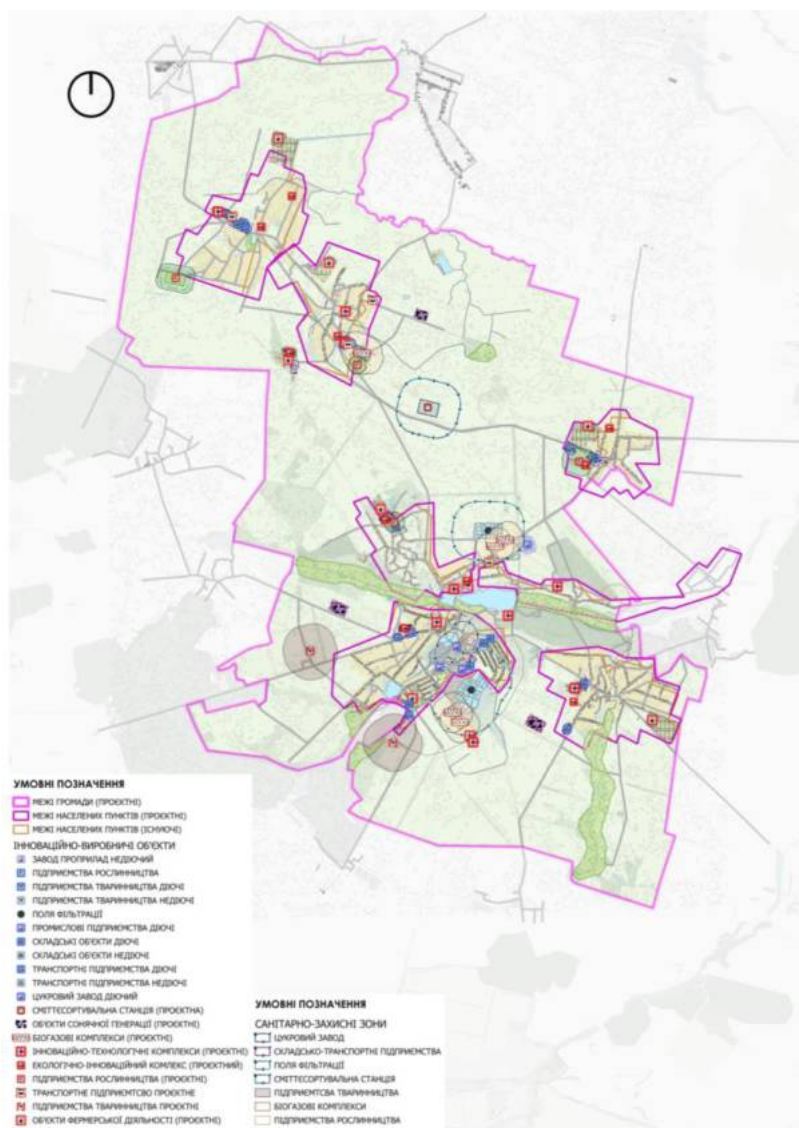


Рис. 2.3.8. Схема розміщення виробничих об'єктів

### Обслуговування населення

#### Просторова організація системи освіти

Освітня мережа громади наразі включає 3 заклади загальної середньої освіти (Червоненський та Глинівецький ліцеї, Крилівська гімназія) та 6 закладів дошкільної освіти, які загалом відвідують 135 дітей.

Через демографічні виклики та скорочення кількості дітей шкільного віку, дві з трьох шкіл пропонується тимчасово реорганізувати в сучасні освітньо-наукові та громадські хаби, що працюватимуть за принципом освіти впродовж життя із заняттями для груп всіх вікових категорій. У разі притоку нових спеціалістів і розширення демографічної піраміди, ці заклади зможуть швидко відновити свої повноцінні шкільні потужності. Нові дитячі садки

планується вбудувати безпосередньо у нові житлові модулі. Крім того, в рамках інформаційно-інноваційного кластера будуть створені позашкільні заклади нового типу для підготовки молоді у сфері агротехнологій та робототехніки (рис. 2.3.9).

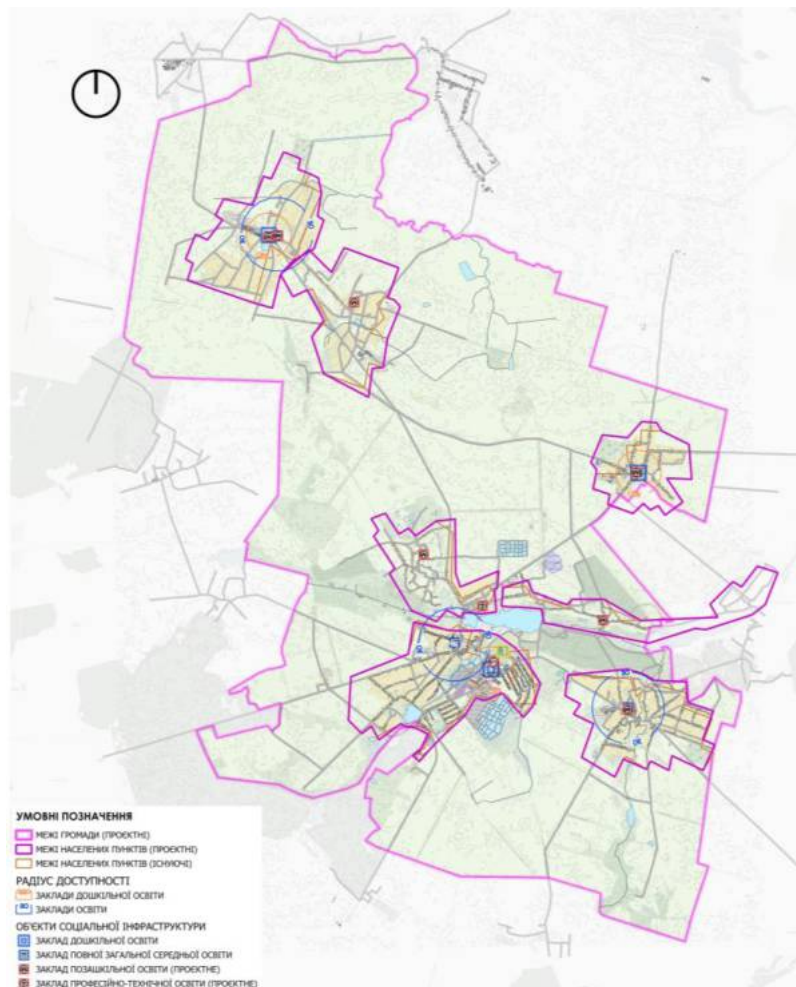


Рис. 2.3.9. Схема розміщення закладів освіти

### Просторова організація системи охорони здоров'я

Медичне обслуговування забезпечує КНП «Амбулаторія загальної практики - сімейної медицини» в с/т Червоне. У селах діють фельдшерсько-акушерські пункти (ФАП у с. Глинівці, В. Мошківці, М. Мошківці, Крилівка) та фельдшерські пункти (ФП у с. Котівка та Забара).

Просторова організація охорони здоров'я і надалі спиратиметься на центральну амбулаторію та мережу існуючих медичних пунктів у селах. Головним проєктним завданням є покращення матеріально-технічного оснащення цих закладів, капітальний ремонт приміщень та створення

абсолютно безбар'єрного середовища (встановлення пандусів, інклюзивних просторів) для всіх маломобільних груп населення.

Просторова організація системи торгівлі, культури, спорту та дозвілля

Торгівля надмірно сконцентрована в селищі Червоне, а саме: ринок, магазини, заклади харчування. Мережа культури складається з 6 клубних і 5 бібліотечних установ, проте головний Будинок культури згорів у 2023 році. Спортивна інфраструктура здебільшого обмежується спорудами при навчальних закладах.

У рамках формування культурно-інноваційного кластера пропонується реставрація неоготичного палацу Грохольських-Терещенків зі створенням у ньому музею і культурного простору, що візьме на себе функцію, яку ніс на собі згорілий будинок культури, а закинуті об'єкти в селах трансформуватимуться у відкриті молодіжні хаби. Також облаштування нових спортивних і футбольних майданчиків у населених пунктах та створення скверів для активного сімейного відпочинку, що з'єднані велосипедною доріжкою через всю громаду (рис. 2.3.10).

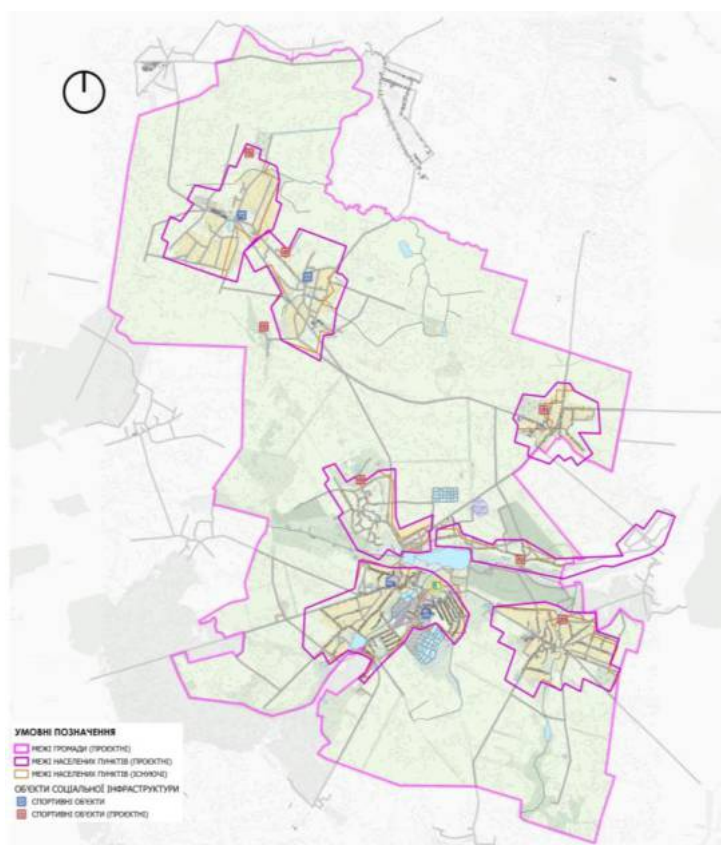


Рис. 2.3.10. Схема розміщення спортивних об'єктів

Просторова організація системи туристичних та оздоровчо-рекреаційних об'єктів

Громада має потужні туристичні магніти (палац Терещенків, фонтан «Три грації», історичний парк площею 36 га), проте туристична інфраструктура малорозвинена, а рекреація носить переважно дикий характер.

В межах створення цілісного «еко-рекреаційного кластера» пропонується облаштування організованих екостежок та сучасних екокемпінгів (глемпінгів) на зелених зонах і штучних водно-болотних угіддях. Для розвитку агротуризму передбачається організація міні-баз відпочинку та екологічних гостьових будиночків безпосередньо у фруктових садах із локальними базами з виготовлення напоїв та продукції. Усі історичні, культурні та природні локації будуть об'єднані єдиним туристичним маршрутом та мережею зелених пішохідно-велосипедних коридорів.

Просторова організація системи адміністративних, комунальних та інших соціальних послуг

Адміністративні та соціальні послуги зосереджені в селищі Червоне та частково у п'яти старостинських округах. Діє комунальна установа ЦНАП, функціонують відділення Укрпошти та Нової Пошти. Більшість сіл потерпає від відсутності централізованого вивезення відходів та водопостачання.

Просторова децентралізація через створення повноцінних адміністративно-ділових центрів у кожному селі на базі існуючих старостатів. У самому селищі Червоне пропонується організація репрезентативної площі перед будівлею ЦНАПу.

Для забезпечення екологічної безпеки заплановано створення сучасного комплексу з переробки відходів та 100% охоплення сіл послугами централізованого збору та роздільного сортування ТПВ.

*Транспортна мобільність та інфраструктура*

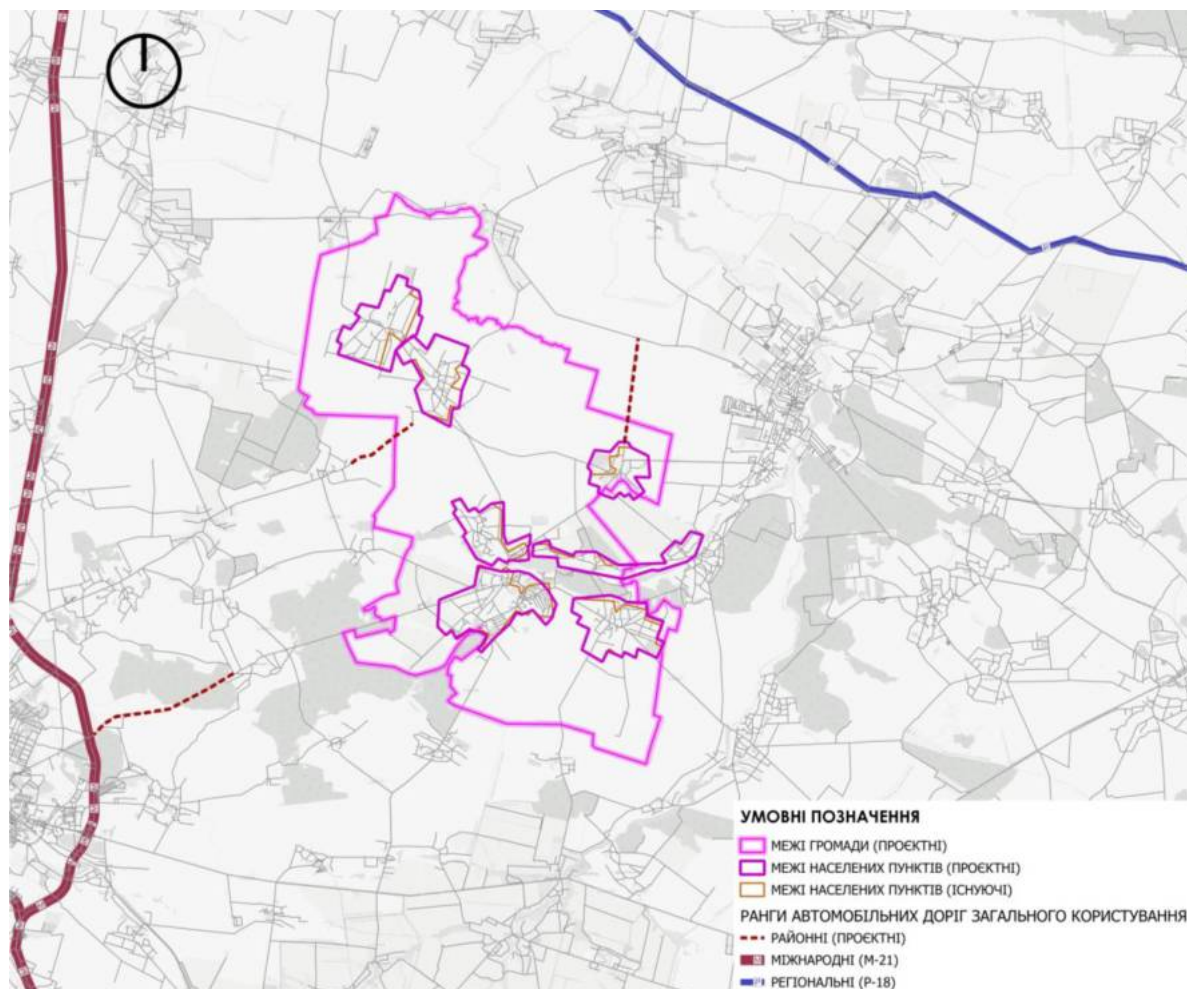
Транспортні зв'язки та транспортний попит

Транспортний попит у громаді формується під впливом вираженої поліцентричної системи розселення, де понад 50% населення та 85% суб'єктів

господарювання зосереджено в адміністративному центрі - селищі Червоне. Радіус доступності від периферійних сіл до центру становить до 13 кілометрів (від 6 до 15 хвилин їзди). Існує гостра проблема перевантаження історичних та житлових зон транзитним і вантажним транспортом, що формує попит на зміну логістичних маршрутів та виведення великогабаритного транспорту за межі центру. Для збалансування цього попиту пропонується відхід від централізованої моделі та розбудова поліцентричної системи з рівноцінними тематичними вузлами-кластерами у селах, що зменшить необхідність щоденних поїздок до центр. Також задоволення попиту на внутрішні переміщення має забезпечуватися через створення безперервної мережі безпечних велодоріжок та зелених пішохідних коридорів, що органічно поєднують житлові, громадські та рекреаційні зони.

#### Організація зовнішнього транспортного сполучення

Пропонується сприяти відновленню мережі доріг загального користування місцевого значення, здійснивши капітальний та поточний ремонт ключових ділянок: О 060102 (Андрушівка - Червоне - Закутинці) та О 060611 (Висока Піч - Троянів - Червоне з під'їздом до с. М. П'ятигірка). Передбачається реконструкція автомобільного шляху сполученням «Червоне - Хмелище - Бердичів», зокрема його критичної ділянки між селом Хмелище та містом Бердичів. Це найкоротший логістичний маршрут, який дозволить розділити транзитні транспортні потоки, знизити часові та економічні витрати на перевезення сільськогосподарської продукції, а також суттєво покращити просторову мобільність населення громади і доступність до ключових інфраструктурних вузлів району (рис. 2.3.11).



*Рис. 2.3.11. Схема зовнішньої транспортної інфраструктури  
Дорожньо-транспортна інфраструктура*

Пропонується будівництво нових автомобільних шляхів для сполучення сіл Великі Мошківці та Глинівці із Забарою, що сформує прямий транспортний коридор до міста Андрушівка. Це інфраструктурне рішення дозволить подолати просторову ізоляцію периферійних територій, покращить доступ населення до базових соціальних послуг та суттєво оптимізує агропромислову логістику громади.

Також передбачається будівництво нового автомобільного шляху в об'їзд селища Червоне з метою виведення транзитного вантажного транспорту за межі населеного пункту. Це рішення дозволить розвантажити місцеву вуличну мережу, знизити рівень екологічного та шумового забруднення у житлових зонах, а також підвищити безпеку дорожнього руху. Також біля проектованої об'їзної дороги, у місці її примикання до основних транспортних вузлів,

пропонується розмістити автобусну станцію, що дозволить сформувати ефективний транспортно-пересадочний вузол на межі селища Червоне. Таке рішення обґрунтоване необхідністю інтеграції населеного пункту в систему міжобласних та приміських перевезень без погіршення екологічної ситуації всередині житлової забудови. Крім того, винесення автостанції на периферію створює передумови для розвитку супутньої сервісної інфраструктури на основі пропонованого інформаційно-інноваційного кластеру, забезпечуючи зручний доступ до транспортних послуг як для мешканців громади, так і для транзитних пасажирів, при цьому суттєво знижуючи рівень шумового навантаження у центральній частині селища (рис. 2.3.12).

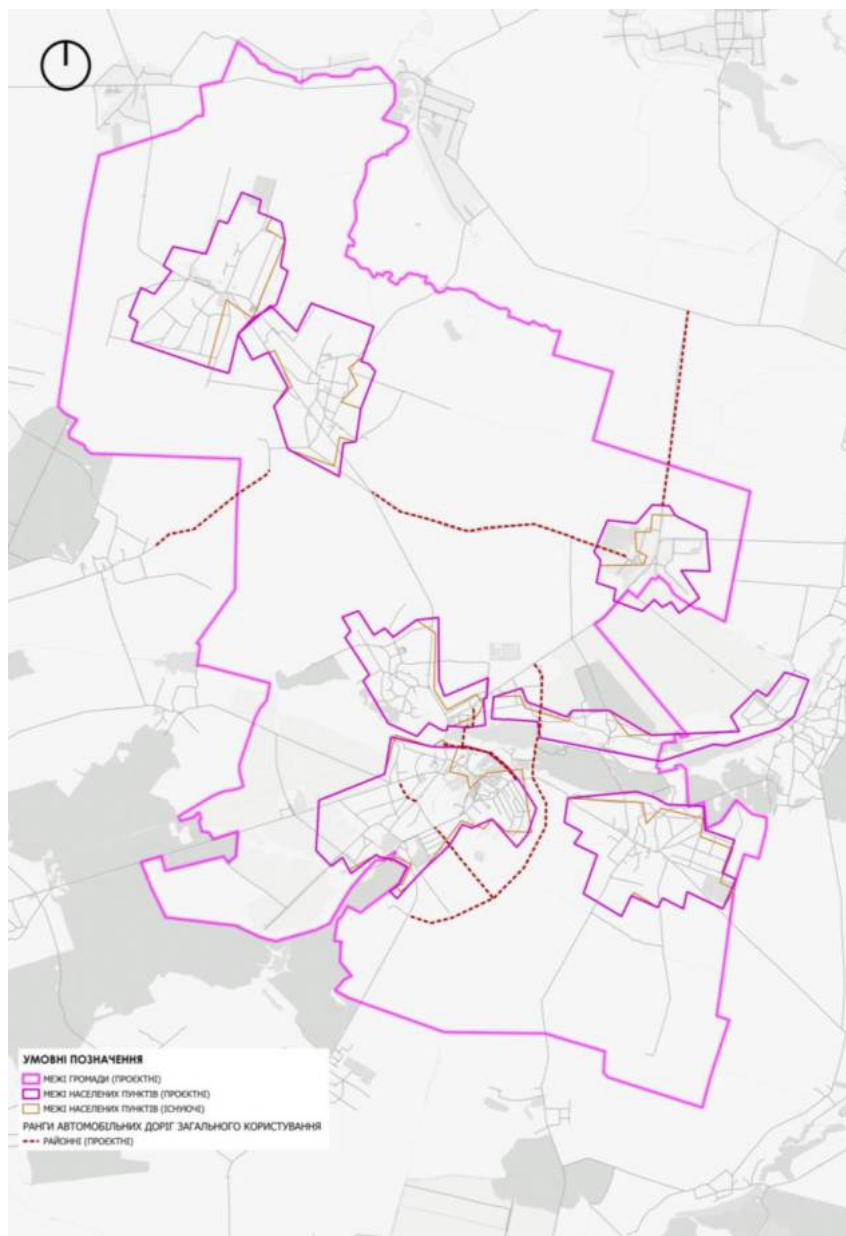


Рис. 2.3.12. Схема транспортної інфраструктури громади

*Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації*

Водопостачання та водовідведення

Централізоване водопостачання та водовідведення частково наявне лише в адміністративному центрі, у всіх інших 6 селах громади централізоване водопостачання та каналізація повністю відсутні.

Пропозиція полягає у розбудові системи централізованого водопостачання в населених пунктах громади та оновлення та будівництво нових очисних споруд для каналізації.

Електропостачання

Наразі мережі обслуговуються ПрАТ «Житомиробленерго». Існує потреба в модернізації застарілих ліній та підвищенні енергоефективності. Пропонується оновлення існуючих ліній електропередач (ЛЕП). Перехід на альтернативні джерела енергії із встановлення сонячних панелей, безлопатеві вітрогенератори та облаштування вуличного освітлення на сонячній енергії у всіх населених пунктах, створення місцевих біоенергетичних хабів для генерації власної електроенергії з біогазу.

Газопостачання

Рівень газифікації є високим - 6 із 7 населених пунктів громади підключені до газової мережі, яка обслуговується АТ «Житомиргаз». Передбачається зменшення залежності від імпортованого природного газу шляхом розгортання центру переробки органічних відходів на біогаз на базі виробництв та існуючих фільтраційних полів цукрового заводу.

Теплопостачання

Централізоване теплопостачання у громаді повністю відсутнє. 100% помешкань використовують індивідуальне опалення (газові та твердопаливні котли, пічне опалення). Рішення полягає у запровадженні автономних екологічних систем теплопостачання на базі виробленого громадою біогазу та твердого біопалива. Для забезпечення паливної бази пропонується вирощування енергетичних культур на деградованих землях і обов'язкове

проведення енергозберігаючих заходів (термомодернізації) у комунальних установах.

#### Трубопровідний транспорт

Спеціалізований транзитний трубопровідний транспорт на території громади не виділяється; наявна лише місцева трубопровідна інфраструктура (розподільні газопроводи та локальні водопровідні мережі), над якою необхідно провести комплексну модернізацію, ремонт та розширення для безпечного і безперебійного забезпечення ресурсами житлових та виробничих зон.

#### Телекомунікаційні мережі та об'єкти

По громаді доступ до швидкісного інтернету є обмеженим. Пропонується масштабна розбудова високошвидкісних мереж для подолання цифрової ізоляції та забезпечення потреб інформаційно-інноваційного кластера. Застосування цифрових інновацій в управлінні із впровадженням єдиної геоінформаційної системи для цифрового обліку всіх ресурсів громади.

#### Охорона земель, інженерна підготовка та благоустрій території

#### Раціональне використання та охорона сільськогосподарських земель

Для вирішення проблем інтенсивного сільськогосподарського освоєння пропонується відмова від традиційного сировинного землеробства з тотальним розорюванням на користь екологічно безпечного агровиробництва. Стратегія розвитку передбачає формування аграрно-інноваційного кластера, що включає впровадження захисної сівозміни, яка дозволить природним шляхом відновити родючість ґрунтів, а також створення високотехнологічних тепличних комплексів, вертикальних ферм і лабораторій біотехнологій. Також пропонується вивести з інтенсивного сільськогосподарського обігу деградовані землі та законсервувати їх шляхом вирощування енергетичних культур, зокрема, верби та міскантусу вздовж автомобільних шляхів. Це виконає подвійну функцію: захистить ґрунти від ерозії, сприяючи їхньому відновленню, та сформує надійну базу біомаси для автономного теплопостачання громади. Оптимізація складу угідь також передбачає комерціалізацію полів через посів

різнотрав'я, лікувальних трав і квітів, що створить медоносні бази для бджільництва, сировину для фармацевтики та покращить еколого-ландшафтні умови для розвитку агротуризму.

#### Інженерна підготовка і захист території

Інженерна підготовка передбачає ліквідацію стихійних звалищ із подальшим відновленням територій, а також просторову трансформацію закинутих промислових зон у сучасні комплекси з переробки відходів. Крім того, для захисту від підтоплень і підтримки оптимального рівня ґрунтових вод на перезволожених чорноземах передбачається проведення необхідних меліоративних заходів.

З метою інженерного захисту від небезпечних природних процесів та запобігання замуленню водойм, пропонується проведення днопоглиблювальних робіт та комплексної санітарної очистки прибережних смуг річок і водосховищ. Для регулювання поверхневого стоку та захисту водойм від агрохімікатів суворо встановлюються прибережні захисні смуги шириною 25 метрів, де забороняється розорювання та будівництво. Ці інженерно-захисні заходи у поєднанні зі збереженням існуючих заболочених територій дозволять захистити водний каркас громади від пересихання в умовах кліматичних змін.

#### Обмеження у використанні земель

#### Проектні обмеження у використанні земель

Проектними рішеннями передбачається встановлення нових обмежень, які обумовлюватимуться появою нових інфраструктурних об'єктів та зміною статусів існуючих пам'яток. Одним із найважливіших кроків є встановлення зон охорони культурної спадщини та зон регулювання забудови. Оскільки на території громади є об'єкти з визначним історичним потенціалом (неоготичний палац Грохольських-Терещенків, старовинний костел, церква), необхідно офіційно затвердити охоронні зони навколо них, щоб захистити історичні центри селища від дисгармонійного будівництва та втрати їхньої автентичності.

У сфері екології та інженерної інфраструктури пропонується встановлення нових санітарно-захисних зон (СЗЗ) для центрів переробки

біогазу на базі фільтраційних полів та нового сміттєпереробного комплексу. Разом із цим, після проведення рекультивації та ліквідації старих стихійних звалищ, існуючі санітарні обмеження на тих ділянках будуть зняті. Крім того, встановлюватимуться відповідні обмеження та режими охорони для новостворених штучних водно-болотних угідь та зелених екологічних коридорів уздовж річки Пустоха, які нестимуть функцію біологічного очищення та рекреації.

Також виникають нові транспортні та дорожні обмеження. У зв'язку з будівництвом проєктованої об'їзної дороги, яка має вивести важкий транзитний транспорт з центру селища, будуть встановлені нові санітарні розриви та обмеження на прилеглих до неї територіях.

#### Встановлені обмеження у використанні земель

Наразі на території Червоненської селищної територіальної громади діє низка встановлених обмежень, які обумовлені вже існуючими режимоутворюючими об'єктами інфраструктури, промисловості та природного фонду.

Для 6 паспортизованих сміттєзвалищ твердих побутових відходів діє СЗЗ розміром 500 метрів, хоча в громаді існують певні проблеми з дотриманням їхнього режиму. Навколо діючих кладовищ у кожному із 7 населених пунктів встановлена СЗЗ радіусом 300 метрів. СЗЗ також діють навколо промислових об'єктів (таких як ПрАТ «Червонський цукровик») відповідно до їхнього класу шкідливості. Для комплексу з виробництва БПЛА СЗЗ становить 50 метрів, заводу екобудматеріалів - 100 метрів, а до тваринницького комплексу і біогазової станції - 300 метрів.

Для охорони поверхневих вод від забруднення та засмічення встановлені водоохоронні зони (ВЗ) та прибережні захисні смуги (ПЗС). Для річок громади (Пустоха, Горбатка, Настя, Боярка), а також для водосховища та 14 ставків ширина прибережної захисної смуги становить 25 метрів. У межах цих смуг законодавчо забороняється розорювання земель, будівництво будь-яких споруд та садівництво.

Також вагомі обмеження господарської діяльності продиктовані наявністю об'єктів природно-заповідного фонду. Зокрема, суворий охоронний статус має історичний парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Червонський» площею 36,0 га, що накладає заборону на будь-яку діяльність, яка може призвести до деградації його ландшафту чи біорізноманіття (рис. 2.3.13).

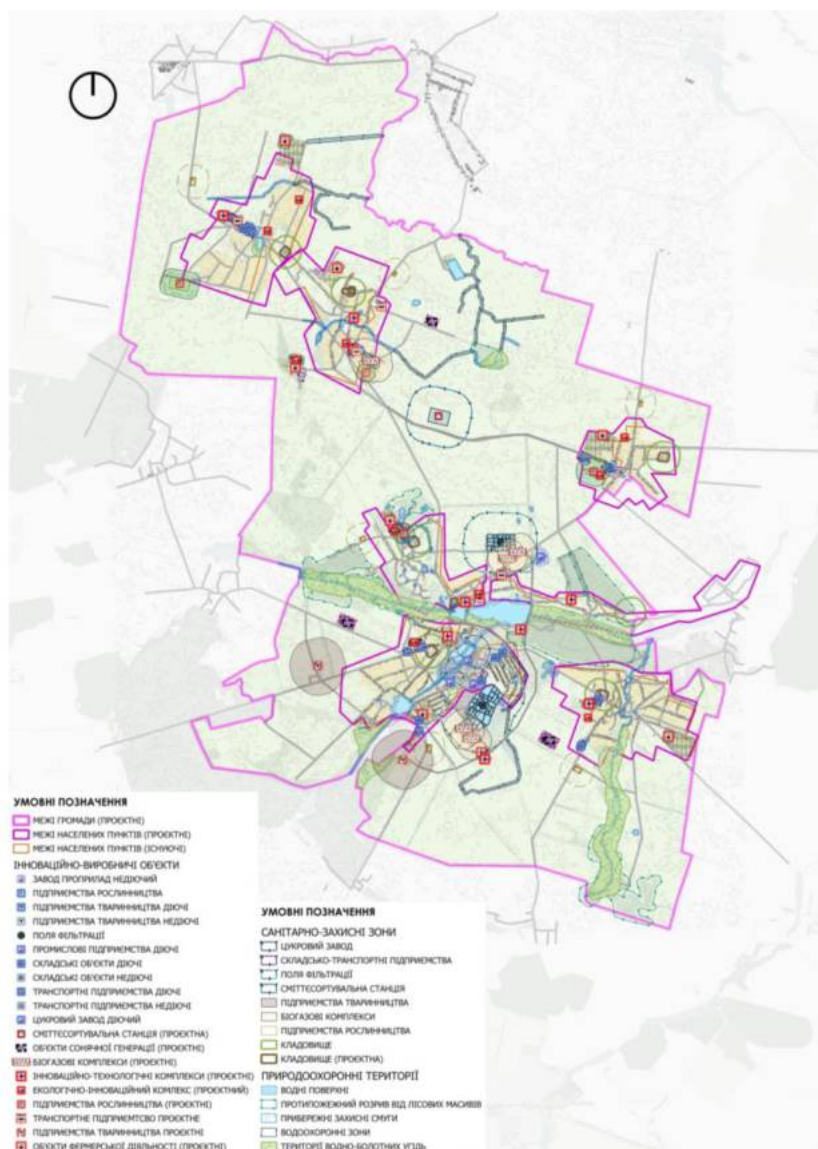


Рис. 2.3.13. Схема планувальних обмежень

*Функціональне зонування території територіальної громади (план зонування території територіальної громади)*

Прийняті просторові рішення та розподіл земель за режимами їх використання відображені у схемі функціональне зонування території територіальної громади представлено на наведеній нижче схемі (Рис. 2.3.14).



*Рис. 2.3.14. Схема функціонального зонування території територіальної громади*

## Висновки до розділу 2

Проаналізувавши сучасний стан Червоненської селищної громади можна дійти висновку, що громада має значний потенціал для розвитку завдяки вигідному географічному розташуванню, наявності природних і культурних ресурсів; інфраструктура громади потребує модернізації, включаючи транспортну мережу, житловий фонд та соціальні об'єкти. Серед екологічних проблем є забруднення водойм та вплив сільськогосподарської діяльності на довкілля.

Серед пропозицій по вирішенню проблем та створенню моделі сталого розвитку у довгостроковій перспективі – розвиток переробної промисловості, зеленої енергетики та екотуризму. Для привернення інвестицій важливим є збереження історичної та культурної спадщини, зокрема створення

меморіальних комплексів і зон відпочинку, реконструкція об'єктів місцевого значення, створення культурного осередку регіону із мережею інформаційних показників по всьому Бердичівському району.

Комплексний план просторового розвитку полягає у розробці зонування територій із забезпеченням ефективного використання земельних ресурсів; запровадження громадських просторів, включаючи центральні площі, парки та зони відпочинку; інтеграція сучасних екологічних стандартів у планування територій. Основна увага приділена раціональному використанню земельних ресурсів із акцентом на виробництві повного циклу; розвитку транспортної інфраструктури, що задовільнить потреби місцевих мешканців та слугуватиме можливістю для відвідування туристами; зонуванню територій для житлової, комерційної, виробничої та соціальної забудови із врахуванням вимог по збереженню природного середовища. Визначено ключові напрями розвитку громадських просторів у напрямку створення центральних площ сіл та селищ із повний спектр надання адміністративних та побутових послуг, зон відпочинку із можливістю проведення просвітницької діяльності, виробничо-аграрних потужностей з ухилом на зменшення впливу на клімат.

## РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ З РЕНОВАЦІЇ СЕЛИЩА ЧЕРВОНЕ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

### 3.1. Аналіз сучасного стану території селища Червоне

Червоне - селище, центр Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області (Рис. 3.1.1). Площа - 3,259 км<sup>2</sup>[42].



*Рис. 3.1.1. Межі селища Червоне*

Селище Червоне вперше згадується в Акті Любелського трибуналу у 1624 році. Заснував селище польський магнат литовсько-українського роду Януш Тишкевич (1590-1649), тодішній власник Бердичіва та навколишніх земель. У 1885 році в селищі мешкало 744 осіб, 89 дворів, православна церква, єврейський молитовний будинок, школа, відбувались недільні базари [47]. З другої половини XVIII ст. було викуплено польським графом Грохольським. Активному розвитку у XIX ст. завдячує родині Терещенків, зокрема за зведення цукрового заводу та розвинену інфраструктуру. Також Терещенками був викуплений перший на Житомирщині цукровий завод у сусідньому місті Андрюшівці.

Невдовзі після смерті графа, Червоне було продано дружиною Вандою з Радзивіллів Грохольською меценатам та цукрозаводчикам Терещенкам, звідки починається нова історія селища. Будується цукровий та спиртовий заводи, споруда для працівників, лікарня на 30 ліжок, церква, школа, цегельня. Молодший син, Федір Терещенко, студент київської політехніки, у 1909 організував власні авіаційні майстерні з аеродромом, де були реалізовані перші прототипи. На підприємстві працювали принаймні 25 працівники [46].

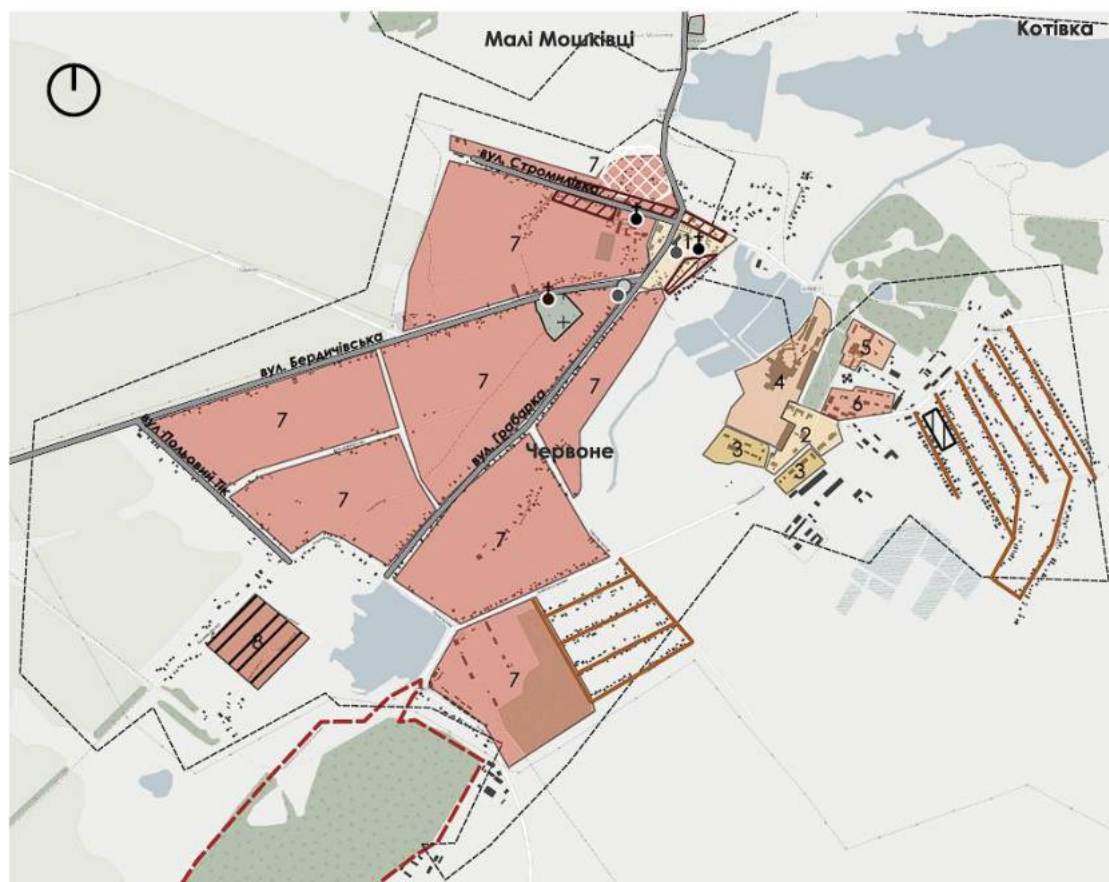
З точки зору містобудування Червоне має абсолютно міський характер, адже формувалося воно навколо історичного ядра: ринкового майдану й культової споруди. Свято-Миколаївська церква - це не перша культова споруда, забудована на цьому місці. Принаймні відомо, що до неї на цьому місці стояла дерев'яна Хрестовоздвиженська православна церква, до якої тут також була церква. Відповідно було виділено, що планувальна "генетика" селища чітко ділиться на два фундаментально відмінні коди (Рис. 3.1.2).

Лінійна структура структуру має первісне ядро - ринкова площа та храм, яке, згідно з архівними картами, формувалося органічно вздовж ключових транспортних шляхів вулицею Бердичівською, що зберегла історичну назву та вулицею Миру, історично Грабарка. Його розвиток підпорядковувався природним закономірностям, зокрема господарства (садиби) розташовуються по обидва боки головної вулиці, а їхні земельні наділи простягалися перпендикулярно до неї.

Другою визначено раціонально-квартальну структуру, де вулиці прокладені паралельно та подекуди перпендикулярно, формуючи чіткі житлові квартали.

Можна виділити 2 історично сформовані центри селища, що мають назви «Старе» та «Нове» Червоне. Перший - це так зване «Старе Червоне», історичне ядро, сформоване навколо первісного ринкового майдану та храму, яке розвивалося органічно вздовж торгових шляхів. Другий центр - «Нове Червоне», що виникло в добу індустріального піднесення за часів родини Терещенків. Ця частина формувалася як автономна одиниця з регулярною

квартальною забудовою навколо палацового комплексу та промислового гіганта - цукрового заводу.



### Умовні позначення

— Контур громади

— Межі селища Червоне

Історичні зони Червоного

1 Історичне ядро-"Старе місто"

2 Новий центр часів Терещенків

3 Житлова забудова з садибами робітників заводу

4 Промислова зона цукрового заводу

5 Палац Грохольських-Терещенків

6 Житловий квартал з двоповерховою квартирною забудовою

7 Житловий квартал з індивідуальною садибною забудовою

8 Цегельня (приблизно)

Ковальський квартал (орієнтовно 1812-1912 р.)

Квартали, де проживали євреї

Кладовище християнське

Аеродром терещенків (приблизно)

Кладовище іудейське (захоронення кін. XIX-поч. XX)

Історичні будівлі

● Церква

● Церква перенесена (не зберіглась)

● Синагога (гіпотетично)

● Пошта

● Стара школа (гіпотетично)

Шляхи

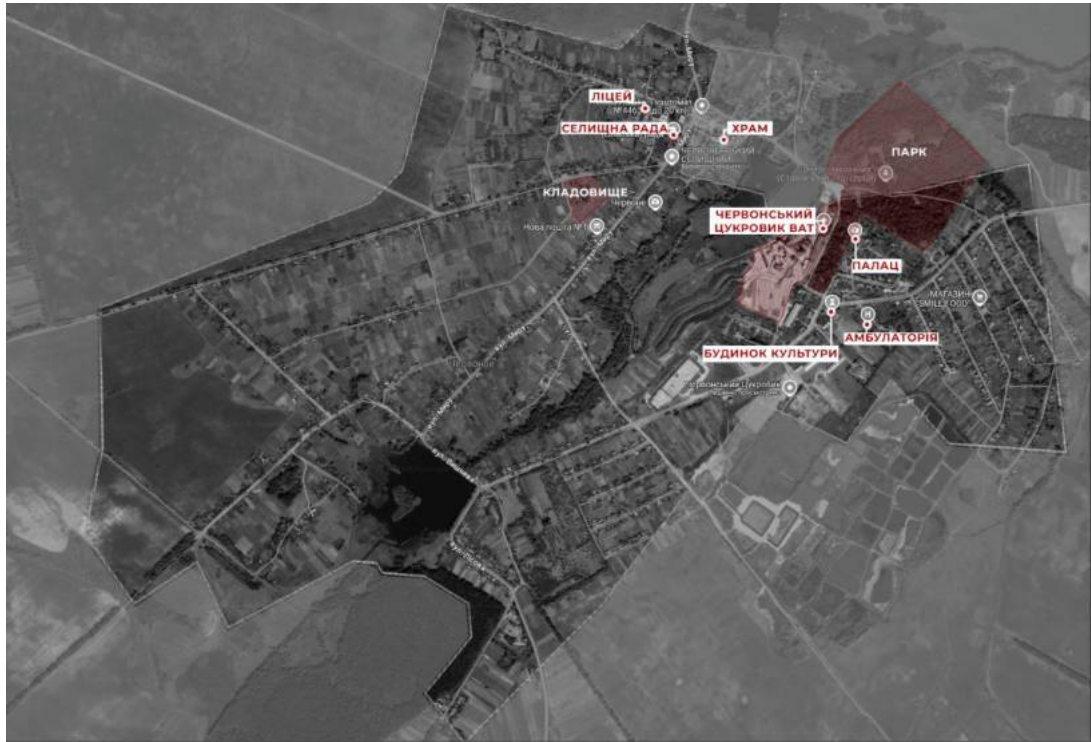
— Історичні, первинні

— Радянського часу

Рис. 3.1.2. Схема еволюційно-генетичного розвитку селища Червоне

Гарно прослідковується у формуванні нового Червоного, зокрема домінантою у ієрархії є Палац Грохольських-Терещенків, який фізично втілює

владу та багатство родини власників. На противагу йому, присутня матеріалізація класових та трудових відносини: для робітників були збудовані «типові житлові будинки», а для вищого менеджменту - окремі «особняки для інженерно-технічних працівників. Існував навіть «Готель для селян-здавачів цукрового буряку» як прояв зв'язків між заводом та постачальниками (Рис. 3.1.3.).



*Рис. 3.1.3. Схема розміщення об'єктів історико-культурної цінності досліджуваної середовища, де: 1 - Палац Грохольських-Тереценків, 2 - Готель «Червоні номери», 3 - Свято-Миколаївський храм, 4 - Будинок культури, 5 - Волоні, 6 - ПАТ «Червонський цукровик», 7 - Спиртзавод, 8 - фонтан «Три грації», 9 - житлові будинки XIX-XX ст.*

Центральним об'єктом для православної більшості слугувала Свято-Миколаївська церква, яка першочергово була дерев'яною, проте згодом розібрана та перенесена на кладовище. На її місці постала кам'яна церква, профінансована Тереценками у кінці XIX століття. Також з польської карти 1814 року та генеральному плані Червоного 1866 року виявлено ще один християнський храм, на місці теперішнього ліцею (Рис. 3.1.4). На пізній імперській карті 1908 року його вже нема, проте є перенесена на кладовищі.

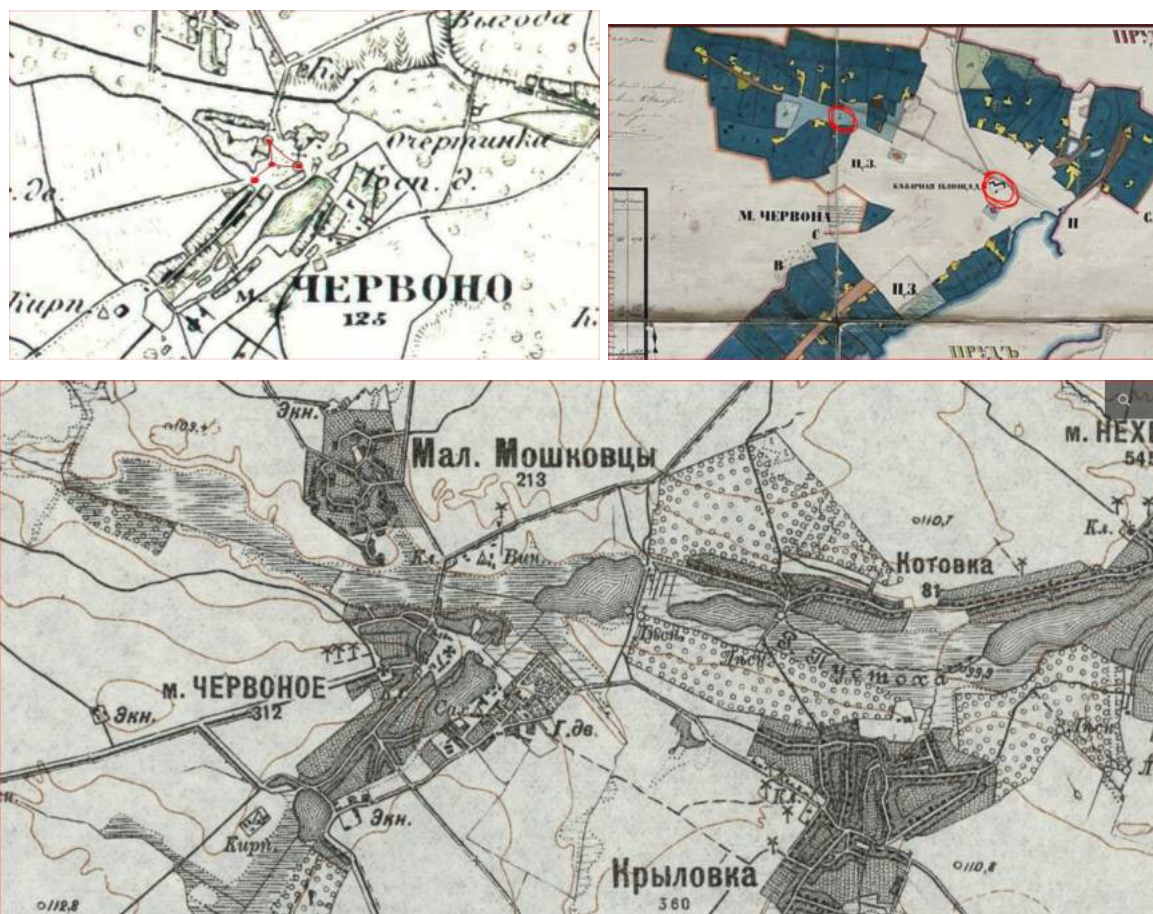


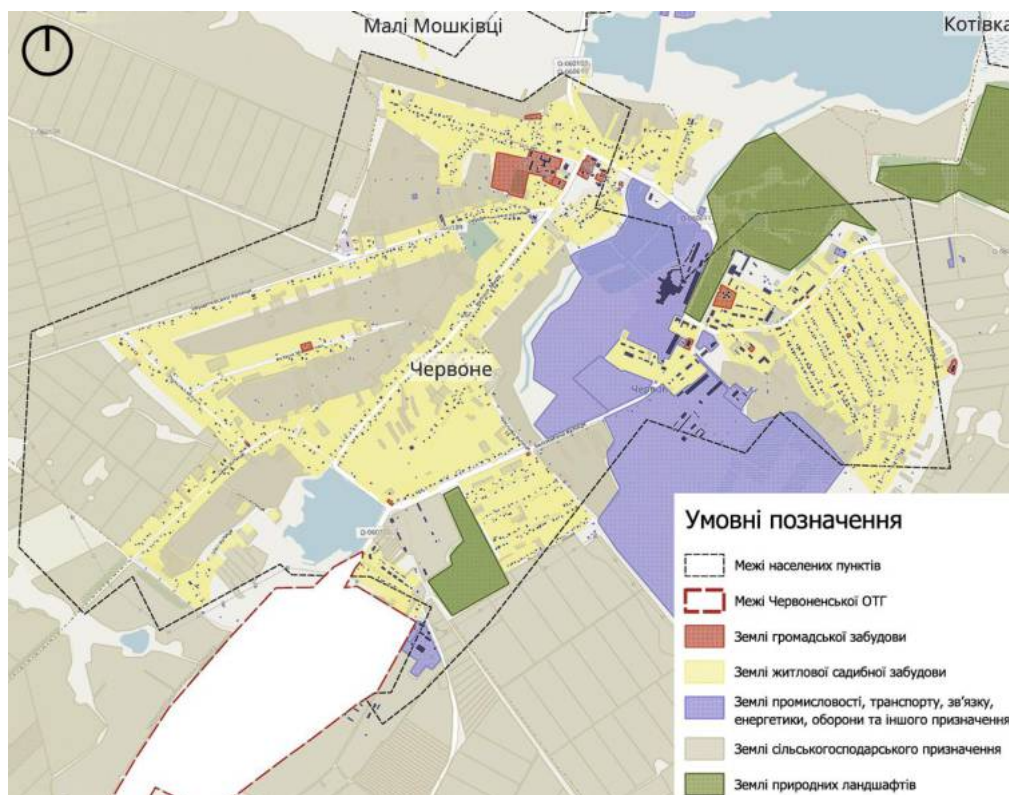
Рис. 3.1.4. а) Польська карта 1814 р. [52], б) Генплан, 1866 [46], в)  
Карта, 1908 р. [52]

Водночас, зі спогадів місцевих жителів [53] було з'ясовано, що в селищі була двоповерхова цегляна синагога (Рис. 3.1.5), що потужним матеріальним свідченням про велику та впливову єврейську громаду, яка, за переписом 1897 року, складала 711 осіб [46]. Також всіх населених пунктах громади є закинутий іудейський цвинтар.



Рис. 3.1.5. Гіпотетичне місцезонашування дерев'яної церкви та синагоги

Територія селища Червоне за функціональним призначенням поділяється на сільбищну, виробничу, громадську, рекреаційну території та території транспортної інфраструктури (Рис. 3.1.6).



*Рис. 3.1.6. Схема існуючого функціонального зонування території селища Червоне*

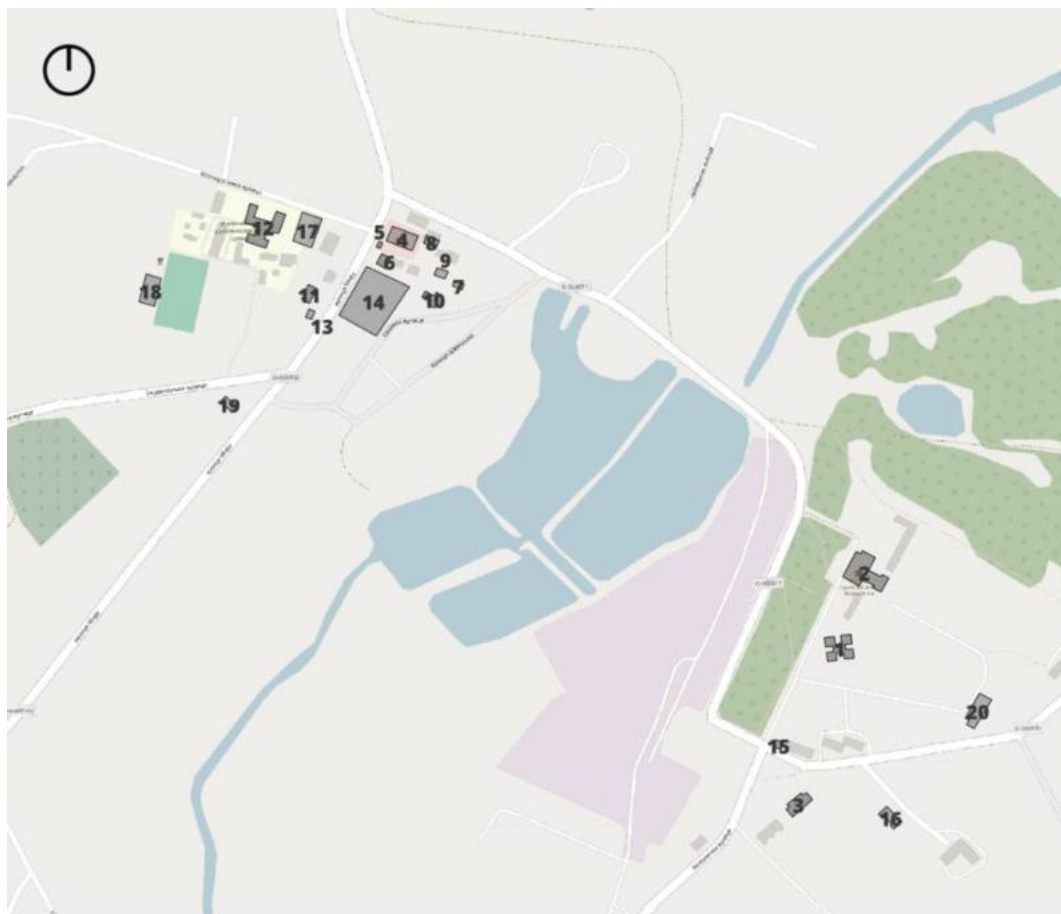
Основна частина об'єктів повсякденного попиту та послуг зосереджена у центральній частині селища, утворюючи єдину, легкодоступну групу об'єктів. До неї входять:

- Адміністративно-діловий Центр: Об'єкти, що забезпечують соціальні та фінансові потреби, розташовані в одній зоні: ЦНАП (11) з банкоматом «Ощадбанк», відділення пошти (НП "Нова пошта" (8) та НП "Укрпошта" (19)).

- Торговельний вузол: магазини та заклади харчування, як-от Ринок (4), Магазины (5, 13, 15) та Магазин-кафе (6), що утворюють єдину центральну торговельну зону, яка є доступною для мешканців всієї громади і забезпечує комплексне задоволення потреб.

Палац (2) розташований окремо від історичного центру селища, будучи самостійною історичною та культурною домінантою формував ансамбль з

Будинком культури (3) (колишній будинок для приїжджих) та включав цілий комплекс об'єктів, типових для магнатської резиденції: будинки прислуги та службові флігелі, оранжерею та парадний палісадник біля головного входу. Ключовим елементом композиції є липова алея, що досі починається від майдану та плавно переходить у парк - пам'ятку садово-паркового мистецтва, що підкреслює резиденцію та створює відокремлену рекреаційну зону (Рис. 3.1.7).



**Умовні позначення:**

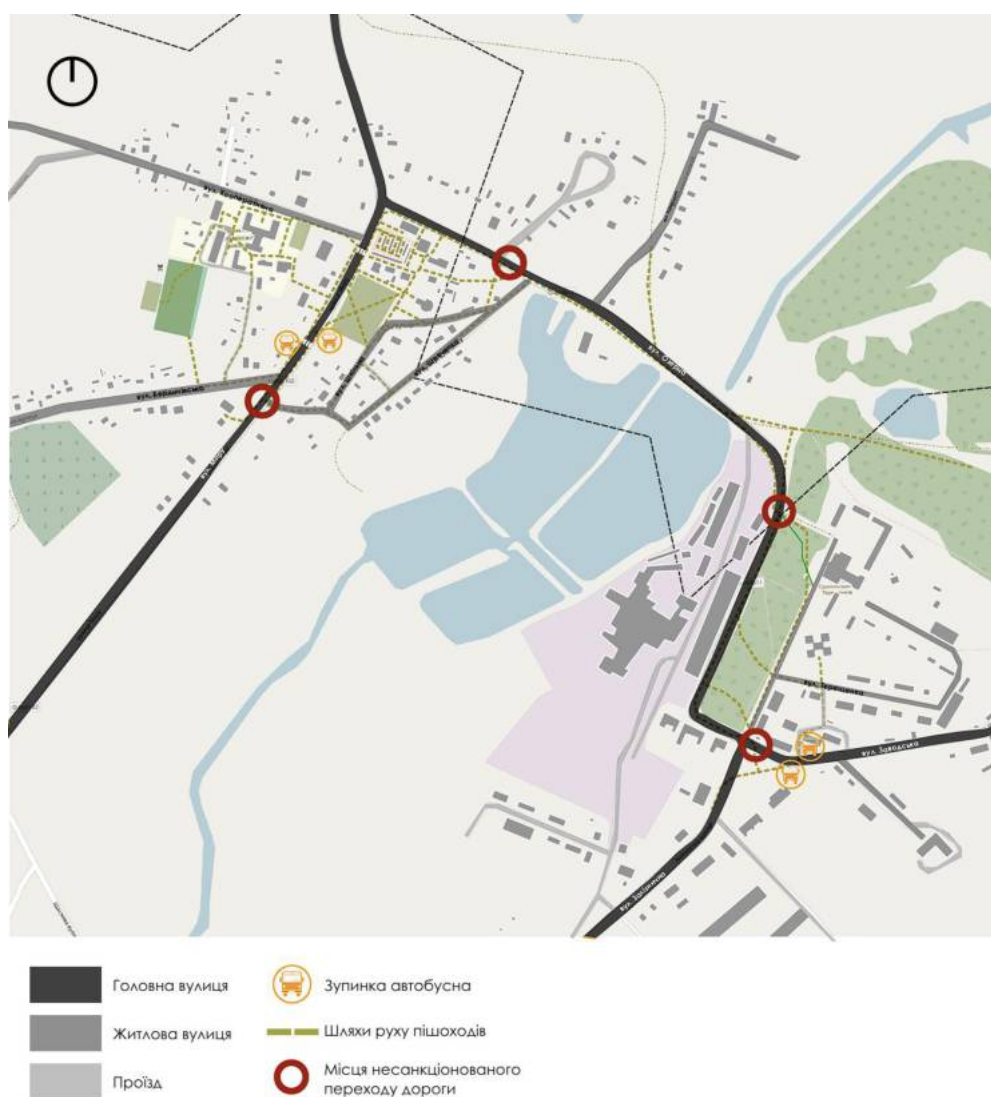
- |                                 |                        |  |
|---------------------------------|------------------------|--|
| 1 Дитчий садок                  | 7 Аптека "Подорожник"  | 13 Магазин                             |
| 2 Палац Грохольських-Терещенків | 8 НП "Нова пошта"      | 14 Сквер                               |
| 3 Будинок культури (зруйновано) | 9 Аптека "Конекс"      | 15 Магазин                             |
| 4 Ринок                         | 10 Храм                | 16 Поліклініка                         |
| 5 Магазин                       | 11 ЦНАП                | 17 Футбольне поле (оновлене)           |
| 6 Магазин-кафе                  | 12 Червоненський ліцей | 18 Баскетбольний майданчик (оновлений) |
|                                 |                        | 19 НП "Укрпошта"                       |
|                                 |                        | 20 Пожежне депо                        |

*Рис. 3.1.7. Схема розміщення об'єктів різного призначення*

Територію селища Червоне проходять головні, житлові вулиці та проїзди. Кожна, ймовірно, має різний потік транспорту та пішоходів. Вулиці Миру,

Кооперативна та Озерна є найбільш інтенсивними за використанням, оскільки на них розташовані основні об'єкти обслуговування населення.

Були виявлені критичні точки - місця несанкціонованого переходу дороги, які є зонами підвищеного конфлікту між пішоходами та транспортними засобами. Ці конфлікти виникають гостро, оскільки розташовані переважно на ділянках вулиць з високоінтенсивним транзитним рухом. У цих місцях існує значний попит на перетин дороги з боку пішоходів, наприклад, для доступу до зупинок, місць громадського та рекреаційного призначення, де відсутні регульовані пішохідні переходи (Рис. 3.1.8).



*Рис. 3.1.8. Схема руху пішоходів та транспорту*

Аналіз поточного стану життєдіяльності мешканців Чervоненської громади свідчить про те, що соціальна активність та повсякденне життя населення наразі глибоко сконцентровані навколо задоволення базових,

обов'язкових потреб, що формує специфічну просторову структуру селища (Рис. 3.1.9).

Епіцентром денної активності є центральна частина Червоного, де локалізовані головні торгівельні точки та адміністративні установи, які через брак альтернатив стали головними місцями неформального спілкування. Школи, садочки та цукровий завод гуртують людей за обов'язком навчання чи роботи. Заклади культури наразі відсутні у зв'язку з аварійним станом будівлі культури. Проте культурне дозвілля відбувається найактивніше в палаці та школі. Єдина значна рекреаційна локація - парк при Палаці, сквер в центрі селища, ліс. Молодь, через відсутність сучасної інфраструктури дозвілля, проводить час на «стихійних» вуличних локаціях. Простір громади наразі обслуговує здебільшого необхідність, а не якісний відпочинок.

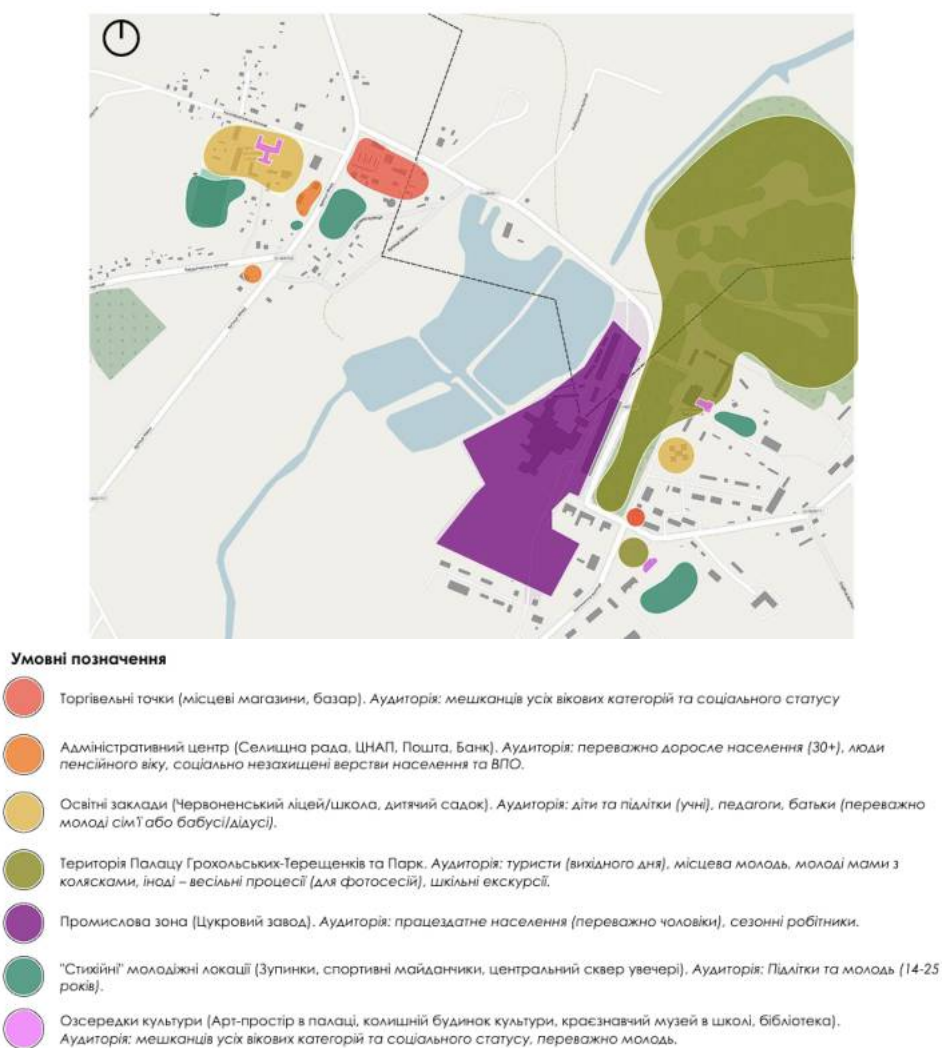
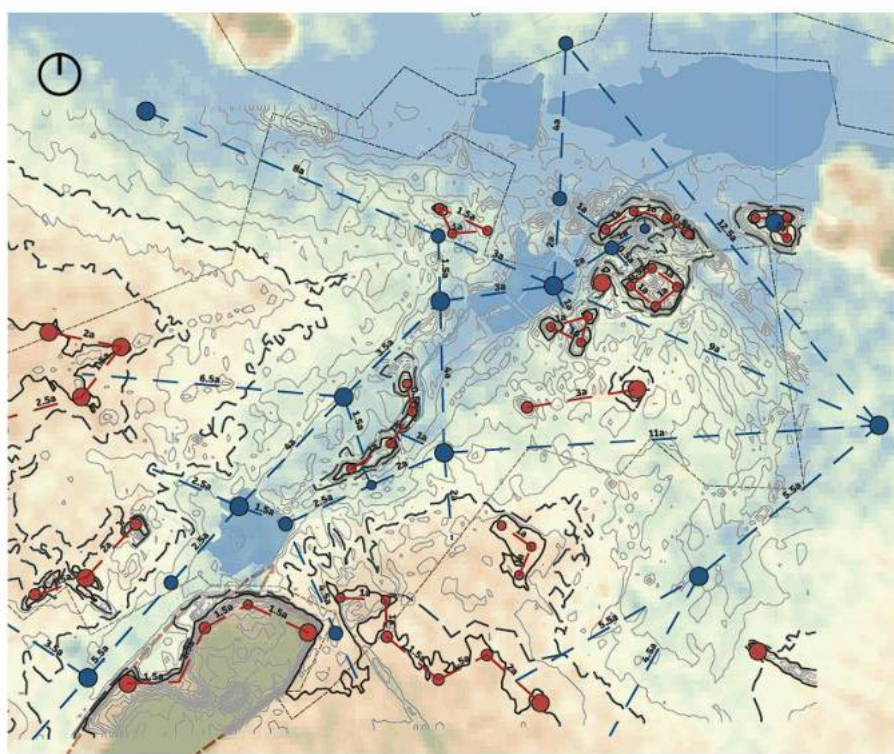


Рис. 3.1.9. Схема локалізації типових ситуацій життєдіяльності у досліджуваному просторі.

Рельєф місцевості характеризується як хвиляста рівнина, розчленована річковими долинами. Згідно зі схемою, перепад висот на території коливається в межах від 218,5 м (у низинах) до 261,4 м (на підвищеннях). Це створює виражений перепад висот понад 40 метрів, що є значним для рівнинної території та формує чіткі видові розкриття. Чітко простежуються лінії бровки схилу та підніжжя схилу. Це формує своєрідну "чашу" або терасовану структуру, де забудова та природні об'єкти взаємодіють по вертикалі.

Ключовим елементом ландшафту є парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва "Червонський" (36 га), знаходиться на височині. Також простежуються локальні «трикутники», на яких насправді розташовані ключові будівлі та споруди громади - ліцей, храм та ЦНАП. Структура ландшафту Червоного підпорядкована певному ритму. Відстані між ключовими вузлами кратні модулю  $a$  (наприклад,  $1.5a$ ,  $2a$ ,  $3a$ ,  $5.5a$ ). Це свідчить про гармонійне, ритмічне розміщення природних домінант, що створює сприятливі умови для візуального сприйняття простору (Рис. 3.1.10).

Дослідження техногенного ландшафту селища Червоне було виділено планувальні осі 1, 2 та 3 рангу, які формують лінійно-вузловий каркас населеного пункту. Основним планувальним вузлам першого рангу відповідають точки найбільшої концентрації громадської активності та історичної забудови, зокрема в центрі селища та на перетині головних магістралей. Перетинаючись із головними осями та між собою, другорядні осі формують мережу композиційних центрів різних рангів. Утворено замкнуте коло вулиць навколо технічних озер заводу. Просторове розташування цих центрів має виражену модульну систему, де за модуль  $a$  прийнято базову відстань між вузлами, що визначає ритм забудови (наприклад,  $2a$ ,  $3.5a$ ,  $5a$ ) (рис.1.3.2).



#### Умовні позначення

##### Перепад висот

218,5
225
228,5
230
232
235
236
237
238
238,5
240
25
261,4

□ Межі селища Червоне

— Ізолінії

— Бровка схилу

- - Підніжжя схилу

— Композиційна вісь під вододілом

— Композиційна вісь під тальвегом

● Вузол нижніх рівнів 1 рангу

● Вузол нижніх рівнів 2 рангу

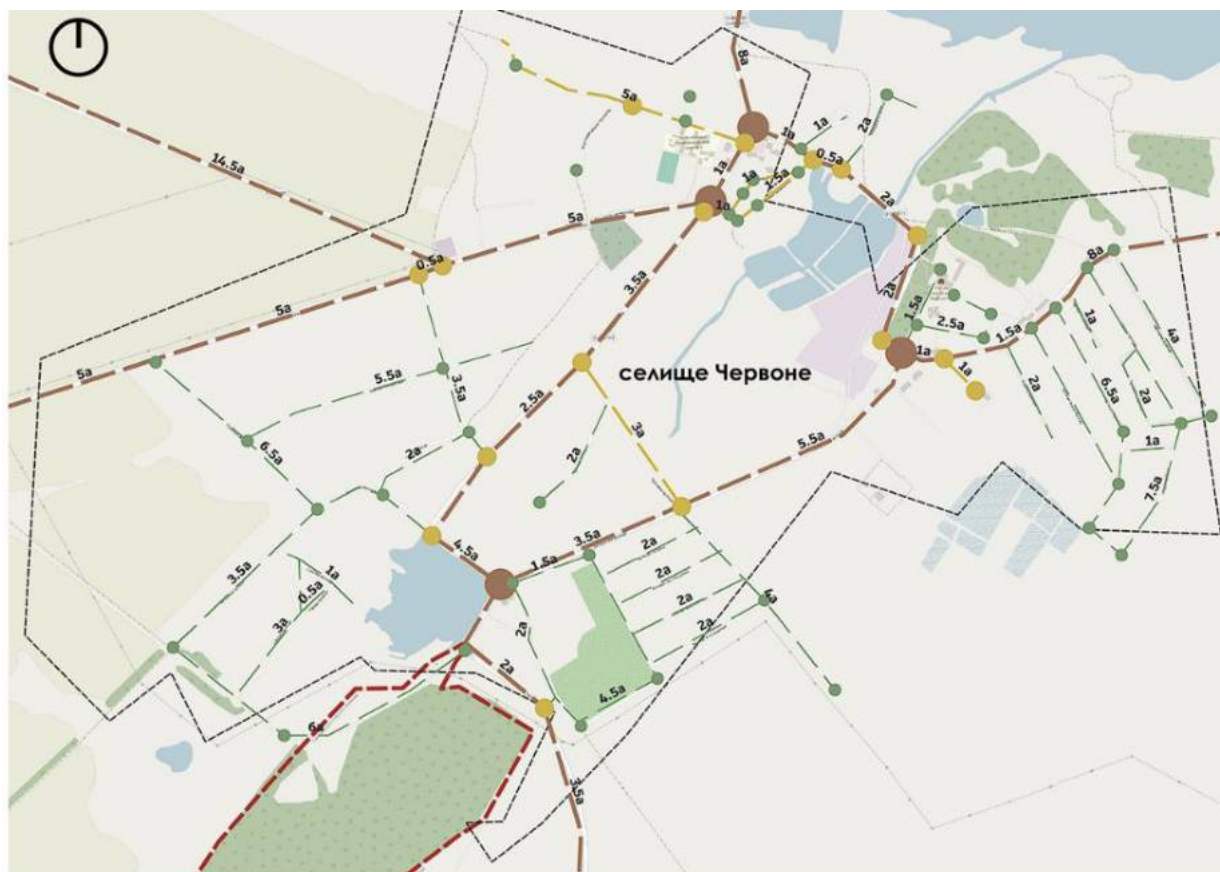
● Вузол нижніх рівнів 3 рангу

● Вузол верхнього рівнів 1 рангу

● Вузол верхнього рівнів 2 рангу

● Вузол верхнього рівнів 3 рангу

Рис. 3.1.10. Схема композиційного аналізу природного ландшафту



#### Умовні позначення

- Контур громади
- Межі селища Червоне

#### Вузли планувальні

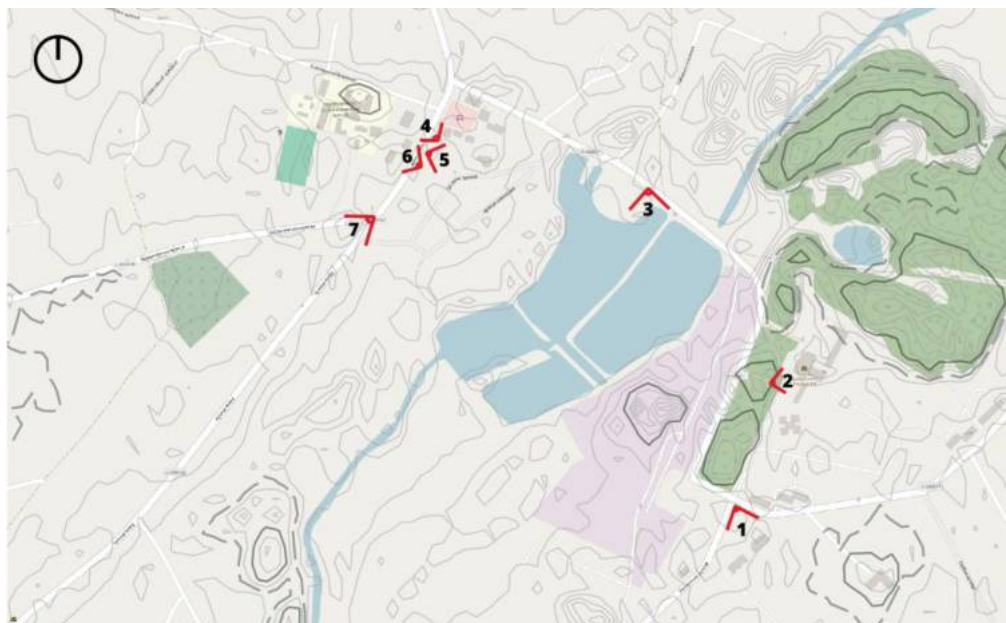
- Вузли планувальні 1 рангу
- Вузли планувальні 2 рангу
- Вузли планувальні 3 рангу

#### Осі планувальні

- Вісі планувальні 1 рангу
- Вісі планувальні 2 рангу
- Вісі планувальні 3 рангу

*Рис. 3.1.11. Схема композиційного аналізу техногенного ландшафту*

Виходячи зі стану соціальної інфраструктури та житлового фонду виявлено, що візуальне сприйняття оточення є депресивним. Це зумовлено зношеністю фасадів, хаотичною та фрагментованою садибною забудовою, наявністю значної кількості занедбаних сільськогосподарських територій та гострим дефіцитом сучасних, естетично привабливих громадських просторів (Рис. 3.1.12)



*Рис. 3.1.12. Схема точок візуального сприйняття*



*Рис. 3.1.13. а) Вид з видової точки 1 - несформований майдан перед будинком культури; б) Вид з видової точки 2 - Палац Грохольських-Терещенків [46]*



*Рис. 3.1.14. Вид з видової точки 3 - технічне озеро та цукровий завод [46]*



*Рис. 3.1.15. а) Вид з видової точки 4 - вигляд на закинтий універмаг та в'їзд в селище; б) Вид з видової точки 5 - облаштований сквер та храм; в) Вид з видової точки 6 - відремонтована будівля ЦНАПа [46]*



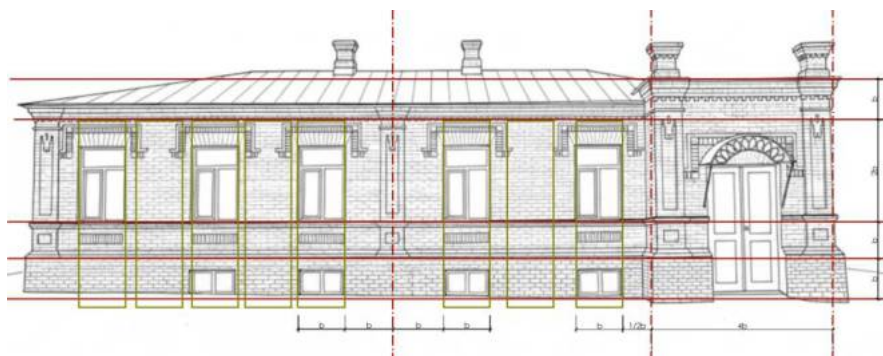
*Рис. 3.1.16. Вид з видової точки 7 - будівля пошти на розі давніх вулиць Бердичівської та Грабарки (нині - Миру) [46]*

Якщо розглянути забудову «Нового» Червоного, можна побачити закономірність у пропорціях фасадів будівель, спроектованих на замовлення Терещенків, серед них цегляні двоповерхові житлові багатоквартирні будинки, житлові будинки керівництва заводу, готель, будинок культури.

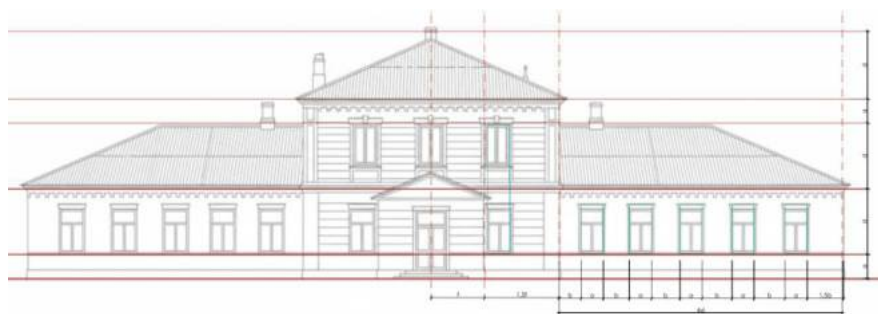
Основою композиційної структури для переважної більшості будівель слугує принцип симетрії. Фасади організовані відносно центральної осі, що надає їм візуальної стійкості, статичності та врівноваженості. Ця центральна вісь, як правило, акцентована ключовими архітектурними елементами - головним входом, виступаючим ризалітом, аттиком або фронтоном.

Чіткий, переважно метричний ряд віконних прорізів задає основний горизонтальний ритм. Цей ритм підтримується і посилюється повторенням вертикальних декоративних елементів, таких як пілястри та обрамлення вікон.

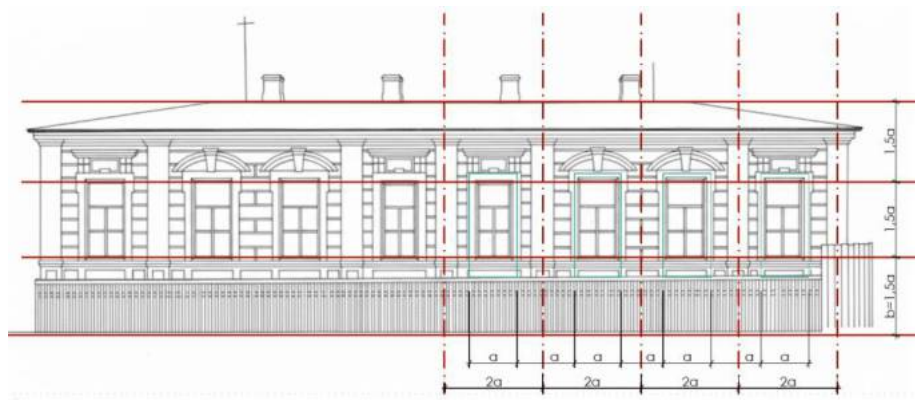
Горизонтальне членування формується вираженими лініями цоколя, міжповерхових поясів (гуртів) та вінцевого карниза, що повторюється у багатьох будівлях. Ці елементи візуально розділяють площину стіни на яруси, підкреслюють її протяжність та надають їй стійкості. Аналіз композиційних сіток, накладених на креслення (Рис. 3.1.17 -Рис. 3.1.19), підтверджує, що побудова фасадів базується на модульній системі та вивірених пропорційних співвідношеннях.



*Рис. 3.1.17. Багатоквартирний будинок директора та головного інженера цукрового заводу*



*Рис. 3.1.18. Багатоквартирний будинок по вулиці Залізничній, біля будинка культури*



*Рис. 3.1.19. Багатоквартирний будинок інженерів заводу біля Палацу по вулиці Терещенків*

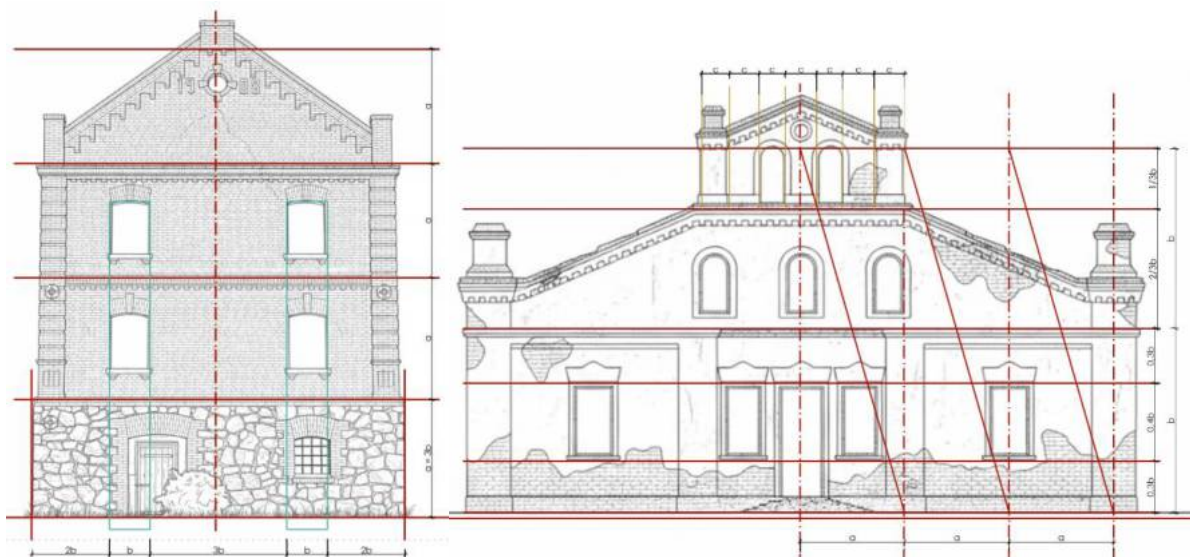
Громадська забудова нового центру формує цілісний, спланований архітектурний ансамбль, що свідчить про перенесення міського способу життя та промислового капіталу в сільське середовище.



*Рис. 3.1.20. Готель «Червоні номери»*

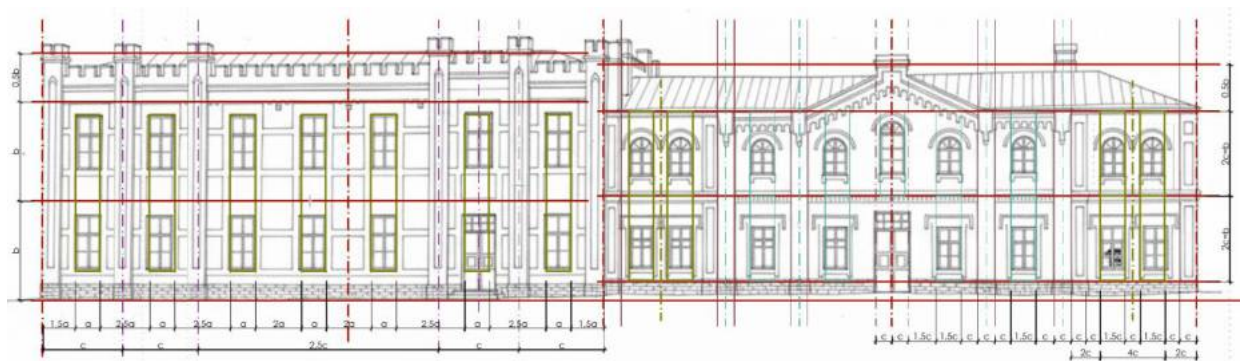


*Рис. 3.1.21. Гостьовий будинок для приїжджих, колишній Будинок культури*



*Рис. 3.1.22. а) Водокачка, б) Воловні*

Окремі об'єкти були спотворені комуністами, зокрема будинок прислуги палацу, який слугував довгий час дитячим садочком. Було знесено частину будівлі, а та, що залишилася втратила все декоративне оздоблення (Рис. 3.1.23-1.4.9).



*Рис. 3.1.23. Композиційний аналіз оригінального фасаду будинку прислуги*



*Рис. 3.1.24. Архівне фото (ліворуч) та сучасний стан (праворуч) будівлі прислуги [46]*

Свято-Миколаївська церква, що у центрі старого Червоного також була перебудована у часи Радянського союзу (рис.1.4.10).



Рис. 3.1.25. а) архівне фото, б) сучасний стан [46]

### 3.2. Пропозиції з реорганізації планування і забудови селища Червоне

Єдиною містобудівною документацією, розробленою для селища, є генеральний план та ескізна пропозиція забудови центру селища, створений у 1974 році Державним інститутом проектування міст «Діпромiсто». Враховуючи, що цей документ був розроблений за зовсім інших соціально-економічних умов та містобудівних норм, він має переважно історичну цінність і не може розглядатися як актуальна стратегія розвитку території.

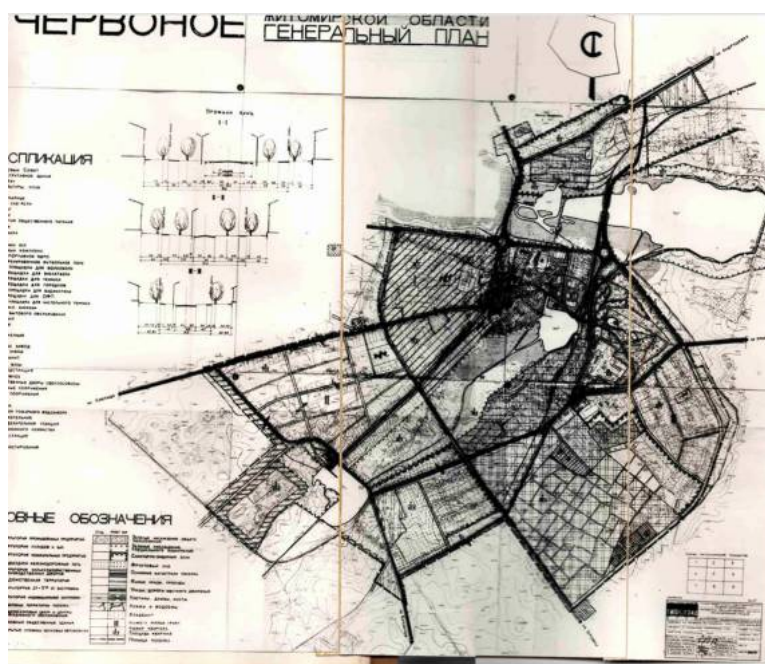


Рис.3.2.1. Генеральний план Червоного [46]

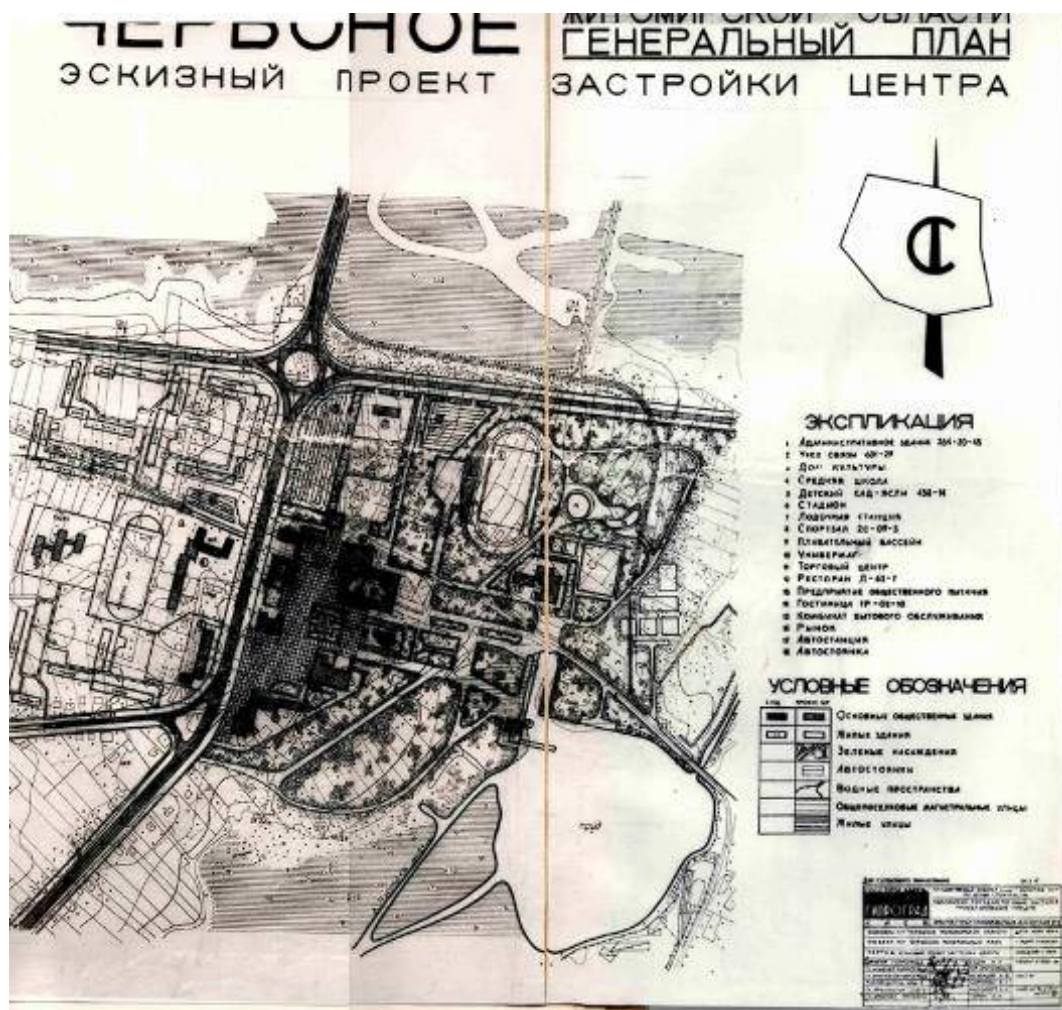


Рис.3.2.2. Ескізний проєкт забудови центру селища [46]

Модель просторового розвитку території селища Червоне базується на аналізі природнього, соціально-економічного, інфраструктурного та культурного потенціалу, а також визначає напрями розвитку для підвищення якості життя мешканців та створення привабливих умов для інвесторів.

Для Червоненської громади загальне бачення виходить за межі простого планування і пропонує масштабну урбаністичну регенерацію утвореного депресивного середовища. Історично склалося так, що планувальна структура центру селища є дуалістичною та розірваною між торгово-адміністративним центром «Старого Червоного» та промисловим вузлом з історичним палацовим комплексом Терещенків «Нового Червоного». Ця просторова фрагментація підсилюється глибоким семантичним конфліктом території - ментальним розривом між аграрним сьогоденням і втраченою авіаційною славою, що сформувало у свідомості мешканців депресивний образ «перерваного польоту».

### *Транспортна інфраструктура*

Поточний стан полягає у наявності базової транспортної інфраструктури, але відсутнє якісне сполучення між населеними пунктами громади. Тому як рішення може бути ремонт та розширення існуючих доріг, встановлення сучасного енергоефективного освітлення, як у самих населених пунктах, так і між ними.

Також передбачається будівництво нового автомобільного шляху в об'їзд селища. Це дозволить вивести прогнозований важкий транзитний та вантажний транспорт за межі житлових та історичних зон і знизити рівень екологічного та шумового забруднення в центрі селища та підвищення безпеки пішоходів. Створення безперервної мережі безпечних велодоріжок, що з'єднають житлові квартали, громадські центри та рекреаційні зони.

### *Цифрова інфраструктура*

Пріоритетним напрямком цифровізації селища Червоне є подолання цифрового розриву та забезпечення стабільного доступу до швидкісного інтернету по всій території громади. Пропонується модернізація існуючих телекомунікаційних мереж із використанням волоконно-оптичних ліній зв'язку. Це створить необхідну базу для впровадження систем «розумного селища» та забезпечить надійне покриття 4G/5G, необхідне для роботи сучасних сервісів та залучення спеціалістів, які працюють дистанційно.

Важливим елементом управління територією має стати впровадження муніципальної геоінформаційної системи (ГІС). Це дозволить цифровізувати земельний кадастр, облік інженерних мереж та об'єктів історико-культурної спадщини, забезпечуючи прозорість планувальних рішень. Паралельно з цим передбачається розширення функціоналу електронних адміністративних послуг через розвиток цифрової платформи ЦНАПу, що зробить взаємодію мешканців із владою швидкою та безбар'єрною.

### *Громадські простори*

Наразі кількість зон відпочинку - недостатня, відсутня просторова організація громадських просторів, як площі, парки, сквери, торгові точки

тощо. Пропозиція полягає у реконструкції відкритих торговельних рядів у сучасний критий ринок для підтримки місцевих фермерів із комерційним центром (торгові площі, кав'ярні, аптеки) та облаштуванням інфраструктури для сезонних ярмарків. Одним із вирішення цієї проблеми є реконструкція центральної площі селища Червоне, розробка загальної концепції облаштування благоустрою вулиць із створенням дитячих ігрових майданчиків, скверів для сімейного відпочинку та спортивних зон.

*Економічний розвиток, зокрема аграрний сектор*

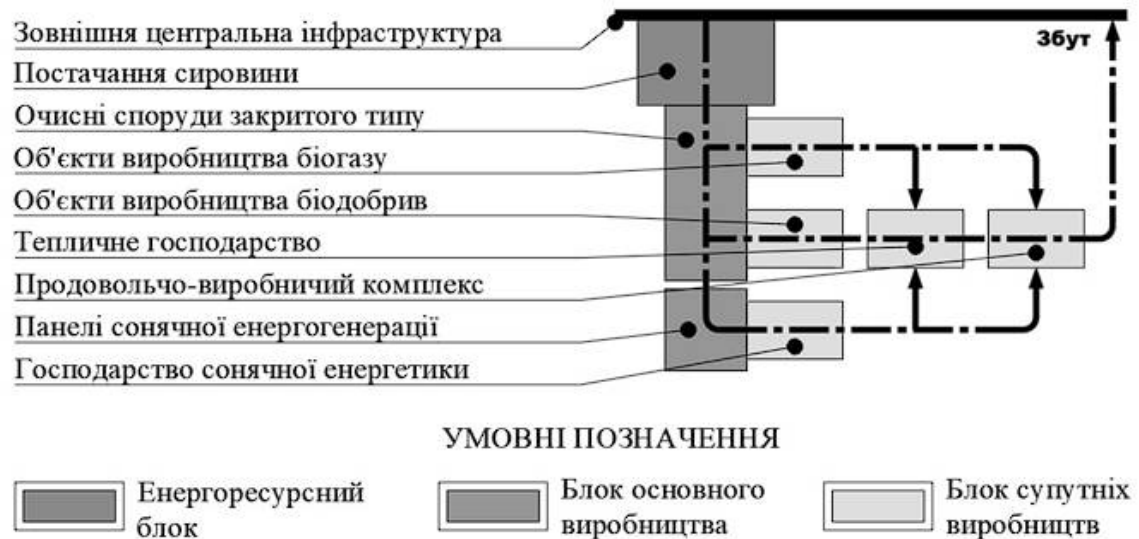
Є загроза деградації ґрунтів через інтенсивне використання, тому можливо через грантову підтримку фермерів запровадити системи ротації культур для збереження родючості ґрунті.

*Економічний розвиток, зокрема виробництва біоенергії*

Сучасний стан фільтраційних полів у с. Червоне площею 57,7 га потребує змін через критичну близькість житлової забудови, яка розташована лише за 30 м замість нормативної зони у 1000 м. Пропонується реконструкція об'єкта у закритий виробничо-очисний комплекс із використанням методу екологічної адаптації. Це дозволить зосередити джерела викидів у центрі ділянки та встановити нову санітарно-захисну зону радіусом 500 м.

Реконструкція базується на інтегральній моделі планування, що передбачає заміну відкритих водойм на очисні споруди закритого типу. При цьому крайній західний ставок планують вивести з експлуатації та перетворити на пожежний резервуар відкритого або закритого типу. Такі рішення допоможуть оптимізувати використання виробничих територій та підвищити рівень безпеки громади (рис. 3.2.3).

Оновлений комплекс також стане джерелом відновлюваної енергії завдяки видобутку біогазу для потреб місцевого підприємства та встановленню сонячних панелей над очисними спорудами. Сонячна генерація не лише забезпечить об'єкт електрикою та теплом, а й захистить споруди від надмірного перегріву. Такий підхід повністю відповідає проектним рішенням генерального плану села [63].



*Рис. 3.2.3. Загальна багаторівнева інтегральна модель функціонально-планувальної організації території виробничо-очисного комплексу [63]*

На прилеглих територіях на південний схід від села планується створення виробничого кластера для потреб Червоненської громади (рис. 3.2.4). Проект передбачає розвиток підприємств із виготовлення добрив, роботизованого тепличного господарства, а також заводів із консервації та випікання хліба. Це дозволить налагодити повний цикл переробки агропродукції та забезпечити місцевих жителів якісними товарами власного виробництва [63].

Функціональна організація цієї території базується на інтегральній моделі, яка чітко розподіляє простір на спеціалізовані зони. Окремі блоки відведені під енергетичне й сировинне забезпечення, управлінські центри з контролю якості, а також об'єкти для обробки відходів і зберігання товарів. Таке зонування забезпечує злагоджену координацію всіх процесів — від надходження ресурсів до відвантаження готової продукції споживачам [63].

Технологічний цикл виробництва має трирівневу структуру, що поєднує очищення сировини, генерацію відновлюваної енергії та промислове вирощування овочів із випіканням хліба. У результаті роботи комплексу безпечно утилізуються відходи, а громада забезпечується продуктами й енергоресурсами. У разі надлишкового виробництва біогаз, тепло та електроенергія можуть постачатися зовнішнім споживачам [63].

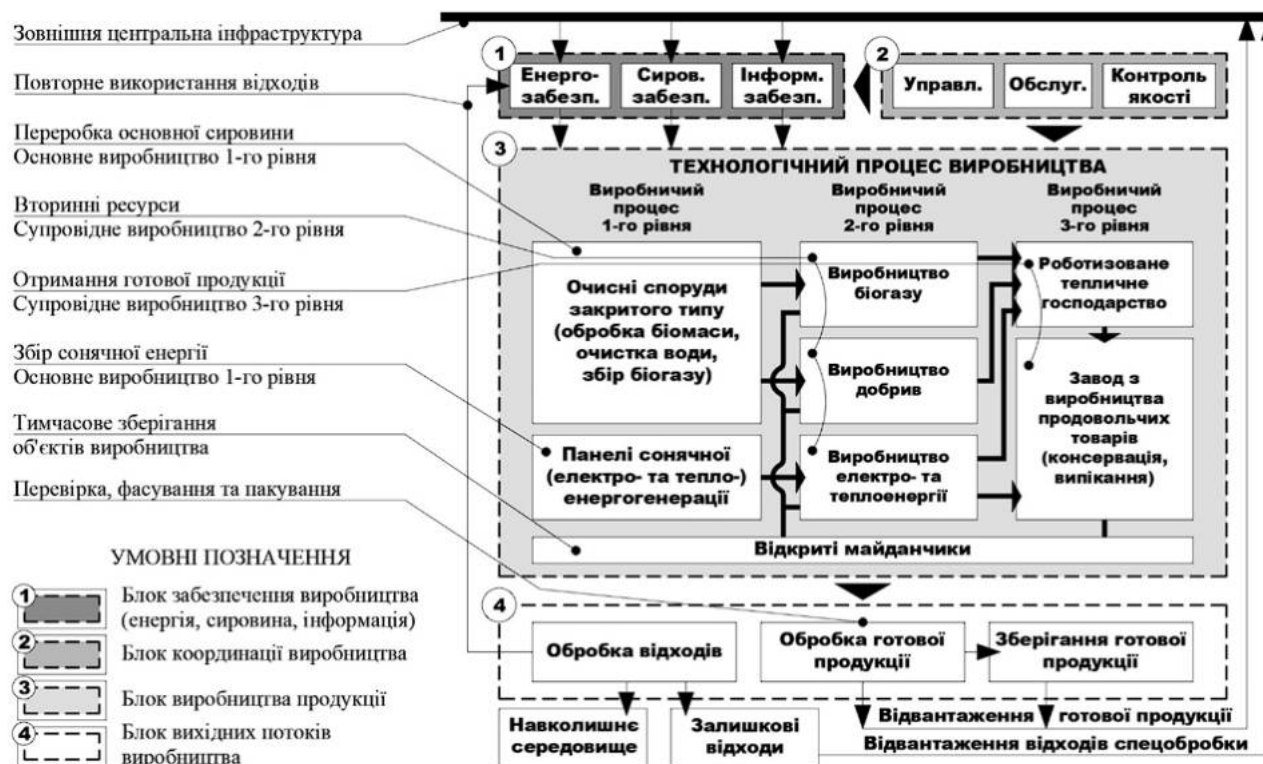


Рис. 3.2.4. Детальна інтегральна модель функціонально-планувальної організації території виробничо-очисного комплексу [63]

Функціонально-планувальна структура комплексу (рис. 3.2.5) базується на методах територіальної та часової адаптації, що дозволило оптимізувати простір з урахуванням геологічних та екологічних чинників. Завдяки цьому рішення розроблено ефективну дорожню мережу, впроваджено систему вертикального дренажу для осушення ґрунтів та розміщено закриті очисні споруди у заглибленнях колишніх фільтраційних полів. Крім того, зонування враховує соціальний фактор: автоматизовані потужності винесені подалі від житлової забудови, тоді як підприємства з великою кількістю персоналу розташовані максимально близько до населених пунктів [63].

Функціонально-планувальна організація територій виробничо-очисного комплексу в смт Червоне Бердичівської селищної територіальної громади Житомирської області

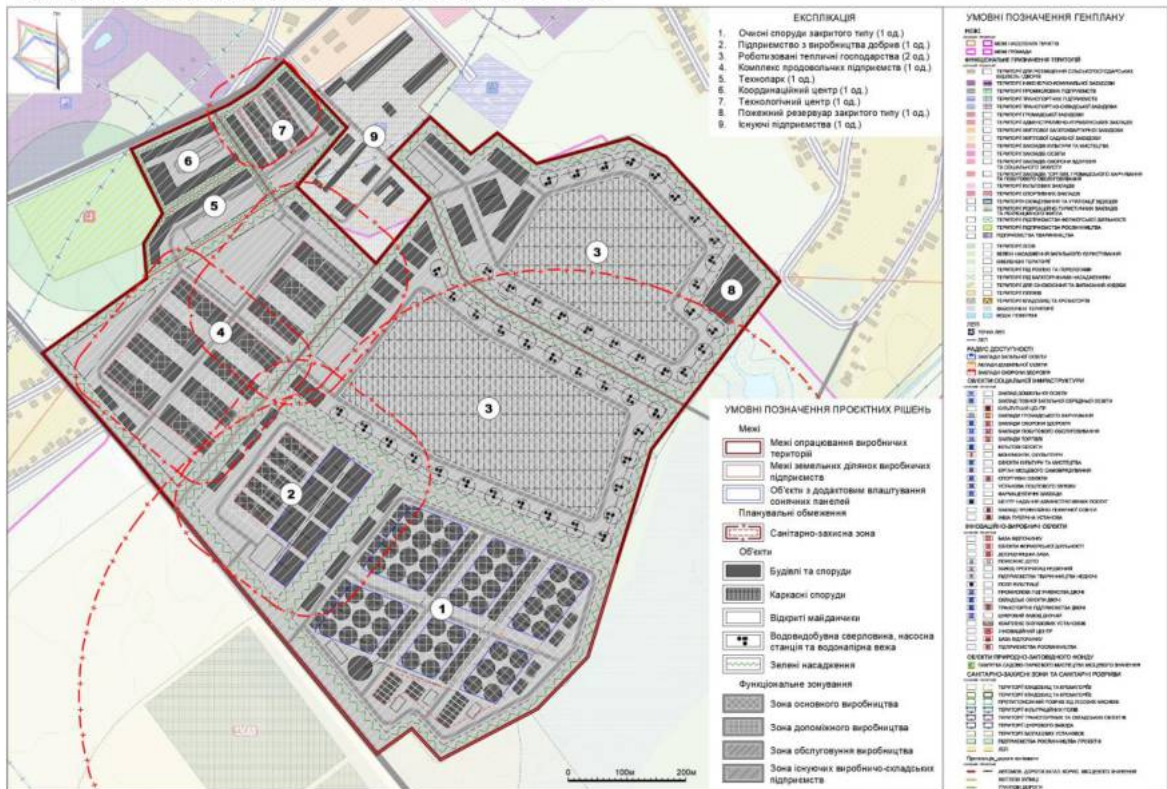


Рис. 3.2.5. Функціонально-планувальна організація територій виробничо-очисного комплексу в селища Червоне [63]

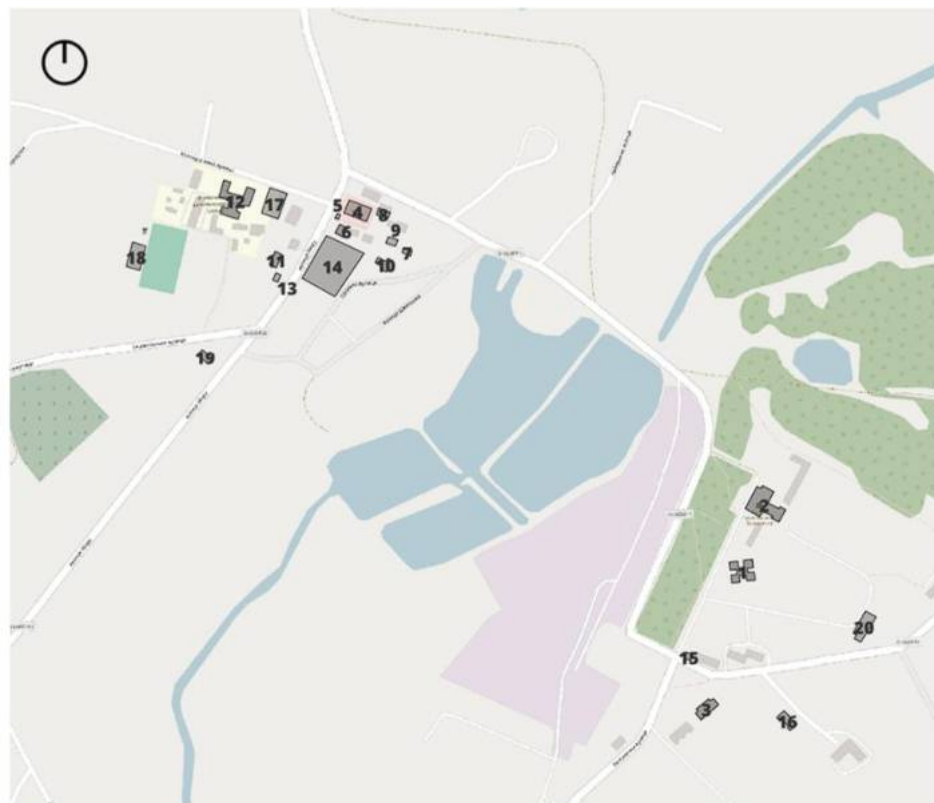
Пріоритетність об'єктів комплексу визначається технологічним циклом, де ключовою ланкою є підприємство з очисними спорудами (1), яке виробляє біогаз та дигестат із відходів. Ці енергоресурси спрямовуються у виробничий ланцюг, забезпечуючи роботу роботизованих теплиць (3) та продовольчого підприємства (4) для випуску продукції з високою доданою вартістю. Обслуговування інфраструктури здійснюється через технопарк (5), координаційний та технологічний центри (6, 7), а для пожежної безпеки передбачено реконструкцію західного ставка під закритий резервуар (8) [63].

Для місцевого бізнесу створення площадок для торгівлі та надання послуг із спрощеною процедурою реєстрації відповідних бізнесів.

Розвиток туризму, у тому числі через туристичні маршрути, які поєднують історичні, природні та культурні об'єкти, оскільки селище має 4 відомих об'єкти: Палац Грохольських - Терещенків, зразок неоготичного стилю на Житомирщині; історична частина містечка, відома як "старе Червоне"; фонтан "Три грації", виконаний на зразок оригінальної скульптури з Лувра, є

продукцією французької ливарної фірми “J. J. Ducel”; старовинний парк, який є пам'яткою садово-паркового мистецтва [20]. Також для зацікавлення туристів можливе впровадження агротуризму (відвідування ферм, участь у сільськогосподарських роботах).

Пропозиції з перепрофілювання планування та забудови центральної зони селища Червоне враховують її значення як адміністративного, культурного та соціально-економічного центру громади.



Умовні позначення:

- |                                 |                        |  |
|---------------------------------|------------------------|--|
| 1 Дитчий садок                  | 7 Аптека "Подорожник"  | 13 Магазин                             |
| 2 Палац Грохольських-Терещенків | 8 НП "Нова пошта"      | 14 Сквер                               |
| 3 Будинок культури (зруйновано) | 9 Аптека "Конекс"      | 15 Магазин                             |
| 4 Ринок                         | 10 Храм                | 16 Поліклініка                         |
| 5 Магазин                       | 11 ЦНАП                | 17 Футбольне поле (оновлене)           |
| 6 Магазин-кафе                  | 12 Червоненський ліцей | 18 Баскетбольний майданчик (оновлений) |
|                                 |                        | 19 НП "Укрпошта"                       |
|                                 |                        | 20 Пожежне депо                        |

*Рис. 3.2.6. Схема розміщення об'єктів різного призначення*

#### *Адміністративна зона*

Пропозиція полягає у створенні сучасного адміністративного центру, який об'єднає всі служби громади, зокрема будівництво окремої будівлі Центру надання адміністративних послуг, організація площі перед адміністративною будівлею для проведення офіційних заходів.

### *Торгова та комерційна зона*

Пропозиція полягає у будівництві сучасного критого ринку для підтримки місцевих фермерів і підприємців із комерційним центром з торговими приміщеннями, кав'ярнями, аптеками. На площі облаштувати інфраструктуру для сезонних ярмарків та вуличної торгівлі.

### *Культурно-дозвілєва зона*

Поточний стан площ для дозвілля та культурного просвітництва незадовільний. Палац Терещенків-Грохольських потребує реставрації для проведення відповідних заходів та екскурсій (рис.3.2.7) [22]. Пропонується розробити програму культурних та освітніх заходів для популяризації забутої історії серед молоді. Пристосувати будівлю до відповідних умови інклюзивності та провести облаштування сучасних інженерних систем для підтримування належного стану. В селищі існує музей історії родини Терещенків, але відсутня навігація та відповідна інфраструктура. Пропозиція полягає у створенні музею при палаці.



*Рис. 3.2.7. Стан палацу на 27 травня 2021 р. [22]*

У селищі був будинок культури, що був збудований наприкінці XIX - на початку XX століття та використовувався Терещенками як готель для працівників цукрового заводу та селян, які приїздили на Базар у Червоне (рис.3.2.6). У жовтні 2023 року будівля згоріла вщент, у тому числі оригінальні часів кінця XIX століття дерев'яні перекриття. Пропозиція провести реконструкцію будівлі, оскільки вона не є пам'яткою архітектури, але мала культурну цінність як частина спадщини меценатів Терещенків і соціальну, бо

там були художні майстерні, комітет профспілки, гуртки [23]. Додатково можливо створити сквер перед будинком культури із акцентом на фонтан “Три грації”.



*Рис. 3.2.8. Будинок культури станом на 13 жовтня 2023 р. [23]*



*Рис. 3.2.9. Схема генеральний плану селища Червоне*

### 3.3. Пропозиції з просторової організації громадських центрів селища Червоне

Селище Червоне має дуальний розвиток громадських центрів - «Старе Червоне» та «Нове Червоне». Ця просторова дихотомія створює необхідність формування єдиного планувального каркаса, який об'єднає адміністративно-побутову та історико-культурну зони у цілісну систему. Головним вектором просторового розвитку має стати створення пішохідно-рекреаційного зв'язку, що зменшує розірваність селища.

#### *Існуючий стан*

«Старе Червоне» - історичний центр селища, що сформувалося навколо ринкової площі і храму. Забудова характеризується одно- двоповерховою неоднорідною садибною та громадською забудовою. Домінантою виступає Свято-Миколаївська церква (Рис. 3.3.1).

З Пд-Сх центр оточує мережа озер, на Заході - Червоненський ліцей, з півночі - в'їзд у селище.



*Рис. 3.3.1. І адміністративного центру Червоного Благоустрій та озеленення ділянки*

Навпроти будівлі ЦНАП облаштований сквер та алея слави полеглих воїнів з Червоненської громади, що слугує фізичним "якорем" для колективної пам'яті, виконуючи роль місця для офіційних ритуалів вшанування (Рис. 3.3.2).



*Рис. 3.3.2. Алея слави полеглих воїнів з Червоненської громади [62]*

Поточний стан благоустрою потребує покращення санітарного стану місць загального користування та влаштування нових громадських просторів.

Оскільки зона «Старого Червоного» історично сформувалася як центр повсякденної ділової активності жителів, її реорганізація має фокусуватися на ергономіці простору, доступності та впорядкуванні. Пропозиція полягає у створенні безпечного, повністю безбар'єрного середовища. Необхідно чітко розмежувати транзитні автомобільні потоки та пішохідні зони, додавши зручні перехоплюючі паркувальні кишені. А перетворення існуючого ринку на сучасний критий або напівкритий павільйон із чітко зонованими торговими рядами для місцевих фермерів дозволить ліквідувати хаотичну торгівлю та створити естетично привабливий простір (рис. 3.3.3.).



*Рис. 3.3.3. Приклад критого ринку - Marché des Avelines у Сен-Клу, Франція [59]*

Враховуючи те, що Червоне є центром тяжіння всієї громади, біля будівлі ЦНАП є закинтий колишній універмаг, який може слугувати для можна створення громадського простору для молодих спеціалістів та підприємців, які зможуть працювати дистанційно, не виїжджаючи з громади. Враховуючи, що поруч ліцей, доречно розмістити ще й майстерні для дітей та дорослих, гуртки технічної творчості або невеликий виставковий простір, що присвячений майбутньому розвитку громади (Рис. 3.3.4).



*Рис. 3.3.4. Приклад громадського коворкінгу - Wolves Lane Community Centre в Лондоні, Великобританія [60]*

Просторова організація прилеглої набережної на каскаді озер формує єдину безбар'єрну вісь рекреації та соціальної взаємодії. Зважаючи на

необхідність мінімізації антропогенного навантаження на берегову лінію, проєктна пропозиція відкидає підходи жорсткого урбаністичного втручання. Основою інфраструктурного та планувального рішення є підняті пішохідні настили, які трасуються над рівнем води та прибережною флорою на палях. Такий підхід забезпечує збереження природного морфологічного контуру водойми, не перешкоджає циркуляції води та підтримує локальну екосистему (рис.3.3.5)



Рис. 3.3.5. Приклад реалізації набережної озера - озеро Папроціани біля Тих, Польща [61]



Рис. 3.3.6. Детальний план території у Старому Червоному

Оновлена структура громадського центру матиме наступні зони: адміністративну, інноваційно-ділову, рекреаційну та торгівельну.



*Рис. 3.3.7. Видгяд проєктної пропозиції з організації центру «Старого Червоного». Вид з висоти пташиного польоту*

Другий громадський центр – Нове Червоне було утворено за часів Терещенків і складається з ряду будівель кінця 19 століття, готелю та спаленого будинку культури, перед яким існує озеленена ділянка із фонтаном «Три грації». Так як будівля наразі перебуває у зруйнованому стані, пропонується провести ревіталізацію із адаптацією під молодіжний центр, що дає поштовх до реорганізації пустки перед ним. Візуально площа перетікає через перехрестя у липову алею, що веде до палацу. Пропозиція полягає в інтеграції історичної пам'яті селища та переосмисленні її у сучасному ландшафтному форматі. Для цього на площі спроектовані тематичні зони відпочинку «Цукровик» та «Авіація», а також окрема алея авіаторів. Вони слугують інтерактивним нагадуванням про місцевий цукровий завод та історичні авіамайстерні, органічно вписуючи минуле у сьогодення (рис.3.3.8).

Враховано транзитні пішохідні маршрути, ділянка включена у велосипедну інфраструктуру. На території передбачені спеціальні зони

соціальної взаємодії, місця для гри в шахи та навів із вуличним фортепіано. Це створює умови для того, щоб молодь могла збиратися, спілкуватися та реалізовувати творчі ідеї.



Рис. 3.3.8. Детальний план території у Новому Червоному



Рис. 3.3.9. Зона відпочинку у Новому Червоному

### **Висновки до розділу 3.**

Проведене дослідження та розроблені проєктні пропозиції дозволили сформуванню комплексної стратегії ревіталізації селища Червоне як адміністративного та культурного центру громади. В основу архітектурно-планувальних рішень покладено подолання історично сформованої роздільності між «Старим» та «Новим» центрами через створення єдиного функціонально-планувального каркаса. Це досягається шляхом розбудови пішохідно-рекреаційних зв'язків, модернізації транспортної інфраструктури, що забезпечує зручний доступ мешканців до всіх базових послуг та об'єктів обслуговування.

Отже, третій розділ роботи описує пропозиції з комплексної реновації селища Червоне, що поєднує відновлення історико-культурної спадщини з сучасними підходами до просторового планування. Основні рекомендації включають розвиток транспортної та цифрової інфраструктури, створення сучасних громадських просторів, реконструкцію палацу Грохольських-Терещенків, відновлення будинку культури, а також розробка пропозиції архітектурно-просторової організації адміністративного «старого» центру селища Червоне та пропозиції влаштування благоустрою площі в громадському «новому» центрі. Реалізація цих заходів сприятиме сталому розвитку громади, підвищенню її туристичної привабливості та покращенню якості життя мешканців.

## **РОЗДІЛ 4. ЕСТЕТИКА МІСТОБУДУВАННЯ**

### **4.1. Художня концепція містобудівного об'єкта**

#### **4.1.1. Вербальний опис художньої концепції містобудівного об'єкта**

В основу художньої концепції покладено вирішення глибинного семантичного конфлікту простору та подолання асоціативного образу «перерваного польоту», виявленого під час естетичного аналізу середовища. Цей конфлікт сформувався через дисонанс двох історичних наративів: домінуючого «аграрно-індустріального» коду (буденність, праця, спадщина цукрового заводу) та втраченого «елітарно-технологічного» коду (доба Терещенків, колиска авіації, інновації), який сьогодні існує у свідомості громади як «фантомний біль» через руйнацію його матеріальних носіїв. Концепція базується на гармонійному поєднанні двох історично сильних сторін селища Червоне: аграрної бази та інноваційного духу, виходячи із реальних умов та сильних сторін всієї громади.

Візуальним та структурним кодом цієї трансформації обрано молекулярну кристалічну ґратку сахарози ( $C_{12}H_{22}O_{11}$ ), тобто «Живу кристалічну мережу». Цукор, як історичний символ Червоного, переосмислюється не просто як сировина, а як досконала природна структура - джерело енергії та взірць впорядкованих, міцних зв'язків. Громада трансформується з аморфного стану у чітку структуру, де кожен елемент має своє місце і підсилює загальну систему, забезпечуючи сталий розвиток.

На рівні семіотики простору художня концепція реалізується через три ключові архітектурні архетипи для створення цілісної айдентики території: перекодування архетипу «Замок» (Палац Грохольських-Терещенків), відновлення «Брами в небо» (пам'ять про авіацію) та гармонізація «Будинку» із збереженням унікального архітектурного коду історичної житлової забудови робітників у «цегляному стилі» та їхня інтеграція в сучасне комфортне середовище.

#### 4.1.2. Зображення художньої концепції містобудівного об'єкта

Візуалізація містобудівної стратегії спирається на три ключові етапи просторової трансформації, що послідовно ілюструють перехід селища Червоне від стагнації до сталого розвитку. Перший етап розкриває існуючу проблематику та фіксує вихідну точку - втрата ідентичності та наявність пустот. Другий етап демонструє стратегічну мету - процес інвентаризації, «капіталізації ресурсу» та гармонізації наявних історичних кодів. В результаті Територія набуває форми впорядкованої системи, що структурно наслідує молекулярну кристалічну ґратку сахарози. У середині функціональних блоків формуються простори для інновацій, а вся система охоплюється векторами циклічності. «Цукор» на цьому рівні переосмислюється не просто як історична сировина, а як еталонна матриця міцних природних зв'язків.

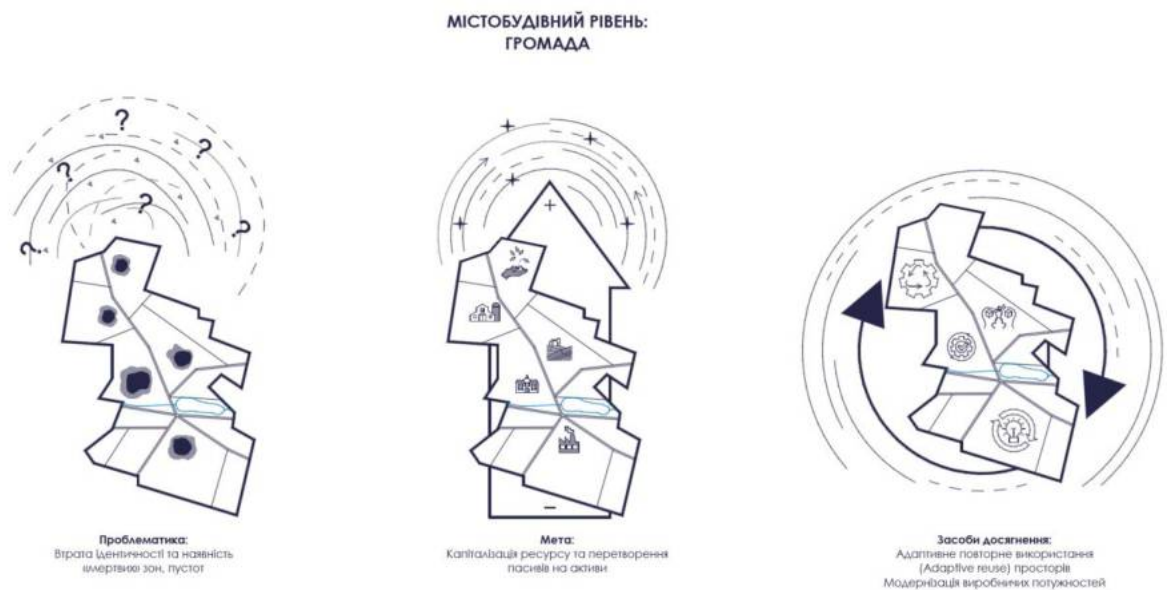
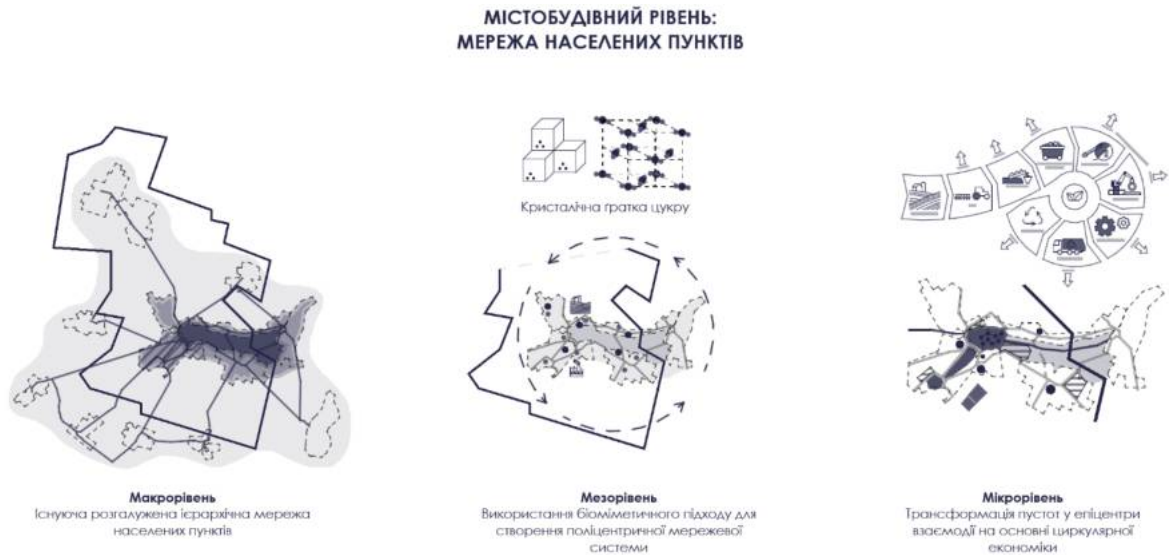


Рис. 4.1.1. Художня концепція рівня громади

На рівні громади зафіксовано поточний стан території - існуючу розгалужену ієрархічну мережу населених пунктів. Існуюча модель територіальної організації є вразливою та позбавленою гнучкості, де периферійні зони повністю залежні від єдиного центру і не мають достатнього потенціалу для самостійного розвитку. Об'єднання центральної частини громади - селище Червоне із найближчими селами - у єдину екосистему, демонструє ключовий етап структурної реорганізації простору - використання біоміметичного підходу для створення поліцентричної мережевої системи.

Саме тут метафора цукру розкривається і слугує еталоном досконалої природної структури. Наслідуючи її, централізована ієрархія руйнується, перетворюючись на збалансовану мережу рівноцінних вузлів-кластерів. На мапі з'являються локальні центри активності, об'єднані новими зв'язками, що свідчить про формування стійкої та децентралізованої громади.



## 4.2. Енерго-інформаційне моделювання містобудівного об'єкта

### 4.2.1. Тематичне зонування ділянки

Територія Червоненської селищної територіальної громади розглядається як складна динамічна система, де безперервно циркулюють потоки енергії (природні ресурси, біомаса, тепло, людський капітал) та інформації (історична колективна пам'ять, інноваційні технології, культурні коди).

Метафора сахарози дозволяє концептуально трансформувати аморфне, розрізнене та фрагментоване середовище сіл громади у впорядковану, стійку поліцентричну систему, де кожен населений пункт та об'єкт має чітку функцію у загальних життєвих потоках території громади.

Тематичне зонування на рівні громади передбачає перетворення території на мережу з п'яти взаємопов'язаних спеціалізованих кластерів, об'єднаних транспортними осями та екологічними коридорами, а саме: інформаційно-інноваційний, аграрно-інноваційний, індустріально-інноваційний, культурно-інноваційний, еко-рекреаційний кластери.

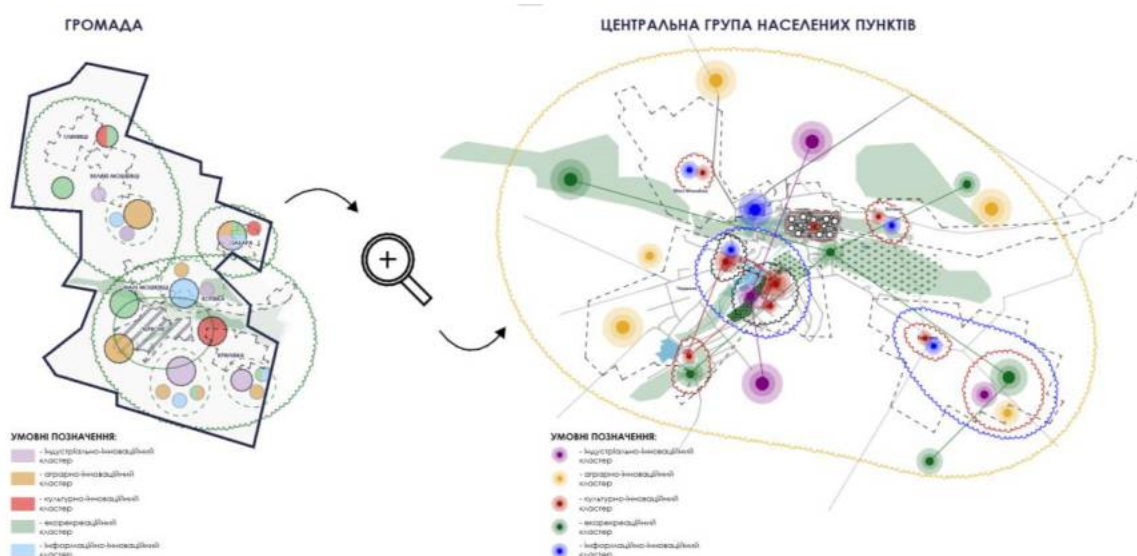


Рис. 4.2.1. Тематичне зонування досліджуваної території

#### 4.2.2. Сценарне моделювання урбанізованого середовища

Існуюча ситуація із переміщенням людей у межах громади має переважно хаотичний, неструктурований характер, де периферійні зони повністю залежні від єдиного центру. Сценарне моделювання простору громади спрямоване на оптимізацію цих потоків через формування поліцентричної мережі за принципом 15-хвилинної доступності. Утворюються три взаємодоповнюючі центри: Червоне - Малі Мошківці - Крилівка - Котівка; Великі Мошківці - Глинівці; та окремо Забара.

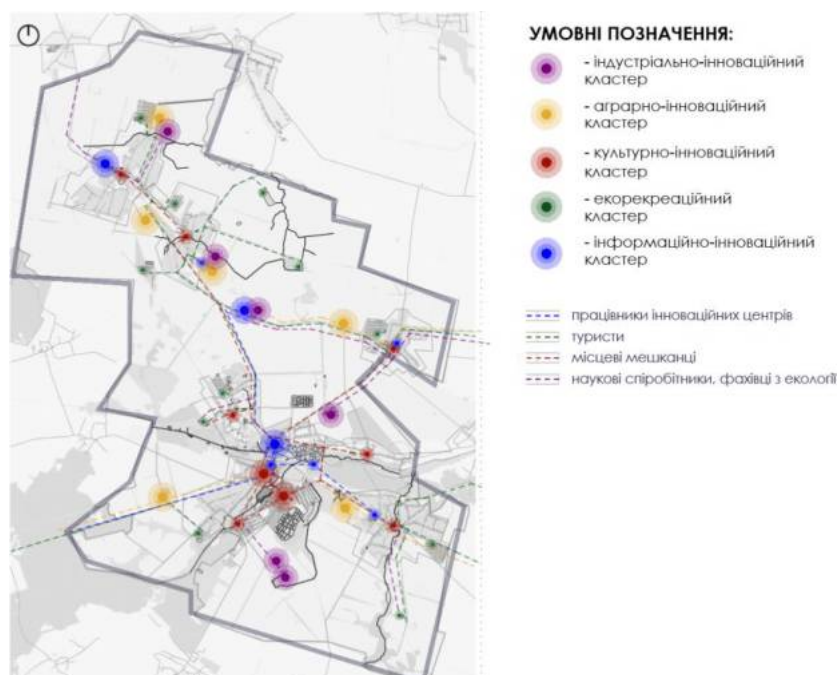
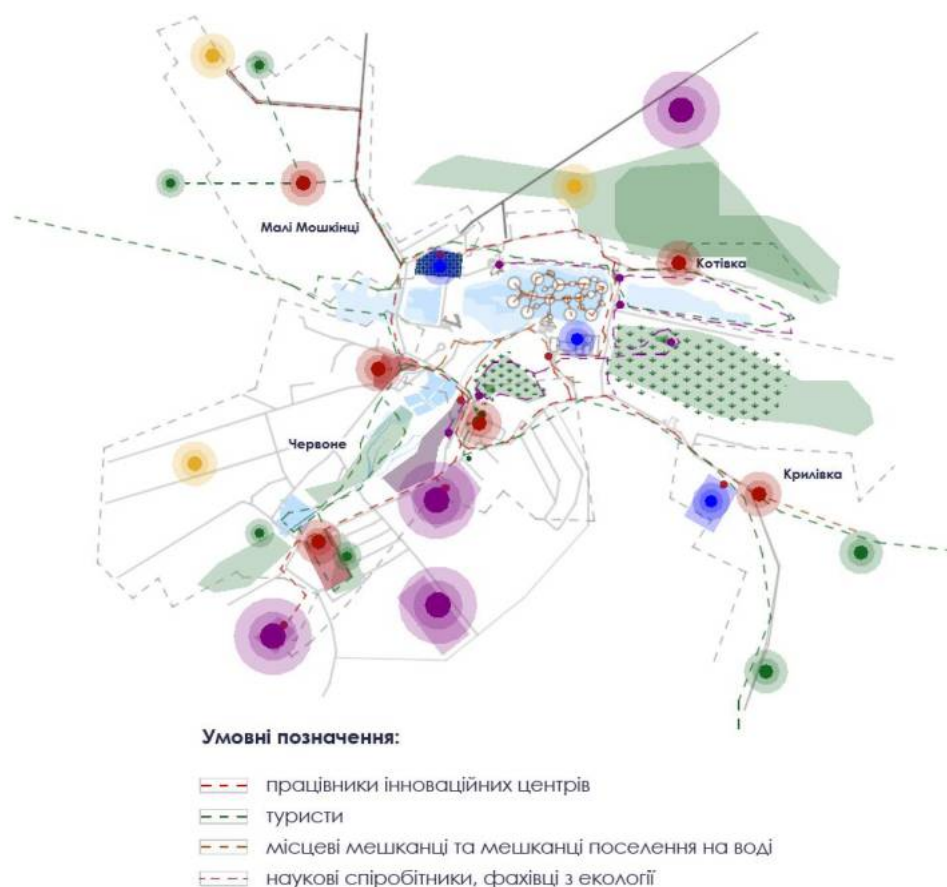


Рис. 4.2.2. Сценарне моделювання рівня громади

Сценарне моделювання пропонує організацію руху на кількох просторових рівнях: громади та взаємодоповнюючих центрів. На рівні громади організується системна логістика фахівців, туристів та ресурсів (аграрних, біоенергетичних) між віддаленими старостинськими округами та новими центрами економічної активності громади. На рівні центрів формується чіткий, спрямований рух між ключовими кластерами циркулярної економіки. Передбачено інтенсивні трудові та культурно-побутові потоки між сельбищними зонами, інноваційними центрами та модернізованими виробничими потужностями.

Для місцевих мешканців моделюються зручні та безпечні зв'язки між новими локальними адміністративно-діловими центрами в селах та робочими інноваційними хабами; для туристів і науковців розробляється сценарій безперервного пізнавального маршруту, що екологічними коридорами зв'яже історичні пам'ятки, рекреаційні зони на воді та екоферми всієї громади.



*Рис. 4.2.3. Сценарне моделювання рівня центральної групи населених пунктів*

### 4.2.3. Програмування емоційних реакцій людини на оточення

Проектування емоційних реакцій людини на оточення дозволяє заздалегідь спрогнозувати настрій та переживання відвідувачів. Це дає змогу створити емоційно збалансований простір. На наведеній схемі та графіку (рис. 4.2.4.) продемонстровано маршрути пересування різних груп людей та зміни їхнього емоційного стану в ключових точках.

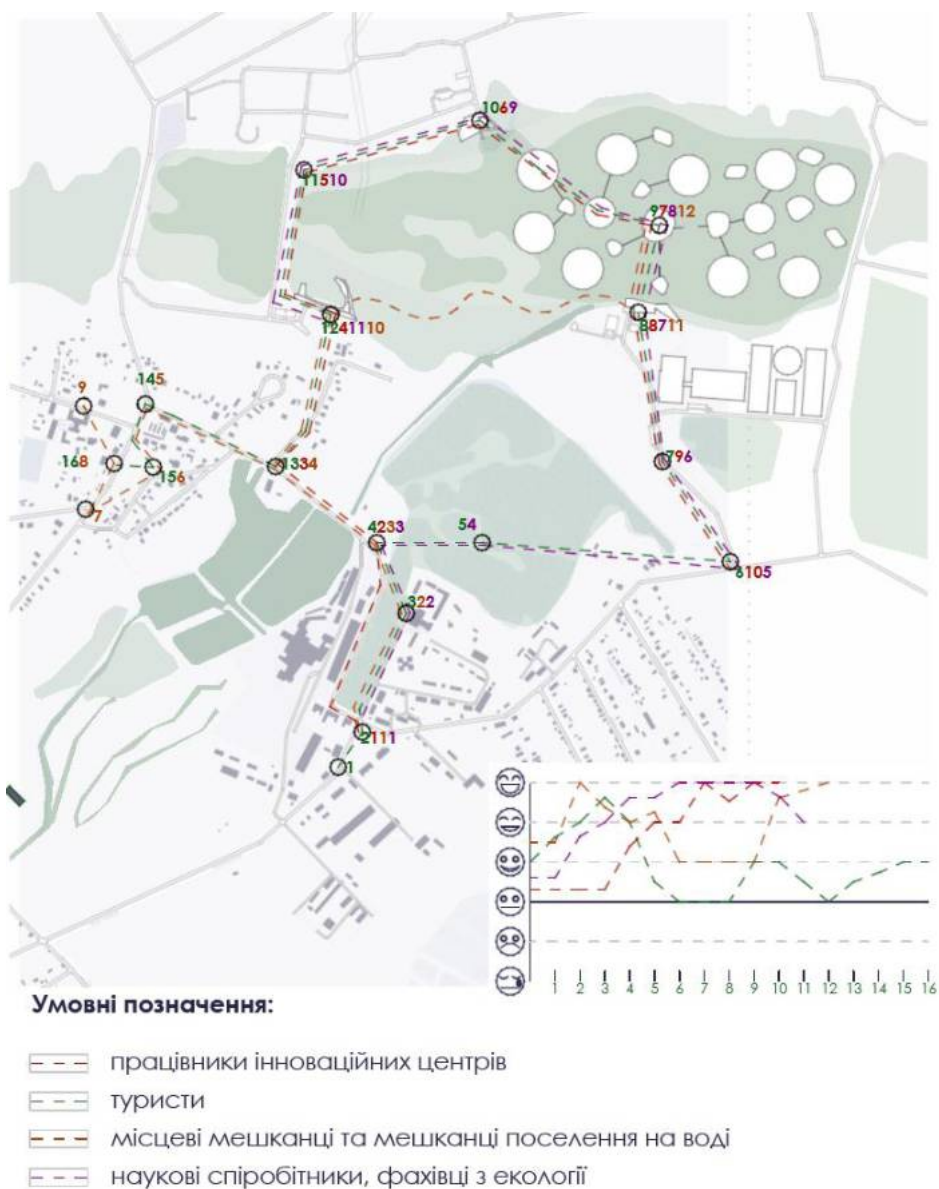


Рис. 4.2.4. Схема програмування емоційних реакцій людини на оточення в селищі Червоне

### **4.3. Просторово-часове моделювання містобудівного об'єкта**

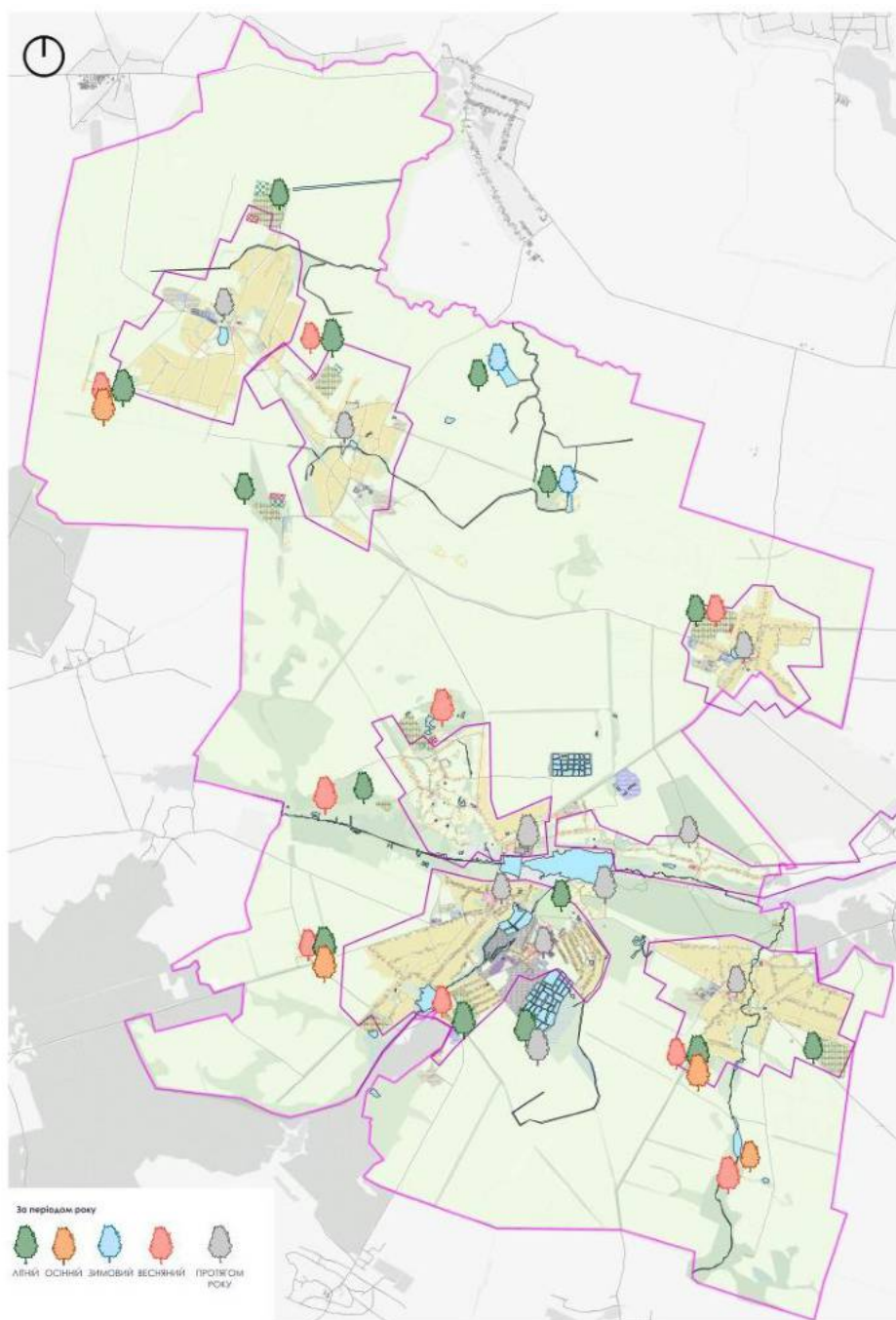
#### **4.3.1. Часове моделювання функціональних процесів**

Часове моделювання в межах громади передбачає

Функціональна активність громади суттєво трансформується залежно від сезону, що зумовлено аграрним профілем території та природно-кліматичними особливостями (Рис. 4.3.1):

У весняно-літній період відбувається максимальна інтенсивність процесів. Зокрема акцент зміщується на виробничі та сільськогосподарські зони та рекреаційні території. У цей час зростає навантаження на транспортну мережу через туристичні потоки та внутрішню мобільність.

В осінній період пік активності спостерігається у промислово-складських зонах та на логістичних маршрутах, що пов'язано зі збором урожаю та його транспортуванням до центрів переробки. Громадські центри залишаються стабільно активними. А в зимовий період активність стає більш локалізованою та зосереджується переважно всередині закритих громадських та адміністративних споруд. Використання відкритих просторів мінімізується, за винятком центрів тяжіння, де облаштовуються зони зимового дозвілля.



*Рис. 4.3.1. Схема часового моделювання території громади за періодами року*

Часове моделювання у селищі Червоне визначає тривалість перебування людей у різних функціональних просторах. На основі аналізу визначено головні зони щоденної активності (Рис. 4.3.2).

Найбільша активність у будні дні зосереджена в громадських центрах населених пунктів громади. Пікові навантаження передбачається в проміжку часу від 7:00 до 11:00 та з 18:00 до 21:00. У старому центрі, сформованому навколо колишнього ринку й храму, розміщені об'єкти повсякденного

користування: адміністративні установи, торгівля, соціальні та освітні заклади. Тут зосереджено найбільший і найрегулярніший потік мешканців упродовж дня.

Парк при палаці та облаштовані набережні виконують рекреаційну роль і забезпечують коротко- та середньотривале перебування населення і туристів, особливо під час масових подій.

Передбачається посилення взаємодії між центрами, створення нових маршрутів та підвищення тривалості перебування людей у громадських просторах, переходячи від утилітарного до емоційно насиченого переживання середовища. Також зробити багатофункціональний інноваційний кластер автономним з розміщенням плавучих житлових модулів, науково-дослідних лабораторій та об'єктів відновлюваної енергетики. Це дозволить створити замкнений цикл життєдіяльності «житло - робота - відпочинок» та забезпечити сталий розвиток території на засадах циркулярної економіки і створити нові місця дозвілля та роботи для тих, хто мешкає в самих селах.

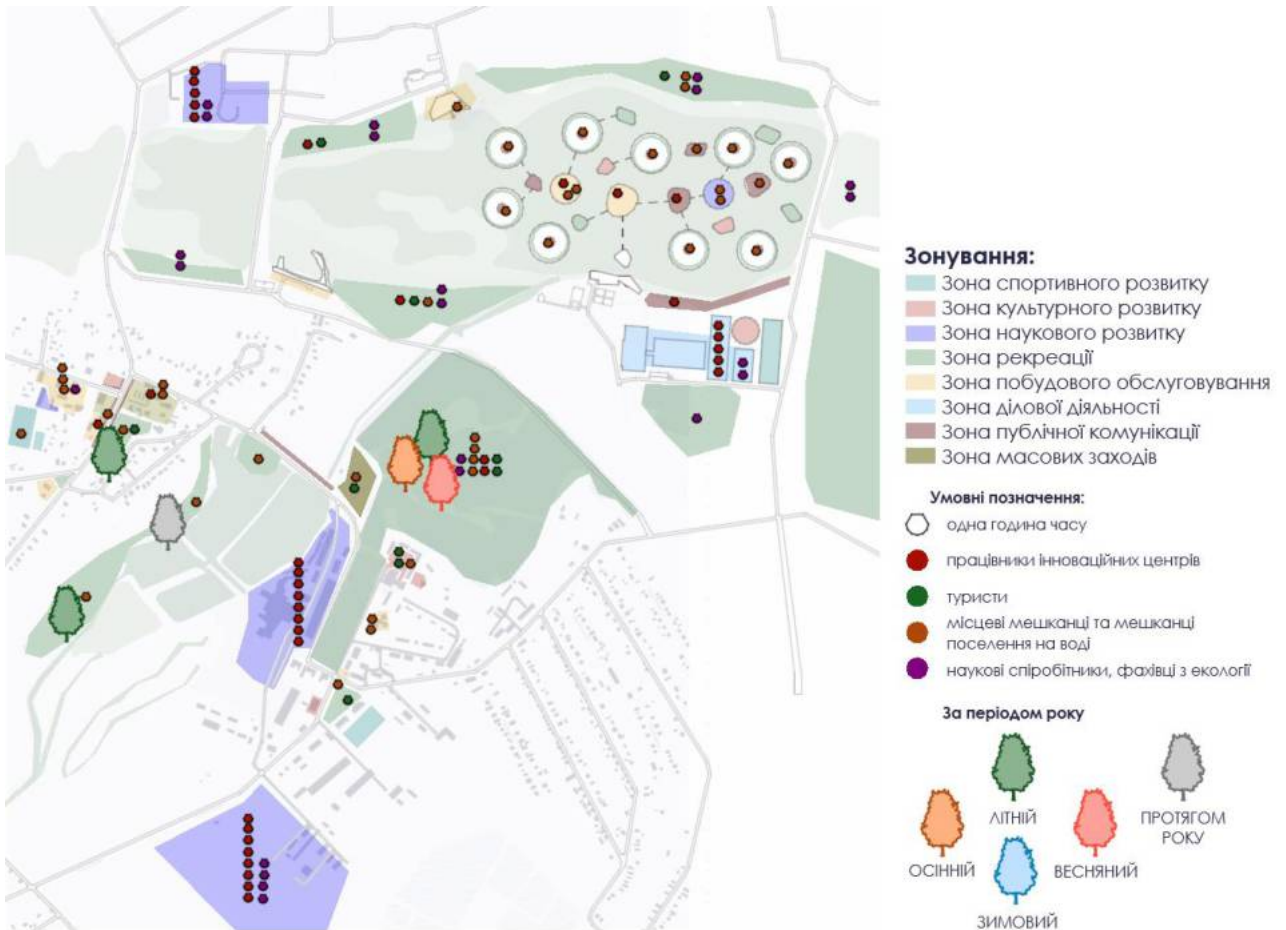


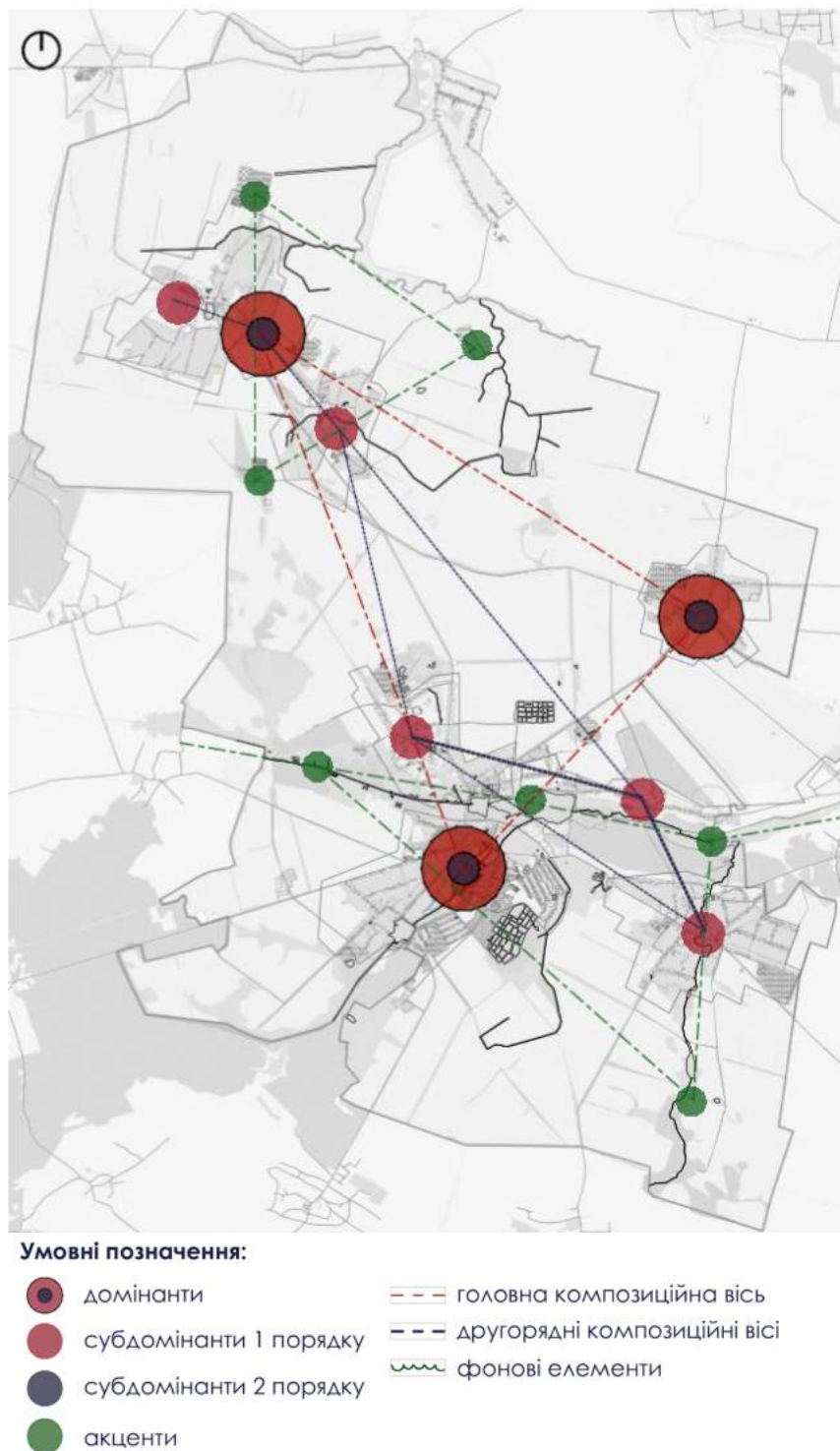
Рис. 4.3.2. Схема часового моделювання функціональних процесів центру селища Червоне

#### 4.3.2. Об'ємно-просторова композиція містобудівного об'єкта

Об'ємно-просторова композиція проєктованого середовища базується на створенні чіткої ієрархічної системи, що об'єднує розрізнені функціональні зони в єдиний цілісний ансамбль. В основі планувальної структури лежить головна композиційна вісь, яка виступає «хребтом» території та зв'язує ключові вузли тяжіння. Її доповнюють та розвивають другорядні композиційні вісі, що формують багатовимірний каркас простору.

На рівні всієї територіальної громади об'ємно-просторова композиція реалізується через поліцентричну модель розвитку (Рис. 4.3.3). Головним вузлом тяжіння та композиційним ядром залишається селище Червоне, навколо якого формується система субцентрів - села Забара, Великі Мошківці та Глинівці. Така конфігурація підтверджує просторову стратегію створення мережі взаємопов'язаних центрів, де кожен населений пункт виконує роль

локального акценту, забезпечуючи рівномірне наповнення простору та архітектурну цілісність усієї громади.



*Рис. 4.3.3. Схема об'ємно-просторової композиції території громади*

Ключовим елементом композиції селища Черовне та прилеглих територій є головна домінанта, що співпадає із розташуванням поселення на водосховищі яка слугує основним орієнтиром та композиційним центром. Їй підпорядкована система субдомінант 1-го та 2-го порядків - існуючі центри селища та проєктні

центри інновацій. Важливу роль відіграють акценти, які підкреслюють локальні вузлові точки та перехрестя шляхів. Цілісність сприйняття забезпечують фонові елементи, які формують гармонійне природне оточення та візуально пов'язують забудову з ландшафтом. Просторове рішення підтримує існуючу головну вісь, що проходить по рукаву річки Пустоха та озера (Рис. 4.3.4).



**Умовні позначення:**

- |   |                        |   |                              |
|---|------------------------|---|------------------------------|
|  | домінанти              |  | головна композиційна вісь    |
|  | субдомінанти 1 порядку |  | другорядні композиційні вісі |
|  | субдомінанти 2 порядку |  | фонові елементи              |
|  | акценти                |  | зміна просторового силуету   |

*Рис. 4.3.4. Схема об'ємно-просторової композиції селища Червоне*

### 4.3.3. Підбір засобів виразності урбанізованого середовища

Засоби виразності урбанізованого середовища використовують для організації міського простору, підтримати ідентичність, додавши об'єктів, що відповідають функціонального призначення, об'ємно-просторової композиції, тематичне зонування (рис. 2.3.3).



Рис. 4.3.5. Схема засобів виразності урбанізованого середовища

### Висновки до розділу 4

У ході роботи було встановлено, що селище Червоне має складну поліцентричну структуру, сформовану двома відмінними «генетичними кодами»: стихійним «старим Червоним», що розвивалося як торгово-адміністративний центр, та впорядкованим «новим Червоним» часів Терещенків, який став осередком промисловості та інновацій. Було зафіксовано втрату ідентичності та розірваність зв'язків між цими частинами, що на емоційно-образному рівні сформуvalo метафору «перерваного польоту» - символу забутої авіаційної слави та стагнації промислової величі.

З метою гармонізації середовища та подолання виявленої аморфності простору було розроблено художню концепцію «Живої кристалічної мережі», в основу якої покладено структуру молекулярної ґратки сахарози ( $C_{12}H_{22}O_{11}$ ). Цей підхід передбачає трансформацію хаотичних зон у чітко структуровану

систему через створення тематичних кластерів: ядра кристалізації з новим соціальним простором, біоенергетичних хабів, історико-соціального простору колективної пам'яті та аграрної ресурсної ґратки. Практична реалізація задуму базується на засобах виразності, що підкреслюють нову айдентику простору та організації замкненого циклу життєдіяльності на засадах циркулярної економіки. Таким чином, запропонована програма перетворює депресивну територію на збалансовану одиницю, де історична спадщина стає фундаментом для інноваційного розвитку, об'єднуючи громаду в єдину, стійку та естетично виразну структуру.

## РОЗРІД 5. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

### 5.1.1. Характеристика району проєктування

Об'єкт проєктування - Червоненська селищна територіальна громада, яка розташована в Бердичівському районі Житомирської області. Громада була утворена 10 серпня 2015 року, а її адміністративним центром є селище міського типу Червоне [42].

#### *Клімат*

Клімат є помірно-континентальним, для якого характерні тепле вологе літо та м'яка зима. Він формується під впливом атлантичних повітряних потоків, що супроводжується інтенсивною циклічною діяльністю. Зокрема, у холодний період фіксується до 30-35 циклонів, а в теплий період - близько 12-15. Середня температура в січні становить  $-10^{\circ}\text{C}$ , а в липні сягає близько  $+20^{\circ}\text{C}$ . Річна кількість опадів становить близько 600 мм [42].

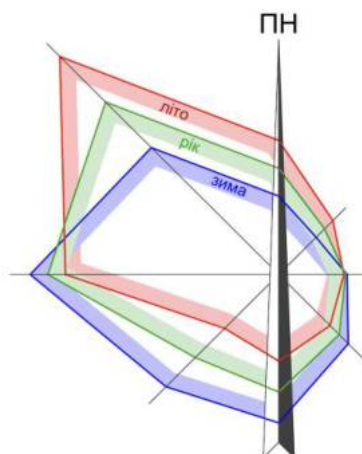


Рис. 5.1.1. Роза вітрів

#### *Рельєф та природні особливості*

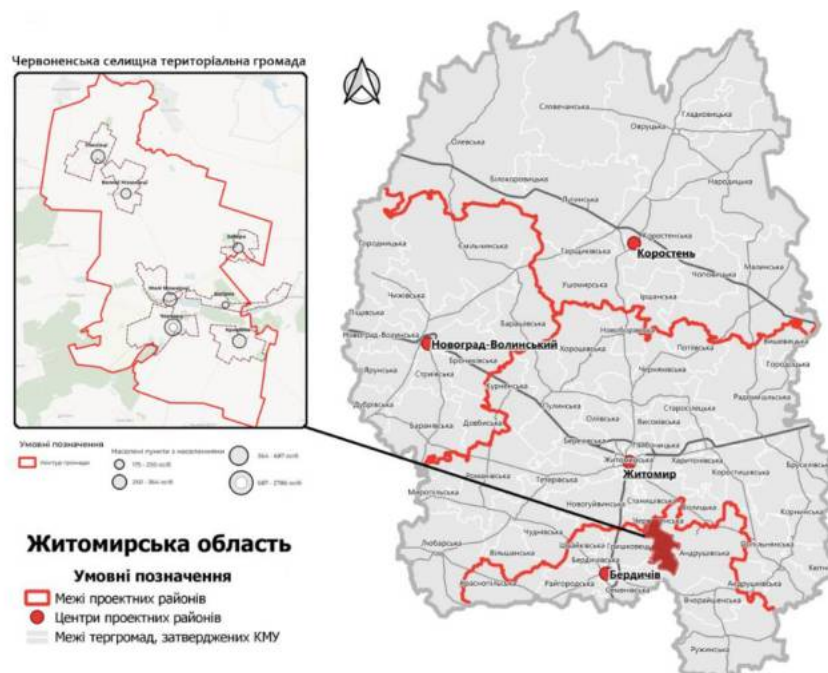
Громада розташована у північно-західній частині Українського кристалічного щита. У лісостеповій частині переважають вододільні слабо- і добре дреновані лісові рівнини, а по долинах річок сформовані долинно-зандрові типи місцевостей. Геологічну структуру утворюють породи докембрійського фундаменту, які перекриті корою вивітрювання й осадовим чохлам.

Гідрографічна мережа території розміщена в межах басейну річки Дніпро та представлена малими річками Пустоха, Горбатка, Настя та Боярка. Найбільшою і найдовшою річкою громади є р. Пустоха (ліва притока р. Гуйва), яку зрегульовано водосховищем. Це водосховище має загальну площу 64,1 га та об'єм 1026,90 тис. куб. м. Окрім річок, на території громади нараховується 14 ставків.

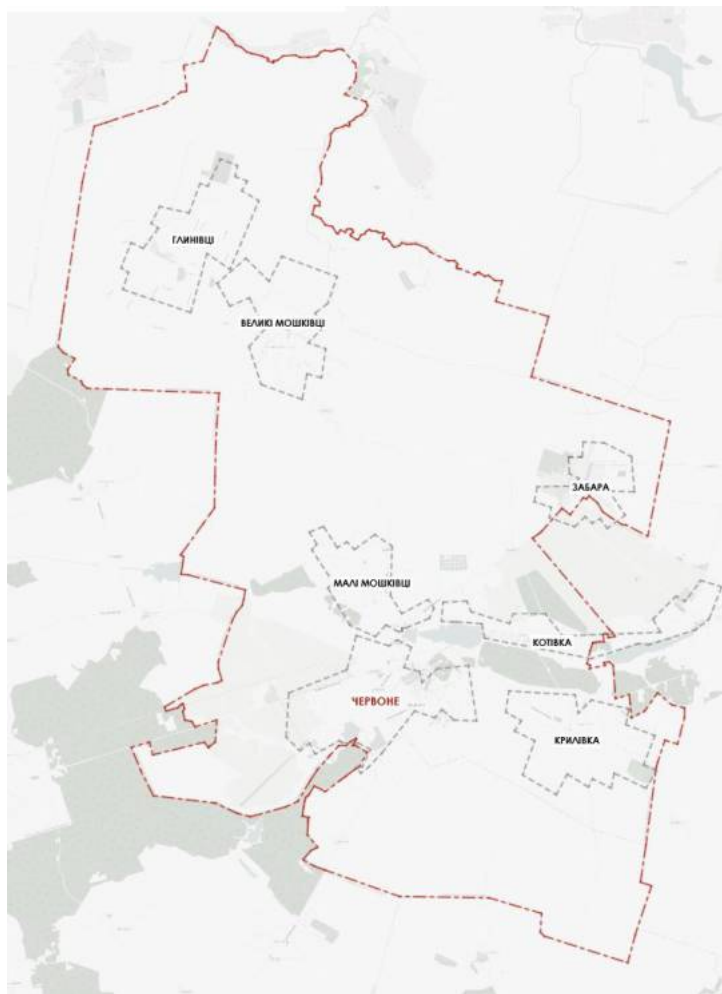
### *Містобудівні та територіальні умови*

Територія Червоненської громади займає площу 157,9 кв. км (15797,2 га). До планувальної структури громади входять 7 населених пунктів: 1 селище (Червоне) та 6 сіл (Глинівці, Крилівка, Великі Мошківці, Малі Мошківці, Забара, Котівка). Громада поділена на 5 старостинських округів [42].

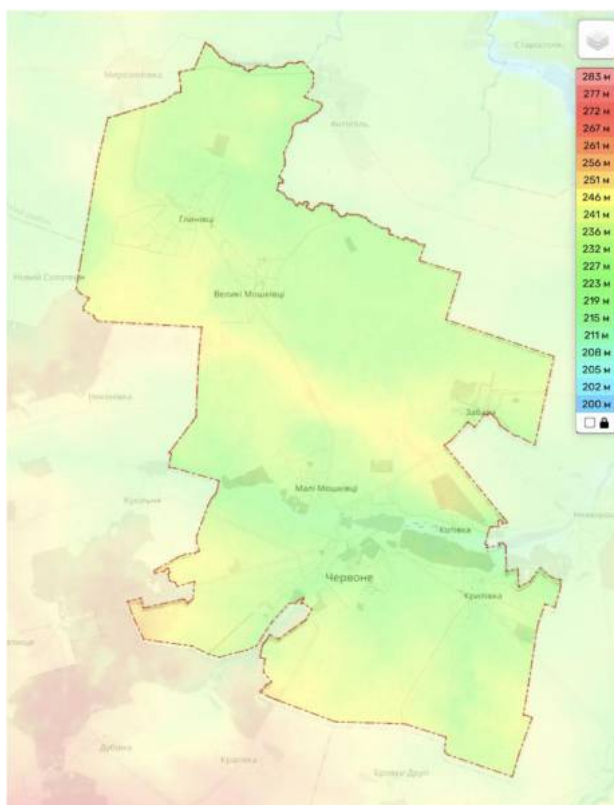
Адміністративним центром є селище Червоне, яке розділене озерами.



*Рис. 5.1.2. Схема розташування Червоненської територіальної громади в Житомирській області*



*Рис. 5.1.3. Схема Червоненської територіальної громади*



*Рис. 5.1.4. Рельєф Червоненської територіальної громади*

### **5.1.2. Характеристика об'єкту проєктування**

Об'єкт - селище Червоне.

Розташування - Червоненська селищна територіальна громада, Бердичівський район, Житомирська область.

Площа - громада - 3,259 км<sup>2</sup>.

Кількість жителів - загалом 5 457 осіб у громаді, з них безпосередньо в селище Червоне проживає 2 786 осіб. Кількість населення в зоні дії можливої НС залежатиме від її масштабів (до 2 786 осіб у разі ураження адміністративного центру).

Способи евакуації: особистий транспорт та громадський транспорт (у громаді діють розроблені транспортні маршрути, на яких функціонують 4 автобусні сполучення).

## **5.2. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту**

### **5.2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в районі проєктування**

Пожежа - це неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується в часі і просторі та створює загрозу життю і здоров'ю людей, навколишньому середовищу, призводить до матеріальних збитків [54].

В результаті дослідження території громади визначено наступні потенційні джерела пожежі, крім житлової забудови: лісові масиви, сільськогосподарські угіддя (поля), відкриті заболочені землі, об'єкти промисловості та агропереробки, зокрема виробничі потужності ПрАТ «Червонський цукровик».

Основні вимоги пожежної безпеки на агровиробництвах включають обов'язкове навчання персоналу, регулярне очищення цехів від вибухонебезпечного пилу та суворий контроль за справністю електрообладнання. Підприємство зобов'язане забезпечити вільні шляхи евакуації, постійний доступ до джерел води та повну комплектацію об'єктів вогнегасниками й системами автоматичної сигналізації [55].

Крім загрози пожежної небезпеки, технологічний процес ПрАТ «Червонський цукровик» також передбачає використання небезпечних хімічних речовин, зокрема аміаку для охолоджувальних систем та діоксиду сірки для вибілювання, витік яких загрожує масовим отруєнням персоналу та мешканців селища. Додаткову загрозу становлять техногенні аварії на парових котлах високого тиску або масштабні розливи меляси та мазуту внаслідок розгерметизації великих резервуарів.

Що стосується водосховища на річці Пуста, то найнебезпечнішою ситуацією є прорив греблі, що призведе до часткового затоплення селища Червоного, що розташоване нижче, та руйнування інфраструктури.

### **5.2.2 Оцінка обстановки при пожежі на потенційно-небезпечному об'єкті**

Пожежна безпека - це стан об'єкта, за якого виключається можливість пожежі. Гасіння пожежі вимагає значних матеріальних засобів і людських ресурсів [54].

Основними причинами пожеж на агропромислових комплексах вважаються:

1. Несправність електромереж
2. Самозаймання продукції
3. Технічний знос
4. Людський фактор

Тому спосіб гасіння пожежі повинен суворо відповідати типу речовини, що горить, аби уникнути погіршення ситуації, а саме: при займанні цукрового пилу використовувати тільки розпилену воду. При загоранні електрообладнання застосовують лише вуглекислотні або порошкові засоби. А при витокі аміаку створюють потужні водяні завіси, де вода не гасить полум'я, а осаджує токсичну хмару газу на землю, запобігаючи її розповсюдженню на житлові сектори.

При цьому, в першу чергу проводиться евакуація всіх людей на безпечну відстань від загоряння.

Основними уражаючими факторами під час пожежі є:

- Відкрите полум'я та іскри.
- Висока температура та опіки дихальних шляхів.
- Токсичний дим та чадний газ.
- Задимлення.
- Зниження рівня кисню.
- Вторинні чинники: обвалення конструкцій та вибухи обладнання.

На території громади є одне пожежне депо, що розташоване у селищі Черовне із загальною кількістю машин - 2 [42].

За проектом передбачено будівництво ще двох пожежно-рятувальних підрозділів на 1-2 пожежні машини відповідно до розрахунку з ДБН Б.2.2-2:2019, таблиця 15.1 (Рис. 5.2.1). Згідно з Розділом 5 ДСТУ 8767 радіус обслуговування одним державним пожежно-рятувальним підрозділом, по дорогах загального користування, не повинен перевищувати 3 км [56].

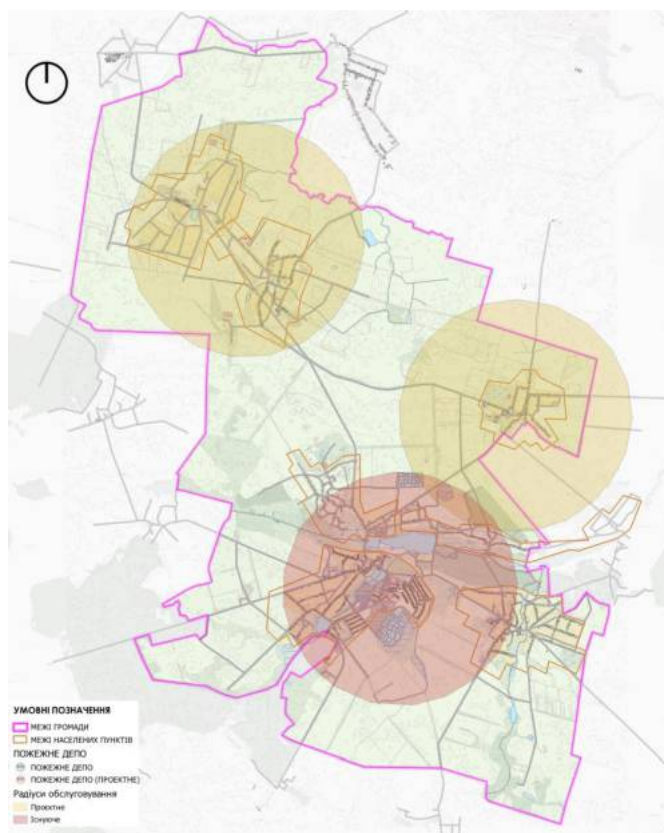
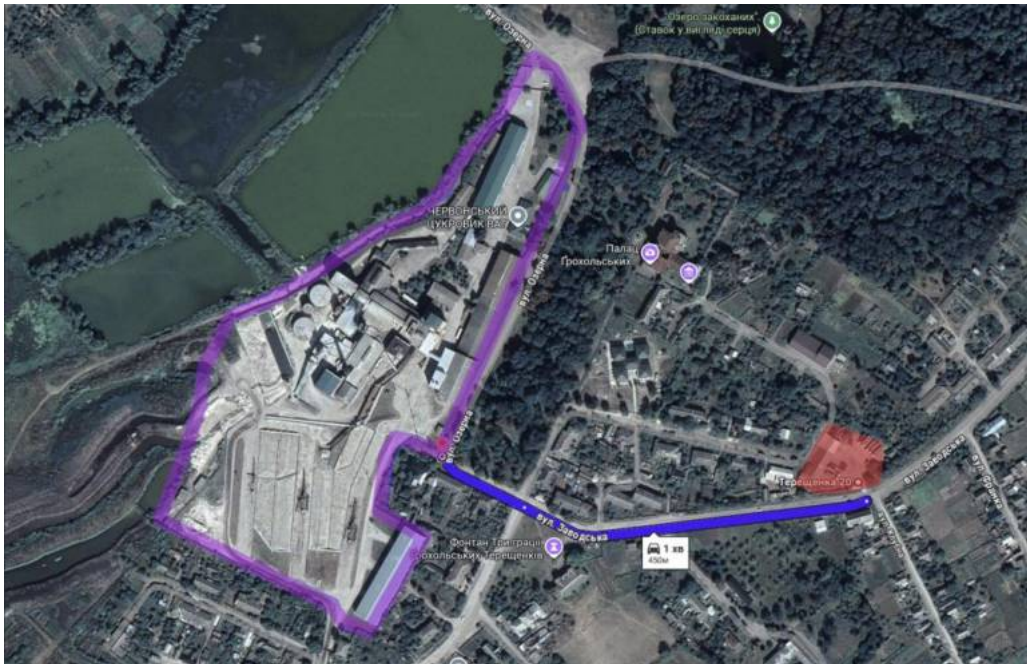


Рис. 5.2.1. Схема розміщення існуючих та проєктних пожежно-рятувальних частин (постів)



*Рис. 5.2.2. Схема маршруту до місця надзвичайної ситуації від найближчого пожежного депо*

### **5.2.3. Прийняття рішення з питань Цивільного захисту**

Необхідно розробити плани евакуації та процедури взаємодії для мешканців і працівників селища Червоне, забезпечивши їх належною підготовкою та засобами пожежогасіння. Враховуючи статус населеного пункту, час прибуття рятувальних підрозділів не має перевищувати **20 хвилин**. Для дотримання цього нормативу важливо постійно моніторити стан доріг та враховувати сезонні й метеорологічні чинники.

## **5.3. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що проектується**

### **5.3.1. Основні заходи при евакуації мешканців**

Евакуація - комплекс заходів щодо організованого вивезення (виведення) населення з районів (місць), зон можливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій і розміщення його у безпечних районах (місцях) у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю людей.

Загальна евакуація передбачає повне виведення людей із будівель або всього населеного пункту. Цей захід є обов'язковим при критичних загрозах, таких як масштабні пожежі чи ризик потужного вибуху.

Часткова - проводиться, коли необхідно звільнити лише окремі об'єкти, цехи або адміністративні сектори. При цьому виробнича діяльність може обмежуватися для пріоритетного гарантування безпеки людей.

Негайна евакуація - це екстрене реагування, яке виконується в умовах реальної небезпеки, що вже виникла або є неминучою (наприклад, раптова аварія чи витік газу), коли час на прийняття рішень мінімальний.

Тимчасова евакуація - це короткострокове переміщення людей у безпечні зони при прогнозованих або віддалених загрозах, таких як сезонне підняття рівня води чи локальні інциденти на відстані [57].

Евакуаційні заходи впроваджуються як основний спосіб захисту населення при виникненні безпосередньої загрози його життю та здоров'ю. При цьому евакуації підлягають усі громадяни, які перебувають у межах зони впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації.

Масові евакуаційні заходи в смт Червоне мають бути реалізовані в найкоротші терміни із залученням заводського, комунального та приватного транспорту.

Алгоритм дій включає:

1. Негайне оповіщення відбувається із використанням заводських сирен, гучномовців та мобільних месенджерів для інформування мешканців про загрозу.
2. Організоване переміщення людей до безпечних зон згідно зі схемою евакуації селища.
3. Пріоритетне надання транспорту (заводських автобусів чи шкільного автотранспорту) для вразливих груп населення.
4. Організація пунктів евакуації (ППЕ) на безпечній відстані від промислового майданчика та водосховища.

5. Регулювання потоків людей та техніки для запобігання паніці й заторів на виїздах із населеного пункту.

#### *Транспорт*

Враховуючи прогнозовану кількість населення в зоні ймовірного ураження (включаючи персонал ПрАТ «Червонський цукровик» та мешканців селища) обсягом до 6 000 осіб, розроблено наступну логістичну модель евакуації:

Для перевезення маломобільної групи населення, яка за пропорційним розрахунком становить близько 102 осіб, необхідно залучити 6 низькопідлогових автобусів малого класу. Це дозволить забезпечити спеціалізовані місця та простір для супроводжуваних осіб [58].

Для решти 5 898 мешканців та працівників за умови використання приміських автобусів моделі А70132 (загальна місткість 43 особи) знадобиться:

- 138 автобусів - для одночасного вивезення всієї кількості людей при повному завантаженні салонів;
- 46 автобусів - у разі організації евакуаційного процесу в три етапи (черги).

При неможливості залучення вказаної кількості транспорту або через стан дорожнього покриття, частина населення виводиться пішими колонами за задалегідь розробленими маршрутами до проміжних пунктів евакуації поза межами зони ризику.

#### **5.3.2. Графічна частина плану евакуації населення**

Схема евакуації селища Червоне розроблена з урахуванням географічних особливостей селища та можливого блокування переправ між каскадами озер. Для забезпечення безперебійного руху маршрути дублюються для обох частин населеного пункту.

Першочергово населення збирається у визначених точках (ЗЕП) для отримання інструкцій та розподілу по групах:

ЗЕП-1: Ринкова площа - центральна частина селища, 600 м від заводу (9 хв. пішки)

ЗЕП-2: Дитячий садок, вулиця Котовського, 3 А, 120 м (2 хв. пішки). Слугує пунктом збору для мешканців прилеглих до паркової зони та палацового комплексу кварталів.

На наступному етапі люди спрямовуються до проміжних пунктів (ППЕ), де надається медична допомога та здійснюється пересадка на транспорт:

ППЕ-1: Проектний багатофункціональний хаб у колишньому будинку культури за адресою вулиця Жовтнева, 2. Відстань - 400 м (6 хв. пішки).

ППЕ-2: Будівля ЦНАП, вулиця Миру 28, на відстані - 1 км (15 хв. пішки і 3 на авто).

Кінцевими точками тимчасового розміщення є ПЕП (приймальні евакуаційні пункти), розташовані поза межами зони ризику (поза радіусом можливого вибуху пилу чи зоною затоплення):

ПЕП-1: Навчальні заклади сусідніх населених пунктів (безпечна відстань понад 5 км).

ПЕП-2: Резервні бази розміщення у безпечних районах територіальної громади.

Зона евакуації (Б) - кінцевий пункт призначення, де населення переселяється на довготривалий період. В той час, як територія евакуації (В) охоплює ширшу область, де надаються додаткові ресурси та підтримка (рис.5.3.1.)



Рис. 5.3.1. Схема евакуації населення

## ВИСНОВКИ

1. Здійснено аналіз реалізації Цілей сталого розвитку в Україні та світі, зокрема для селищних територіальних громад. Виявлено, що успішна реалізація Цілей сталого розвитку залежить від інтеграції економічних, екологічних і соціальних факторів.

2. Аналіз наукових досліджень підтверджує, що успішне впровадження ЦСР в селищних громадах вимагає комплексного підходу, який враховує специфіку кожної громади. Поєднання різних аспектів сталого розвитку є ключем до ефективного планування та розвитку

3. Приклади успішних проектів свідчать про те, що селищні громади можуть стати більш перспективними територіями для життя, роботи та туризму за умови системного підходу та залучення громад до процесу розробки та реалізації стратегій розвитку

4. Особливе значення для визначення особливостей сталого розвитку територій є поєднання економічного, соціального, екологічного та культурного потенціалу громади. Червоненська селищна громада має всі передумови для ревіталізації завдяки її вигідному розташуванню, історико-культурному спадку та природним ресурсам.

5. Пропозиція розвитку територій громади за принципом кластеризації дозволяє трансформувати аморфне середовище у впорядковану систему тематичних осередків. Це забезпечує глибоку диверсифікацію місцевої економіки, перехід до засад циркулярної економіки та створення нових високотехнологічних робочих місць, що є ключовим фактором подолання демографічної кризи та утримання молоді в громаді.

6. Для досягнення сталого розвитку громади необхідно диверсифікувати економіку (переробка, зелена енергетика, туризм), зберегти культурну спадщину та створити комфортні умови для життя.

7. Розробка детального плану просторового розвитку, послуговуючись наявними умовами та потенціалом території громади, враховує ефективне використання землі, створення громадських просторів та дотримання екологічних стандартів.

8. Запропоновані заходи комплексної реновації селища Червоне спрямовані на відновлення історичної спадщини, створення сучасного комфортного середовища для проживання та сприятимуть сталому розвитку громади.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цілі сталого розвитку (ЦСР), ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення 29.09.2024)
2. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення 29.09.2024)
3. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 01.01.2002р. № 1805- III: Редакція від 02.10.2023, підстава - 3136-IX (дата звернення 29.09.2024)
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII: станом на 16.04.2020 р.
5. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. № 3285-IX: станом на 26.01.2024 р.
6. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»
7. Указ Президента України №422/97 від 13.05.1997 р. «Про пріоритетні завдання в сфері містобудування
8. Довідник з відбудови міст. Київ: Урбанина, 2023 - 400 с.
9. Яценко В.О. Містобудівні основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора арх. К.: КНУБА, 2021. 40 с. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://uacademic.info/ua/document/0521U101837> (дата звернення 15.10.2024);
10. Вільям Ніл. Міське планування та культурна ідентичність. Лондон: Routledge, 2004. 272 с.
11. Йен Гел. Місто для людей / Переклад з англійської Ольги Любарської. - Київ: Основи, 2018 - 304 с., фото

12. Філяк М. С. Деурбанізація як інструмент сталого розвитку мікрорегіонів / М. С. Філяк, Ю. Ю. Завадовська // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Ґжицького. - 2014. - Т. 16, № 2(5). - С. 165-172. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu\\_2014\\_16\\_2%285%29\\_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2014_16_2%285%29_27) (дата звернення 15.10.2024)
13. Устінова І.І. Методологічні основи сталого розвитку еколого-містобудівних систем. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора арх. К.: КНУБА, 2016. 46 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://uacademic.info/ua/document/0516U000518> (дата звернення 28.10.2024)
14. Термоса І.О. Сутність сталого розвитку та його особливості в контексті сільських територій / І. О. Термоса // [Причорноморські економічні студії](#). - 2017. - Вип. 19. - С. 33-37. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses\\_2017\\_19\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_19_8)
15. Conference Proceedings of the International Scientific-Practical Conference of Young Scientists «Build-Master-Class-2024». Chief editor: V.I. Skochko, K.: KNUCA, 2024. 87-88 p.
16. Містобудування: проблеми і перспективи: тези доповідей сьомої науково-практичної конференції (Київ, 15 квітня 2025 р.). - Київ: КНУБА, 2025. - с. 40.
17. Сучасна архітектурна освіта. Територіальні громади: архітектура у період відновлення: матеріали XVII Всеукраїнської наукової конференції 20 листопада 2025 р. - К.: КНУБА, 2025.
18. The XIV International scientific and practical conference «Learning, technology and inventions: problems of modern education», December 01-03, 2025, Krakow, Poland, 23-28 p.
19. Research in Science, Technology and Economics: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 5th International Scientific and Practical

- Conference. International Scientific Unity. December 10-12, 2025. Luxembourg, Luxembourg. 39-43 p.
20. Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 150-річчя Олександра Вербицького: збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ (травень 2025 р.) / НАОМА [за ред. :К. М. Міхеєнко]. - Київ, 2025. - 437 с.
21. Shebek N., Timokhin V., Tretiak Y., Kolmakov I., Olkhovets O. Sustainable development and harmonization of the architectural environment of cities. *E3S Web of Conferences*. 2020. Vol. 166. P. 09001. - Режим доступу: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016609001> (дата звернення 31.09.2024)
22. М.В. Савицький, Ю.І. Грицан, М.М. Бабенко, О.І. Бондаренко. 7.3. Екопоселення. Розвиток Придніпровського регіону: агроекологічний аспект: монографія / за заг. ред. проф. А.С. Кобця ; відп. ред. проф. Д. М. Онопрієнко, П.К. Охмат, П.В. Волох, Ю.І. Грицан, С.П. Сокол / Дніпровський ДАЕУ. - Дніпро : Ліра, 2021. - с. 737-745.
23. Лещенко Н. А. Відродження архітектурного ансамблю історичного центру малого міста (на прикладі пропозиції по регенерації історичного центру СМТ Олика Волинської області) / Лещенко Н. А // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн.збірник / Відпов. ред. М.М. Дьомін. - К., КНУБА, 2014. - Вип. 35. -460 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffd75ec3-143b-4e01-8dc8-0ff73b6a0cb2/content>
24. Соснова Н.С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора арх. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2021. 43 с. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/10294/avtoreferat-sosnova-2.pdf>
25. Бардин Юрій Володимирович. Просторово-функціональний розвиток Дрогобицької агломерації. Дис. на здобуття наук. ступ. доктора філософії.

- Львів: НУ «Львівська політехніка», 2023. 191 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/radaphd/25836/disertaciya-bardin.pdf>
26. Станкевич В.В., Тарабарова С.Б., Береза А.Ю. Використання біоплато для доочищення стічних вод від малих населених пунктів. Гігієна населених місць: зб. наук. пр. / Нац. акад. мед. наук України, ДУ "Ін-т громад. здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України". - Київ: [б. в.], 2015. - Вип. 65. - 108-113 с.]
27. Тарас Назарук. Моделі сталого розвитку промислових об'єктів у малих і середніх містах Карпатського регіону/ International Science Journal of Engineering & Agriculture 2025; 4(4): 19-31
28. Сталій розвиток сільських територій : монографія / за ред. проф. Т. Зінчук, проф. Ю. Раманаускаса. - Клайпеда: вид-во Клайпедського університету; Київ: «Центр учбової літератури», 2019. - 421 с.
29. Barbič, A.; Sustainable Development of Rural Areas: From Global Problems to Local Solutions, D. Wastl-Walter eds. (1995), Klagenfurter geographische Schriften, Heft 13, Institut für Geographie der Universität Klagenfurt, p. 22-34.
30. Слобожанська громада (Харківська область) ставить амбітну мету - стати енергетично незалежною. RePower Ukraine. Charitable Foundation. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://repowerua.org/uk/novini/slobozhanska-gromada-harkivska-oblast-stavit-ambitnu-metu-stati-energetichno-nezaleznoyu/#> (дата звернення 03.11.2024)
31. Космач. Онлайн Путівник по Україні. Туристичний портал про все: Пам'ятки, тури, події [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ua.igotoworld.com/projects/kosmach/> (дата звернення 03.11.2024);
32. Малинівська громада продовжує модернізацію склозаводу за підтримки USAID DOBRE. *Український кризовий медіа-центр*. 2024. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://uacrisis.org/uk/15048745> (дата звернення:

- 21.02.2026).
- tOZCObwwf6MRypPAchAoTP\_aem\_1\_oiHohZ\_vde0GEixCrvUg
33. Польський досвід енергетичної трансформації та розвитку громад. *Децентралізація*. - Режим доступу: <https://decentralization.ua/news/18253> (дата звернення: 21.02.2026).
34. Guelph Innovation District (GID) Urban Design Guidelines. *City of Guelph*. 2025. - Режим доступу: <https://guelph.ca/wp-content/uploads/GID-1-and-2-Urban-Design-Guidelines-March-2025.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
35. Raworth K. The Amsterdam City Doughnut: A tool for transformative action. *Doughnut Economics Action Lab*. 2020. - Режим доступу: <https://doughnuteconomics.org/amsterdam-portrait.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
36. Smart Villages. *European Network for Rural Development (ENRD)*. - Режим доступу: [https://ec.europa.eu/enrd/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages\\_en.html](https://ec.europa.eu/enrd/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en.html) (дата звернення: 21.02.2026).
37. The energy self-sufficient village Feldheim. *Neue Energien Forum Feldheim*. - Режим доступу: <https://nef-feldheim.info/the-energy-self-sufficient-village/?lang=en> (дата звернення: 21.02.2026)
38. Feldheim: Lighthouse Project. *Energiequelle GmbH*. - Режим доступу: <https://www.energiequelle.de/en/projects/lighthouse-projects/feldheim> (дата звернення: 21.02.2026).
39. The Songhai Model. *Songhai Centre*. - Режим доступу: <https://songhai.org/en> (дата звернення: 21.02.2026).
40. Населені пункти у підпорядкуванні ОТГ: Червоненська громада. Червоненська селищна територіальна громада. Місцеве самоврядування України. Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/structure/> (дата звернення 03.11.2024)
41. Гендерний портрет Житомирщини [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://oda.zht.gov.ua/main/prava-lyudyny-2/genderna-rivnist->

- protydiya-dyskryminatsiyi-za-oznakoyu-stati/gendernyj-portret-zhytomyrshhynu/ (дата звернення 25.04.2025)
42. Стратегія розвитку Червоненської селищної територіальної громади на період до 2027 року. Місцеве самоврядування України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-chervonenskoj-selischnoi-teritorialnoi-gromadi-na-period-do-2027-roku-13-52-30-28-12-2023/#2> (дата звернення 03.11.2024)
43. Польський Географічний словник у 15-ти томах і 16-ти книгах. / Про Червоне в Т.15, Варшава, 1900. - ч.1., с. 374. - Електронний ресурс. - Режим доступу: [http://dir.icm.edu.pl/pl/Slownik\\_geograficzny/Tom\\_XV\\_cz.1/374](http://dir.icm.edu.pl/pl/Slownik_geograficzny/Tom_XV_cz.1/374)
44. Литвин Генрик. З народу руського: Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569-1648): (Монографія) / Перекл. з польської. - К.: Дух і літера, 2016. - 616 с.
45. Публічна кадастрова карта України. Державний земельний кадастр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://map.land.gov.ua/> (дата звернення: 18.10.2025).
46. Червоне Туристичне. Палац Грохольських - Терещенків. ГО "ЧТ" [група у Facebook]. Електронне джерело: <https://www.facebook.com/groups/944065902354714/> (дата звернення: 18.10.2025).
47. Мокрицький Г.П. Червоне: з історії містечка: (Засновники та архітектурно-будівельний аспект) / Ілюстрована науково-популярна розповідь. Житомир: Вод-во "Волинь", 2019. - 216с. - 506 іл.; в т.ч. 34 схеми і креслення; 28 док. 4 кольор. вкл.
48. Пустиннікова І. Червоне. *Замки та храми України*. Електронне джерело: <https://castles.com.ua/chervone.html> (дата звернення: 18.10.2025).
49. М-35 [Карти] : Військово-топографічна карта Російської імперії : 1:126 000, 3 версти в дюймі / кер. Ф. Ф. Шуберт, П. А. Тучков. [Варіант 1]. [б. м. : б. в.], 1846-1863. - Примітка: перевидавалась зі змінами до 1920-х рр.

- 50.М-35 [Карты] : Eastern Europe : 1:250,000 / Prepared by the Army Map Service (LU), Corps of Engineers, U.S. Army. 2-ге вид. AMS. Washington, D.C. : Army Map Service, 1948-1954. (Series N501). - Примітка: скомпільовано з карт СРСР масштабу 1:100 000, виданих Генеральним штабом Червоної Армії у 1934-1939 рр.
- 51.Докладна карта світу [Карты] : 1:50 000-1:200 000. [б. м. : б. в., б. р.]. - Примітка: укладено на основі радянських топографічних карт 1979-1989 рр. (масштаби 1:100 000 - 1:500 000), карт USGS (США, 1:250 000), Geoscience Australia (Австралія, 1:250 000) та СТЮ (Канада, 1:250 000).
- 52.Старовинні карти України [Електронний ресурс]. - Freemap.com.ua. - URL: <https://freemap.com.ua/> (дата звернення: 20.10.2025).
- 53.Марищенко Я.С. Червоне і Малі Мошківці поєднані навіки. Серія «Незабутні земляки». Книга 2. - Житомир: «Полісся», 2022. - 264с., вкл.
- 54.Кодекс цивільного захисту від 02.10.2012 № 5403-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/t125403?an=26> (дата звернення: 15.04.2026).
- 55.Правила пожежної безпеки для підприємств агропромислового комплексу України: Наказ Міністерства аграрної політики України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 04.12.2006 № 730/770. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-07#Text> (дата звернення: 15.04.2026).
- 56.ДСТУ 8767:2018 Пожежно-рятувальні частини. Вимоги до дислокації та району виїзду, комплектування пожежними автомобілями та проектування.
- 57.Про затвердження Положення про порядок проведення евакуації населення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 № 1432. [Електронний ресурс] - Режим

- доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1432-2001-%D0%BF> (дата звернення: 15.04.2026).
58. Автобуси: Корпорація «Богдан»: [офіційний сайт]. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://bogdan.ua/avtobusi> (дата звернення: 15.04.2026).
59. Ville de Saint-Cloud. (б. д.). *Le marché des Avelines*. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.saintcloud.fr/le-marche-des-avelines> (дата звернення: 18.04.2026).
60. Wolves Lane Community Centre / Studio GIL + Material Cultures. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [https://afasiaarchzine.com/2025/06/wolves-lane-community-centre-london-studio-gil-material-cultures/?utm\\_source=Pinterest&utm\\_medium=organic](https://afasiaarchzine.com/2025/06/wolves-lane-community-centre-london-studio-gil-material-cultures/?utm_source=Pinterest&utm_medium=organic) (дата звернення: 18.04.2026).
61. Paprocany Lake Shore Redevelopment / RS+ [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.archdaily.com/775301/paprocany-lake-shore-redevelopment-rs-plus> (дата звернення: 18.04.2026).
62. Червоненська селищна рада [група у Facebook]. Електронне джерело: <https://www.facebook.com/groups/944065902354714/> (дата звернення: 30.10.2025).
63. Виробничо-очисний комплекс в с. Червоне Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області. Інформація надана А.А.Лепешком.

Додаток 1

## ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЄКТУ

Назва вищого навчального закладу КНУБА  
 Кафедра Містобудування  
 Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»  
 Освітньо-наукова програма «Містобудування»  
 Освітній рівень «Магістр»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»  
 на засіданні  
 кафедри містобудування  
 зав. каф. професорка, д.арх.  
 Шебек Н. М. \_\_\_\_\_

Студент \_\_\_\_\_ Вінічук Софія Олександрівна  
 Група \_\_\_\_\_ МБм-24-1а  
 Керівник \_\_\_\_\_ професор, д. арх. Шебек Н.М.

1. Тема магістерської роботи «Особливості сталого розвитку Червоненської селищної територіальної громади Бердичівського району Житомирської області»

2. Вид містобудівної документації *Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади (розроблення)*

3. Назва території розроблення містобудівної документації: Червоненська селищна територіальна громада UA18020170000036711. Ділянка з кадастровим номером 1820385600:02:000:0161. Територія Червоненської селищної територіальної громади розташована на Пд-Сх від обласного центру - міста Житомира (46,3 км), найближчі міста - Бердичів (29,4 км), Козятин (Вінницька область) (36,4 км) та Андрушівка (17,6 км).

4. Площа території проектування:  
 Площа території селищної територіальної громади: 157,9 кв. км (15790 га.);

Площа території селища Червоне: 651,7 га;

Площа території громадського центру селища: 12,95 га;

5. Перелік джерел вихідних даних:

1) Стратегія розвитку Червоненської селищної територіальної громади на період до 2027 року.

2) Профіль Червоненської селищної територіальної громади до Стратегії розвитку Червоненської селищної територіальної громади на період до 2027 року.

3) Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Червоненської селищної територіальної громади до 2027 року та плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації стратегії розвитку Червоненської селищної

територіальної громади до 2027 року.

4) Програма розвитку культури Червоненської селищної територіальної громади на 2024 - 2026 роки.

6. Перелік чинних нормативно-правових документів, яким мають відповідати проєктні пропозиції

1) Планування та забудова територій. Державні будівельні норми ДБН Б.2.2-12:2019 - Київ: Мінрегіон України, 2019. - 177 с.;

2) ДБН Б.2.2-5:2011 Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій. Зміна 1;

3) ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення;

4) ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів;

5) Благоустрій територій. Державні будівельні норми України ДБН Б.2.2-5:2011. - Вид. офіц. - Київ: Мінрегіон України, 2012. - 44 с.;

6) Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII: станом на 16.04.2020 р.;

7) Про охорону культурної спадщини: Закон України від 01.01.2002р. № 1805-III: Редакція від 02.10.2023, підстава - 3136-IX;

8) Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. № 3285-IX: станом на 26.01.2024 р.;

9) Указ Президента України №422/97 від 13.05.1997 р. «Про пріоритетні завдання в сфері містобудування»;

10) Про охорону культурної спадщини. Закон України. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 39, ст. 333;

11) Про регулювання містобудівної діяльності. Закон України. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343;

12) Закон України «Про державний земельний кадастр»;

13) Містобудівний кодекс України;

14) Постанова «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні» від 31 грудня 2024 р. № 1557, Київ.

7. Узагальнення даних комплексної оцінки території:

7.1. *Просторово-планувальна організація території*

Територія Червоненської селищної територіальної громади розташована на Пд-Сх Житомирської області. Громада містить 1 селище (Центр громади - с. Червоне) та 6 сіл.

7.2. *Землеустрій та землекористування*

Загальна площа громади - 15797,2 га. близько 85% земельного фонду складає землі сільськогосподарського призначення, серед яких більше 97% - сільськогосподарські угіддя.

7.3. *Ландшафтне планування:*

На території громади є парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Червонський» (36,0 га). Присутній гранітний кар'єр та необлаштовані озера, водосховище. Лісокористувачі: ДП "Попільнянське лісове

господарство" (237,1 га) та ДП "Коростишівський лісгосп АПК" (260,7 га).

#### *7.4. Обмеження у використанні земель.*

На досліджуваній території діють зони охорони культурної спадщини, зони регулювання забудови. Також наявні території прибережної захисної смуги від водосховища Пустоха і річки Пустоха, санітарні зони від промисловості, підприємств тваринництва, електропідстанцій та повітряних ліній електропередач.

#### *7.5. Забудова територій та господарська діяльність.*

Землі забудови займають 571,6 га (3,62% території громади), переважає садибна забудова. На території зберіглися наступні потенційні пам'ятки архітектури: палац Терещенків (садиба Грохольських-Терещенків), комплекс будівель цукрового заводу Терещенків, скульптура-фонтан «Три Грації», Будівля готелю «Червоні номери» (сел. Червоне), Церква Різдва Пресвятої Богородиці (с. Крилівка).

#### *7.6. Обслуговування населення*

На території громади розміщено достатня кількість закладів освіти, культури, закладів торгівлі. Бракує закладів охорони здоров'я, місць прикладання праці та відпочинку.

#### *7.7. Транспортна мобільність та інфраструктура*

Територією Червоненської селищної територіальної громади проходять автомобільні дороги місцевого значення. Серед них - О 060611 (Висока Піч - Троянів - Червоне), О 060102 (Андрушівка - Червоне - Закутинці), С 060109 (Старий Солотвин - Червоне через Кукільню) та С 060117 (Андрушівка - Закутинці - Котівка).

Є сполучення із великими містами: 45 км - до м. Житомир, 30 км - до Бердичева, радіус доступності від населених пунктів до центру громади не перевищує 13 км.

#### *7.8. Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації*

Шість з семи населених пунктів газифіковані, обслуговування здійснюється АТ «Житомиргаз», проте централізоване теплопостачання в громаді відсутнє. Обслуговування мереж електропостачання - ПрАТ «Житомиробленерго».

#### *7.9. Охорона земель, інженерна підготовка та благоустрій території; Підготовка та благоустрій території.*

Варто впроваджувати заходи, спрямовані на збереження та раціональне використання земельних ресурсів, будівництво та ремонт водопроводів, каналізаційних мереж, очисних споруд, ремонт доріг, мостів, тротуарів.

Існуючий благоустрій розвинений на недостатньому рівні: відсутня необхідна кількість урн для сортування сміття, відсутність громадських вбиралень. Недостатня кількість облаштованих місць для проведення дозвілля. Якість прибережних територій озер та водосховища є незадовільною.

### **8. Вимоги до проектних рішень:**

#### *8.1. Просторово-планувальна організація території*

- оптимальне функціональне зонування території

- формування велосипедних, екотуристичних, етнотуристичних маршрутів.

- урізноманітнення культур сільськогосподарських угідь
- створення локальних виробництв

#### 8.2. *Ландшафтне планування*

- проведення заходів з відновлення екосистем для збереження цінних природних ресурсів та біорізноманіття

- відповідна кількість ландшафтно-рекреаційних територій із елементами благоустрою для проведення дозвілля

#### 8.3. *Інженерна підготовка і захист території:*

- очистка водосховища
- проведення ліній електропередач від електропідстанції для прокриття всієї громади

- оновлення очисних споруд для водовідведення та каналізації

#### 8.4. *Обмеження у використанні земель, обмеження у використанні земельних ділянок;*

- раціональне та впорядковане використання територій
- дотримання охоронних зон та статусів

#### 8.5. *Функціональне зонування території територіальної громади*

- збільшення частки виробничої та громадської забудови
- створення туристичних зон
- поліфункціональні території з аграрно-технологічною спрямованістю
- створення зон для проведення дозвілля та відпочинку

#### 8.6. *Забудова територій та господарська діяльність.*

- формування центрів сіл та селища
- створення комфортного, естетичного та безпечного середовища для відвідувачів ансамблю будівель палацу Терещенків

#### 8.7. *Обслуговування населення*

- збільшення місць прикладання праці
- створення пунктів медичної допомоги
- достатня кількість установ для система просвітницької, культурної

діяльності

#### 8.8. *Транспортна мобільність та інфраструктура*

- покращення стану дорожнього покриття
- переведення ґрунтових доріг на асфальтовані
- розвиток еко-мережі, пішохідних просторів, та для велосипедистів;

#### 8.9. *Інженерно-технічні заходи цивільного захисту*

- заборона розпалення вогнищ на території населених пунктів та сільськогосподарських полів для запобігання масових пожеж
- облаштування прибережних зон водосховища та озер для запобігання утоплень.

#### 8.10. *Інженерне забезпечення території, трубопровідний транспорт та телекомунікації*

- оновлення ЛЕП

- створення очисних споруд для водовідведення каналізація;
- система збору та сортування сміття
- регулювання фільтраційних полів

8.11. Охорона земель, інженерна підготовка та благоустрій території;

- забезпечення альтернативними джерелами енергії: сонячні панелі, вітрові станції, ліхтарі на сонячній енергії
- система збору та сортування сміття;
- запровадження інформаційних показників
- освітленість вулиць

8.12. Художня програма формоутворення об'єкта проектування.

- розкриття загальної концепції формоутворення

9. Розрахунок основних проектних показників детального плану території:

Таблиця 9.1. Основних проектних показників комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади

Назва показників	Одиниця виміру	Існуючий стан	Значення проектних показників		
			Короткостроковий період (до 5-ти років)	Середньостроковий період (6-10 років)	Довгострокова перспектива (понад 10 років)
<b>Площа території територіальної громади</b>	га/%	15797,2	15797,2	15797,2	15797,2
у тому числі:					
- сільбищні		102,3	110,6	142,2	150,4
- виробничі		164,03	173,24	191,7	223,2
- сільськогосподарські		13239,8	12941,54	12819,81	12 761,18
- природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні, у тому числі:					
- рекреаційно-туристичні		159,39	230,54	296,43	315,39
- лісів		519,43	519,43	519,43	519,43
- озеленені		40,13	50,21	55,96	55,96
- водні поверхні/об'єкти		279,4	279,4	279,4	279,4
- території природно - заповідного фонду		36,0	36,0	36,0	36,0
- території природних ландшафтів, призначені для проведення науково-дослідних робіт		///			
<b>Кількість населених пунктів</b>	од.	7	7	7	7
у тому числі:					
- селищ міського типу	од.	1	1	1	1
- сільських населених пунктів	од.	6	6	6	6
<b>Населення, всього у тому числі:</b>					
- сільське	тис. осіб	5457	6200	8000	10000
Житловий фонд, у тому числі:					
- садибний	тис. м <sup>2</sup> загальної площі,	151,23, 3776	151,23	151,23	151,23

	кількість садиб				
<b>Нове житлове будівництво,</b> тому числі:					
- садибний	тис. м <sup>2</sup> загальної площі, кількість садиб	///	186,00	240,00	300,00
<b>заклади обслуговування</b>					
заклади дошкільної освіти	од	6	6	7	8
- заклади загальної середньої освіти	од	3	3	3	4
- заклади вторинної та третинної медичної допомоги, всього	ліжок	28	40	45	50
- пожежно-рятувальні підрозділи	Машин од	2-3	2	4	4
- клубні заклади і центри культури та дозвілля	місць	1005	1860	2400	3000
<b>Щільність населення</b>	осіб/га	0,34	0,39	0,50	0,63
<b>Довжина автомобільних доріг</b>	км	83,84	97,10	102,73	114,69
У тому числі:					
місцевого значення:	км	44	48,2	50	52,12
<b>Щільність транспортної мережі:</b>					
- автомобільної (автомобільних доріг загального користування)	км/км <sup>2</sup>	0,53	0,61	0,65	0,73
Обсяги твердих побутових відходів, всього:	тис.т/рік	1,96	2,23	2,88	3,60
Об'єкти поводження з відходами (сміттепереробний комплекс, сміттесортувальна станція, перевантажувальна станція)					
Кількість	Одиниць	///	///	1	1
Потужність загальна	тис.т/рік	///	///	4,0	5,0
Полігони				0,6	1,2
Кількість	Одиниць	///	///	1	1
Площа	га	///	///	///	///
Звалища					
Кількість	Одиниць	6	5	3	///
Площа	га	///	///	///	///

Таблиця 9.2. Основних проектних показників генерального плану населеного пункту

Назва показників	Одиниця виміру	Існуючий стан	Значення проектних показників	
			Короткостроковий період (до 5-ти років)	Довгостроковий період (понад 15 років)
<b>Населення</b>	Тис. осіб	2,786	3,200	4,500
<b>Територія в межах населеного пункту, всього:</b>	га	651,702	726,320	726,320
у тому числі:				
- житлової забудови	га	262,0	283,8	
- громадської забудови	-"-	8,7	9,4	
- виробничих підприємств	-"-	43,5	50	
- інноваційних комплексів	-"-	-	3,5	
- спрещпризначення	-"-	-	-	
- рибогосподарських підприємств	-"-	-	-	
- лісгосподарських підприємств	-"-	0,25	0,25	
- інженерно-комунальної забудови	-"-	7,5	7,5	
- транспортно-складської забудови	-"-	3,0	6,88	
- під ріллею та перелогами	-"-	304,7	302,1	
- під багаторічними насадженнями	-"-	9,7	9,7	
- для сінокосіння та випасання худоби	-"-	6,88	3,21	
- для розміщення сільськогосподарських будівель і дворів	-"-	2,63	-	
- ландшафтні та рекреаційні території,	-"-			
У тому числі:				
- туристичні	-"-	-	20,36	
- лісів	-"-	-	-	
- озеленені	-"-	85,23	88,11	
- водні поверхні / об'єкти	-"-	28,55	28,55	
- природних ландшафтів, призначені для проведення науково- дослідних робіт	-"-	36,0	36,0	
- інші території	-"-	-	20	
<b>Розподіл житлового фонду за видами забудови:</b>				
- садибний	тис. м2 загальної площі, кількість садиб	51.9 1296	75,2 1878	
- багатоквартирний	тис. м2 загальної площі, кількість квартир	-	-	

<b>Середня житлова забезпеченість населення загальною площею</b>	м2/осіб	17,48	23,5	
<b>Вибуття житлового фонду, всього:</b>	тис. м2 загальної площі, кількість садіб			
- непридатного	тис. м2 загальної площі	-	-	
- придатного у зв'язку з реконструкцією	тис. м2 загальної площі	-	0,84	
<b>Об'єкти громадського обслуговування:</b>				
- заклади дошкільної освіти, всього:	тис. місць	0,091	0,160	
- заклади загальної середньої освіти, всього:	тис. місць	0,400	0,450	
- заклади первинної медичної, всього:	тис. відвідувань за зміну	0,020	0,070	
- заклади вторинної та третинної медичної допомоги, всього	тис. відвідувань за зміну	-	-	
- спортивні зали загального користування	м2 площі підлоги	-	-	
- басейни загального користування (криті/відкриті)	м2 дзеркала води	-	-	
- пожежно-рятувальні підрозділи	об'єкт/ пожежних автомобілів	1-2	3	
- універсальні зали	тис. осіб	-	-	
- клубні заклади і центри культури та дозвілля	місць відвідування	105	640	
- заклади торгівлі та надання послуг	м2 торг. площі	570	940	
<b>Вулично-дорожня мережа та транспорт населеного пункту</b>				
Довжина вулиць і доріг, всього				
у тому числі:				
- міських магістралей (окремо загальноміського та районного значення)	км	-	-	
- сільських вулиць і доріг усіх категорій	км	34,1	39,9	
Щільність вулиць і доріг, всього				
у тому числі:	км/км2			
- сільських вулиць і доріг усіх категорій		5,23	5,49	
<b>Інженерне забезпечення</b>				
Захист території від затоплення:				

- площа	га	-	31,42	
- намив, підсіпання територій	га	-	12,05	
Берегоукріплення				
Ренатуралізація та відновлення торфовищ, водно-болотних, лучних, степових та інших цінних природних екосистем	га	-	21,4	
<b>Санітарне очищення територій</b>				
Обсяги твердих побутових відходів всього:	Тис.т/рік			
Об'єкти поводження з відходами (сміттєпереробний комплекс, сміттесортувальна станція, перевантажувальна станція)				
- кількість	Од	-	1	
- потужність загальна	Тис.т/рік	-	800	
Полігони				
- кількість	Од	-	1	
- площа	га	-	10	
Звалища				
- кількість	Од	1	-	
- площа	га	-	-	

Таблиця 9.3. Основних проектних показників детального плану території «Старого Червоного»

Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан	Значення проектних показників
Територія	га /%	12,95 / 100%	12,95 / 100%
Територія в межах проекту в тому числі:			
- ділянки установ і підприємств обслуговування	га /%	1,72 /11,73%	2,02 /13,78%
- зелені насадження	га /%	4,62 /31,51%	4,1/27,97%
- ділянки садибної забудови	га /%	3,32 /33,83%	3,45 /33,83 %
- вулиці, площі	га /%	2,26 /16,78%	2,48 /18,28%
Території забудови іншого призначення (виробничої, комунально-складської)	га /%	-	0,70 /4,77%
- інші території	га /%	0,9 /6,14%	0,2 /1,36%
<b>Вулично-дорожня мережа та міський пасажирський транспорт</b>			
Протяжність вулично-дорожньої мережі, всього у тому числі:			
- магістральні вулиці районного значення	км	-	-
- житлові вулиці	км	1,7	1,83
- щільність вулично-дорожньої мережі, всього У тому числі:	км/км <sup>2</sup>	11,59	12,48
- щільність велосипедних доріжок	км/км <sup>2</sup>	-	12,96
- гаражі для тимчасового зберігання легкових автомобілів	Маш.-місць	-	-
- відкриті автостоянки для постійного (тимчасового) зберігання легкових автомобілів	Маш.-місць	-	75

<b>Інженерна підготовка та благоустрій</b>			
Територія забудови, що потребує заходів з інженерної підготовки з різних причин	га	-	-
Протяжність закритих водостоків	км	-	-
<b>Охорона навколишнього середовища</b>			
Санітарно-захисні зони, всього:	га		
- у тому числі – водні поверхні	га		2,04
- промисловість	га		1,48

Таблиця 9.4. Основних проектних показників детального плану території «Нового Червоного»

Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан	Значення проектних показників
<b>Територія</b>			
Територія в межах проекту в тому числі:	га /%	3,45 / 100%	3,45 / 100%
- ділянки установ і підприємств обслуговування	га /%	0,24 / 6,96%	0,24 / 6,96%
- зелені насадження	га /%	1,12 / 32,46%	1,05 / 30,43%
- вулиці, площі	га /%	0,51 / 14,78%	0,51 / 14,78%
Території забудови іншого призначення (ділової виробничої, комунально-складської)	га /%	-	-
- інші території	га /%	1,58 / 45,8%	1,65 / 47,83%
<b>Вулично-дорожня мережа та міський пасажирський транспорт</b>			
Протяжність вулично-дорожньої мережі, всього у тому числі:			
- магістральні вулиці районного значення	км	0,217	0,217
- житлові вулиці	км	0,147	0,147
- щільність вулично-дорожньої мережі, всього У тому числі:	км/км <sup>2</sup>		
- щільність велосипедних доріжок	км/км <sup>2</sup>	9,02	
- гаражі для тимчасового зберігання легкових автомобілів	Маш.-місць	-	-
- відкриті автостоянки для постійного (тимчасового) зберігання легкових автомобілів	Маш.-місць	-	10
<b>Інженерна підготовка та благоустрій</b>			
Територія забудови, що потребує заходів з інженерної підготовки з різних причин	га	-	-
Протяжність закритих водостоків	км	-	-
<b>Охорона навколишнього середовища</b>			
Санітарно-захисні зони, всього:	га		
- у тому числі - озеленені	га	-	0,2

10. Перелік проєктних матеріалів *(необхідно лишити тільки ті креслення і масштаби, які будуть у дипломному проєкті)*:
- 10.1. Перелік графічних матеріалів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади
- Схема розташування території у системі розселення (довільний масштаб).
  - План існуючого використання території та схема існуючих обмежень у використанні земель М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
  - Проєктний план та схема проєктних обмежень у використанні земель М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
  - План функціонального зонування території М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
  - Ландшафтний план М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
  - Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
- 10.2. Перелік графічних матеріалів генерального плану населеного пункту:
- Схема розташування території розроблення містобудівної документації в системі розселення М 1:50000; М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000.
  - План існуючого використання території та схема існуючих обмежень у використанні земель М 1:10000; М 1:5000; М 1:2000.
  - Проєктний план та схема проєктних обмежень у використанні земель М 1:10000; М 1:5000; М 1:2000.
  - План функціонального зонування території М 1:10000; М 1:5000; М 1:2000.
  - Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:25000; М 1:10000; М 1:5000; М 1:2000.
- 10.3. Перелік графічних матеріалів детального плану окремої території в межах або за межами населеного пункту:
- Схема розташування території детального плану в системі планувальної структури територіальної громади та населеного пункту М 1:10000; М 1:5000; М 1:2000.
  - Схема існуючого використання території та схема існуючих обмежень у використанні земель М 1:2000; М 1:1000; М 1:500.
  - Проєктний план та схема проєктних обмежень у використанні земель М 1:2000; М 1:1000; М 1:500.
  - План червоних ліній М 1:2000; М 1:1000; М 1:500.
  - План функціонального зонування території М 1:2000; М 1:1000; М 1:500.
  - Схема транспортної мобільності та інфраструктури М 1:2000; М 1:1000; М 1:500.

- Схема інженерної підготовки, благоустрою території та вертикального планування М 1:2000; М 1:1000; М 1:500; М 1:200; М 1:100.
  - Креслення поперечних профілів вулиць М 1:200; М 1:100, М 1:50.
- 10.4. Розгортки (*min 2*) М 1:500; М 1:200; М 1:100.
- 10.5. Розрізи проєктованого об'єкту (за необхідності) М 1:500; М 1:200; М 1:100.
- 10.6. Перспективні зображення.
- 10.7. Макет (*у випадку дистанційного захисту презентація магістерської роботи*);
- 10.8. Відео-презентація проєктних пропозицій (фільм-обліт території)
- 10.9. Пояснювальна записка.
- 1.1. Список використаних джерел
- 1.2. Стратегія розвитку Червоненської селищної територіальної громади на період до 2027 року. Місцеве самоврядування України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-chervonenskoj-selischnoi-teritorialnoi-gromadi-na-period-do-2027-roku-13-52-30-28-12-2023/#2> (дата звернення 18.02.2025)
- 1.3. Програма розвитку культури Червоненської селищної територіальної громади на 2024 - 2026 роки. Місцеве самоврядування України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/programa-rozvitku-kulturi-v%C2%A0chervonenskij-%C2%A0selischnij-teritorialnij-gromadi-na-20222023-roki-16-18-40-12-01-2022/> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Червоненської селищної територіальної громади до 2027 року та плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації стратегії розвитку Червоненської селищної територіальної громади до 2027 року. Місцеве самоврядування України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-chervonenskoj-selischnoi-teritorialnoi-gromadi-na-period-do-2027-roku-13-52-30-28-12-2023/> (дата звернення 24.03.2025)
- 1.5. Профіль Червоненської селищної територіальної громади до Стратегії розвитку Червоненської селищної територіальної громади на період до 2027 року. Місцеве самоврядування України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://chervonenska-gromada.gov.ua/strategiya-rozvitku-chervonenskoj-selischnoi-teritorialnoi-gromadi-na-period-do-2027-roku-13-52-30-28-12-2023/> (дата звернення 24.03.2025)
- 1.6. Планування та забудова територій. Державні будівельні норми ДБН Б.2.2-12:2019 - Київ: Мінрегіон України, 2019. - 177 с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2019/07/DBN-B22-12-2019.pdf> (дата звернення 22.02.2025);

- 1.7. ДБН Б.2.2-5:2011 Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій. Зміна 1 - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2019/01/DBN-B225-2011.pdf> (дата звернення 22.02.2025);
- 1.8. ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення - [Електронний ресурс] - Режим доступу: [https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/Zmina1-DBN-V\\_2\\_2-40-2018.pdf](https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/Zmina1-DBN-V_2_2-40-2018.pdf) (дата звернення 22.02.2025);
- 1.9. ДБН В.2.3-5:2018 Вулиці та дороги населених пунктів - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2018/08/DBN-V23-5-2018.pdf> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.10. Благоустрій територій. Державні будівельні норми України ДБН Б.2.2-5:2011. - Вид. офіц. - Київ: Мінрегіон України, 2012. - 44 с. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/24.1.-DBN-B.2.2-52011.-Planuvannya-ta-zabudova-mist-sel.pdf> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.11. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII: станом на 16.04.2020 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.12. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 01.01.2002р. № 1805-III: Редакція від 02.10.2023, підстава - 3136-IX [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.13. Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України: Закон України від 28.07.2023 р. № 3285-IX: станом на 26.01.2024 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.14. Указ Президента України №422/97 від 13.05.1997 р. «Про пріоритетні завдання в сфері містобудування»; [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422/97#Text> (дата звернення 29.09.2024);
- 1.15. Про охорону культурної спадщини. Закон України. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 39, ст. 333. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення 24.02.2025);
- 1.16. Про регулювання містобудівної діяльності. Закон України. - Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 24.02.2025);

- 1.17. Закон України «Про державний земельний кадастр». [Електронний ресурс] - Режим доступу: [https://kodeksy.com.ua/pro\\_derzhavnij\\_zemel\\_nij\\_kadastr.htm](https://kodeksy.com.ua/pro_derzhavnij_zemel_nij_kadastr.htm) (дата звернення 24.02.2025);
- 1.18. Містобудівний кодекс України - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/JF4XS00A> (дата звернення 24.02.2025)
- 1.19. Постанова “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні” від 31 грудня 2024 р. № 1557, Київ. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2024-п> (дата звернення 25.02.2025);

Студент С.О. Вінічук

Керівник проекту: Н.М. Шебек, д. арх, проф.


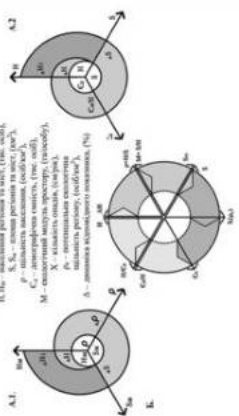
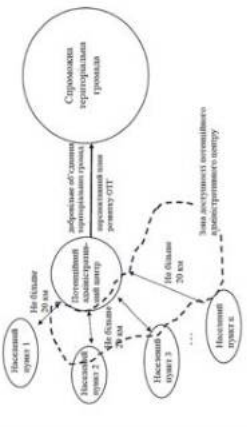
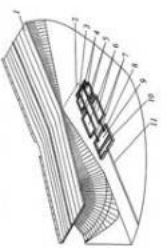
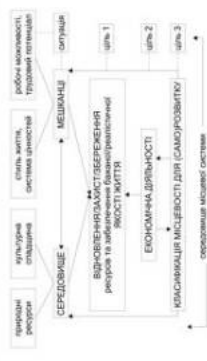
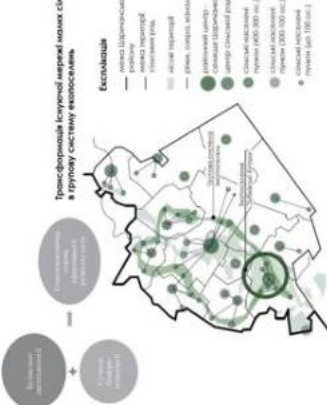
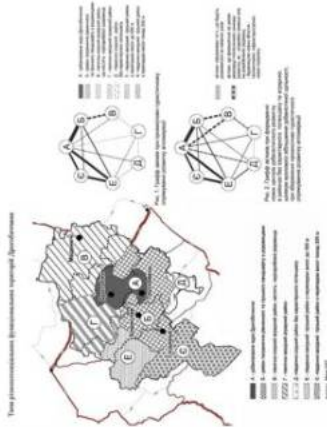
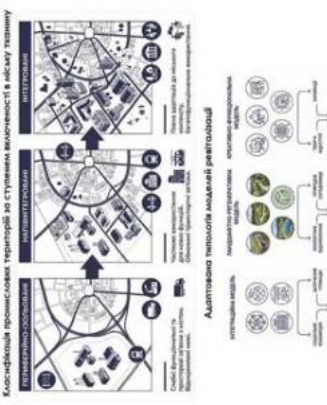
Консультанти розділів:

Естетика містобудування Н.М.Шебек, д. арх, проф.

Цивільний захист В.С.Корінний, ст. викл.


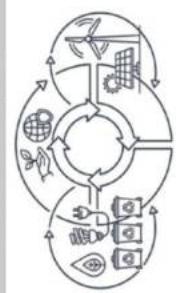


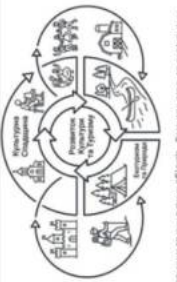



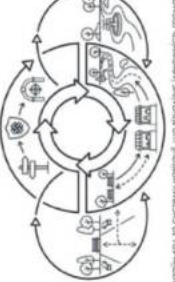
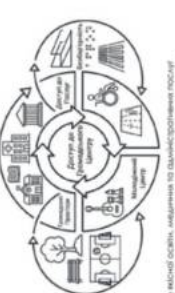
Транспорт Г.Г.Лисюк, доцент

Ілюстрації до пункту 1.1.

РОЗДІЛ 1. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД			
1.1. СТАН ВИВЧЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ			
<p>Місцеві основи розвитку локальних систем розселення об'єднаних територіальних громад (за Яценко В.О.)</p> 	<p>Моделі розвитку еколого-містобудівної системи на рівні міста (А.1), регіону, країни (А.2) та узгоджено моделі циклів розвитку (Б) (за Усілювою ІІ.)</p> 	<p>Модель формування спроможних ОТГ на території України (за Термосю І.О.)</p> 	<p>Схема 2-х секційного біоплато для очищення стоків у малих населених пунктах (за Станкевич В.В., Тарбаровою С.Б., Березою А.Ю)</p> 
<p>Проектна модель змін на місцевому рівні (за Бабін А.)</p> 	<p>Модель складових ефективного розвитку села (за М.В. Савицьким, Ю.І. Грищаном, М.М. Бабенко, О.І.Бондренко)</p> 	<p>Схема типів різномісцевих функціональних територій Драгобиччини (за Бардиним Ю.В.)</p> 	<p>Модель сталого розвитку промислових об'єктів у малих і середніх містах Карпатського регіону (за Назаруком Т.)</p> 



Ілюстрації до пункту 1.3.

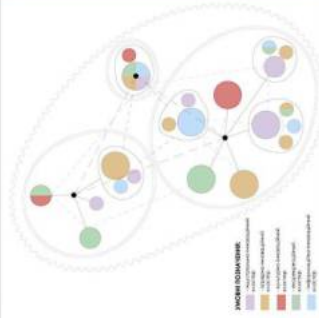
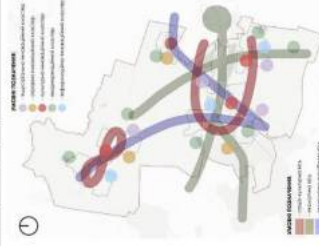
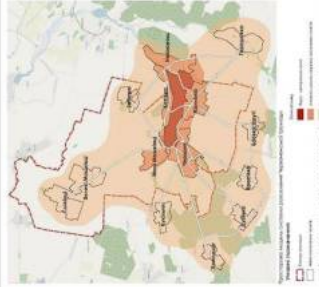
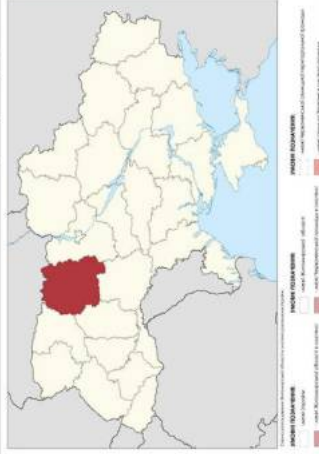
1.3. ФАКТОРИ І УМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ СЕЛИЩНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД			
<p><b>Місцеві фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Створення сильної місцевої економіки</li> <li>- Розвиток інфраструктури</li> <li>- Розвиток місцевих громадських центрів</li> </ul>	<p><b>Екологічно-технічні фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Рациональне використання природних ресурсів</li> <li>- Збереження біологічного різноманіття</li> <li>- Збереження біокультури району</li> <li>- Збільшення споживання чистих ресурсів</li> <li>- Збереження на оздоровлення джерел енергії</li> </ul>	<p><b>Правові та інституційні умови</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Реалізація програм і ініціатив</li> <li>- Розвиток інфраструктури</li> <li>- Підтримка підприємств</li> <li>- Підтримка підприємств</li> <li>- Підтримка підприємств</li> </ul>	<p><b>Культурно-рекреаційні умови</b></p>  <p>Висока культурна спадщина Висока рекреаційна цінність Стильність середовища</p>
<p><b>Культурно-туристичні фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> </ul>	<p><b>Економічні фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Розвиток місцевої економіки</li> <li>- Розвиток місцевої економіки</li> <li>- Розвиток місцевої економіки</li> <li>- Розвиток місцевої економіки</li> </ul>	<p><b>Природно-географічні умови</b></p>  <p>Значний екологічний потенціал Забезпечення сталого розвитку Висока рекреаційна цінність Висока естетична цінність Висока естетична цінність</p>	<p><b>Соціально-економічні умови</b></p> <p><b>Процес міграції молоді</b></p>  <p>Сприяння до створення економіки, найкращий молоді Долучення молоді до економіки, розвиток, розвиток, розвиток Висока продуктивність та висока частка в економіці, розвиток, розвиток, розвиток Молода людина працює в економіці, розвиток, розвиток, розвиток</p>
<p><b>Естетичні фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> <li>- Розвиток туризму</li> </ul>	<p><b>Соціальні фактори</b></p>  <ul style="list-style-type: none"> <li>- Доступ до місць освіти, медичних та оздоровчих послуг</li> <li>- Створення умов для розвитку місцевої економіки</li> <li>- Збільшення кількості робочих місць</li> </ul>		

Ілюстрації до пункту 2.1.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРВОНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БЕРДИЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

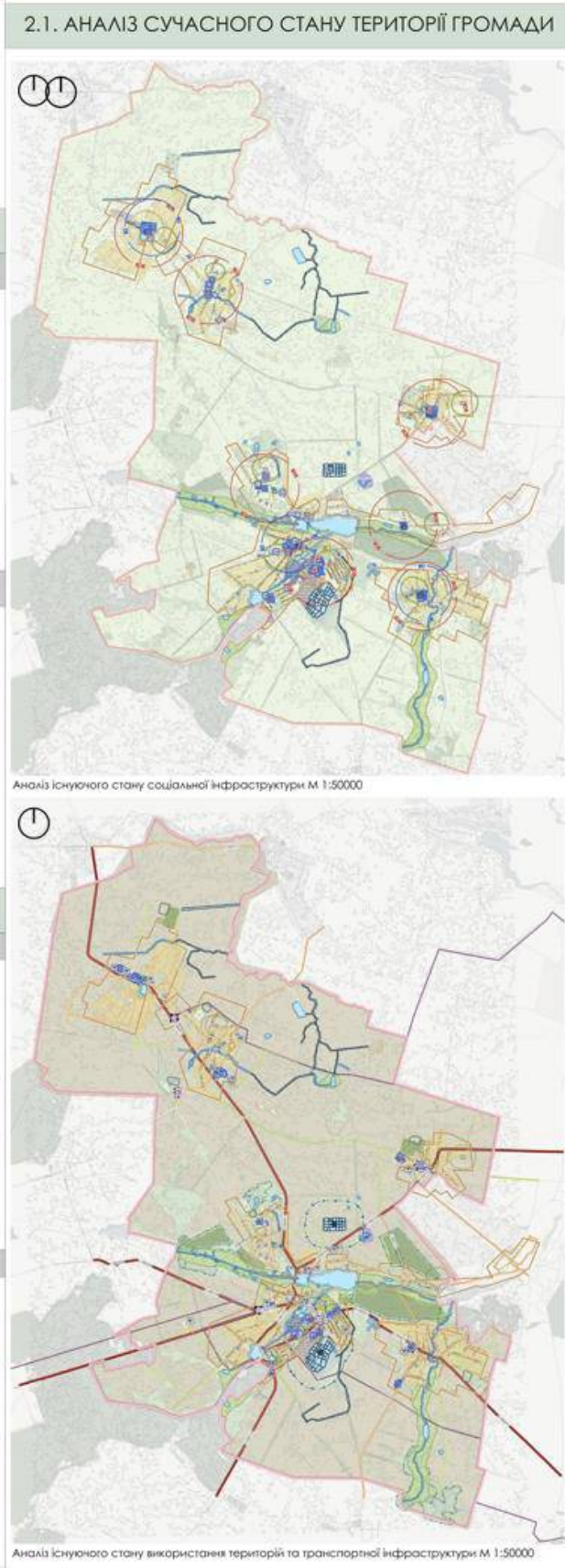
2.2. МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ У ДОВГОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

Схема розташування територій в системі функціональних структур



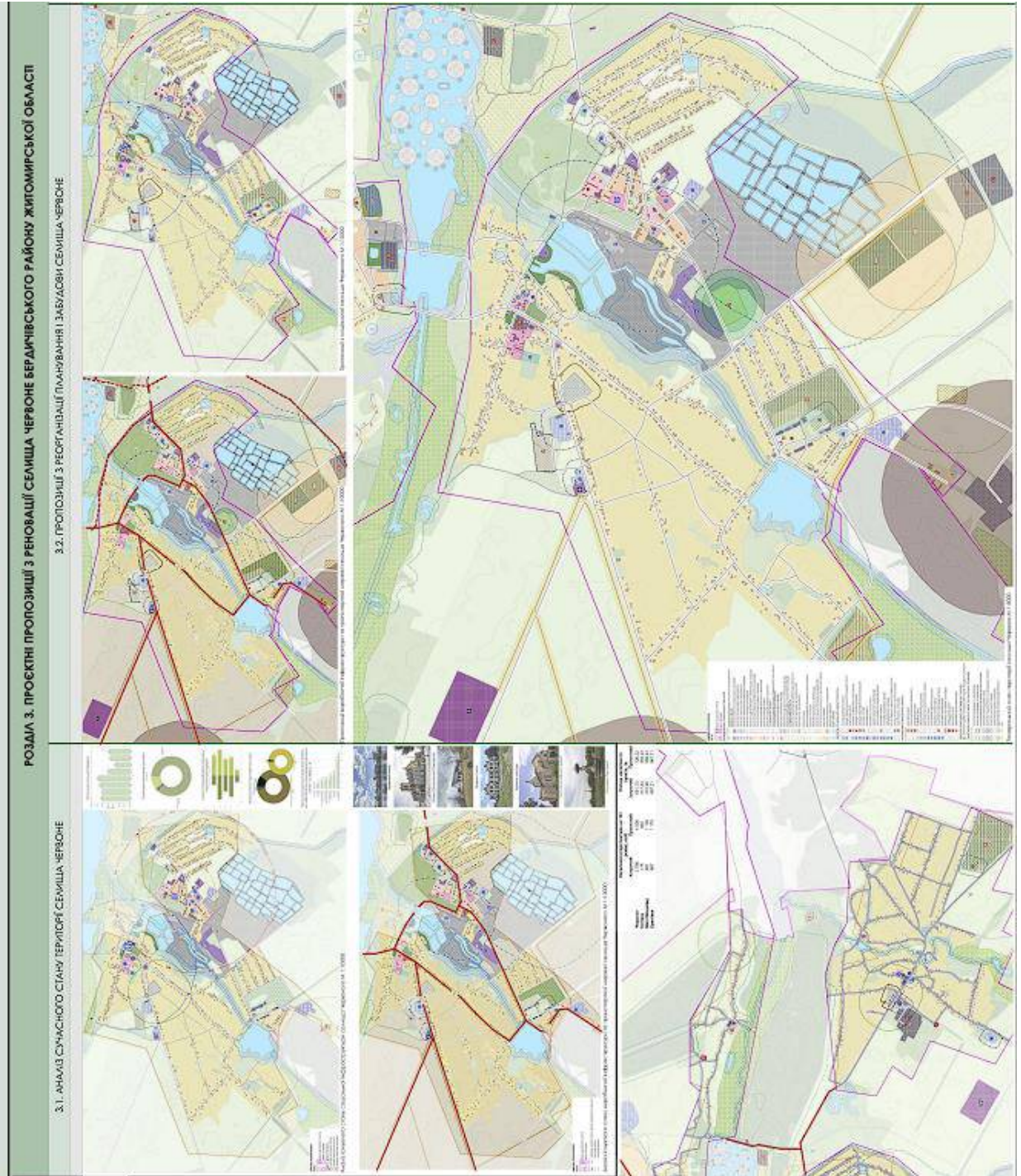
Модель розвитку території Червононеської селищної ТГ

Ілюстрації до пункту 2.2.






Ілюстрації до пункту 3.1,3.2




### Ілюстрації до пункту 3.3


**3.3. ПРОПОЗИЦІЇ З ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ЦЕНТРІВ СЕЛИЩА ЧЕРВОНЕ**




Профіль вулиці М 1:1000




Аваторніе зображення




Аваторніе зображення




Фрагмент проєктного плану з детальною розробкою озеленення і благоустрою території М 1:1000




Перспективне зображення




Профіль вулиці М 1:1000



Фрагмент проєктного плану з детальною розробкою озеленення і благоустрою території М 1:500



Перспективне зображення



Перспективне зображення

Сертифікати участі у конференціях






# CERTIFICATE

of conference participant

it is hereby certified, that

**СОФІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА ВІНІЧУК**

took part in the 5<sup>th</sup> International Scientific and Practical Conference  
«**RESEARCH IN SCIENCE, TECHNOLOGY AND ECONOMICS**»

December 10-12, 2025, Luxembourg, Luxembourg  
24 Hours of Participation  
(0,8 ECTS credits)








Head of the organizing committee



Viktoriia Tsiundyk



ISU-25/1210-008

isu-conference.com






**EUROPEAN CONFERENCE**

## CERTIFICATE OF PARTICIPATION

**The XIV International Science Conference  
«Learning, technology and inventions:  
problems of modern education»**

This is to certify the participation in the conference  
and the publication of the article in the corresponding proceedings

*Вінічук Софія Олександрівна*

**12 Hours of Participation** (0,4 ECTS credits)  
**DECEMBER 01-03, 2025**  
**KRAKOW, POLAND**






### СЕРТИФІКАТ

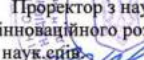
учасника VIII науково-практичної конференції  
**«МІСТОБУДУВАННЯ:  
 ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

яка відбулася 14 квітня 2026 року  
 в Київському національному університеті будівництва і архітектури  
 на кафедрі містобудування,

виданий студентці кафедри містобудування  
 Київського національного університету будівництва і архітектури

**Вінічук Софії Олександрівни**

Декан архітектурного факультету КНУБА,  
 проф.  О. В. Кашченко

Проректор з наукової роботи та  
 інноваційного розвитку КНУБА,  
 канд.т.н., ст. наук.спів.  О.Ю. Ковальчук



## Attestato e Certificato



Destinatario Certificato

Sofia Vinichuk

Revitalisation of Public Spaces in Historic Cities Based on Sustainable Development  
 Revitalisation of Public Spaces in Historic Cities Based on Sustainable Development. Adaptation of Historic public  
 space to climate change.  
 Notional workload: 7 hours

February 10, 2026

<https://app.myopenbadge.com/verify/yJ8Z4MB>



POLITECNICO  
 MILANO 1863

